

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Πολυεθνικές Στρατιωτικές Επιχειρήσεις:
Αποτίμηση της Συμμετοχής της Ελλάδας»

Συντάκτης: Νικόλαος Σοφικίτης (ΑΜ 1216Μ213)

Επιβλέπων Καθηγητής: Κωνσταντίνος Υφαντής

Αθήνα, Ιανουάριος 2018

Τριμελής Επιτροπή

Κώστας Υφαντής, Αναπληρωτής Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

(Επιβλέπων) Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Καθηγητής Παντείου

Πανεπιστημίου

Μαριλένα Κοππά, Επίκουρος Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Νίκος Σοφικίτης, 2017

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Αφιερώνω την εργασία μου

στη σύζυγό μου Κωνσταντίνα και τα παιδιά μου,

Μαρία, Αγγελική και Ιωάννη, για τη συμπαράστασή,

την υπομονή και την κατανόησή τους.

Συντομογραφίες

ACT	Allied Command Transformation
ACTORD	Activation Order
AJPs	Allied Joint Publications
AM	Arms Monitor
AMIS	African Union Mission in Sudan
AMS	Alliance Maritime Strategy
AMSCC	Athens Multinational Sealift Coordination Centre
ANSF	Afghan National Security Forces
AWACS	Airborne Warning and Control System
CCMAR	Centre of Marine Sciences
CCOMC	Comprehensive Crisis Operations and Management Centre
CDIP EU	Military Concept Development Implementation Program
CEMF	Commander of the European Maritime Force
CFI	Connected Forces Initiative
CHG	Civilian Headline Goal
CIMIC	Civil Military Cooperation
CIN	Crisis Information Network
CMB	Crisis Management Board
CMC	Crisis Management Concept
CMO	Crisis management operations
CMPD	Crisis Management and Planning Directorate
COA	Courses of Action
CONOPS	Concept of Plan
CPIG	Crisis Platform Implementing Group
CRT	Civilian Response Teams
CSAR	Combat Search and Rescue
CSO	Civilian Strategic Options
CSTs	Country Support Teams
DCB	Defense and Related Security Capacity Building Initiative
DCI	Defense capabilities initiative
DDR	Disarmament, Demobilization and Reintegration
DFS	Department of Field Support
DGIMS	Director General) του IMS
DPA	Department of Political Affairs
DPKO	Department for Peacekeeping Operations
ECMM	European Community Monitoring Mission
ECOWAS	Economic Community of West African States
EDA	European Defense Agency
EMF	European Operational Maritime Force
ERRF	European Rapid Reaction Force
ESS	European Security Strategy
EUABG	European Union Amphibious Battlegroup
EUFOR TCHAD/RCA	European Union mission in Chad and the Central African Republic
EULEX	European Union Rule of Law Mission in Kosovo
EUMC/MC	European Union Military Committee / NATO Military Committee

EUMM	EU Monitoring Mission
EUMS	European Union Military Staff
EUMS/IMS European	Union Military Staff / NATO International Military Staff
EUMSS European	Union Maritime Security Strategy
EUNAVFOR MED	European Naval Force - Mediterranean Med
EUROMARFOR	European Operational Maritime Force
EUTM	European Training Mission Mali
FLR	Force of Low Readiness
FMP	Multinational Protection Force
FOB	Forward Operating Base
FOC	Full Operational Capability
GAD	Global Approach on Deploy-ability
GFAP	General Framework Agreement for Peace (Dayton Peace Agreement)
GRF HQ	Graduated Readiness Forces Land Headquarters
HQs	Headquarters
HRF	High Readiness Force
ICAO	International Civil Aviation Organization
ICISS	International Commission on the Intervention and State Sovereignty
IFOR	Implementation Force
IMS	International Military Staff
IOC	Initial Operating Capability
ISAF	International Security Assistance Force
ISS	Internal Security Strategy
JFC	Joint Forces Command
KFOR	Kosovo Force
LCC	Land Component Command
LOT	Liaison and Observation Teams
MC/PS	Military Committee In Permanent Session
MCT	Maritime Counter-terrorism Operations
MILOB	Military Observer
MINUJUSTH	United Nations Mission for Justice Support in Haiti
MINURCAT	United Nations Mission in the Central Africa Republic and the Chad
MINURSO	United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara
MINUSCA	United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in the Central African Republic
MINUSMA	United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali
MISCA	Mission in the Central Africa
MLO	Military Liaison Officer
MNCs	Major NATO Command
MNTFN	Multinational Task Force North
MOA	Memorandum of Agreement
MONUC	United Nations Organization Mission in the DRC
MONUSCO	United Nations Organization Stabilization Mission in the Dem. Republic of the Congo
MOU	Memorandum of Understanding
MPFSEE	Multinational Peace Force South-Eastern Europe

MPSOTC	Multinational Peace Support Training Center
MUSIS	Multinational Space-Based Imaging System
MWA	Memorandum of Working Arrangement
NA5CRO	Non-Article 5 Crisis Response Operations
NAC	North Atlantic Council
NAMFI	NATO Missile Firing Installation
NATO FLR HQ	NATO Forces of Lower Readiness Headquarters
NATO	North Atlantic Treaty Organization
NCMP	NATO Crisis Management Process
NCRS	NATO Crisis Response System
NCS	Δομή Διοίκησης του NATO
NDC-GR	Greek NATO Deployable Corp
NDPP	NATO Defense Planning Policy
NETF	NATO Education and Training Facility
NHQT	NATO Headquarters Tirana
NMIOTC	NATO Maritime Interdiction Operational Training
NRDC	NATO Rapid Deployable Corps
NRF	NATO Response Force
NSA	NATO Standardization Agency
NTC	National Transition Council
ONUC	Opération des Nations Unies au Congo (United Nations Operation in Congo)
ONUMOZ	United Nations Operation in Mozambique
ONUSAL	United Nations Observer Mission in El Salvador
OPCON	Operational Control
OPLAN	Operational Plan
OSCE	Organization for Security and Co-operation in Europe
OUP	Operation Unified Protector
PCM	Partnership Cooperation Menu
PLO	Palestine Liberation Organization
PSF	Peace Support Forces
ROE	Rules Of Engagement
RRF	Rapid Response Force
SACEUR	Supreme Allied Commander Europe
SACT	Supreme Allied Commander Transformation
SAR	Search and Rescue
SC	Security Council
SEEBRIG	South-Eastern Europe Brigade
SEEDM	South Eastern Europe Defense Ministerial
SFOR	Stabilization Force
SIAF	Spanish/Italian Amphibian Force
SIF	Standing International Force
SLOC	Sea Lines of Communication
SNMCMG	Standing Mine Countermeasures Group
SNMCMG2	Standing NATO (North Atlantic Treaty Organization) Force Mine Countermeasures Group 2
SNMG1	NATO's Standing Maritime Group 1
SOIs	Standard Operating Instructions
SOPs	Standard Operating Procedures
SPLM/A	Sudan People's Liberation Movement/Army

SRSG	Special Representative of the Secretary-General
STANAG NATO	Standardization Agreement
STANAVFORMED	Standing Naval Force Mediterranean
UNAMA	United Nations Assistance Mission in Afghanistan
UNAMI	United Nations Assistance Mission for Iraq
UNAMIR	United Nations Assistance Mission for Rwanda
UNAMID	United Nations Advance Mission in the Sudan
UNAVEM	United Nations Angola Verification Mission
UNCT	United Nations Country Team
UNDAF	United Nations Development Assistance Framework
UNDP	UN Development Program
UNDOF	United Nations Disengagement Observer Force
UNEF	United Nations Emergency Force
UNGA	United Nations General Assembly
UNGCI	United Nations Guards Contingent in Iraq 1 10
UNFICYP	United Nations Peacekeeping Force in Cyprus
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNICEF	United Nations Children's Fund
UNIFIL	United Nations Interim Force in Lebanon
UNIKOM	UN Irak-Kuwait Observation Mission
UNIOBIS	United Nations Integrated Peace-building Office for Central Asia
UNISFA	United Nations Interim Security Force for Abyei
UNLOPS	United Nations Liaison Office for Peace and Security
UNMEE	United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea
UNOMIG	United Nations Observer Mission in Georgia
UNMIK	United Nations Interim Administration Mission in Kosovo
UNMIL	United Nations Mission in Liberia
UNMISS	United Nations Mission in the South Sudan
UNMOGIP	United Nations Military Observer Group in India and Pakistan
UNOCA	United Nations Regional Office for Central Africa
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime
UNOSOM	United Nations Operation in the Somalia
UNOWAS	United Nations Office for West Africa and the Sahel
UNPROFOR	United Nations Protection Force
UNPROFOR	United Nations Protection Force
UNRCCA	United Nations Regional Centre for Preventive Diplomacy for Central Asia
UNSCO	Office of the United Nations Special Coordinator for the Middle East Peace Process
UNSCOL	Office of the United Nations Special Coordinator for Lebanon
UNSF	United Nations Security Forces
UNSMIL	United Nations Support Mission in Libya
UNSOM	United Nations Assistance Mission in Somalia
UNTAC	United Nations Transitional Authority in Cambodia
UNTAET	United Nations Transitional Administration in East Timor
UNTSO	United Nations Truce Supervision Organization
UNYOM	United Nations Yemen Observation Mission
B-E	Βοσνία Ερζεγοβίνη
A/B Σούδας	Αεροπορική Βάση της Σούδας

Α/Γ	Αρματαγωγό
Α/Μ ΤΠ	Αερομεταφερόμενο Τάγμα Πεζικού
Α/Φ	Αεροσκάφος
ΑΚΑΜ	Ακόλουθο Άμυνας
ΑΝΣΚ	Αντικειμενικός Σκοπός
ΑΣΣΔΕ	Ανώτατο Στρατηγείο Συμμαχικών Δυνάμεων Ευρώπης
ΓΓ/ΟΗΕ	Γενικός Γραμματέας ΟΗΕ
ΓΕΑ	Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας
ΓΕΕΘΑ	Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας
ΓΕΝ	Γενικό Επιτελείο Ναυτικού
ΓΕΣ	Γενικό Επιτελείο Στρατού
ΔΕΕ	Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση
ΔΠΕΑ	Διεύθυνση Πολιτικής Εθνικής Άμυνας
Ε.Σ	Ελληνικός Στρατός
Ε.Σ.Ε.Ε.Ε	Ελληνικό Στρατηγείο Επιχειρήσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης
Ε.Α	Εθνικοί Αντιπρόσωποι
Ε.Δ	Ένοπλες Δυνάμεις
Ε.Ε	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΘΣΣ	Εθνική Στρατιωτική Στρατηγική
ΕΛΔΑΛ	Ελληνική Δύναμη Αλβανίας
ΕΛΔΑΦ	Ελληνικής Δύναμης Αφγανιστάν
ΕΛΔΥΚΟ	Ελληνική Δύναμη Κοσσυφοπεδίου
ΕΥΕ	Επιχειρήσεις Υποστήριξης Ειρήνης
Η.Ε	Ηνωμένα Έθνη
ΚΕΠΠΑ	Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας
ΚτΕ	Κοινωνία των Εθνών
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Ο.Α.Σ.Ε	Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη
ΠΒΚ	Πεδίο Βολής Κρήτης
ΠΚΕΕΥΕ	Προκεχωρημένο Κέντρο Εκπαίδευσης Επιχειρήσεων Υποστηρίξεως Ειρήνης
ΠΟΣΚΕΣΘΑΜ	Πολυεθνικό Συντονιστικό Κέντρο Στρατηγικών Θαλάσσιων Μεταφορών
Σ.Α	Συμβούλιο Ασφαλείας

Ευχαριστίες

Έχοντας ολοκληρώσει την παρούσα διπλωματική εργασία, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν με οποιοδήποτε τρόπο στην πραγματοποίησή της.

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Κωνσταντίνο Υφαντή, για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε με την ανάθεση του συγκεκριμένου θέματος, για το χρόνο που μου διέθεσε, την προθυμία του να με βοηθήσει σε οποιοδήποτε πρόβλημα αντιμετώπιζα κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας και τις πολύτιμες συμβουλές του.

Ευχαριστώ ακόμα όλη την ακαδημαϊκή ομάδα των καθηγητών μου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα, για την άριστη οργάνωση και τη μετάδοση πολύτιμων γνώσεων που μου παρείχαν κατά τη διάρκεια των μαθημάτων.

Κλείνοντας, ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένειά μου, τη σύζυγό μου και τα τρία παιδιά μου, που χωρίς την υποστήριξή τους, την συμπαράστασή τους και την κατανόησή τους, δεν θα ήταν δυνατή η ολοκλήρωση της εργασίας αυτής.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΘΕΜΑ	ΣΕΛΙΔΕΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΣΚΟΠΟΣ	2
ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ «1^ο»: ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (ΟΗΕ)	
1.1 Ιστορικό- Σκοπός Ιδρύσεως Διεθνών Οργανισμών	5
1.2 Άλλοι Διεθνείς Οργανισμοί	7
1.2.1 Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη	8
1.2.2 Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (NATO)	8
1.2.3 Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε)	9
1.3 Αλλαγές στο Περιβάλλον Ασφαλείας	9
1.4 Αντιμετώπιση Απειλών-Διατήρηση της Διεθνούς Ειρήνης και	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ «2^ο»: ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	
2.1 Γενικά	16
2.2 Ιστορικό	17
2.2.1 1 ^η Περίοδος	17
2.2.2 2 ^η Περίοδος	18
2.3 Θεσμικό Πλαίσιο- Διαδικασία Δημιουργίας και Ανάπτυξης ΕΥΕ	19
2.4 Είδη ΕΥΕ (Peace Support Operations)	22
2.4.1 Πρόληψη των Συγκρούσεων	22
2.4.2 Διατήρηση της ειρήνης (Peace Keeping)	22
2.4.3 Ανοικοδόμηση της ειρήνης (Peace Building)	23
2.4.4 Επιβολή της ειρήνης (Peace Enforcement)	23
2.4.5 Εγκαθίδρυση της ειρήνης (Peace Making)	24
2.5 Λοιπές Πολυεθνικές Επιχειρήσεις	24
2.5.1 Ανθρωπιστικές Επιχειρήσεις (Humanitarian Operations)	24
2.5.2 Επιχειρήσεις Εκκενώσεως Αμάχων (Evacuations Operations)	24
2.5.3 Στρατιωτική Βοήθεια/Υποστήριξη σε Πολιτικές Αρχές	24
2.5.4 Επιβολή Κυρώσεων και Απαγορεύσεων	25
2.6 Αρχές που Διέπουν τις Ειρηνευτικές Αποστολές	25
2.7 Δυνατότητες Περιορισμοί	26
2.8 Νέες Τάσεις	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ «3^ο»: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΩΝ	
3.1 Γενικά	36
3.2 Αξιολόγηση Πολυεθνικών Επιχειρήσεων (Επιτυχή ή Όχι;)	36
3.3 Ψυχροπολεμική Περίοδος	39
3.3.1 Το Ζήτημα της Κορέας	39
3.3.2 Ισραήλ- Άραβες	39
3.3.3 Λίβανος (Προσωρινή Δύναμη των Η.Ε στο Λίβανο – UNIFIL)	40
3.3.4 Κύπρος	40
3.4 Μεταψυχροπολεμική Περίοδος	42
3.5 Η Νομιμότητα της Έννοιας της Ανθρωπιστικής Επέμβασης Τρίτων σε	45
3.6 Αναγκαιότητα Αναμόρφωσης του ΟΗΕ	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ «4^ο» ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	
4.1 Η Ελληνική Εθνική Στρατηγική Ασφαλείας	51
4.1.1 Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	56
4.1.2 Στο πλαίσιο του NATO	56

ΘΕΜΑ	ΣΕΛΙΔΕΣ
4.1.3 Στο πλαίσιο του ΟΗΕ	57
4.1.4 Στο πλαίσιο του Ο.Α.Σ.Ε	57
4.1.5 Στο βαλκανικό χώρο	57
4.1.6 Στο χώρο της Ανατολικής Ευρώπης	58
4.1.7 Στο χώρο της Μέσης Ανατολής και της Μεσογείου.	58
4.2 Η Διεθνής Παρουσία της Ελλάδας	59
4.2.1 Ελληνικές εκπαιδευτικές υποδομές πολυεθνικών επιχειρήσεων.	59
4.2.2 Ελληνικές υποστηρικτικές υποδομές πολυεθνικών επιχειρήσεων	60
4.2.3 Ελληνική στρατιωτική συμμετοχή στο NATO και ΕΕ	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ «5^ο» Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ	
5.1 Γενικά	65
5.2 Ιστορική αναδρομή	66
5.2.1 Κονγκό- UNIMOK (14 Μαρ 1961- 9 Νοε 1961)	66
5.2.2 Επιχείρηση Κουβέιτ «ΝΕΑΡΧΟΣ» (2 Σεπ 1990- 31 Ιουλ 1991)	66
5.2.3 Κουβέιτ – UNIKOM (31 Απρ 1991- 6 Οκτ 2003)	66
5.2.4 Βόρειο Ιράκ - UNGCI (26 Ιουλ 1991- 11 Σεπ 2003)	67
5.2.5 Σομαλία- Unify Task Force -UNITAF (4 Μαρ 1993- 3 Μαρ 1994)	67
5.2.6 Γεωργία- UNOMIG	67
5.2.7 ΠΓΔΜ- ECMM-EUMM	68
5.2.8 Νότιος Αφρική (Απρ 1994- Μάιος 1994)	68
5.2.9 Αιθιοπία (10 Μαΐου 1994- 10 Ιουν 1994)	68
5.2.10 Αλβανία- NHQT	69
5.2.11 Παλαιστίνη (9 Νοε 1995-25 Ιαν 1996)	70
5.2.12 Κονγκό- Επιχείρηση «APTEMIS» (11 Ιουλ 2003 - 1 Σεπ 2003)	71
5.2.13 Βοσνία-Ερζεγοβίνη IFOR-SFOR (14 Δεκ 1995- 4 Δεκ 2004)	71
5.2.14 Αλβανία. Απεγκλωβισμός 240 Ξένων Αξιωματικών από την Αλβανία	71
5.2.15 Τσάντ «EUFOR TCHAD-RCA»	72
5.2.16 Ερυθραία - Αιθιοπία «UNMEE»	72
5.2.17 Ναγκόρνο Καραμπάχ «HLPG» ΟΑΣΕ	72
5.2.18 Επιχείρηση «ESSENTIAL HARVEST» (Αυγ 2001- Οκτ 200).	73
5.2.19 ΠΓΔΜ	73
5.2.20 Επιχείρηση της Ε.Ε στη Λ.Δ Κονγκό (24 Ιαν – 30 Νοε 2006)	73
5.2.21 Αφγανιστάν Operation Enduring Freedom (OEF A).	74
5.2.22 Λιβύη Επιχείρηση «UNIFIED PROTECTOR»	74
5.2.23 Δυτική Σαχάρα (MINURSO)	75
5.2.24 Παροχή βοήθειας	75
5.3 Επιχειρήσεις σε εξέλιξη που συμμετέχει η Ελλάδα	75
5.3.1 Επιχείρηση Ε.Ε «ATALANTA».	75
5.3.2 Επιχείρηση Joint Enterprise - Φάση Deterrent Presence (ΕΛΔΥΚΟ 3)	75
5.3.3 Αφγανιστάν - Resolute Support Mission (RSM)	75
5.3.4 Επιχείρηση «ACTIVE ENDEAVOUR»	75
5.3.5 Επιχείρηση «ENDURING FREEDOM»	76
5.3.6 Standing NATO Maritime Group (SNMG-2).	76
5.3.7 Standing NATO Mine Countermeasures Group 2 (SNMCMG-2)	76
5.3.8 Μάλι	77
5.4 Σκοπιμότητα συμμετοχής της Ελλάδας.	77
5.5 Παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμετοχή της Ελλάδος σε EYE	82
5.6 Οφέλη- επιπτώσεις - κόστος	85

ΘΕΜΑ	ΣΕΛΙΔΕΣ
«ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο » Διαπιστώσεις- Συμπεράσματα	91
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
«Α» Καταστατικός Χάρτης του ΟΗΕ	A-1
«Β» Πίνακας Ειρηνευτικών Αποστολών	B-1
«Γ» Έκθεση BRAHIMI	Γ-1
«Δ» Παρούσα Ελληνική Συμμετοχή σε ΕΥΕ	Δ-1
«Ε» Πίνακας ΕΥΕ των Η.Ε σε Εξέλιξη	E-1
«ΣΤ» Βιβλιογραφία	ΣΤ-1

«ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ: ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ»

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία εξετάζει τις ειρηνευτικές αποστολές του Κεφαλαίου VII του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, οι οποίες αναλαμβάνονται πρωτίστως από τον ΟΗΕ και την ελληνική συμμετοχή σε αυτές.

Αρχικά γίνεται μία ιστορική ανασκόπηση της ιδρύσεως του ΟΗΕ, καθώς του σκοπού για τον οποίο ιδρύθηκε. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά και σε άλλους διεθνείς οργανισμούς που δραστηριοποιούνται για την εδραίωση της διεθνούς ειρήνης και σταθερότητας. Στο τέλος του πρώτου κεφαλαίου, αναλύονται οι πρόσφατες αλλαγές στο περιβάλλον ασφαλείας και οι νέες απειλές που αναδύθηκαν μετά τη διάλυση του Συμφώνου της Βαρσοβίας.

Το δεύτερο κεφάλαιο, εστιάζει στις ειρηνευτικές αποστολές και γίνεται μία αναφορά στο ιστορικό τους, στο θεσμικό τους πλαίσιο, καθώς και στις διαδικασίες ανάπτυξης τους. Απώτερος σκοπός είναι, να κατανοήσει ο αναγνώστης τις διαδικασίες για την ανάπτυξη μίας πολυεθνικής στρατιωτικής επιχείρησης, από το στάδιο της έγκρισης- απόφασης μέχρι την πλήρη ανάπτυξη των δυνάμεων. Επίσης, αναφέρονται τα είδη των ΕΥΕ, οι αρχές που τις διέπουν, οι δυνατότητές τους και οι περιορισμοί τους, καθώς και ποιες είναι οι νέες τάσεις ανάπτυξης των εν λόγω επιχειρήσεων.

Το τρίτο κεφάλαιο, διαπραγματεύεται τα αποτελέσματα των διεξαχθεισών ΕΥΕ, ειδικότερα του ΟΗΕ, ως προς την αποτελεσματικότητά τους, λαμβάνοντας υπόψη κάποια συγκεκριμένα «κριτήρια-δείκτες». Ενδεικτικά εξετάζονται, οι επιχειρήσεις της Κορέας, του Ισραήλ, του Λιβάνου και της Κύπρου, προκειμένου να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα. Στη συνέχεια αναλύεται η μεταψυχροπολεμική περίοδος και κατά πόσο απαιτείται η αναμόρφωση των Ηνωμένων Εθνών (Η.Ε), προκειμένου να προσαρμοστεί στο νέο διεθνές περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από την παγκοσμιοποίηση και τον κατακερματισμό. Επίσης, εξετάζεται κατά πόσο είναι αληθής η άποψη ότι ο Οργανισμός δεν εξυπηρετεί τη διεθνή ειρήνη, αλλά τα μεγάλα συμφέροντα, χωρίς να υπολογίζει τις ανθρώπινες απώλειες.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, εξετάζεται η σχέση της χώρας μας με τις στρατιωτικές πολυεθνικές επιχειρήσεις. Πώς συνδέεται η ελληνική εθνική στρατηγική ασφαλείας που έχει υιοθετήσει η χώρα μας τα τελευταία χρόνια, με τις ΕΥΕ και σε ποιο βαθμό η ελληνική διεθνής παρουσία τόσο σε προσωπικό και μέσα, όσο και σε υποστηρικτικές δομές, σε αυτού του είδους επιχειρήσεις, αποτελεί μέρος της ελληνικής στρατηγικής.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, γίνεται μία ιστορική ανασκόπηση της ελληνικής συμμετοχής στις ΕΥΕ, διακρίνοντας αυτές σε περατωθείσες παλαιών ετών και σε εξέλιξη. Επιχειρείται μία ανάλυση των προϋποθέσεων και των παραγόντων που επηρεάζουν τη συμμετοχή της χώρας μας, ενώ γίνεται αναφορά στη σκοπιμότητα και

στα οφέλη που αποκομίζει. Επίσης, γίνεται λόγος για το ποιες είναι οι επιπτώσεις και το κόστος για την Ελλάδα, από τη συμμετοχή της αυτή και τέλος καταγράφονται κάποια συμπεράσματα και προτάσεις.

PANTEION UNIVERSITY

Msc in STRATEGIC STUDIES IN SECURITY

**MULTINATIONAL MILITARY OPERATIONS:
ASSESEMENT FROM THE GREEK PARTICIPATION**

Sofikitis Nick, (supervised by Konstantinos Ifantis)

ABSTRACT

The present work examines the peacekeeping operations of Capital of VII Chart of United Nations, which are primarily undertaken by the UN and the Greek participation in them.

Initially, becomes a historical examination of foundation of UN, while the aim on which it was founded. Afterwards, becomes also report in other international organisms that are activated for the consolidation of international peace and stability. In the end of first chapter, are analyzed the recent changes in the environment of safety and the new threats that emerged afterwards the dissolution of Pact of Warsaw.

The second chapter, focuses in the PKO and becomes a report in their background, in their institutional frame, as well as in their processes of growth. Final aim is, comprehends the reader the processes for the growth of multinational military enterprise, from the stage of approval of decision up to the complete growth of forces. Also, are reported the types of PKO, the beginnings that condition him, their possibilities and their restrictions, as well as who are the new tendencies of growth of enterprises in question.

The third chapter negotiates the results of carried out PKO, in particular the UN, as for their effectiveness, taking into consideration somebody concretely “criteria-indicator”.Indicatively are examined, the enterprises of Korea, Israel, Lebanon and Cyprus, so that they are exported sure conclusions. Afterwards is analyzed the after Cold War period and how much is required the reformation of United Nations (U.N), so that it is adapted in the new international environment that is characterized by the globalization and the breaking to pieces. Also, it is examined how much is true the opinion that the Organism does not serve the international peace, but the big interests, without he calculates the human losses.

In the fourth chapter, is examined the relation of our country with the military multinational enterprises. How is connected the Greek national strategy of safety that has adopted our country in the past few year, with the PKO and in who degree the Greek international presence so much in personnel and means, what in supporting structures, in this type enterprises, constitutes part of Greek strategy.

In the fifth chapter, becomes ahistorical examination of Greek attendance in the PKO, distinguishing these in finished oldyears and in development. Is attempted ananalysis of conditions and factors thatinfluence the attendance of our country, while becomes report in the expediency and in the profits that it acquires. Also, becomes reason for who they are the repercussions and the cost for Greece, from the attendance this and finally are recorded certain conclusions and proposals.

Εισαγωγή

Η έννοια της ειρήνης είναι τόσο παλιά, όσο και η ανθρώπινη ύπαρξη στον πλανήτη. Από τη στιγμή που εμφανίζονται στη γη δύο μέρη με διαφορετικές λογικές και συμφέροντα, ο πόλεμος είναι αναπόφευκτος. Ο πόλεμος και η ειρήνη αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία της πορείας της ανθρωπότητας και των κοινωνιών. Μετά τις θηριωδίες του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, τόσο οι πολιτικοί όσο και οι επιστήμονες προσπάθησαν να αναπτύξουν τρόπους διαφύλαξης της ειρήνης και αποφάσισαν την ίδρυση της Κοινωνίας των Εθνών (ΚτΕ), με σκοπό τη διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης για να μην αντιμετωπίσει ο κόσμος παρόμοιες καταστάσεις, αλλά και να βελτιώσει την ποιότητα ζωής σε παγκόσμιο επίπεδο. Αποτέλεσε τον πρώτο διεθνή οργανισμό, ο οποίος αποτέλεσε σταθμό στην εξέλιξη των διεθνών σχέσεων. Υπήρξε η πρώτη προσπάθεια για συνεννόηση όλων των κρατών πάνω στα προβλήματα που απασχολούσαν την ανθρωπότητα. Το μειονέκτημά του ήταν ότι δεν διέθετε δική του στρατιωτική δύναμη κι έτσι ήταν εξαρτημένο από τις Μεγάλες Δυνάμεις για να επιβάλει τα ψηφίσματά του. Χαρακτηριστικά ο Μουσολίνι είχε δηλώσει ότι: *« Η ΚτΕ είναι πολύ καλή στο να επιβάλλεται όταν οι σπυργίτες φωνάζουν, αλλά εντελώς αδύνατη όταν κυνηγούν οι αετοί »*.

Τραγική απόδειξη των παραπάνω, ήταν η αδυναμία της ΚτΕ να εμποδίσει την επιθετικότητα των Δυνάμεων του Άξονα και την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Είχε αποτύχει στον πρωταρχικό σκοπό της, που ήταν η αποφυγή κάθε Παγκόσμιου Πολέμου στο μέλλον. Έτσι, μετά το τέλος του Β'ΠΠ ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)¹ θα αντικαταστήσει το Σύνδεσμο της Κοινωνίας των Εθνών² και θα προσπαθήσει να διορθώσει τα μειονεκτήματά της. Βασικοί σκοποί του Οργανισμού ήταν η διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, η ανάπτυξη, καθώς και η συνεργασία μεταξύ των Εθνών για την επίλυση διεθνών κρίσεων και την προώθηση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στα χρόνια που ακολούθησαν μπορεί να αποτράπηκε ένας Τρίτος Παγκόσμιος Πόλεμος, αλλά δεν αποφεύχθηκαν οι συγκρούσεις μεταξύ των κρατών και ο ΟΗΕ ενεπλάκη για τη διατήρηση της ειρήνης με διάφορους τρόπους, μεταξύ των οποίων και με τις

¹ Στις 30 Οκτ 1943, οι ΥΠ.ΕΕ της ΕΣΣΔ, Η.Β και ΗΠΑ, καθώς και ο Κινέζος Πρεσβευτής στην ΕΣΣΔ, δημοσιοποίησαν μία διακήρυξη με την οποία υποσχέθηκαν ρητά να καταβάλουν τις προσπάθειές τους για την ίδρυση ενός γενικού διεθνούς οργανισμού. Ακολούθησε, ένα μήνα αργότερα, η Συνδιάσκεψη της Τεχεράνης και έπειτα από διαπραγματεύσεις ιδρύθηκε το 1945 με την υπογραφή του Χάρτη των ΗΕ.

² Καταργήθηκε επίσημα το 1946.

λεγόμενες πολυεθνικές επιχειρήσεις με αποτελέσματα, που κατά καιρούς αμφισβητούνται τόσο για την αποτελεσματικότητα, όσο και για τη νομιμότητα. Οι Επιχειρήσεις Υποστηρίξεως Ειρήνης (EYE), στην πραγματικότητα, αποτελούν ουσιαστικά ένα πρακτικό μηχανισμό που χρησιμοποιείται από τον ΟΗΕ, προκειμένου να διευκολυνθεί η επίλυση διαφόρων συγκρούσεων με ειρηνικά μέσα. Ο όρος ειρηνευτικές δυνάμεις, προέκυψε από την ανάγκη και ήταν ουσιαστικά ένας αυτοσχεδιασμός για να ανταποκριθεί έτσι η διεθνής κοινότητα στις συνεχώς αυξανόμενες εντάσεις μεταξύ των υπερδυνάμεων.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, η Ελλάδα συμμετέχει ως μέλος των Διεθνών Συμμαχιών και Οργανισμών. Η συχνότητα και ο βαθμός συμμετοχής της χώρας μας δεν εξαρτάται μόνο από τις διεθνείς της υποχρεώσεις, αλλά κυρίως από τα εθνικά της συμφέροντα. Η γεωστρατηγική της θέση και οι συνεχείς και βίαιες αλλαγές οι οποίες συνέβησαν στα Βαλκάνια μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου, έχουν αυξήσει σημαντικά τις δεσμεύσεις, υποχρεώσεις και ευθύνες για ειρηνευτικές επιχειρήσεις των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων. Ποιο είναι, όμως, το κόστος και ποια τα οφέλη από αυτή τη συμμετοχή;

Η αναζήτηση απαντήσεων στα παραπάνω ερωτήματα, φιλοδοξεί να είναι και η συμβολή της παρούσας εργασίας που αποβλέπει στο να μελετήσει την αποτελεσματικότητα των μέχρι τώρα εμπλοκών του ΟΗΕ στη διεθνή σκηνή, στην οποία δημιουργήθηκε ένα νέο πολυπολικό περιβάλλον με ότι συνεπάγεται, καθώς και ο πολύπλευρος ρόλος της Ελλάδας σε αυτό που ονομάζουμε Επιχειρήσεις Υποστηρίξεως Ειρήνης.

Σκοπός

Ο σκοπός της διατριβής αυτής, είναι να εξετάσει τη συμμετοχή της Ελλάδας στις στρατιωτικές πολυεθνικές ειρηνευτικές επιχειρήσεις των Διεθνών Οργανισμών και ιδιαίτερα του ΟΗΕ, μέσα από μία σύντομη αναδρομή της ελληνικής συμμετοχής,³ από την εποχή του πολέμου της Κορέας μέχρι τις μέρες μας και να εξαχθούν συμπεράσματα για τη σχέση κόστους-οφέλους για τη χώρα μας. Η ανάλυση πραγματοποιείται, μέσα από το πρίσμα των διαδικασιών ανάπτυξης των ειρηνευτικών αποστολών του ΟΗΕ, εστιάζοντας στην αποτελεσματικότητά του σχετικά με τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης, ασφάλειας και σταθερότητας, καθώς και από τυχόν

³ Είτε με μέσα και προσωπικό, είτε με διάθεση υποστηρικτικών δομών.

εφέλκυση και καθοδήγηση του από τα συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων. Αναλυτικότερα, οι επιμέρους σκοποί της εργασίας αυτής, είναι:

- Να παρουσιαστούν τα είδη και οι κατηγοριοποιήσεις, αλλά και οι συνάφειες σύστασης, δομής και επιχειρησιακής λειτουργίας των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων.
- Να προσδιοριστεί το θεσμικό πλαίσιο της σύστασης και της λειτουργίας των εν λόγω Επιχειρήσεων, όπως αυτό έχει εξελιχθεί πρόσφατα.
- Να εξεταστεί το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο στα πεδία εφαρμογής του, όπου δηλαδή έχουμε την ανάπτυξη και τη δράση των επιχειρήσεων αυτών, με την παράθεση κάποιων αντιπροσωπευτικών αναφορών σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις.
- Να αναλυθούν οι επεμβάσεις του ΟΗΕ γενικότερα κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου και αναλυτικότερα μετά το πέρας αυτού και να διερευνηθούν τα αποτελέσματα αυτών.
- Να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα και εισηγήσεις για την αποτελεσματικότητα και τη νομιμότητα των επιχειρήσεων του ΟΗΕ, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν απαιτείται η αναπροσαρμογή του στο νέο διεθνές περιβάλλον, καθώς και η βελτιστοποίηση της συμμετοχής σε τέτοιες δράσεις, τόσο από πλευράς αποτελεσματικότητας, όσο και από πλευράς προσδοκώμενου ευρύτερου οφέλους σε επιχειρησιακό, αλλά και πολιτικό επίπεδο.
- Να αναλυθεί ο τρόπος χειρισμών των κρίσεων για να κατανοηθεί η αναγκαιότητα των ειρηνο-ανθρωπιστικών επιχειρήσεων.
- Να καταγραφούν τα οφέλη που αποκομίζει η Ελλάδα από τη συμμετοχή της σε τέτοιου είδους επιχειρήσεις και να καθορισθεί ο ρόλος που καλείται να διαδραματίσει στο μέλλον.
- Να αναφερθούν οι νέες διαστάσεις, οι αναθεωρητικές τάσεις και οι πρακτικές που ακολουθούνται.
- Να διαπιστωθεί κατά πόσο η συμμετοχή μας σε ΕΥΕ, δύναται να συμβάλλει στη διαφύλαξη των εθνικών συμφερόντων της χώρας μας και στην επίλυση των εθνικών της θεμάτων.

Προϋποθέσεις

Προκειμένου να προχωρήσει η έρευνα του θέματος, πρέπει να ισχύουν, οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- Το Διεθνές Σύστημα θα συνεχίσει να βασίζεται στο μοντέλο του Κράτους, ως η βασική δομική του μονάδα και ως βασικό υποκείμενο του Διεθνούς Δικαίου, μαζί με τους διεθνείς ή περιφερειακούς Οργανισμούς. Παράλληλα, το Διεθνές Δίκαιο θα συνεχίσει να έχει στα άμεσα ενδιαφέροντά του το άτομο, είτε ως φορέα δικαιωμάτων, είτε ως υποκείμενο υποχρεώσεων, αλλά και ως αντικείμενο κυρώσεων και θα αποκτά ολοένα και σημαντικότερη θέση στη διεθνή δικαιοταξία.
- Ο ΟΗΕ θα συνεχίσει να πρωτοστατεί ως ο κορυφαίος οικουμενικός θεσμός, για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.
- Οι πόλεμοι χαμηλής έντασης, οι τοπικές και περιφερειακές αντιπαραθέσεις, καθώς και οι εθνικές- θρησκευτικές- μειονοτικές συγκρούσεις θα συνεχισθούν.
- Ο Ο.Α.Σ.Ε, η Ε.Ε και το ΝΑΤΟ θα συνεχίσουν να υποστηρίζουν της ειρηνo-ανθρωπιστικές επιχειρήσεις. Δεν θα αλλάξουν οι σκοποί και οι αρχές στους παραπάνω διεθνείς οργανισμούς. Το σύστημα ασφαλείας θα στηρίζεται σε θεσμούς συλλογικής ασφάλειας και συνεργασίας, που θα λειτουργούν μέσα στα πλαίσια των αρχών και των αποφάσεων του ΟΗΕ.
- Η Ελλάδα ως ενεργό μέλος της διεθνούς κοινότητας και των διεθνών οργανισμών, θα συνεχίσει να διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην προώθηση και εξασφάλιση της διεθνούς ειρήνης και σταθερότητας, διαθέτοντας δυνάμεις και υποδομές σε τέτοιου είδους αποστολές, λαμβάνοντας υπόψη την κατανομή ισχύος στο διεθνές περιβάλλον.
- Η Ελλάδα και οι Ένοπλες Δυνάμεις της, θα συνεχίσουν να συμμετέχουν σε ειρηνευτικές αποστολές ανά τον κόσμο και οι δεσμεύσεις της θα συνεχίσουν να ισχύουν όχι μόνον στα πλαίσια των Η.Ε, του ΝΑΤΟ και της ΕΕ, αλλά και στα πλαίσια διμερών ή πολυμερών υποχρεώσεων.
- Θα συνεχίσει να υφίσταται η πολιτική βούληση για ενεργό συμμετοχή σε στρατιωτικές διπλωματικές ενέργειες, μεταξύ κρατών και διεθνών οργανισμών.
- Οι ΕΥΕ θα συνεχίσουν να αποσκοπούν στη στήριξη διπλωματικών πρωτοβουλιών πολιτικού επιπέδου, για την υλοποίηση αποφάσεων εξωτερικής πολιτικής.

Κεφάλαιο 1^ο

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ- ΟΗΕ

1.1 Ιστορικό- Σκοπός Ιδρύσεως

Τα καταστρεπτικά αποτελέσματα των δύο Παγκοσμίων Πολέμων άλλαξαν την οπτική με την οποία αντιμετωπίζονταν οι απλές διακρατικές σχέσεις. Τα κράτη διαπίστωσαν την αναγκαιότητα δημιουργίας θεσμικών οργάνων, ικανών να αποτρέπουν και να επιλύουν τις διαφορές. Έτσι, τα όργανα αυτά, συγκρότησαν διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς.

Οι οργανισμοί είναι μια ένωση κρατών, η οποία ιδρύεται με συνθήκη σε αντίθεση με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που ιδρύονται από ιδιώτες. Έχει πλήρης νομική υπόσταση, διαφορετική από αυτή των κρατών που την απαρτίζουν και λειτουργεί με τα κοινά όργανα που ορίζει η καταστατική τους πράξη.

Μετά το τέλος του Α'ΠΠ, με πρωτοβουλία του προέδρου των ΗΠΑ Wilson, ιδρύεται το 1919 (Συνθήκη Βερσαλλιών) η ΚτΕ, με σκοπό την ανάπτυξη της διεθνούς συνεργασίας και την επίτευξη ειρήνης και ασφάλειας.⁴ Η οργάνωση, όμως, αυτή, στην οποία δεν συμμετείχαν οι ΗΠΑ, αποδείχθηκε ότι δεν μπορεί να χειριστεί τις πολλαπλασιαζόμενες κρίσεις, με αποτέλεσμα να ξεσπάσει ο Β'ΠΠ και να ιδρυθεί το 1945, από τους νικητές του πολέμου μια διεθνή οργάνωση παγκοσμίου εμβέλειας, του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ). Το όνομα «Ηνωμένα Έθνη» επινοήθηκε από τον Πρόεδρο των ΗΠΑ Φραγκλίνο Ρούσβελτ και χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στη «Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών» της 1ης Ιανουαρίου 1942, όταν, κατά τη διάρκεια του Β' ΠΠ, εκπρόσωποι 26 εθνών δεσμεύτηκαν ότι οι κυβερνήσεις τους θα συνεχίσουν να αγωνίζονται μαζί κατά των Δυνάμεων του Άξονα.⁵

Το 1945, εκπρόσωποι 50 χωρών συναντήθηκαν στον Άγιο Φραγκίσκο, στη Διάσκεψη των Η.Ε για τη Διεθνή Οργάνωση με στόχο την σύνταξη του Καταστατικού Χάρτη. Οι εκπρόσωποι διαπραγματεύτηκαν με βάση τις προτάσεις που είχαν εκπονηθεί στη Συνδιάσκεψη των τεσσάρων Μεγάλων Δυνάμεων (Κίνα,

⁴ Αποφυγή μελλοντικών πολέμων μέσω του αφοπλισμού, της ανοιχτής διπλωματίας, της διεθνούς συνεργασίας, των περιορισμών στο δικαίωμα κηρύξεων πολέμων και κυρώσεις που έκαναν τον πόλεμο κακή επιλογή για τους λαούς.

⁵ http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26777. Προσπελάστηκε την 12 Αυγ 17.

Σοβιετική Ένωση, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ) στο Dumbarton Oaks των ΗΠΑ, τον Αύγουστο-Οκτώβριο του 1944. Ο Χάρτης υπεγράφη στις 26 Ιουνίου 1945 από τους εκπροσώπους 50 χωρών. Ο ΟΗΕ ιδρύθηκε επίσημα στις 24 Οκτωβρίου 1945, όταν ο Χάρτης επικυρώθηκε από την Κίνα, τη Γαλλία, τη Σοβιετική Ένωση, το Ηνωμένο Βασίλειο, τις ΗΠΑ και την πλειοψηφία των άλλων υπογραφόντων κρατών. Σύμφωνα με το Χάρτη, τα κύρια όργανα του ΟΗΕ είναι η Γενική Συνέλευση, το Συμβούλιο Ασφαλείας (Σ.Α), το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο, το Συμβούλιο Κηδεμονίας και το Διεθνές Δικαστήριο. Οι Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής εκείνης οραματίστηκαν το Σ.Α, ως το κορυφαίο όργανο του ΟΗΕ. Ο βασικός σκοπός της ιδρύσεως του ήταν η δημιουργία ενός μηχανισμού για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, ενώ η αστυνόμευση της διεθνούς τάξης θα ήταν ευθύνη των Μεγάλων Δυνάμεων. Η αντιμετώπιση των απειλών για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, καθώς και η εξεύρεση λύσεων σε διεθνείς αντιδικίες θα μπορούσαν να επιτευχθούν μόνο μέσω της συνέχισης της συνεργασίας μεταξύ των συμμάχων κατά τη διάρκεια του πολέμου. Οι λύσεις θα ήταν πρακτικά αδύνατες χωρίς τη συνεργασία των μεγάλων κρατών. Συνεπώς, θεωρήθηκε πως οι μεγάλες δυνάμεις έπρεπε να κατέχουν ισχυρές θέσεις (μόνιμα μέλη) εντός του Σ.Α, ανάλογες με τις ευθύνες που θα επωμίζονταν για τη διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης και ασφάλειας. Οι στόχοι ιδρύσεως του ΟΗΕ, όπως αυτοί καταγράφηκαν στο άρθρο 1 του Χάρτη, είναι:

- Να διατηρούν τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, και για να επιτευχθεί αυτό: να παίρνουν αποτελεσματικά συλλογικά μέτρα για να προλαβαίνουν και να απομακρύνουν κάθε απειλή της ειρήνης, να καταστέλλουν κάθε επιθετική ενέργεια ή άλλης μορφής παραβίαση της ειρήνης και να πετυχαίνουν, με ειρηνικά μέσα και σύμφωνα με τις αρχές της δικαιοσύνης και του διεθνούς δικαίου, διευθέτηση ή διακανονισμό διεθνών διαφορών ή καταστάσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε διατάραξη της ειρήνης.

- Να αναπτύσσουν ανάμεσα στα έθνη φιλικές σχέσεις που θα βασίζονται στο σεβασμό της αρχής των ίσων δικαιωμάτων και της αυτοδιαθέσεως των λαών και να παίρνουν μέτρα κατάλληλα για την ενίσχυση της παγκόσμιας ειρήνης.

- Να πετυχαίνουν διεθνή συνεργασία για την επίλυση διεθνών προβλημάτων οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και ανθρωπιστικής φύσεως και για την ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών για όλους, χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή

θρησκευίας, και

- Να αποτελούν ένα κέντρο που θα συντονίζει τις ενέργειες των εθνών για την επίτευξη αυτών των κοινών σκοπών.

Ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών είναι το θεμέλιο έγγραφο, για όλες τις εργασίες του Οργανισμού. Ο ΟΗΕ ιδρύθηκε για να «σώσει γενιές από τη μάστιγα του πολέμου»⁶ και ένας από τους κύριους σκοπούς του είναι η διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, ενώ δίνει την πρωταρχική ευθύνη για τη διασφάλισή τους, στο Σ.Α. Για την εκπλήρωση αυτής της ευθύνης, το Συμβούλιο μπορεί να δημιουργήσει μια επιχείρηση διατήρησης της ειρήνης και να αναπτύξει μια ειρηνευτική δύναμη.⁷ Στη συνδιάσκεψη των τεσσάρων, προτάθηκε η δημιουργία μιας μόνιμης διεθνούς δύναμης [standing international force] ή μιας ad hoc διευθέτησης μέσω της οποίας οι χώρες θα παρείχαν εθνικά τμήματα των Ενόπλων Δυνάμεων στην περίπτωση που αυτό ζητείτο. Πρόταση η οποία αποτυπώθηκε στο Χάρτη με το άρθρο 43.⁸ Ήδη όμως, στα μέσα του 1947, άρχισε να γίνεται εμφανές πως οι όποιες προσπάθειες ήταν πλέον θύματα του Ψυχρού Πολέμου, ο οποίος είχε αρχίσει να κυριαρχεί. Οι διαπραγματεύσεις άρχισαν να επικεντρώνονται στο μέγεθος και τη σύνθεση των δυνάμεων τις οποίες θα συνεισέφεραν τα πέντε μόνιμα μέλη του Σ.Α. Εξαιτίας των υποψιών και της αδιαλλαξίας των μεγάλων δυνάμεων, το άρθρο 43 περιέπεσε σε ύπνωση κι οι αναμενόμενες διεθνείς δυνάμεις, δεν συγκροτήθηκαν ποτέ.

1.2 Άλλοι Διεθνείς Οργανισμοί

Με το τέλος του ψυχρού πολέμου, προέκυψε η ανάγκη ανάδυσης διεθνών οργανισμών που θα έπρεπε να διαδραματίσουν ουσιαστικό και όχι τυπικό ρόλο στη διεθνή ασφάλεια. Η διεθνής πρακτική απέδειξε ότι ο ρόλος αυτός δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο σε νουθεσίες ή σε οικονομικούς αποκλεισμούς, αλλά απαιτεί δραστικότερες και πιο αποτελεσματικές λύσεις. Οι συνήθεις μορφές εσωτερικών ταραχών με τη μορφή εθνικιστικών ή θρησκευτικών διαφορών,

⁶ Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης Ηνωμένων Εθνών. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=14. Προσπελάστηκε 22 Ιουλίου 2017.

⁷ Sunil Ram, (2008) The History of United Nations Peacekeeping Operations During the Cold War: 1945 to 1987, Peace Operations Training Institute Williamsburg, USA Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://cdn.peaceopstraining.org/course_promos/history_of_peacekeeping_1/history_of_peacekeeping_1_english.pdf). Προσπελάστηκε 18 Ιουλ 2017.

⁸ Βλπ Παράρτημα «Α»

δημιουργούνται συνήθως από ένοπλες ομάδες πολιτών, που εκτός των μεγάλων απωλειών εκατέρωθεν, πιθανώς να συνεχίζονται και χρόνια. Μετά την προηγούμενη αναφορά, η ύπαρξη ισχυρού διεθνούς οργανισμού ή οργανισμών για την ασφάλεια πρόβαλλε επιτακτική, με αποτέλεσμα να ιδρυθούν οι παρακάτω:

1.2.1 Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ ή OSCE). Αποτελεί διακρατικό οργανισμό για τη διαφύλαξη της ασφαλείας στον κόσμο. Ιδρύθηκε το 1975 στο Ελσίνκι και μετά τον ΟΗΕ, είναι ο σπουδαιότερος οργανισμός ασφαλείας για την Ευρώπη, αν και περιλαμβάνει τις ΗΠΑ και τον Καναδά. Διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στην προώθηση της ειρήνης και της σταθερότητας στην γηραιά ήπειρο, ενώ βοηθάει παράλληλα προωθώντας τη Δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα κύρια όργανα αποφάσεως του οργανισμού είναι η Σύνοδος Αρχηγών Κρατών, το Συμβούλιο των Υπουργών, το Μόνιμο Συμβούλιο, η Προεδρεία και ο Γενικός Γραμματέας.

1.2.2 Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (NATO). Το NATO, γνωστό και ως Βορειοατλαντική Συμμαχία, είναι μια στρατιωτική αμυντική συμμαχία χωρών της Δύσης, που έχει σκοπό την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των χωρών-μελών σε διάφορους τομείς (στρατιωτικό, πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, μορφωτικό), την προώθηση των γεωπολιτικών συμφερόντων και την αποτροπή της ένοπλης επίθεσης εναντίον κάποιας χώρας-μέλους από άλλες. Η συμμαχία αυτή υπογράφηκε τον Απρίλιο του 1949. Παγκοσμίως, σήμερα, έχει διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στην ικανότητα συλλογικής άμυνας και στη διευθέτηση κρίσεων. Οι εξελίξεις της τελευταίας εικοσαετίας, προσέφεραν στη Συμμαχία το εφαλτήριο για τη μετεξέλιξή της από στενό οργανισμό συλλογικής ασφάλειας σε παγκόσμιο παράγοντα διεθνούς ασφάλειας, προς όφελος τόσο των μελών της, όσο και της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.⁹

1.2.3 Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε). Ιδρύθηκε το 1951 σαν Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) και έφτασε στο σημερινό όνομα της Ε.Ε. Αποτελεί μία πολιτική και οικονομική ένωση. Το Φεβρουάριο του 1992 οι ηγέτες των κρατών-μελών έθεσαν στο Μάαστριχ τις βάσεις για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ). Στη Σύνοδο του Ελσίνκι (10-11 Δεκ.

⁹ Γ. Σαββαΐδη, πρέσβευς ε.τ, πρώην Γ.Γ. ΥΠΕΞ, Το NATO ως πολιτικοστρατιωτική συμμαχία- Η θέση και ο ρόλος της Ελλάδας, Ομιλία στη ΣΕΘΑ (24 Φεβ 17).

99), σχετικά με τα θέματα ασφάλειας και άμυνας αποφασίστηκε η Ε.Ε να αναπτύξει Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΕΠΑΑ), για να συνεισφέρει στη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, σύμφωνα με τις αρχές του καταστατικού χάρτη των Η.Ε, αναγνωρίζοντας την πρωταρχική ευθύνη για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας στο Σ.Α του ΟΗΕ.

1.3 Αλλαγές στο Περιβάλλον Ασφαλείας

Όπως προαναφέρθηκε, οι εντάσεις μεταξύ των ΗΠΑ και της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών (ΕΣΣΔ), που προέκυψαν μετά το Β' ΠΠ, το λεγόμενο «Ψυχρό Πόλεμο», επηρέασαν σημαντικά τη λειτουργία του ΟΗΕ.¹⁰ Έτσι, οι εκάστοτε Μεγάλες Δυνάμεις, αποβλέποντας σε πρώτο χρόνο, στην εξυπηρέτηση ίδιων συμφερόντων ως προς την ασφάλεια, την ειρήνη, την τάξη και τη σταθερότητα του διεθνούς συστήματος, κατέληξαν να επιδιώκουν πολλές φορές τη νομιμοποίηση των στρατιωτικών τους επεμβάσεων, καταπατώντας την κρατική κυριαρχία λοιπών δρώντων του διεθνούς συστήματος.¹¹

Οι κοσμογονικές αλλαγές που συντελέστηκαν στην Ευρώπη από τα τέλη της δεκαετίας του «80», δημιούργησαν ένα νέο περιβάλλον ασφαλείας, με νέες προκλήσεις, αλλά και διαφορετικούς κινδύνους και απειλές σε σχέση με την περίοδο του ψυχρού πολέμου. Το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, διαφοροποίησε τα δεδομένα της άμυνας και γενικότερα της ασφάλειας σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ προβλημάτισε έντονα τη διεθνή κοινότητα. Οι μετέπειτα στρατιωτικές επιχειρήσεις στο Αφγανιστάν και η στρατιωτική εμπλοκή των ΗΠΑ στο Ιράκ το Μάρτιο του 2003, άλλαξαν ριζικά την ιστορική αντίληψη για τις επιχειρήσεις ειρήνης και μετέλλαξαν δυναμικά το όλο περιβάλλον, το πλαίσιο και τα ισχύοντα για τη συμμετοχή σε αυτές των ενόπλων δυνάμεων των χωρών. Οι περιφερειακές συγκρούσεις, η διασπορά των όπλων μαζικής καταστροφής και ένας αριθμός μη παραδοσιακών υπερεθνικών και απρόβλεπτων προκλήσεων και κινδύνων, αναδεικνύονται ή παραμένουν οι κύριες απειλές υπονόμησης της διεθνούς

¹⁰ Sunil Ram, (2008) The History of United Nations Peacekeeping Operations During the Cold War: 1945 to 1987, Peace Operations Training Institute Williamsburg, USA, http://cdn.peaceopstraining.org/course_promos/history_of_peacekeeping_1/history_of_peacekeeping_1_english.pdf. Προσπελάστηκε 23 Ιουλίου 2017.

¹¹ Schweigman D., (2001), The authority of the Security Council under Chapter VII of the UN Charter, Kluwer Law International

ασφάλειας. Ασύμμετρες απειλές, οι οποίες παρά το γεγονός ότι δεν ενέχουν τον κίνδυνο ενός μεγάλου συμβατικού πολέμου εναντίον του ανεπτυγμένου κόσμου, ωστόσο εγκυμονούν, αν όχι μεγαλύτερους τουλάχιστον ισάξιους κινδύνους, για τους πληθυσμούς και τις κυβερνήσεις τους.

Παράλληλα, ο ηγεμονισμός των ΗΠΑ στην παγκόσμια πολιτική, είναι ένα γεγονός το οποίο προκαλεί και θα προκαλέσει στο μέλλον, αμφισβητήσεις και αντιδράσεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Ομοίως παρόμοιες αντιδράσεις αναμένονται και με τις ενέργειες της Ρωσίας να ανακτήσει τη χαμένη αίγλη της και να αναδειχθεί σε πρώτη δύναμη, με τη διατήρηση ελέγχου κρατών που βρίσκονται στη σφαίρα επιρροής της. Αν στα παραπάνω συμπεριλάβουμε και τις φιλόδοξες και ανερχόμενες περιφερειακές δυνάμεις στην περιοχή της Ν.Α. Ασίας και του Περσικού Κόλπου, που ενδέχεται να προκαλέσουν στρατιωτικά τη διεθνή κοινότητα, αλλά και τις χώρες που βρίσκονται στην περιοχή της λεκάνης της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, που αποτελούν τις περιοχές επαφής της Ευρώπης με τα αναπτυσσόμενα κράτη του τρίτου κόσμου, τότε θα έχουμε μια συνολική εικόνα της ανασφάλειας και της αστάθειας που υπάρχει. Επομένως, οι περιφερειακές αυτές προκλήσεις, πρέπει να επιλυθούν, ώστε να δημιουργηθεί ένα ευρύτερο σύστημα ασφαλείας. Από τα παραπάνω καταλήγουμε στο ότι αναμένεται το τρίγωνο της αστάθειας να είναι η περιοχή που περιλαμβάνει τα Βαλκάνια, τον Καύκασο, την Κασπία, τη Μέση Ανατολή και την ανατολική Μεσόγειο.

Υπό το πρίσμα των παραπάνω, η διεθνής συνεργασία ήταν και είναι πλέον απολύτως απαραίτητη για τη διατήρηση της ειρήνης και σταθερότητας, ιδιαίτερα στον τομέα των υπηρεσιών πληροφοριών, των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ), καθώς και των λοιπών κρατικών φορέων.

Ειδικότερα, η μεταβαλλόμενη φύση των συγκρούσεων φαίνεται να αποτελεί το κυρίαρχο χαρακτηριστικό του μετα-διπολικού κόσμου, όπου οι συγκρούσεις που διεξάγονται σε όλο και περισσότερα σημεία του πλανήτη, είναι περισσότερο «ενδοκρατικές» και λιγότερο «διακρατικές» σε τέτοιο βαθμό μάλιστα, που οι διεθνείς αναλυτές δεν διστάζουν να αναφερθούν στο «τέλος των παλαιομοδίτικων πολέμων μεταξύ των κρατών».¹² Επιπροσθέτως, ιδιαίτερα σημαντικός αναδεικνύεται

¹² Μαρία Μαριά (2008). Η Οργάνωση Πολυεθνικών Ειρηνευτικών Αποστολών και η Ελληνική Συμμετοχή. (Διπλωματική Εργασία). σ. 10. Πανεπιστήμιο Πειραιά.

και ο ρόλος των μη-κρατικών οντοτήτων, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται ακόμη περισσότερο η όποια κατηγοριοποίηση, αλλά και η διαχείριση των αναφυόμενων κρίσεων και συγκρούσεων.¹³ Η μεταβατική αυτή περίοδος, από το διπολικό σύστημα ασφαλείας σε ένα διαφορετικό σύστημα ασφαλείας, αγνώστου σχήματος αυτή τη στιγμή, χαρακτηρίζεται από μεγάλη αστάθεια που παρατηρείται σε όλο τον πλανήτη ως συνέπεια πολλών ισχυρών σε ένταση εστιών κρίσης, στα Βαλκάνια, τον Καύκασο, τη Μ. Ανατολή και την Κεντρική Ασία.

Στο πλαίσιο αυτό, το Σ.Α απομακρύνθηκε από την παραδοσιακή θεώρηση που ταυτίζει ουσιαστικά τη διεθνή ειρήνη με την απουσία διακρατικής σύγκρουσης και καθιστά σαφή την πρόθεσή του να παρεμβαίνει για την αντιμετώπιση κρίσιμων καταστάσεων που εκδηλώνονται κατά κύριο λόγο, στο εσωτερικό των Κρατών¹⁴. Τα αίτια των κρίσεων αυτών μπορούν να αναζητηθούν σε εθνικούς, οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες, ή και σε συνδυασμούς αυτών. Υπερεθνικοί κίνδυνοι και άλλες ασύμμετρες απειλές, δημιουργούνται από το θρησκευτικό φανατισμό, τη διεθνή τρομοκρατία, το διεθνές οργανωμένο έγκλημα, την παράνομη λαθρομετανάστευση και τη διασπορά των όπλων μαζικής καταστροφής.¹⁵ Οι προαναφερθέντες κίνδυνοι, κατέστησαν επιτακτική την ανάγκη επέμβασης της διεθνούς κοινότητας, είτε μέσω των οργανισμών της, είτε μέσω συμμαχιών, για τη διευθέτηση των παρουσιαζόμενων κρίσεων. Επιπλέον, έγινε σαφές ότι όπου η διπλωματία δεν αποδίδει, η χρήση στρατιωτικής δύναμης επιβάλλεται.

Συμπερασματικά, το διεθνές περιβάλλον σήμερα, χαρακτηρίζεται από την πολυπλοκότητα και τις νέες προκλήσεις. Αν και η απειλή ενός παγκοσμίου πολέμου φαίνεται να έχει «ξεθωριάσει», δεν λείπουν οι εντάσεις τοπικού ή περιφερειακού χαρακτήρα οι οποίες αν δεν αντιμετωπισθούν στον κατάλληλο χρόνο και τόπο, δύνανται να προκαλέσουν αστάθεια και διατάραξη του διεθνούς συστήματος ασφαλείας και να εξελιχθούν σε κρίση ή και σύγκρουση ευρείας κλίμακας. Βέβαια αναφύονται πολλά ερωτηματικά, για το εάν θα μπορούσαν κάποιες από αυτές τις

¹³ Θ. Ντόκου-Π. Τσάκωνα, *Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας*, (Παπαζήσης, Αθήνα 2005), σ. 22.

¹⁴ Η προσέγγιση αυτή καθίσταται σαφέστερη στον «Οδηγό για την ειρήνη» (1992) του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ Μ.Μ. Γκάλι, όπου γίνεται ρητά λόγος για παρέμβαση των Η.Ε όχι μόνο μετά την έναρξη εχθροπραξιών, αλλά και σε διάφορες άλλες περιστάσεις όπου απαιτείται προληπτική ανάπτυξη δυνάμεων, συμπεριλαμβανομένων και «εθνικών κρίσεων».

¹⁵ Δόγμα Πολυεθνικών επιχειρήσεων Σ.Ξ. Δ 3 -0.2. σελ.4 παρ. 6β. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.army.gr/files/File/DIDO_LIBRARY/Dogmata_SJ/dogma_polyethnikvn_epixeirhsevn_sj.pdf.

απειλές, να αντιμετωπισθούν από τους Διεθνείς Οργανισμούς και για το εάν τελικά αυτοί έχουν την πραγματική δυνατότητα να πετύχουν την αποτροπή τους.

1.4 Αντιμετώπιση Απειλών - Διατήρηση Διεθνούς Ειρήνης και Ασφάλειας

Με δεδομένη την παγκόσμια κατάσταση μετά το 1945 μέχρι το τέλος του Ψυχρού πολέμου, η αρχή της συλλογικής ασφάλειας θεωρητικά ήταν ανεφάρμοστη. Η δύναμη του εθνικισμού και η προάσπιση της εθνικής κυριαρχίας, απέκλεισαν εκ των προτέρων τις συλλογικές απαντήσεις από κράτη των οποίων τα συμφέροντα δεν προαγόntonταν ευθέως από τον τερματισμό μίας επίθεσης οπουδήποτε αυτή εκδηλωνόταν. Εθνικές αντιπαλότητες και ανταγωνιζόμενες συμμαχίες, εμποδίζαν και εμποδίζουν την αποτελεσματική αντιμετώπιση των απειλών κατά της διεθνούς ειρήνης. Οι βασικές διαφωνίες ως προς την εφαρμογή του άρθρου 43 του Καταστατικού Χάρτη, σχετικά με τη δημιουργία μίας διεθνούς στρατιωτικής δύναμης, ήταν η αιτία ο ΟΗΕ ως όργανο διατήρησης ειρήνης να ακινητοποιηθεί. Η προαναφερόμενη αδυναμία, οδήγησε τον οργανισμό στην περιστασιακή ανάληψη πρωτοβουλιών διευθέτησης διαφορών και διατήρησης της ειρήνης, που περιελάμβανε είτε αποστολές Παρατηρητών, είτε αποστολή ειρηνευτικών δυνάμεων με παράλληλες διπλωματικές κινήσεις.

Μπορεί στο δεύτερο ήμισυ του 20^{ου} αιώνα να μην είχαμε κανέναν παγκόσμιο πόλεμο, είχαμε όμως πολλούς τοπικούς και περιφερειακούς πολέμους σε όλο τον κόσμο. Η φτώχεια, η ανισότητα και η αυξανόμενη διαφθορά, συνέβαλαν κατά πολύ στην αναζωπύρωση των συγκρούσεων. Με το τέλος της αντιπαράθεσης Ανατολής – Δύσης, στο νέο περιβάλλον ασφαλείας, η αύξηση των κρίσεων και διενέξεων σε διάφορες περιοχές, όπου αναζωπυρώθηκαν εθνικιστικές, θρησκευτικές και άλλες συγκρούσεις, κατέστησαν σαφή την ανάγκη επέμβασης των Ηνωμένων Εθνών.¹⁶ Έτσι αφ' ενός έγινε μία προσπάθεια βελτίωσης των υφιστάμενων μέσων δράσης του ΟΗΕ και αφετέρου νέες λέξεις, αλλά και μέσα δράσης όπως «προληπτική διπλωματία», «επιχειρήσεις υποστηρίξεως ειρήνης» και «επιβολή της ειρήνης», εμφανίστηκαν. Κι αυτό γιατί διαπιστώθηκε ότι σε καταστάσεις όπου εν δυνάμει συγκρούσεις συνιστούν απειλή για την ειρήνη, στρατιωτικές δυνάμεις είναι δυνατό

¹⁶ Μ. Μπόση, Ζητήματα Ασφάλειας στη Νέα Τάξη Πραγμάτων, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1999, σ. 40-44.

να αναπτυχθούν για να επαναφέρουν την ειρήνη και τη σταθερότητα, χωρίς να φθάσουν στο σημείο της ένοπλης σύγκρουσης.

Όμως, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των ΕΥΕ που ανέλαβε ο ΟΗΕ ή άλλα περιφερειακά όργανα, αποδείχθηκαν πιο δύσκολες διαδικασίες από όσο είχε προβλεφθεί στην αρχή.¹⁷ Όπως προαναφέρθηκε, οι προσπάθειες του ΟΗΕ να δημιουργήσει μόνιμες στρατιωτικές δυνάμεις σταμάτησαν τυπικά τον Αύγουστο του 1948. Η εισβολή της Βόρειας Κορέας στη Νότια, τον Ιούνιο του 1950, σηματοδότησε την αφετηρία του όρου δυνάμεις με τη μορφή συνασπισμού, οι οποίες αναλαμβάνονται στο πλαίσιο του ΟΗΕ. Τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετώπισε ο ΟΗΕ στην οργάνωση, στελέχωση και ανάπτυξη των δυνάμεων υποστήριξης ειρήνης, τον οδήγησαν στην αναζήτηση λύσεων για το πρόβλημα αυτό. Έτσι, ο ΟΗΕ οδηγήθηκε στην αναζήτηση συνεργασίας με άλλους Διεθνείς Οργανισμούς¹⁸ οι οποίοι θα ήταν σε θέση να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στη διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης.

Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι το 1992, ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ Μ.Μ. Γκάλι, στο κείμενο Agenda for Peace, εκτιμώντας ότι τα πολιτικά εμπόδια στα οποία προσέκρουε στο παρελθόν η εφαρμογή των διατάξεων του Χάρτη περί των εξουσιών του Σ.Α, είχαν εκλείψει και καλούσε το Συμβούλιο να προχωρήσει στις διαπραγματεύσεις με στόχο τη σύναψη ειδικών συμφωνιών υπό το άρθρο 43,¹⁹ που θα επέτρεπαν στο Σ.Α να έχει στη διάθεσή του τις αναγκαίες Ε.Δ για τη διατήρηση, αποκατάσταση και ενδεχομένως την επιβολή της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Με δεδομένο την άρνηση των ΗΠΑ και ορισμένων μονίμων μελών να θέσουν τις στρατιωτικές τους δυνάμεις υπό τον έλεγχο του ΟΗΕ, το 1995, στο Supplement to an Agenda for Peace,²⁰ ο Μ.Μ. Γκάλι εξέφρασε την «ευχή» πλέον²¹ να αποκτήσει ο ΟΗΕ μακροπρόθεσμα τις παραπάνω εξουσίες και αναγνώρισε την ανάγκη ύπαρξης μιας δύναμης αντίδρασης RRF (Rapid Response Force), η οποία, θα αποτελούσε τη «στρατηγική εφεδρεία» (strategic reserve) του Σ.Α, στην ανάπτυξη δυνάμεων διατήρησης της ειρήνης. Η ανάπτυξη όμως, μιας γρήγορα αναπτυσσόμενης

¹⁷ Ραγιές Ι, Η συμμετοχή της Ελλάδας σε ΕΥΕ, (ΙΑΑ, 2001), σ. 9.

¹⁸ Άρθρο 52 του Χάρτη των Η.Ε, Βλπ Παράρτημα «Α».

¹⁹ Βλπ Παράρτημα «Α».

²⁰ Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.un.org/documents/ga/docs/50/plenary/a50-60.htm>.

Προσπελάστηκε την 14 Ιουλ 17.

²¹ Σισιλιάνος Α., Η εξουσιοδότηση του ΣΑ του ΟΗΕ για χρήση βίας, (Αθήνα-Κομοτηνή Σάκκουλα, 2003), σ. 20.

δύναμης για επεμβάσεις, αντιμετώπιζε ένα σοβαρό πρόβλημα πολιτικής φύσης: ποια ακριβώς θα ήταν τα καθήκοντά της; Ένα άλλο σοβαρό ζήτημα, που περιέπλεξε ακόμα περισσότερο την κατάσταση, αφορούσε στις περιπτώσεις ανθρωπιστικών καταστάσεων επείγουσας φύσης. Το θέμα απόκτησης από τον ΟΗΕ μιας ικανότητας γρήγορης ανάπτυξης στρατιωτικών δυνάμεων, παραμένει καθαρά πολιτικό ζήτημα και αφορά μία συνεχή αντιπαλότητα μεταξύ εθνικής κυριαρχίας και διεθνούς συνεργασίας.

Από την άλλη μεριά το NATO, ο ΟΑΣΕ και η Ε.Ε λειτουργούν και ενεργούν, με απώτερο σκοπό τη μείωση της διεθνούς έντασης και την εγκαθίδρυση μέτρων και μηχανισμών για τη διατήρηση της διεθνούς ασφάλειας και ειρήνης. Τα μέλη τους επιδεικνύουν αποφασιστικότητα και έχουν αναπτύξει διαδικασίες και μέσα, υπό τον έλεγχο πάντα του ΟΗΕ. Συμμετέχουν στη διεξαγωγή και έχουν αναλάβει ΕΥΕ, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις με τη συγκρότηση κοινών συμμαχικών δυνάμεων.

Ειδικότερα, το NATO στην προσπάθεια εξεύρεσης νέου ρόλου, μετά την εξάλειψη του σοβιετικού κινδύνου, δήλωσε την επιθυμία να υποστηρίξει τις ΕΥΕ του ΟΗΕ και του ΟΑΣΕ, σύμφωνα με τις δικές του διαδικασίες και εξετάζοντας τη συμμετοχή κατά περίπτωση. Αποφάσισε την υποστήριξη ΕΥΕ, υπό τη δικαιοδοσία των Η.Ε ή του ΟΑΣΕ και στη συνέχεια εφάρμοσε κοινό πρόγραμμα δραστηριοτήτων διατηρήσεως ειρήνης με την ονομασία «Συνεργασία για την Ειρήνη». Έτσι, αναπτύχθηκε το δόγμα για τη χρήση κοινών διασυμμαχικών δυνάμεων, με σκοπό τη διεξαγωγή ΕΥΕ με χώρες, που ανήκουν στο προαναφερόμενο πρόγραμμα. Για όλα αυτά, όμως, βασική προϋπόθεση ήταν ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις να υπάγονται υπό τη δικαιοδοσία των Ηνωμένων Εθνών ή του ΟΑΣΕ και ότι η εμπλοκή του ή η υποστήριξη του σε αυτού του είδους επιχειρήσεις θα είναι σύμφωνη με τις προβλέψεις του καταστατικού χάρτη του ΟΗΕ και θα αποτελούν συνέχεια των εντολών του Σ.Α.

Τέλος η Ε.Ε, εξέφρασε την επιθυμία απόκτησης ικανότητας λήψης αποφάσεων για την πρόληψη συγκρούσεων και διαχείρισης κρίσεων, καθώς και συμμετοχής της σε ΕΥΕ οι οποίες αποφασίζονται από τον ΟΗΕ (UN mandated), ενώ υπογραμμίστηκε η βούληση για ανάπτυξη αυτόνομης ικανότητας λήψης αποφάσεων και διεξαγωγής στρατιωτικών επιχειρήσεων στις περιπτώσεις που δεν συμμετέχει το NATO. Στο πλαίσιο αυτό, καθορίστηκε η υποχρέωση των κρατών - μελών να

διαμορφώσουν, την απαραίτητη ικανότητα να αναπτύσσουν εντός 60 ημερών, στρατιωτικές δυνάμεις 50-60 χιλιάδων ατόμων (επιχειρήσεις τύπου Petersberg).²²

Κατόπιν των παραπάνω και λόγω της αναγκαιότητας να υποστηριχθούν (ή να αντικατασταθούν) οι επιχειρήσεις διατήρησης της ειρήνης, με τη χρήση της στρατιωτικής δύναμης, γεννήθηκε η ιδέα του «sub- contracting».²³ Η εξέλιξη αυτή συμπίπτει με μια άλλη σημαντική στη μεταψυχροπολεμική εποχή, αυτή του νέου ρόλου του NATO και τη μετεξέλιξη του από Αμυντικό Σύμφωνο σε μιας μορφής οργανισμό συλλογικής ασφάλειας. Επειδή, λοιπόν, ο ΟΗΕ δεν έχει επαρκείς υποστηρικτικές δομές και στρατιωτική αυτονομία, βασίζεται ιδιαίτερα στο NATO, καθώς αυτό διέθετε και διαθέτει τις απαραίτητες προϋποθέσεις για ανάληψη ρόλων επιβολής ειρήνης. Έτσι, παρατηρείται μια σταδιακή μετατόπιση του φορέα που αναλαμβάνει δράση, από το Σ.Α του ΟΗΕ στο NATO.²⁴

²² Παρίσης Ι., Η Ευρωπαϊκή Αμυντική Ταυτότητα στην Αυγή του 21^{ου} Αιώνα, (ΙΑΑ, 2000), σ. 22.

²³ «Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα τελευταία χρόνια, όπου απαιτήθηκε δράση επιβολής, το Συμβούλιο Ασφαλείας έδωσε την έγκριση σε κράτη μέλη του, σκοπό να ενεργήσουν σε εθνικό επίπεδο ή μέσα σε περιφερειακούς οργανισμούς ώστε να επέμβουν σε περιοχές συγκρούσεων. Αυτή η εξέλιξη αναφέρεται ως ανάθεση έργου (sub contracting). Το “sub contracting” αναφέρεται επίσης και ως “franchising” Ραγιες Ι, Η συμμετοχή της Ελλάδας σε ΕΥΕ, (ΙΑΑ, 2001), σ. 13.

²⁴ Χρ. Παπαστυλιανός, Οι Διεθνείς Στρατιωτικές Επεμβάσεις Από τις Συμμαχίες στη Μονοκρατορία των ΗΠΑ, (ΙΑΑ 2002, τεύχος 451), σ. .2.

Κεφάλαιο 2^ο

ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

2.1 Γενικά

Με τον όρο «Ειρηνευτικές Επιχειρήσεις» ή «Επιχειρήσεις Υποστήριξης Ειρήνης», καλύπτεται ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που δημιουργούν ή στηρίζουν προϋποθέσεις διατηρήσεως της ειρήνης σε μια ενδοκρατική ή διακρατική σύγκρουση.

Το NATO στο σχετικό του εγχειρίδιο (MC 327/1) δίνει τον παρακάτω ορισμό : *«Επιχειρήσεις υποστήριξης της Ειρήνης είναι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις που διεξάγονται με αμεροληψία για υποστήριξη συγκεκριμένης εντολής του ΟΗΕ ή ΟΑΣΕ με τη συμμετοχή στρατιωτικών δυνάμεων, διπλωματικών υπηρεσιών και οργανισμών ανθρωπιστικής βοήθειας με σκοπό την πολιτική επίλυση μιας κρίσης».*

Στις μέρες μας, η απειλή ενός παγκοσμίου πολέμου παραμένει ως το λιγότερο πιθανό ενδεχόμενο, καθώς όλο και περισσότερες χώρες επενδύουν στις αρχές της δημοκρατίας και της οικονομίας της αγοράς, εντείνοντας έτσι τη συνεργασία και το συντονισμό μεταξύ τους. Παρόλα αυτά, όμως, ο κόσμος στη σημερινή του μορφή παραμένει σύνθετος, συντηρώντας εστίες κινδύνων και κρίσεων.

Όπως προαναφέρθηκε, μπορεί να μην έλαβε χώρα παγκόσμια σύρραξη στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα, διεξήχθησαν όμως πολλές τοπικές και περιφερειακές συγκρούσεις και έπειτα από τον τερματισμό του Ψυχρού Πολέμου έλαβαν χώρα πολεμικές συγκρούσεις εθνικού χαρακτήρα ιδιαίτερα στη Ν.Α Ευρώπη. Παράλληλα, το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, ανέδειξε την τρομοκρατία ως την μεγαλύτερη απειλή του σύγχρονου κόσμου και ως κύριο παράγοντα αποσταθεροποίησης της παγκόσμιας ειρήνης.

Η Διεθνής Κοινότητα υποστηρίζει την ύπαρξη και ανάπτυξη ενόπλων δυνάμεων, με σκοπό τη συνεργασία στην πρόληψη και διαχείριση των κρίσεων μέσω των πολυεθνικών επιχειρήσεων. Μέχρι το 1989 οι Ένοπλες Δυνάμεις προετοιμάζονταν για τη διεξαγωγή παραδοσιακού τύπου πολέμου. Σήμερα έχουν προσανατολισθεί στην απόκτηση ικανότητας συμμετοχής σε πολυεθνικές επιχειρήσεις αποτροπής και διαχείρισης κρίσεων.

Το πρόβλημα, όμως, που αναδύεται είναι ότι, οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις προκαλούν με τις παρεμβάσεις τους κενό εξουσίας και ευθυνών, ενώ

ταυτόχρονα καλούνται να αναλάβουν εξουσία που αφορά στη «Δημόσια Τάξη-Ασφάλεια», δηλαδή την επίλυση διαφορών ή τη μερική επιβολή τάξεως με πρώτο πρόβλημα τον μη σαφή καθορισμό βαθμού εμπλοκής ή ουδετερότητας.

2.2 Ιστορικό

Αν θελήσει κανείς να κάνει μία ιστορική αναδρομή του θεσμού των ειρηνευτικών επιχειρήσεων στη διεθνή πολιτική σκηνή και να εκτιμήσει την πορεία του, είναι υποχρεωμένος να διακρίνει δύο κύριες ιστορικές περιόδους: η μία περίοδος είναι εκείνη του Ψυχρού Πολέμου μέχρι το 1988 και η δεύτερη περίοδος είναι η μεταψυχροπολεμική.

2.2.1 Πρώτη Περίοδος (1948 – 1988). Στην περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, τα προβλήματα του Σ.Α προώθησαν την ανάγκη για μια νέα ειρηνευτική δράση με ομόφωνες αποφάσεις από τα κράτη - μέλη. Έτσι, εμφανίσθηκαν οι πρώτες ειρηνευτικές επιχειρήσεις των Η.Ε με την ονομασία «Peacekeeping».²⁵ Οι επιχειρήσεις αυτές αναλαμβάνονταν κυρίως **μετά το πέρας διακρατικών συρράξεων**, και ασκούσαν **τρεις λειτουργίες**: Την **παρατήρηση**, την **επαλήθευση** και το **χωρισμό των μερών**. Προορίζονταν αρχικά κυρίως για τη διατήρηση της κατάπαυσης του πυρός και τη σταθεροποίηση καταστάσεων στο πεδίο της αντιπαράθεσης, παρέχοντας συγχρόνως σημαντική υποστήριξη στις πολιτικές προσπάθειες για την επίλυση των συγκρούσεων με ειρηνικά μέσα. Οι εν λόγω αποστολές, αποτελούνταν από άοπλους στρατιωτικούς, παρατηρητές και ελαφρά οπλισμένους στρατιώτες, που είχαν ως καθήκον και ρόλο κυρίως την παρακολούθηση – παρατήρηση, την υποβολή σχετικών εκθέσεων και την οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ των αντιμαχόμενων.²⁶

Οι δύο (2) πρώτες επιχειρήσεις της ειρήνης που αναπτύχθηκαν από τον ΟΗΕ, ήταν η UN Truce Supervision Organization (UNTSO) στη Μέση Ανατολή το 1948 και η UN Military Observer Group in India and Pakistan (UNMOGIP) το 1949, στα σύνορα Ινδίας - Πακιστάν στην περιοχή του Κασμίρ. Και οι δύο αυτές αποστολές, οι οποίες εξακολουθούν να λειτουργούν και σήμερα, είχαν και έχουν ως

²⁵ Μαρία Τελαλιάν, Οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις του ΟΗΕ στις σύγχρονες διεθνείς και εσωτερικές συγκρούσεις, (Το Σύνταγμα, Τεύχος 4, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2001)

²⁶ <http://www.un.org/en/peacekeeping/operations/early.shtml>. Προσπελάστηκε την 8 Ιουν 17.

αποστολή την παρατήρηση και παρακολούθηση, με χαμηλή όμως στελέχωση. Οι στρατιωτικοί παρατηρητές των Η.Ε ήταν και παραμένουν άοπλοι.

Η πρώτη ένοπλη επιχείρηση διατήρησης της ειρήνης ήταν η UNEF I που αναπτύχθηκε με σχετική επιτυχία το 1956, για να αντιμετωπίσει την κρίση του Σουέζ. Η επιχείρηση του ΟΗΕ στο Κονγκό (ONUC), που ξεκίνησε το 1960, ήταν η πρώτη αποστολή μεγάλης κλίμακας με σχεδόν 20.000 στρατιωτικό προσωπικό στο αποκορύφωμά της. Στη δεκαετία του 1960 και του 1970, ο ΟΗΕ ανέπτυξε βραχύβιες αποστολές στη Δυτική Νέα Γουινέα (UNSF) το 1962, την Υεμένη (UNYOM) το 1963 και στη Δομινικανή Δημοκρατία (DOMREP) το 1965, ενώ ξεκίνησε αποστολές μεγαλύτερης διάρκειας στην Κύπρο (UNFICYP) το 1964 και τη Μέση Ανατολή (UNEF II) το 1973, (UNDOF) το 1974 και UN Interim Force in Lebanon (UNIFIL) το 1978.²⁷

Το 1988, στις ειρηνευτικές δυνάμεις του ΟΗΕ απονεμήθηκε το βραβείο Νόμπελ Ειρήνης. Εκείνη την εποχή, η Επιτροπή των Νόμπελ αποφάνθηκε ότι οι Ειρηνευτικές Δυνάμεις μέσα από τις προσπάθειές τους συνέβαλαν σημαντικά στην υλοποίηση μιας από τις θεμελιώδεις αρχές των Η.Ε.

2.2.2 Δεύτερη Περίοδος. Με το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, το στρατηγικό πλαίσιο του ΟΗΕ για τη διατήρηση της ειρήνης, άλλαξε δραματικά. Η φύση των συγκρούσεων άλλαξε και οι δυνάμεις του ΟΗΕ, ενώ αρχικά αναπτύχθηκαν για την αντιμετώπιση διακρατικών συγκρούσεων, ενεργούν πλέον στο εσωτερικό των κρατών και σε εμφυλίους πολέμους. Έτσι, ο ΟΗΕ επέκτεινε τις δραστηριότητές του στον τομέα αυτό, μετατρέποντας τις «παραδοσιακές» αποστολές που αφορούσαν γενικά σε αποστολές παρατήρησης και εκτελούνταν από στρατιωτικό προσωπικό, σε «πολυδιάστατες» επιχειρήσεις. Αυτές οι αποστολές περιελάμβαναν την άσκηση **πολλαπλών λειτουργιών** όπως: παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, αστυνόμευση και διατήρηση της τάξης, ιατροφαρμακευτική βοήθεια, προστασία αμάχων από επιθέσεις ενόπλων, πολιτική διοίκηση των περιοχών μέχρι τη διενέργεια εκλογών, εκπαίδευση του πληθυσμού σε ζητήματα δικαιωμάτων του ανθρώπου, επαναπατρισμός προσφύγων και βέβαια οικοδόμηση της χώρας. Αποτέλεσμα αυτού, ήταν η

²⁷ ibid

συμμετοχή σε αυτού του είδους επιχειρήσεις και μη στρατιωτικού προσωπικού.²⁸

Μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου υπήρξε μια ραγδαία αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων διατήρησης της ειρήνης. Το Σ.Α. ενέκρινε ένα σύνολο 20 νέων αποστολών μεταξύ του 1989 και του 1994, αυξάνοντας τον αριθμό των ειρηνευτικών δυνάμεων από 11.000 σε 75.000. Ειρηνευτικές επιχειρήσεις αναπτύχθηκαν σε χώρες όπως η Ανγκόλα (UNAVEM I και II), η Καμπότζη (UNTAC), το Σαλβαδόρ (ONUSAL), η Μοζαμβίκη (ONUMOZ) και η Ναμίμπια (UNTAG), η πρώην Γιουγκοσλαβία (UNPROFOR), η Ρουάντα (UNAMIR) και η Σομαλία (UNOSOM II), προκειμένου να βοηθηθεί η εφαρμογή πολύπλοκων ειρηνευτικών συμφωνιών, η αναδιοργάνωση του στρατού-αστυνομίας και η οικοδόμηση δημοκρατικών θεσμών. Οι αποτυχίες,²⁹ όμως, μερικών αποστολών, στις αρχές και τα μέσα της δεκαετίας του 1990, οδήγησαν το Σ.Α. να περιορίσει τον αριθμό των νέων ειρηνευτικών αποστολών και να αρχίσει μια διαδικασία αυτοκριτικής για την αποφυγή νέων τέτοιων αποτυχιών.

Έτσι, ο ΟΗΕ μελέτησε τις προκλήσεις για τη διατήρηση της ειρήνης, με την εμπειρία των αποστολών – επιχειρήσεων, κυρίως της δεκαετίας του '90, προκειμένου να εισάγει νέες μεταρρυθμίσεις. Ο στόχος ήταν να ενισχυθεί η ικανότητα του να διαχειρίζεται αποτελεσματικά και να ενισχύει τις αποστολές του. Στη συνέχεια ο ΟΗΕ κλήθηκε να διεξάγει ακόμα πιο περίπλοκες αποστολές τόσο στο Κοσσυφοπέδιο (UNMIK), όσο και στο Ανατολικό Τιμόρ (UNTAET). Στα επόμενα χρόνια αναπτύχθηκαν αποστολές και σε Αφρικανικές χώρες. Αναλυτικός πίνακας όλων των αποστολών του ΟΗΕ από ιδρύσεώς του, όπως στο Παράρτημα «B».

2.3 Θεσμικό Πλαίσιο- Διαδικασία Δημιουργίας Ανάπτυξης ΕΥΕ

Παρά το γεγονός ότι οι ΕΥΕ, ως όρος και ως έννοια δεν είχαν προβλεφθεί από το Χάρτη του ΟΗΕ, θεωρητικά αποτελούν ίσως τη μόνη ελπίδα για την ανθρωπότητα, σε περίπτωση μίας κρίσης ή σύρραξης σ' ένα μέρος του πλανήτη. Το Σ.Α. σύμφωνα με το άρθρο 29, είναι το όργανο στο οποίο έχει ανατεθεί η διατήρηση της ειρήνης και της διεθνούς ασφάλειας και οποιαδήποτε επιχείρηση

²⁸ Διαχειριστές, οικονομολόγοι, αστυνομικοί, νομικοί εμπειρογνομόνων, ναρκαλιευτές, παρατηρητές εκλογών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ειδικοί στις πολιτικές υποθέσεις και τη διακυβέρνηση, εργαζομένων στον ανθρωπιστικό τομέα κ.λ.π.

²⁹ Γενοκτονία στη Ρουάντα, Σρεμπρένιτσα στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη

απαιτεί τη συναίνεση του (κυρίως των πέντε μόνιμων Υπερδυνάμεων – μελών του, τα οποία έχουν και το δικαίωμα άσκησης veto με ότι αυτό συνεπάγεται).

Η διεξαγωγή των ειρηνευτικών επιχειρήσεων υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, πραγματοποιείται με τον τρόπο που ορίζουν τα Κεφάλαια **Ειρηνικής Επίλυσης των Διαφορών** (Κεφ. VI) και **Εξουσιοδότησης Μέτρων Εξαναγκασμού** (coercive measures) (Κεφ. VII).³⁰ Η υπαγωγή τους στα προαναφερόμενα κεφάλαια έχει μάλλον συμβολικό και πολιτικό παρά νομικό χαρακτήρα.³¹ Πάντως δεν είναι λίγοι όσοι υποστηρίζουν την εκδοχή που αρχικά παρείχε ο δεύτερος Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού, Dag Hammarskjöld, ότι ο εν λόγω θεσμός δεν εμπίπτει σε κανένα από τα δύο Κεφάλαια, αλλά πρέπει μάλλον να θεωρείται ως μια ειδική περίπτωση, «υβριδικής» υπαγωγής σε ένα «ανύπαρκτο» ενδιάμεσο Κεφάλαιο, το **Κεφ. VI και μισό ή Κεφ. VI bis**. Κι αυτό διότι οι ΕΥΕ τοποθετούνται ανάμεσα στις παραδοσιακές μεθόδους ειρηνικής επίλυσης (ειρηνικός διακανονισμός) των διαφορών μεταξύ Κρατών και στην ένοπλη διεθνή παρέμβαση (συλλογική δράση), αφού αποσκοπούν στην ουσιαστική και δραστική στήριξη της ειρηνευτικής διαδικασίας και στην τελική δημιουργία κατάλληλου περιβάλλοντος για τη διατήρηση της ειρήνης και ασφάλειας στην περιοχή. Επίσης, η δυνατότητα διεξαγωγής ειρηνευτικών επιχειρήσεων από άλλους διεθνείς οργανισμούς βασίζεται στα άρθρα 52 και 53 του Χάρτη των Η.Ε.,³² με την προϋπόθεση να έχουν λάβει εξουσιοδότηση από το Σ.Α. Προτού, όμως, δοθεί η εξουσιοδότηση για τη διεξαγωγή επιχειρήσεων, θα πρέπει να υπάρξει συμφωνία ότι υφίσταται επίθεση ή απειλή κατά της ειρήνης,³³ καθώς και εξακρίβωση του ενόχου και ομοφωνία ή συναίνεση μεταξύ των μόνιμων μελών του Σ.Α, ότι υπάρχουν επαρκείς λόγοι για επέμβαση.

Ο θεσμός της εξουσιοδότησης από το Σ.Α, έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς ο ΟΗΕ δεν είναι σε θέση να αναλάβει ο ίδιος στρατιωτική δράση (αρ. 43 του Χάρτη, κεφάλαιο VII), αλλά εξαρτάται από τα Κράτη μέλη και τους περιφερειακούς οργανισμούς.

³⁰ Διατάξεις Κεφαλαίων VI και VII, όπως Παράρτημα «Α».

³¹ Capstone Doctrine των Ειρηνευτικών Επιχειρήσεων του ΟΗΕ (“*UN Peacekeeping Operations: Principles and Guidelines*”).
http://www.un.org/en/peacekeeping/documents/capstone_eng.pdf. Προσπελάστηκε 26 Ιουλ 2017.

³² Βλπ Παράρτημα «Α».

³³ Αρ. 39 «Το Συμβούλιο Ασφαλείας θα αποφαίνεται αν υπάρχει απειλή για την ειρήνη, διατάραξη της ειρήνης ή επιθετική ενέργεια και θα κάνει συστάσεις ή θα αποφασίζει ποια μέτρα θα λαμβάνονται σύμφωνα με τα Άρθρα 41 και 42, για να διατηρηθεί ή να αποκατασταθεί η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια».

Το πρώτο στάδιο στη διαδικασία δημιουργίας μιας ειρηνευτικής αποστολής, είναι η εμφάνιση της απαίτησής της. Υπάρχουν τέσσερις περιπτώσεις υποβολής προτάσεων προς το Σ.Α, περί ανάληψης ΕΥΕ:

- Από μόνιμο κράτος – μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας.
- Από το Γενικό Γραμματέα.
- Κατόπιν αιτήσεως από οποιοδήποτε μέλος του Συμβουλίου.
- Κατόπιν αιτήσεως ενός εκ των αντιμαχόμενων μερών δια μέσου ενός μέλους – κράτους του Συμβουλίου.

Η δημιουργία μιας πολυεθνικής ειρηνευτικής δύναμης, εφόσον έχει προηγηθεί η αποτυχία του χειρισμού μιας κρίσης με πολιτικά/ διπλωματικά μέσα από τους εμπλεκόμενους, περιλαμβάνει τα παρακάτω στάδια:

- **Εντολή (Mandate)**, για τη δημιουργία ειρηνευτικής αποστολής εκδίδεται από τον ΟΗΕ ή τον ΟΑΣΕ, ενημερώνοντας παράλληλα και τους λοιπούς οργανισμούς (NATO, Ε.Ε, κ.λ.π). Η Εντολή παρέχει στην ειρηνευτική αποστολή: το απαραίτητο νομικό πλαίσιο, τα στοιχεία για τη νομική βάση της επιχείρησης, τη φύση της επιχείρησης, το στρατηγικό ΑΝΣΚ και την πολιτική/ στρατιωτική τελική κατάσταση, τις αποστολές και τα έργα που πρέπει να εκτελεστούν, την ελευθερία κινήσεων, τους περιορισμούς και τις απαγορεύσεις, την αναμενόμενη διάρκεια (εάν είναι δυνατόν), το χρονικό πλαίσιο που αναμένεται να ισχύει η Εντολή αυτή, τους όρους με τους οποίους το φιλοξενών κράτος δέχεται τη δύναμη στο έδαφός του, θέματα ΔΜ και τα βασικά στοιχεία υποστήριξης, τους μηχανισμούς Πολιτικοστρατιωτικής Συνεργασίας και τέλος τη συμμαχία ή Διεθνή συνασπισμό (NATO –ΕΕ) που προσκαλείται να αναλάβει την αποστολή.

- **Συμφωνίες (SOFA, MOUs)**, καθορίζουν το νομικό πλαίσιο των στρατιωτικών δυνάμεων. Στις συμφωνίες καθορίζονται λεπτομέρειες που αφορούν οπλισμό, ελευθερία, χρήση συμβόλων (π.χ. σημαίες), διευθετήσεις σε θέματα σχεδιασμού ή οικονομικά, χρήση της παρεχόμενης υποστήριξης (από το κράτος που δέχεται την επιχείρηση), θέματα ασυλίας, δημιουργία προϋποθέσεων συνεργασίας, μεταξύ της δύναμης και των τοπικών αρχών.

- **Σχεδίαση**. Από τη στιγμή που θα εκδοθεί η εντολή ακολουθούνται συγκεκριμένες διαδικασίες, προκειμένου να επιτευχθεί αρχικά η σχεδίαση της επιχείρησης, η δημιουργία της δύναμης που θα συμμετέχει και τέλος η ανάπτυξη/ ενεργοποίηση της δύναμης.

- **Δημιουργία της Δύναμης**. Για να εκτελεστεί το Σχέδιο Επιχειρήσεων (OPLAN), απαιτείται η δημιουργία της δύναμης που προβλέπεται από αυτό. Η δημιουργία της δύναμης είναι ευθύνη του Στρατηγικού Διοικητή και η διαδικασία αρχίζει με

την έκδοση της Κατευθυντήριας Οδηγίας ενεργοποίησης της δύναμης (Force Activation Directive) και πριν από την έκδοση του OPLAN.

- **Ανάπτυξη της Δύναμης.** Μόλις ο Στρατηγικός Διοικητής εξουσιοδοτηθεί και λάβει την οδηγία, εκδίδει τη διαταγή ενεργοποίησης (Activation Order – ACTORD), με το οποίο ξεκινά η μεταβίβαση εξουσίας (Transfer of Authority - TOA) των διατιθεμένων δυνάμεων, από τα κράτη στο διοικητή. Η ανάπτυξη των δυνάμεων μπορεί να είναι είτε τμηματική, σε διαδοχικούς χρόνους, είτε στον ίδιο χρόνο. Με την άφιξη, όμως, των δυνάμεων στην περιοχή, τα κράτη μεταβιβάζουν τον έλεγχο τους στον διοικητή.

2.4 Είδη EYE (Peace Support Operations)

Οι τύποι των EYE, σύμφωνα με το έγγραφο του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ: «Ημερήσια διάταξη για την Ειρήνη» (An Agenda for Peace) (1992) και το Συμπληρωματικό Έγγραφο του 1995 είναι,³⁴ όπως παρακάτω:

2.4.1 Πρόληψη Των Συγκρούσεων (Conflict Prevention). Οι δραστηριότητες Αποτροπής της Σύγκρουσης διεξάγονται στα πλαίσια του Κεφαλαίου VI του Χάρτη των Η.Ε. Κυμαίνονται από διπλωματικές πρωτοβουλίες μέχρι προληπτική ανάπτυξη δυνάμεων, που προορίζονται να αποτρέψουν τις διαμάχες από την κλιμάκωση, από ένοπλες συγκρούσεις ή από την εξάπλωση. Η πρόληψη σύγκρουσης μπορεί επίσης να περιλάβει αποστολές διαβουλεύσεων, προειδοποιήσεων, επιθεωρήσεων και ελέγχων. Η προληπτική ανάπτυξη στα πλαίσια της πρόληψης σύγκρουσης, συνίσταται στην ανάπτυξη επιχειρησιακών δυνάμεων οι οποίες θα διαθέτουν επαρκείς αποτρεπτικές δυνατότητες, με σκοπό να αποτρέπουν μια σύγκρουση.

2.4.2 Διατήρηση Της Ειρήνης (Peace Keeping). Οι επιχειρήσεις Διατήρησης της Ειρήνης αναλαμβάνονται γενικά στα πλαίσια του Κεφαλαίου VI του Χάρτη των Η.Ε, με τη συγκατάθεση όλων των σημαντικότερων εμπλεκομένων σε μια σύγκρουση, με σκοπό να εποπτεύουν και να διευκολύνουν την εφαρμογή μιας Συμφωνίας Ειρήνης.

³⁴ Δόγμα Πολυεθνικών Επιχειρήσεων Στρατού Ξηράς / ΓΕΣ/ΔΙΔΟ/2010

2.4.3 Ανοικοδόμησης Της Ειρήνης (Peace Building). Οι Επιχειρήσεις Οικοδόμησης της Ειρήνης καλύπτουν τις ενέργειες, οι οποίες υποστηρίζουν πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά, και στρατιωτικά μέτρα και δομές, στοχεύοντας στην ενίσχυση και σταθεροποίηση των πολιτικών διευθετήσεων, προκειμένου να αποκατασταθούν οι αιτίες των συγκρούσεων. Αυτό περιλαμβάνει μηχανισμούς που προσδιορίζουν και υποστηρίζουν τις δομές, που τείνουν να παγιώσουν την ειρήνη, να προωθήσουν μια αίσθηση εμπιστοσύνης και ευημερίας και να υποστηρίξουν την οικονομική ανοικοδόμηση. Οι προαναφερόμενες τρεις κατηγορίες, αναλαμβάνουν τις παρακάτω αποστολές:

- α. Παρατήρηση, παρακολούθηση, επιτήρηση και έλεγχο.
- β. Προληπτική ανάπτυξη δυνάμεων.
- γ. Εγγύηση ή απαγόρευση των κινήσεων.
- δ. Διαχωρισμό αντιμαχόμενων
- ε. Δημιουργία και έλεγχο ασφαλών περιοχών
- στ. Μεταβατική βοήθεια
- ζ. Αφοπλισμό και αποστρατικοποίηση
- η. Ανθρωπιστική βοήθεια

2.4.4 Επιβολής Της Ειρήνης (Peace Enforcement). Οι Επιχειρήσεις Επιβολής Ειρήνης, εκτελούνται γενικά χωρίς την συγκατάθεση των πλευρών που εμπλέκονται στη σύρραξη λόγω εγγενών δυσκολιών, με σκοπό να εξαναγκάσουν τα μέρη να τερματίσουν τη σύρραξη ή να καταλήξουν σε συνθήκη ειρήνης. Ανάλογα με την Εντολή που υπάρχει για μια επιχείρηση επιβολής ειρήνης, η δύναμη μπορεί να εκτελέσει μια ή περισσότερες από τις παρακάτω αποστολές, οι οποίες μπορεί να γίνονται είτε έξω από το έδαφος των εμπλεκομένων, είτε μέσα:

- α. Επιβολή κυρώσεων.
- β. Συγκράτηση της σύγκρουσης.
- γ. Αποκατάσταση του νόμου και της τάξης.
- δ. Προστασία ανθρωπιστικών επιχειρήσεων.
- ε. Βίαιος διαχωρισμός των εμπολέμων μερών.
- στ. Ίδρυση - επίβλεψη προστατευμένων ή ασφαλών περιοχών.
- ζ. Εγγύηση και απαγόρευση κινήσεων.
- η. Προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

2.4.5 Εγκαθίδρυση της Ειρήνης (Peace Making). Οι επιχειρήσεις Εγκαθίδρυσης της Ειρήνης καλύπτουν τις διπλωματικές δραστηριότητες που αναλαμβάνονται μετά από την έναρξη μιας σύγκρουσης που στοχεύει στην καθιέρωση μιας εκχειρίδας ή μιας γρήγορης ειρηνικής τακτοποίησης. Μπορούν να περιλάβουν τη διάθεση καλών υπηρεσιών, μεσολάβηση, συμβιβασμό, διπλωματική πίεση, απομόνωση, και κυρώσεις. Παρότι η εγκαθίδρυση της ειρήνης πραγματοποιείται με διπλωματικά μέσα, είναι δυνατή στρατιωτική υποστήριξη είτε εμμέσως (εργασίες επιτελείου κ.λ.π.), είτε άμεσα με εμπλοκή στρατιωτικών δυνάμεων.

2.5 Λοιπές Πολυεθνικές Επιχειρήσεις

2.5.1 Ανθρωπιστικές Επιχειρήσεις (Humanitarian operations). Ο αντικειμενικός σκοπός των ανθρωπιστικών επιχειρήσεων είναι να σώσουν ζωές και να απαλύνουν την ανθρώπινη δυστυχία. Διεξάγονται σε περιοχές, όπου οι τοπικές αρχές είναι ανήμπορες ή απρόθυμες να συνεισφέρουν στην υποστήριξη του πληθυσμού. Οι τύποι των ανθρωπιστικών επιχειρήσεων, είναι: η Βοήθεια Προσφύγων (Refugee/ Displaced Person Assistance), η Ανακούφισης από φυσικές καταστροφές (Disaster Relief) κι η Ανθρωπιστική Βοήθεια (Humanitarian Relief).

2.5.2 Επιχειρήσεις Εκκένωσης Αμάχων (Evacuation Operations). Είναι οι στρατιωτικές επιχειρήσεις που διεξάγονται για την ασφαλή εκκένωση αμάχων πληθυσμών που βρίσκονται υπό απειλή σε μια ξένη χώρα, στην οποία υπάρχει αναταραχή. Οι επιχειρήσεις αυτές, διακρίνονται σε επχσεις εκκένωσης χωρίς την απειλή βίας (Permissive Environment), με πιθανή χρήση βίας (Uncertain Environment) και με την απειλή χρήσης βίας (Hostile Environment).

2.5.3 Στρατιωτική Βοήθεια/ Υποστήριξη σε Πολιτικές Αρχές. Περιλαμβάνονται όλες εκείνες οι στρατιωτικές δραστηριότητες που παρέχουν υποστήριξη σε πολιτικές αρχές και αναλαμβάνονται όταν ασυνήθιστες περιστάσεις ή μια έκτακτη ανάγκη υπερβαίνουν τις δυνατότητες αντίδρασης των πολιτικών αρχών προς όφελος των πολιτών των.

2.5.4 Επιβολή Κυρώσεων και Απαγορεύσεων. Σχεδιάζονται για να επιβάλουν σε μια χώρα τη συμμόρφωση της με το διεθνές δίκαιο ή με μια απόφαση του Σ.Α των Η.Ε. Οι κυρώσεις μπορεί να αφορούν στην απαγόρευση διακίνησης εφοδίων/εμπορευμάτων, άρνηση διπλωματικών, οικονομικών και άλλων εμπορικών προνομίων, καθώς και στον περιορισμό κινήσεων.

2.6. Αρχές που Διέπουν τις Ειρηνευτικές Αποστολές

Αμοιβαίος Σεβασμός. Είναι απαραίτητο να υπάρχει μεταξύ των αντιμαχομένων μερών και του Οργανισμού που αναλαμβάνει την ΕΥΕ αμοιβαίος σεβασμός. Τα μέλη της Ειρηνευτικής Αποστολής θα πρέπει να σέβονται τους νόμους και τα έθιμα της χώρας στην οποία έχουν αναπτυχθεί, το νομικό καθεστώς υπό το οποίο τελούν τα αντιμαχόμενα μέρη και να μην επιδιώκουν να το μεταβάλλουν.

Αμεροληψία. Η αρχή αυτή πρέπει να εφαρμόζεται αυστηρά από την Ειρηνευτική Αποστολή, ώστε να κερδίσει την εμπιστοσύνη και το σεβασμό των αντιμαχομένων και της κυβέρνησης που την προσκάλεσε.³⁵

Αξιοπιστία. Εξαρτάται από τη δυνατότητα της Ειρηνευτικής Αποστολής να εκτελέσει την αποστολή της. Είναι απαραίτητο για να δημιουργηθεί κλίμα εμπιστοσύνης με τα αντιμαχόμενα μέρη και αποτελεί πρωταρχικό μέλημα του Διοικητού της Ειρηνευτικής Δύναμης. Η Ειρηνευτική Αποστολή **δεν** πρέπει να δίνει την εντύπωση απειλής προς κάποιον από τους αντιμαχόμενους.

Περιορισμοί στη Χρησιμοποίηση της Ειρηνευτικής Δύναμης. Η αποστολή πρέπει να χρησιμοποιεί ειρηνευτικά μέσα. Οποιαδήποτε χρήση βίας γίνεται κατόπιν πολύ προσεκτικής μελέτης και ελέγχεται πλήρως. Αυτή επιτρέπεται μόνο σε περιπτώσεις αυτοπροστασίας και άμυνας των θέσεων που κατέχει η δύναμη. Σε ορισμένες περιπτώσεις επιτρέπεται η χρήση βίας, προκειμένου να προστατευθούν τα υλικά της δύναμης και να εκτελέσει η αποστολή τα καθήκοντά της.

Διαφάνεια Επιχειρήσεων. Όλα τα εμπλεκόμενα μέρη οφείλουν να γνωρίζουν την αποστολή και τα πλάνα ενέργειας της Ειρηνευτικής Δύναμης. Οι πληροφορίες πρέπει να συλλέγονται και να παρέχονται από εμφανείς πηγές. Η διαφάνεια είναι ο βασικός τρόπος ενέργειας της Δύναμης, αλλά πρέπει να εκτείνεται μέχρι του σημείου που δεν παραβιάζεται η ασφάλειά της.

³⁵ Η πολυεθνική μορφή της σύνθεσης της Ειρηνευτικής Αποστολής, είναι ο ασφαλέστερος τρόπος για να αποφευχθεί η μεροληπτική στάση προς κάποιον από τους αντιμαχόμενους.

Ενότητα Διοικήσεως. Ο Διοικητής της Ειρηνευτικής Δύναμης ή ο Ειδικός Απεσταλμένος του Γενικού Γραμματέα των Η.Ε., είναι ο μόνος υπεύθυνος για όλα τα θέματα που αφορούν την αποστολή, συμπεριλαμβανομένων και των διαπραγματεύσεων με τους εμπολέμους. Ο Διοικητής της Δύναμης ασκεί τον Επιχειρησιακό Έλεγχο όλου του εμπλεκόμενου προσωπικού, ακόμα και στους συμμετέχοντες που έχουν αποσταλεί από άλλον διεθνή οργανισμό.

Στρατιωτική και Πολιτική Συνεργασία. Ο έγκαιρος και αποτελεσματικός συντονισμός όλων των κρατών και των Οργανισμών, που εμπλέκονται στην εκτέλεση μιας επιχείρησης, είναι ουσιαστικός για την επιτυχία της.

Ελευθερία Κινήσεων. Τα μέλη του οργανισμού Υποστήριξης της Ειρήνης, πρέπει να είναι ελεύθερα να εκτελούν τα καθήκοντά τους σε όλη την περιοχή ευθύνης της.

Ευκαμψία. Η Ειρηνευτική Δύναμη θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να εκτελέσει και νέα αποστολή, εάν της δοθεί σχετική εντολή, ή να ενεργήσει και σε περιοχή γειτονική της περιοχής ευθύνης της.

2.7. Δυνατότητες- Περιορισμοί

Λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες των Ειρηνευτικών Αποστολών, συμπεραίνουμε ότι η ευκαμψία, η ταχύτητα αντίδρασης και η διακλαδικότητα κύρια γνωρίσματα της δομής ενός συγκροτημένου στρατιωτικού σχηματισμού, σε συνδυασμό με τη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, προσδίδουν στη διεξαγωγή μιας Ειρηνευτικής Αποστολής μεγάλα ποσοστά επιτυχίας. Σημαντικό πλεονέκτημα των πολυεθνικών στρατιωτικών επιχειρήσεων, αποτελεί η σχεδόν απεριόριστη δυνατότητα υποστήριξής τους από απόψεως Διοικητικής Μέριμνας. Αυτή, σε συνδυασμό με τη διαθέσιμη επιλογή της στρατηγικής μεταφοράς δυνάμεων, καθιστούν τη δύναμη επέμβασης ευέλικτη και αξιόμαχη για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Η πολυεθνικότητα ως ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των στρατιωτικών ειρηνευτικών δυνάμεων, θα μπορούσε να αποτελεί μειονέκτημα στη διεξαγωγή μιας επιχείρησης. Εκ πρώτης όψεως, η διαφορά στην κουλτούρα, στα δόγματα, στα υλικά και μέσα αποτελεί περιοριστικό και ανασταλτικό παράγοντα στις επιχειρησιακές δυνατότητες. Όμως η αντιμετώπιση τέτοιου είδους προβλημάτων επιτυγχάνεται με τη

συνεχή εκπαίδευση των διασυμμαχικών δυνάμεων, την τυποποίηση σε όλα τα επίπεδα και την ενιαία δομή διοικήσεως και ελέγχου.

Το δυσκίνητο μέγεθος και η έλλειψη δεσμευτικής εξουσίας για τη συμμόρφωση με τις υποδείξεις της, είναι δύο από τα προφανή μειονεκτήματα της Γενικής Συνέλευσης ως παράγοντα χειρισμού σε οξείες διεθνείς διαφορές. Εκτός των περιορισμών που υπάρχουν λόγω των πολιτικών αποφάσεων και λειτουργικών διαδικασιών σε πολιτικό και νομικό επίπεδο, η διεξαγωγή των Ειρηνευτικών Αποστολών, αναδεικνύει και κάποια επιπρόσθετα αξιόλογα μειονεκτήματα. Αναλυτικότερα:

(1) Η εξουσιοδότηση στο στρατιωτικό διοικητή της ειρηνευτικής δύναμης, δεν του παρέχει απεριόριστη πρωτοβουλία στον τρόπο εκτέλεσης της αποστολής του, ανάλογα με το είδος της επιχείρησης και τον εκτιμώμενο κίνδυνο στην περιοχή επέμβασης. Το προσωπικό εξουσιοδοτείται με συγκεκριμένες εθνικές οδηγίες ως προς τη χρήση βίας (εθνικοί κανόνες εμπλοκής), τις πολιτικο – στρατιωτικές σχέσεις και τον τρόπο με τον οποίο θα χρησιμοποιήσει τα διατιθέμενα μέσα για να ασκήσει εξουσία, προκειμένου να επιτύχει το επιθυμητό αποτέλεσμα.

(2) Η σύνθεση του στρατιωτικού τμήματος που θα διεξάγει την επιχείρηση εξαρτάται από το είδος της Ειρηνευτικής Αποστολής, τον εκτιμώμενο χρόνο διάρκειας της αποστολής, την αναμενόμενη αντίσταση, τα χαρακτηριστικά της περιοχής επιχειρήσεων κ.λ.π. Οι περιορισμοί αυτοί, δημιουργούν σε αρκετές περιπτώσεις πρόβλημα εξεύρεσης κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού το οποίο να μπορεί να ανταπεξέλθει στις συγκεκριμένες απαιτήσεις της επιχείρησης.

(3) Η κοινή γνώμη διαδραματίζει καθοριστικό παράγοντα στη διεξαγωγή ειρηνευτικών επιχειρήσεων. Ένα πάγιο πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο ΟΗΕ, είναι η προσπάθεια να πείσει τη διεθνή κοινή γνώμη, για το δίκαιο της επέμβασης. Επειδή η αφοσίωση των πολιτών των κρατών-μελών του ΟΗΕ εξακολουθεί να στρέφεται προς τις πατρίδες τους και όχι προς τον ΟΗΕ, είναι εξαιρετικά δύσκολο να συναινέσουν στην απορρόφηση των κρατών τους από έναν ευρύτερο πολιτικό οργανισμό.

(4) Στις ΕΥΕ, υπάρχουν προβλήματα στην αλυσίδα Διοικήσεως. Αναλυτικότερα, το Σ.Α υιοθετεί Εντολές οι οποίες δεν προσφέρουν ουσιαστικές στρατιωτικές κατευθύνσεις. Τα κράτη που συνεισφέρουν σε δυνάμεις δεν έχουν συστηματική συμβολή στη διαμόρφωση των Εντολών (εκτός και αν είναι

μέλη του Σ.Α). Οι συμμετέχουσες δυνάμεις υπόκεινται σε εθνικούς περιορισμούς και συνήθως οι Δκτες των δυνάμεων του ΟΗΕ, αναζητούν οδηγίες από τις χώρες τους, πριν να ενεργήσουν με βάση τις διαταγές του ΟΗΕ, με συνέπεια να διακινδυνεύει η επιτυχία της αποστολής.

(5) Ο ΟΗΕ δεν έχει ακόμα κατορθώσει να λειτουργεί ως διαχειριστής πολυεθνικής δύναμης. Επιπλέον, στα πλαίσια του οργανισμού δεν υπάρχει μία κατάλληλη θεσμοθετημένη στρατιωτική αρχή η οποία να ασκεί τη διοίκηση των επιχειρήσεων, αλλά και να λειτουργεί ως σύνδεσμος μεταξύ των πολιτικών και στρατιωτικών δυνάμεων.

(6) Η θεωρία της συλλογικής ασφάλειας θεωρεί ότι μία κατάσταση μπορεί να διευθετηθεί με την προειδοποίηση για ανάληψη συλλογικής δράσης και ότι ο επιτιθέμενος μπορεί να αναγνωριστεί. Όμως σπάνια οι αποδείξεις είναι σαφείς για το κατά πόσο απειλείται ή παραβιάζεται η ειρήνη και κατά πόσο το συγκεκριμένο κράτος έχει διαπράξει επιθετική ενέργεια. Ο ορισμός της επίθεσης είναι δυσδιάκριτος και στηρίζεται στην υποκειμενικότητα, ίσως δε και στην προκατειλημμένη κρίση των μελών του Σ.Α. Η έλλειψη ενός σαφούς ορισμού της επιθετικής ενέργειας και η αδυναμία των κρατών να συμφωνήσουν από κοινού στην επιβολή κυρώσεων εναντίον του κράτους- εισβολέα, κατέδειξαν ότι η συλλογική ασφάλεια δεν λειτούργησε.

(7) Ένα άλλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι ΕΥΕ, είναι η χρηματοδότηση τους, καθώς δεν είναι πάντα πρόθυμες οι οικονομικά ισχυρές χώρες, να υποστηρίξουν οικονομικά τέτοιου είδους επιχειρήσεις. Επίσης, καθώς απουσιάζει μια ορατή απειλή, όπως αυτή της ΕΣΣΔ στο παρελθόν, είναι δύσκολο να πειστούν οι ψηφοφόροι να εγκρίνουν δαπάνες για στρατιωτικές δυνάμεις οι οποίες προορίζονται για συγκριτικά πολύ μικρότερης σημασίας επιχειρήσεις.³⁶ Αποτέλεσμα αυτού είναι ο ΟΗΕ να αναζητά υποστήριξη από διάφορους περιφερειακούς οργανισμούς, προσδίδοντας τους ένα σημαντικό ρόλο στα διεθνή δρώμενα.

(8) Το πιο σημαντικό πρόβλημα είναι ότι υπάρχει τεράστια δυσκολία στη λήψη αποφάσεων πολιτικού και στρατηγικού χαρακτήρα. Όπως για πολλοστή φορά κατέδειξε ο πρόσφατος πόλεμος στο Ιράκ, οι διαστάσεις απόψεων

³⁶ Κολιόπουλος Κ. & Παπασωτηρίου Χ, Δύναμη ταχείας επέμβασης Ε.Ε, δύναμη επέμβασης ΝΑΤΟ και συνέπειες για την Ελλάδα, στο Σωτήρης Ντάλης (επιμ.), Οι Διατλαντικές Σχέσεις: Συνεργασία ή Ανταγωνισμός, Αθήνα, Εκδόσεις: Παπαζήσης, 2004, σελ. 328-360.

που εμφανίζονται μεταξύ των κρατών και που συχνότατα έχουν οδηγήσει σε αδυναμία ανάληψης δράσης από τον ΟΗΕ, έχουν παραλυτική επίδραση σε έναν αυτόνομο παγκόσμιο οργανισμό ασφαλείας. Επιπρόσθετα, ο Χάρτης των Η.Ε δεν προέβλεψε το πρόβλημα των ενδοκρατικών συγκρούσεων, με αποτέλεσμα η αντιμετώπισή τους να έρθει σε αντίθεση με το Άρθρο 2 (7) που αναγράφει ότι: *«Καμιά διάταξη αυτού του Χάρτη δε θα δικαιοδοτεί τα Ηνωμένα Έθνη να επεμβαίνουν σε ζητήματα που ανήκουν ουσιαστικά στην εσωτερική δικαιοδοσία οποιουδήποτε κράτους και δε θα αναγκάζει τα Μέλη να υποβάλλουν τέτοια θέματα για ρύθμιση σύμφωνα με τους όρους αυτού του Χάρτη»*. Αποτέλεσμα είναι οι διαφορετικές απόψεις των κρατών-μελών, ως προς το ζήτημα παρέμβασης του ΟΗΕ σε εμφύλιες συγκρούσεις, καθώς οι τελευταίες θεωρούνται ότι ανήκουν στην εσωτερική δικαιοδοσία των κρατών.

(9) Κάτι διαφορετικό από την περιφρόνηση ή την αυθαίρετη ερμηνεία των αρχών, ωστόσο εξ ίσου διαδεδομένο και ανασταλτικό για τη δράση του ΟΗΕ, είναι η επιλεκτική εφαρμογή των ίδιων αυτών αρχών, ήτοι η δράση σύμφωνα με δύο μέτρα και σταθμά. Μια τέτοια συμπεριφορά ελάχιστα ενδείκνυται στα μάτια τρίτων προκειμένου να εμφανίσει κάποιον ως αμερόληπτο εκτελεστή οικουμενικών αρχών. Αναμφίβολα, η μεροληψία των μικρών δεν είναι μικρότερη από τη μεροληψία των μεγάλων, ωστόσο η τελευταία χτυπά πιο δυσάρεστα στο μάτι, καθώς οι μεγάλοι, επικαλούμενοι τη δική τους παγκόσμια πολιτική ευθύνη, διεκδικούν για τον εαυτό τους προνόμια τα όποια αρνούνται σε άλλους. Σε σχέση με τη δυνατότητα να λαμβάνονται και να εκτελούνται αποφάσεις, ο ΟΗΕ είχε την ευτυχή έμπνευση να παραμερίσει την αρχή της ομοφωνίας, όπως αυτή ίσχυε στην Κοινωνία των Εθνών, και να δώσει ειδικές αρμοδιότητες στο Σ.Α των Μεγάλων Δυνάμεων. Αυτό, καθώς και το δικαίωμα αρνησικυρίας κάθε Μεγάλης Δύναμης, υποδηλώνει βέβαια την ομολογία ότι οι οικουμενικές αρχές είναι πρωτίστως υπόθεση των Μεγάλων Δυνάμεων, ωστόσο από την άλλη πλευρά με τον θεσμό του Συμβουλίου Ασφαλείας έγινε ένα βήμα προς την κατεύθυνση μιας παγκόσμιας κυβέρνησης. Στο Σ.Α τις μόνιμες έδρες τις κατέχουν οι μόνοι κάτοχοι ατομικών όπλων και οι μεγαλύτεροι εξαγωγείς όπλων.

Στο μεταξύ όλοι γνωρίζουν ότι η ικανότητα για δράση συνεπάγεται και προθυμία να καταβληθεί ο ανάλογος φόρος αίματος. Παρόλα αυτά, η Δύση δεν γνωρίζει με βάση ποιά νομιμοφροσύνη μπορεί να πείσει τον κόσμο για την

αναγκαιότητα καταβολής αυτού του φόρου. Όποιος δεν αισθάνεται πλέον την παραμικρή διάθεση να πεθάνει για το δικό του το έθνος, θα το κάνει ακόμα λιγότερο για την ειρήνη άλλων εθνών ή για την ακόμα πιο αφηρημένη ειρήνη μιας ακόμα πιο αφηρημένης ανθρωπότητας, προ παντός όταν συναντά την πεισματική αντίσταση ανθρώπων οι όποιοι θέλουν να θυσιάζουν τη ζωή τους για ότι θεωρούν εθνική τους υπόθεση. Οι ιδεολογικές και πρακτικές δυσκολίες της Δύσης στο σημείο αυτό, προκύπτουν από το γεγονός ότι ακόμα και στην εποχή του χρήματος ορισμένα πράγματα εξακολουθούν να μετριοούνται με αίμα.³⁷

2.8. Νέες τάσεις

Με το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, κατέρρευσε και το υπάρχον χαλαρό διπολικό σύστημα. Με μια εναπομένουσα υπερδύναμη και αρκετές μεγάλες δυνάμεις, υπάρχει σήμερα μια αίσθηση αβεβαιότητας ως προς τη μορφή και τη δομή του νέου διεθνούς συστήματος.

Η δομή του υπό διαμόρφωση διεθνούς συστήματος, τείνει να γίνει πολυπολικό. Ίσως πρόκειται για τριπολικό σύστημα με πόλους τις ΗΠΑ, την Ε.Ε και την Κίνα, αν και βαθμιαία κάνουν την εμφάνισή τους στη διεθνή σκακιέρα μια σειρά από μεσαίες δυνάμεις με αυξημένες ικανότητες (π.χ. Βραζιλία, Ινδία, Ινδονησία, κλπ.). Ενδεικτικό για τις επερχόμενες μεταβολές στην παγκόσμια ιεραρχία ισχύος, είναι και το αίτημα ορισμένων χωρών (Ιαπωνία, Γερμανία, Βραζιλία, Ινδία, Αίγυπτος, κλπ.) για μόνιμη συμμετοχή στο Σ.Α. Σημαντικός αλλά ασαφής, παραμένει ο ρόλος της Κίνας και της Ρωσίας. Στις μέρες μας, πάντως, είναι παρακινδυνευμένη οποιαδήποτε πρόβλεψη ως προς το κυρίαρχο κράτος στα επόμενα χρόνια. Εφόσον η ηγεμονία δεν είναι εφικτή, η παγκόσμια σταθερότητα θα εξαρτηθεί αποκλειστικά από την ισορροπία δυνάμεων και ο χαρακτήρας του νέου διεθνούς συστήματος θα καθοριστεί σε μεγάλο βαθμό από τις σχέσεις των κυρίαρχων πρωταγωνιστών του. Είναι πολύ πιθανό οι σχέσεις ανάμεσα στους τρεις πόλους του διεθνούς συστήματος, να μην χαρακτηρίζονται από στρατιωτικό ανταγωνισμό, τουλάχιστον για το άμεσο μέλλον.

Ωστόσο, η ιεραρχία ισχύος στο πλαίσιο του διεθνούς συστήματος δεν καθορίζεται πλέον αποκλειστικά με βάση την πολιτική και στρατιωτική ισχύ, αλλά

³⁷ Παναγιώτης Κονδύλης – Από τον 20ο προς τον 21ο αιώνα, Τομές στην πλανητική πολιτική περί το 2000, (Αθήνα: Θεμέλιο, 1998), σ. 125 – 135.

από την οικονομικής ισχύ. Βεβαίως, ο ρόλος της στρατιωτικής ισχύος, παρά τη μείωση της σημασίας της, εξακολουθεί να είναι σημαντικός, ιδιαίτερα στις σχέσεις ανεπτυγμένων με αναπτυσσόμενες και υπανάπτυκτες χώρες.

Επίσης, ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα στο μετα-διπολικό περιβάλλον ασφαλείας, αποτελεί και η σχέση «Βορρά-Νότου» ή «Κέντρου-Περιφέρειας», καθώς ο ιδεολογικός ανταγωνισμός ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση, ουσιαστικά τερματίστηκε με την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού με αποτέλεσμα να μην υπάρχει πλέον «απειλή».

Στις νέες τάσεις, που διαφαίνεται ότι αναπτύσσονται και θα αποτελέσουν συστατικά χαρακτηριστικά του μετά-διπολικού διεθνούς συστήματος, το έθνος-κράτος θα παραμείνει ο κύριος πρωταγωνιστής στο παιχνίδι της διεθνούς πολιτικής, αλλά θα μειωθεί η επιρροή του, λόγω της παγκοσμιοποίησης και της αλληλεξάρτησης. Επιπρόσθετα, είναι δύσκολο να αγνοηθεί η εμφάνιση στη διεθνή κονίστρα και η αυξανόμενη βαρύτητα κάποιων παραγόντων (περιφερειακές ολοκληρώσεις/συσσωματώσεις διεθνών οργανισμών, πολυεθνικών εταιριών, μη-κυβερνητικών οργανώσεων και εγκληματικών οργανώσεων), οι οποίοι «διαβρώνουν» μέρος της κυριαρχίας του έθνους-κράτους.

Η παρουσία ισχυρών εθνικών κρατών και η ταυτόχρονη αδυναμία τους να επιλύσουν τα σύγχρονα προβλήματα — όπως αυτά που δημιουργούνται από τη δημογραφική έκρηξη, την επανάσταση στις επικοινωνίες, τις πολυεθνικές εταιρείες, τη «βιοτεχνολογική επανάσταση», καθώς και από τη ρομποτική— που αντικειμενικά υπερβαίνουν τις αρμοδιότητες και τις δυνατότητες τους, αποτελούν σημεία γέννησης νέων προβλημάτων για τον 21ο αιώνα.

Όσον αφορά την περιοχή της Μεσογείου και της Μ. Ανατολής, σημαντική είναι η άνοδος της επιρροής του Ισλάμ ως πολιτικοκοινωνικού κινήματος σε αρκετές χώρες. Η ακραία του μορφή, ο φανατικός ισλαμισμός, θεωρείται ως μια σημαντική απειλή κατά των μετριοπαθών αραβικών καθεστώτων, καθώς και των δυτικών συμφερόντων. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, το φαινόμενο αυτό είναι μεγάλης σημασίας για την ασφάλεια και σταθερότητα στις προαναφερθείσες περιοχές, αλλά και για τις σχέσεις της Δύσης με τον ισλαμικό κόσμο και τη διαμόρφωση του διεθνούς συστήματος ασφάλειας.

Στο παρελθόν, η Δύση χρησιμοποίησε τον Ψυχρό Πόλεμο ως άλλοθι για να αγνοήσει μαζικές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για να υποστηρίξει απολυταρχικά καθεστώτα. Σήμερα δίδεται μεγαλύτερη έμφαση στα

ανθρώπινα δικαιώματα και ιδιαίτερα στα δικαιώματα των μειονοτήτων (αν και σε αρκετές περιπτώσεις εφαρμόζονται με τρόπο μεροληπτικό και υποκριτικό, π.χ. περιπτώσεις Κοσσυφοπεδίου και Κουρδικού).

Το απαραβίαστο της εθνικής κυριαρχίας αποτέλεσε τη βασικότερη ίσως αρχή της διεθνούς πολιτικής στις δεκαετίες του 1960, 1970 και 1980. Ωστόσο, ο γενικός σεβασμός της αρχής της εθνικής κυριαρχίας δεν περιόρισε τις παρεμβάσεις των υπερδυνάμεων στα εσωτερικά θέματα άλλων κρατών. Μπορεί φαινομενικά το απαραβίαστο της εθνικής κυριαρχίας να προστάτευσε, τυπικά τουλάχιστον, την ανεξαρτησία πολλών μικρών κρατών και να απέτρεψε σε αρκετές περιπτώσεις τις απροκάλυπτες επεμβάσεις των υπερδυνάμεων, αλλά παράλληλα, επέτρεψε σε απολυταρχικά καθεστώτα να εγκληματήσουν εναντίον των ίδιων των λαών τους,³⁸ χωρίς η διεθνής κοινότητα να αντιδρά.

Η διεθνής κοινότητα, στη μεταψυχροπολεμική εποχή, αποδέχεται ότι υπάρχουν εξαιρέσεις στην αρχή του «απαρβίαστου της εθνικής κυριαρχίας» μόνο όμως για λόγους ανθρωπιστικούς. Παραδείγματα, η περίπτωση της Σομαλίας, η επέμβαση του ΝΑΤΟ στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η επέμβαση του ΟΗΕ στο Ανατολικό Τιμόρ και κυρίως η επέμβαση του ΝΑΤΟ στο Κοσσυφοπέδιο για την προστασία του αλβανικού πληθυσμού.

Η μεγάλη πρόκληση, λοιπόν, για τη διεθνή κοινότητα, είναι η θέσπιση κοινά αποδεκτών κριτηρίων και κανόνων για μελλοντικές ανθρωπιστικές ή όπως αλλιώς τις χαρακτηρίσει κανείς, επεμβάσεις. Η αδιαφορία σε άλλες παρόμοιες περιπτώσεις και η μη θέσπιση κανόνων, αποδυναμώνουν τα επιχειρήματα περί του δικαιώματος-υποχρέωσης της διεθνούς κοινότητας για «ανθρωπιστική» επέμβαση.³⁹

Τελευταία, παρατηρείται ιδιαίτερα αυξανόμενος σεβασμός για τους διεθνείς κανόνες, όπως αυτοί καθορίζονται από το εθιμικό και το συμβατικό διεθνές δίκαιο. Η μη τήρηση κανόνων του διεθνούς δικαίου ή η παραβίασή τους σε μερικές περιπτώσεις, δεν θα πρέπει να επισκιάζει την τήρηση των κανόνων αυτών στην πλειοψηφία των περιπτώσεων. Στην πραγματικότητα, πρόκειται για εξαιρέσεις που επιβεβαιώνουν τον κανόνα. Είναι απόλυτα φυσιολογικό, όταν θίγεται η ασφάλεια ενός κράτους, να επιλέξει την παραβίαση των κανόνων του διεθνούς δικαίου, προκειμένου να προασπίσει τα συμφέροντα του. Όσο πιο ισχυρό είναι το κράτος,

³⁸ Η σφαγή ενός εκατομμυρίου Καμποτζιανών — 1/6 του πληθυσμού — από το καθεστώς των Ερυθρών Χμερ στο διάστημα 1974-77.

³⁹ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΜΑΙ-ΙΟΥΝ 2004. Άρθρο Δρ.Θάνος Π. Ντόκος «Τάσεις και Χαρακτηριστικά του Διεθνούς Συστήματος Μετά τον Πόλεμο του Ιράκ»

τόσο περισσότερο αυξάνονται οι πιθανότητες να το πράξει και τόσο περισσότερες είναι οι πιθανότητες να μην υποστεί τις συνέπειες των πράξεων του (εκτός αν θίγονται τα συμφέροντα των μεγάλων δυνάμεων). Είναι προφανές, όμως, ότι έχουμε προοδεύσει από την εποχή του Θουκυδίδη και την περίοδο της ισορροπίας των δυνάμεων του 19^{ου} αιώνα. Η ύπαρξη του ΟΗΕ εδράζεται στο σεβασμό της κυριαρχίας των κρατών-μελών, τα όποια αντιλαμβάνονται πρωταρχικά τη συμμετοχή τους ως προστασία των κυριαρχικών δικαιωμάτων τους με την αναγνώριση τους από τη διεθνή κοινότητα και όχι ως συμβολή στην ίδρυση ενός παγκοσμίου κράτους. Όποτε επιθυμούν ή πρέπει να παραιτηθούν από ένα μέρος αυτών των δικαιωμάτων, το πράττουν με συμφωνίες μεταξύ τους και όχι με την άμεση εκχώρηση των δικαιωμάτων στον ΟΗΕ.⁴⁰

Έτσι, η ενδυνάμωση των διεθνών θεσμών δεν εξασφαλίζει, αλλά συμβάλλει στην αύξηση της διεθνούς σταθερότητας. Και εδώ η λέξη-κλειδί είναι «συμβάλλει». Λόγω της άναρχης φύσης του διεθνούς συστήματος, οι διεθνείς θεσμοί δεν εξασφαλίζουν τη διεθνή ειρήνη και σταθερότητα, ούτε κατοχυρώνουν την ασφάλεια και ανεξαρτησία των εθνών-κρατών. Ωστόσο, συμβάλλουν στην αύξηση της διεθνούς σταθερότητας και στην αύξηση της αποτρεπτικής ικανότητας των κρατών (λειτουργώντας υποβοηθητικά ως προς τη στρατιωτική και οικονομική ισχύ). Είναι λοιπόν σαφές, ότι η ενδυνάμωση των διεθνών θεσμών μειώνει, σε μικρό ή μεγάλο βαθμό, την πιθανότητα πολέμου, δεν αποτελεί, όμως, από μόνη της επαρκή προϋπόθεση για την αποτροπή του. Στην περίπτωση της χώρας μας, η συμμετοχή στο ΝΑΤΟ και την Ε.Ε αυξάνει την αποτρεπτική ικανότητα της χώρας μας, όσο κι αν ο ρόλος τους, στο πλαίσιο της ελληνο-τουρκικής αντιπαράθεσης, είναι επικουρικός σε σύγκριση με τις ένοπλες δυνάμεις και την οικονομική ισχύ της Ελλάδας.

Συμπερασματικά, η κατάρρευση του διπολικού συστήματος και η βελτίωση στις σχέσεις των υπερδυνάμεων, επέτρεψαν την επανεμφάνιση μιας σειράς τοπικών και περιφερειακών εντάσεων και συγκρούσεων, τις οποίες το διπολικό σύστημα είχε καταφέρει να θέσει υπό έλεγχο ή και να «παγώσει». Στο μεταψυχροπολεμικό κόσμο οι μεγάλες δυνάμεις δεν φαίνεται να ανταγωνίζονται για τη δημιουργία σφαιρών επιρροής στην περιφέρεια, αλλά αντιμετωπίζουν τις ταραγμένες χώρες και περιοχές περισσότερο ως «ζώνη αδιαφορίας» και

⁴⁰ Παναγιώτης Κονδύλης, Από τον 20ο προς τον 21ο αιώνα, Τομές στην πλανητική πολιτική περί το 2000, (Αθήνα: Θεμέλιο, 1998), σ. 125 – 135.

«αμηχανίας».⁴¹ Μέχρι στιγμής φαίνεται να δικαιώνεται η άποψη ότι η μεταψυχροπολεμική περίοδος δεν δημιούργησε ούτε τη νέα παγκόσμια τάξη, ούτε τη νέα παγκόσμια αταξία, αλλά ένα υβριδικό σύστημα σταθερότητας στον άξονα Β. Αμερικής, Ε.Ε. και Ιαπωνίας και αστάθειας στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες. Στο πλαίσιο αυτό, δεν μπορεί να αποκλειστεί η ανάπτυξη διαφορετικών συστημάτων ασφάλειας για διαφορετικές περιοχές του κόσμου.

Η κατάρρευση της σοβιετικής αυτοκρατορίας και η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης οδήγησαν στην εμφάνιση «κενών ισχύος» στην πρώην Ανατολική Ευρώπη, Βαλκάνια, Υπερκαυκασία και Κεντρική Ασία, και στην αναζήτηση νέων περιφερειακών ισορροπιών, συμμαχιών και συστημάτων ασφαλείας, σχέσεων με τους άλλους υπάρχοντες θεσμούς ασφαλείας στην Ευρώπη, καθώς και μορφής σύνδεσης (π.χ. Partners for Peace) με τις χώρες του πρώην Συμφώνου της Βαρσοβίας με στόχο την κατοχύρωση της ασφάλειας τους, χωρίς να θιγούν οι ρωσικές ευαισθησίες. Παρατηρείται η αύξηση της σπουδαιότητας της λεγόμενης Νότιας Πτέρυγας του ΝΑΤΟ, κυρίως λόγω της εκκολαπτόμενης αντιπαράθεσης Βορρά-Νότου κατά μήκος της Μεσογείου. Στην περιοχή αυτή, όπου βρίσκεται και η χώρα μας, υπάρχουν προβλήματα ισλαμικού φονταμενταλισμού, μετανάστευσης, διασποράς όπλων μαζικής καταστροφής, φυσικών πόρων, κλπ.⁴²

Η Μεσόγειος είναι η βασικότερη, ίσως, γραμμή επαφής μεταξύ Βορρά και Νότου και μια περιοχή όπου η Δύση έχει ζωτικά συμφέροντα ενεργειακής ασφάλειας,⁴³ περιφερειακής σταθερότητας, ανάσχεσης του ισλαμικού φονταμενταλισμού και της μαζικής μετανάστευσης, προστασία του Ισραήλ και άλλων φιλικών καθεστώτων. Στην ευρύτερη περιοχή διακρίνεται ένα τόξο «κρίσεων», «κοινωνικής έντασης» ή «αλλαγής», το οποίο εκτείνεται από τα Βαλκάνια και τον Καύκασο, έως την Κεντρική Ασία και τη Μέση Ανατολή. Σημαντικός αριθμός καθεστώτων στην περιοχή της (Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, αντιμετωπίζουν ήδη ή θα αντιμετωπίσουν στο εγγύς μέλλον κρίση νομιμοποίησης (π.χ. Σαουδική Αραβία, Ιράν, Παλαιστίνη, Συρία, σε ένα βαθμό και η Τουρκία).

⁴¹ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΜΑΙ-ΙΟΥΝ 2004. Άρθρο Δρ, Θάνος Π. Ντόκος «Τάσεις και Χαρακτηριστικά του Διεθνούς Συστήματος Μετά τον Πόλεμο του Ιράκ». σελ 66-67.

⁴² ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΜΑΙ-ΙΟΥΝ 2004. Άρθρο Δρ, Θάνος Π. Ντόκος «Τάσεις και Χαρακτηριστικά του Διεθνούς Συστήματος Μετά τον Πόλεμο του Ιράκ». σελ. 68.

⁴³ Περσικός Κόλπος, Β. Αφρική και περιοχή Κασπίας.

Κεφάλαιο 3^ο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

3.1 Γενικά

Σύμφωνα με τον καταστατικό χάρτη των Η.Ε, οι ΕΥΕ διεξάγονται στο όνομα της ειρήνης και για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ποιά, όμως, είναι η πραγματικότητα; Μήπως στο όνομα της ειρήνης και ασφάλειας διακυβεύονται συμφέροντα μεγάλων δυνάμεων και απλά ο «ανθρωπισμός» είναι ο μανδύας; Πόσο πραγματικά αποτελεσματικές είναι οι ΕΥΕ και τί πραγματικά πρεσβεύουν; Εάν ισχύουν όλα τα προαναφερόμενα, ποια είναι η πιθανή λύση; Σε όλα αυτά τα ερωτήματα θα προσπαθήσουμε να δώσουμε απαντήσεις και να προτείνουμε τυχόν πιθανές λύσεις.

3.2 Αξιολόγηση Πολυεθνικών Επιχειρήσεων (Επιτυχείς ή όχι;)

Παραδοσιακά οι ΕΥΕ από τον ΟΗΕ, αναφέρονται στην επέμβαση μιας ουδέτερης δύναμης ανάμεσα σε δύο αντιμαχόμενα μέρη, αφού ήδη μία συμφωνία ανακωχής έχει επιτευχθεί. Όμως, από το τέλος της δεκαετίας του 1980, ο ΟΗΕ έστρεψε το ενδιαφέρον του στην αντιμετώπιση των ενδο-κρατικών συγκρούσεων. Έτσι, ο σκοπός των επιχειρήσεων αυτών επεκτάθηκε σημαντικά και ανέλαβε τη διενέργεια εκλογών, τη διοίκηση κρατικών υπηρεσιών, τον επαναπατρισμό προσφύγων και την προστασία ανθρωπιστικής βοήθειας. Ωστόσο, γεννάται το ερώτημα για το ποιά ακριβώς είναι τα κριτήρια που καθορίζουν εάν μία επιχείρηση είναι επιτυχής ή όχι. Μία συνολική αξιολόγηση της παρέμβασης και του ρόλου του ΟΗΕ στη διαχείριση κρίσεων, θα πρέπει να λάβει υπόψη τη δομή του διεθνούς συστήματος, τις σχέσεις ισχύος μεταξύ των αντιπάλων μερών, την ένταση της σύγκρουσης και τα χαρακτηριστικά της.

Ορισμένοι μελετητές, χρησιμοποιούν τη φαινομενική αξία μίας επιχείρησης για να την αξιολογήσουν. Αυτό, όμως, δεν αποτελεί μία συστηματική διαδικασία, ούτε καθορίζει επίπεδα επιτυχίας. Επιπλέον, αποδεικνύεται αναξιόπιστη στις περιπτώσεις που η επιχείρηση έχει μικτά αποτελέσματα. Όταν δηλαδή, έχει επιτύχει σε ορισμένους τομείς και έχει αποτύχει σε άλλους.

Κατά το πρόσφατο παρελθόν, έχουν υπάρξει αναφορές με τη μορφή διδαγμάτων οι οποίες προέκυψαν από αποτυχίες, αλλά βασισμένες σ' ένα συγκεκριμένο ορισμό της επιτυχίας. Σε θεωρητικό επίπεδο, όμως, δεν είναι ορθό να αξιολογούμε επιχειρήσεις, χωρίς την ύπαρξη αντικειμενικών κριτηρίων. Από την άλλη, σε πρακτικό επίπεδο η έλλειψη κριτηρίων είναι δυνατόν να οδηγήσει σε λανθασμένα δεδομένα, καθώς η εξαγωγή συμπερασμάτων στηρίζεται σε μελέτες-διδάγματα.

Μέχρι τώρα, αρκετές μελέτες έχουν πραγματοποιηθεί για τον υπολογισμό της αποτελεσματικότητας των ΕΥΕ. Καμία, όμως, από αυτές δεν έχει τεκμηριώσει ένα συγκεκριμένο εργαλείο υπολογισμού. Όλες οι μελέτες έχουν βασιστεί στην τελική εικόνα μετά την ολοκλήρωση της επιχείρησης. Παρόλα αυτά, δεν έχουν καθοριστεί γενικώς αποδεκτά κριτήρια και υπάρχει μία γενική ασάφεια. Σύμφωνα με τον Duane Bratt,⁴⁴ η επιτυχία μίας ειρηνευτικής επιχείρησης βασίζεται σε 4 κριτήρια:

- Στην επίτευξη των στόχων της Εντολής (Mandate).
- Στη διευκόλυνση επίλυσης της σύγκρουσης.
- Στη συγκράτηση της σύγκρουσης και
- Στη συμβολή στον περιορισμό των απωλειών.

Ο Bratt χρησιμοποίησε αυτά τα κριτήρια για να αξιολογήσει 39 επιχειρήσεις υποστηρίξεως ειρήνης, οι οποίες έλαβαν χώρα από το 1945 μέχρι το 1996. Στη μελέτη αυτή, κατηγοριοποίησε τις επιχειρήσεις αναλόγως του βαθμού επιτυχίας τους, σε πλήρως επιτυχής, μετρίως επιτυχής και μη επιτυχής.⁴⁵ Σε μία άλλη μελέτη του, διαπίστωσε ότι υπάρχουν σημαντικοί παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα των ΕΥΕ. Αυτοί είναι: η ύπαρξη μίας συνολικής συμφωνίας διακανονισμού, ο ρόλος των μονίμων μελών του Σ.Α, ο ρόλος των Η.Π.Α και των περιφερειακών δυνάμεων και η διατήρηση των τριών αρχών των ΕΥΕ: Τη συγκατάθεση, την αμεροληψία και την περιορισμένη χρήση βίας.

Σε αντίθεση με τα παραπάνω, πολλοί είναι αυτοί που υποστηρίζουν ότι τα αναγραφόμενα στις Εντολές είναι ασαφή και δεν καθορίζεται με ακρίβεια ο σκοπός της επιχείρησης, με αποτέλεσμα κάθε κράτος να τον μεταφράζει διαφορετικά. Επιπρόσθετα, η εμπειρία έχει αποδείξει ότι σε αρκετές περιπτώσεις η

⁴⁴ Duane Bratt, *Assessing The Success of UN Peacekeeping Operations*, International Peacekeeping 3, no. 4 (1996): 64–79

⁴⁵ https://www.researchgate.net/publication/232932111_Assessing_the_Success_of_UN_Peacekeeping_Operations. Προσπελάστηκε την 14 Οκτ 17.

Εντολή εξυπηρετεί τα συμφέροντα των κρατών- μελών του Σ.Α. Παρά, όμως, τις αντιρρήσεις αυτές, η εκτίμηση των στόχων της Εντολής, αποτελεί μία σοβαρή εκτίμηση που δεν είναι δυνατόν να αγνοηθεί.

Σχετικά με το δεύτερο κριτήριο, πρέπει να επισημανθεί ότι η διευκόλυνση επίλυσης των συγκρούσεων οφείλει να είναι ο τελικός σκοπός όλων των προσπαθειών του ΟΗΕ. Οι πολυεθνικές δυνάμεις είναι σε θέση να διατηρήσουν την ειρήνη και να οδηγήσουν στη συγκράτηση των συγκρούσεων. Το ερώτημα είναι πόσο θα διαρκέσει η ειρήνη και εάν μετά την αποχώρηση των πολυεθνικών δυνάμεων αναζωπυρωθούν οι συγκρούσεις, η αποστολή θεωρείται επιτυχημένη ή όχι;

Το τρίτο κριτήριο αφορά στο κατά πόσο μία πολυεθνική επιχείρηση συμβάλλει στην πρόληψη ανάμιξης των μεγάλων δυνάμεων ή γειτονικών κρατών. Ο περιορισμός, όμως, αυτός δεν αποτελεί από μόνος του επιτυχία, καθώς ο τελικός ΑΝΣΚ είναι η ειρηνική επίλυση του προβλήματος.

Το τέταρτο κριτήριο αφορά στη σύγκριση απωλειών πριν και μετά την ανάπτυξη των πολυεθνικών δυνάμεων.

Αν εξετάσουμε τα αποτελέσματα των διεξαγόμενων από τον ΟΗΕ πολυεθνικών επιχειρήσεων πριν και μετά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, θα διαπιστώσουμε ότι άφησαν πολλές ανεκπλήρωτες επιθυμίες. Πρότυπα εθνικής συμπεριφοράς, τα οποία πηγάζουν από βαθιά ριζωμένα αισθήματα εθνικισμού και κυριαρχικών δικαιωμάτων, αποτελούν κέντρα «αντίστασης» κατά της χρήσης διεθνών διαύλων για επίλυση των συγκρούσεων. Οι δυνάμεις του εθνικισμού και της κυριαρχίας, απέτρεψαν τη δημιουργία ενός οργανισμού με ανεξάρτητες πηγές εξουσίας, οι οποίες θα αρκούσαν για την επιβολή λύσεων σε απρόθυμες μειοψηφίες. Ένα ακόμα αρνητικό στοιχείο των Η.Ε είναι και η απουσία μέσων επιβολής της ειρήνης.

Λόγω της έμφυτης αδυναμίας του, ο ΟΗΕ στο χώρο διευθέτησης των συγκρούσεων δεν είναι και τόσο ενθαρρυντικός. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία σε 230 διαμάχες οι οποίες εξετάστηκαν από το Σ.Α, περίπου το 10% παραμένουν ως μακροχρόνια προβλήματα. Ορισμένα επιλύθηκαν με ενέργειες των αντιμαχόμενων μερών και άλλα με τη θετική συμβολή στον τελικό διακανονισμό του Σ.Α. Σε άλλη μελέτη που διεξήχθη για να εξετάσει 130 περιπτώσεις κρίσεων που έλαβαν χώρα μεταξύ 1946 και 1976, διαπιστώθηκε ότι στο 60% των περιπτώσεων δεν υπήρχε

καμία συμβολή, στο 26% η συμβολή του ΟΗΕ ήταν περιθωριακή ή μετριοπαθής και μόνο στο 5% η παρέμβαση ήταν αποτελεσματική.⁴⁶

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε δειγματοληπτικά κάποιες ΕΥΕ, προκειμένου να εξαχθούν κάποια συμπεράσματα σχετικά με την αποτελεσματικότητα των ΕΥΕ.

3.3 Ψυχροπολεμική Περίοδος

3.3.1 Το Ζήτημα της Κορέας. Το Κορεατικό πρόβλημα, παρά το γεγονός ότι αποτελεί μία από τις πιο ολοκληρωμένες προσεγγίσεις των Η.Ε στο θέμα της συλλογικής ασφάλειας μέσω στρατιωτικών κυρώσεων, απέχει από την κλασική θεωρία της συλλογικής ασφάλειας, καθώς δεν υπήρξε ομοφωνία μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων. Μία μεγάλη δύναμη εφάρμοσε μία πολιτική, την οποία θα μπορούσε να είχε εφαρμόσει με ή χωρίς την υποστήριξη των Η.Ε. Οι αποφάσεις του Σ.Α και της Γενικής Συνέλευσης, στηρίχθηκαν σε γενικούς όρους κι όχι στην υποστήριξη συγκεκριμένων πράξεων. Τα κράτη αφέθηκαν ελεύθερα να συμπαράταχθούν με αυτές τις κατευθύνσεις ανάλογα με τα συμφέροντά τους. Το Σ.Α επικαλέστηκε το Άρθρο 39 του Καταστατικού Χάρτη, ουδέποτε, όμως, δεν έκανε χρήση των πιο αυστηρών μέτρων τα οποία προβλέπονται στα Άρθρα 40-42. Οι μόνες συγκεκριμένες κυρώσεις οι οποίες όμως ήταν εθελοντικές και όχι δεσμευτικές, ήταν αυτές που ζητήθηκαν από τη Γενική Συνέλευση. Η υπόθεση της Κορέας κατέληξε σε αδιέξοδο, ωστόσο η εισβολή της Κίνας αποκρούστηκε. Παρά την αποτυχία της πλήρους εφαρμογής των τεχνικών της συλλογικής ασφάλειας, το επεισόδιο της Κορέας υπήρξε ορόσημο στην ιστορία των Η.Ε και έδωσε κάποιες, έστω περιορισμένα, θετικές συνδρομές στην πρακτική των Η.Ε.

3.3.2 Ισραήλ – Άραβες (Εκτακτη Δύναμη Η.Ε – UNEF). Η δημιουργία της UNEF, είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς δημιούργησε ένα πρότυπο για το κίνημα διατήρησης της ειρήνης. Αποτέλεσε ένα μέσον για τη διατήρηση σχετικής ειρήνης στη Μέση Ανατολή για περισσότερο από δέκα χρόνια. Ωστόσο η τελική επιτυχία ή αποτυχία της, ήταν εξαρτημένη από τις ικανότητες και την πρωτοβουλία των Γενικών Γραμματέων, αλλά και από τη συνεργασία από τα

⁴⁶ R. Jutte, The UN International Conflicts 1946-1976, page 16-17.

αντιμαχόμενα μέρη και τις μεγάλες δυνάμεις. Παρά την απουσία οικονομικής στήριξης από τη Σοβιετική Ένωση και τη Γαλλία και την απαίτηση της Αιγύπτου το 1967 να αποσυρθούν οι δυνάμεις της UNEF, η αποδοχή της ειρηνευτικής δύναμης, των βασικών αρχών λειτουργίας της και του πλαισίου δράσης της το 1956, επιβεβαιώθηκε το 1973 και 1974 με τη δημιουργία δύο νέων παρόμοιων δυνάμεων στην περιοχή, με την υποστήριξη όλων αυτών που είχαν προηγουμένως αρνηθεί την υποστήριξη και συνεργασία τους.

3.3.3 Λίβανος (Προσωρινή Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στο Λίβανο – UNIFIL). Η περίπτωση του Λιβάνου αποτελεί περίπτωση μέτριας επιτυχίας, καθώς δεν υπήρχε ο υψηλός βαθμός συνεργασίας των αντιμαχομένων μερών και ο σεβασμός προς το προσωπικό της ειρηνευτικής δύναμης. Μπορεί η UNIFIL να μην εκπλήρωσε την αποστολή της στο ακέραιο, αλλά οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι εμπόδισε πολύ μεγάλο αριθμό προσπαθειών διείσδυσης των αντιμαχομένων μερών και απέτρεψε την αύξηση των θυμάτων. Μία ισχυρή ένδειξη της αναγνώρισης της αξίας της UNIFIL, αποτελεί η ανανέωση της εντολής της από το Σ.Α κατά διαστήματα, από 2 έως 6 μήνες χρόνο με το χρόνο. Από την άλλη μεριά, πρέπει να αναφερθεί ότι παρά το γεγονός ότι ο Πρόεδρος των Η.Π.Α Ρόναλντ Ρέηγκαν αποκάλυψε την πολυεθνική δύναμη ως δύναμη «*διατήρησης της ειρήνης*», ωστόσο δύο τουλάχιστον αρχές των Η.Ε παραβιάστηκαν. Χρησιμοποιήθηκε προσωπικό από τις μεγάλες δυνάμεις, οι οποίες έπρεπε να παραμένουν μακριά από άμεση ανάμιξη και η πολυεθνική δύναμη ενεπλάκη σε μάχη, ενώ όφειλε να τηρήσει ουδέτερη στάση. Μολονότι όλα τα μόνιμα μέλη του Σ.Α δεν εκπλήρωσαν τις οικονομικές τους υποχρεώσεις για τη στήριξη της UNIFIL, παράλληλα ήταν απρόθυμα να την καταργήσουν συμβάλλοντας έτσι στην επιδείνωση του χάους και της βίας. Συμπερασματικά, η λύση του ευρύτερου προβλήματος του Λιβάνου ήταν έξω από τις περιορισμένες αρμοδιότητες της UNIFIL, αλλά αυτό ισχύει σχεδόν για όλες τις αποστολές διατήρησης της ειρήνης.

3.3.4 Κύπρος. Αποτελεί κλασικό παράδειγμα επιλεκτικής αντιμετώπισης από τον ΟΗΕ και από τις περιπτώσεις που ανήκουν στα χρόνια προβλήματα. Μπορεί να απεστάλησαν ειρηνευτικές δυνάμεις για να διατηρηθεί η ειρήνη μετά την εισβολή της Τουρκίας το 1974 και μπορούμε να θεωρήσουμε την αποστολή μερικώς επιτυχή, καθώς αναπτύχθηκε το 1964 και κατάφερε να

διατηρήσει την ειρήνη για δέκα χρόνια. Δεν κατάφερε, όμως, να αποτρέψει την Τουρκική εισβολή το 1974. Ένα άλλο παράδοξο στη συγκεκριμένη περίπτωση, είναι ότι παρά τα ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης που αφορούσαν στην απόσυρση των τουρκικών στρατευμάτων από την Κύπρο και στην αποδοκιμασία της ανακήρυξης του ψευδοκράτους, εντούτοις η Τουρκία δεν συμμορφώθηκε χωρίς καμία επίπτωση. Η περίπτωση της Κύπρου επιβεβαιώνει την αδυναμία του ΟΗΕ να επιβάλλει τις αποφάσεις του. Στο σημείο αυτό κρίνεται απαραίτητο να τονιστεί ότι εάν υπήρχε η επιθυμία από τις μεγάλες δυνάμεις, ο ΟΗΕ θα μπορούσε να επέμβει στρατιωτικά, προκειμένου να αναγκάσει την Τουρκία να συμμορφωθεί. Κάτι που μέχρι σήμερα δεν έχει υλοποιηθεί και μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η επέμβαση του ΟΗΕ είναι επιλεκτική και σύμφωνα με τις προθέσεις των μελών –κρατών του Σ.Α.

Εάν εξετάσει κανείς τις περιπτώσεις όπου το Σ.Α και η Γενική Συνέλευση υιοθέτησαν αποφάσεις που τέθηκαν σε εφαρμογή, θα διαπιστώσει ότι :

- Είτε πρόκειται για περιπτώσεις που υπήρχε συμφωνία μεταξύ των υπερδυνάμεων για την αποκατάσταση της ειρήνης σε μία περιοχή που δεν εμπλεκόταν άμεσα (Ινδονησία, Μεσανατολικές κρίσεις 1948 και 1956, Κασμίρ, Υεμένη).

- Είτε ότι η υιοθέτηση της απόφασης ήταν αποτέλεσμα μίας διαδικασίας τήρησης ισορροπιών, στην οποία ομάδες κρατών που δεν ανήκαν στο στρατόπεδο του Ψυχρού Πολέμου έπαιξαν καθοριστικό ρόλο διατυπώνοντας ένα αποτελεσματικό κείμενο, κατόπιν βέβαια της ρητής ή σιωπηρής συναίνεσης των υπερδυνάμεων (Κονγκό).

Ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, το βασικό κίνητρο συνεργασίας και για τις δύο υπερδυνάμεις δεν ήταν η προώθηση κοινών στόχων για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προβλημάτων της ανθρωπότητας, αλλά η αποτροπή μίας πυρηνικής αντιπαράθεσης ευρείας κλίμακας. Για παράδειγμα η σοβιετική μεσολάβηση μεταξύ Ινδίας και Πακιστάν, υπαγορεύτηκε από το γεγονός ότι μία συνεχόμενη ένταση μεταξύ των δύο, θα έδινε την ευκαιρία στην Κίνα να ισχυροποιήσει τις σχέσεις της με το Πακιστάν κι έτσι να επεκτείνει την επιρροή της, εγκαθιδρύοντας μία βάση στα νότια σύνορα της Σοβιετικής Ένωσης.⁴⁷

Έτσι, ο ΟΗΕ επηρέασε την ειρηνική επίλυση των περιπτώσεων που δεν υπόκειντο στους περιορισμούς και τις σκοπιμότητες του Ψυχρού πολέμου. Η

⁴⁷ Ειρήνη Χειλά, Ο Ρόλος της Μεσολάβησης στο Χειρισμό Κρίσεων, (Αθήνα: Σιδέρης, 1999), σ. 127.

λειτουργικότητά του περιορίστηκε στα μικρά κράτη που δεν διέθεταν βέτο στο Σ.Α, ούτε απολάμβαναν την προστασία μίας μεγάλης δύναμης που είχε τη δυνατότητα να μπλοκάρει τη δράση του Συμβουλίου. Οι συγκρούσεις που εμπλέκονταν κράτη που ανήκαν σε ανταγωνιστικές συμμαχίες ήταν οι πλέον δισεπίλυτες (Μέση Ανατολή, Κύπρος, Αφγανιστάν, Ιράν-Ιράκ κλπ).

Συμπερασματικά, οι ΗΠΑ ήταν η μοναδική χώρα που μπορούσε να προστατεύσει τα συμφέροντα του δυτικού κόσμου έναντι της Σοβιετικής απειλής. Αποτέλεσμα αυτού, ήταν ο ΟΗΕ να χρησιμοποιείται περισσότερο ως forum διατήρησης των αμερικανικών συμφερόντων, παρά ως εργαλείο προώθησης της συλλογικής ασφάλειας.

3.4 Μεταψυχροπολεμική Περίοδος

Το τέλος του ψυχρού πολέμου και η ανάδυση νέων απειλών στο διεθνές σύστημα, αναβίωσε τις προσδοκίες για την άρση των περιορισμών του διπολισμού και την αναβάθμιση του ΟΗΕ ως του μοναδικού Οργανισμού που διαθέτει ηθική νομιμοποίηση, εμπειρία, οργανωτική δομή και βούληση να απαντήσει στις νέες προκλήσεις. Η πραγματικότητα, όμως, απέδειξε ότι τα κράτη ήταν απρόθυμα να συνεργαστούν και να εναρμονίσουν τα αντικρουόμενα συμφέροντά τους ή τις επιθυμίες τους. Η συνεργασία τους αναπτύσσεται σ' ένα κόσμο ανταγωνιστικό, όπου τα κράτη έχουν ισχυρά κίνητρα να επωφεληθούν εις βάρος των άλλων.⁴⁸

Η ειρηνευτική αποστολή στην Γιουγκοσλαβία ανέδειξε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο Οργανισμός στη διοίκηση και την οργάνωση αυτών των αποστολών. Η πολυεθνική δύναμη στη Γιουγκοσλαβία (UNPROFOR), είχε το χαρακτήρα μιας κλασικής ειρηνευτικής αποστολής και κανένα κράτος δεν επιθυμούσε να εμπλακεί σε μια αποστολή επιβολής ειρήνης, που θα απαιτούσε τη χρήση βίας. Επίσης, οι διαφορετικές αντιλήψεις των κρατών-μελών του Σ.Α για το θέμα των κυρώσεων και της στρατιωτικής επέμβασης, περιέπλεξε ακόμα περισσότερο τα πράγματα. Έτσι, οι εξελίξεις στη Βοσνία- Ερζεγοβίνη με την παρέμβαση του ΝΑΤΟ χωρίς την έγκριση του Σ.Α, ανάγκασαν το τελευταίο, 3 μήνες αργότερα να λάβει τα αναγκαία μέτρα, συμπεριλαμβανομένης και της χρήσης βίας,

⁴⁸ John Mearsheimer, Η Τραγωδία της Πολιτικής των Μεγάλων Δυνάμεων, [μτφ. Κ. Κολιόπουλος] (Αθήνα: Ποιότητα, 2006), σ. 12.

ενεργοποιώντας ταυτόχρονα το Κεφάλαιο VIII του Χάρτη, με τη συνεργασία του ΟΗΕ και περιφερειακών οργανισμών. Η επέμβαση στη Γιουγκοσλαβία αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα όπου μία περιφερειακή δύναμη στρέφεται εναντίον των συμφερόντων δυτικών κρατών (ΗΠΑ, Γαλλία, Μ. Βρετανία). Η αντίδραση των ΗΠΑ δεν θα ήταν η ίδια, ακόμα κι αν υπήρχε εξουσιοδότηση από το Σ.Α, εάν επρόκειτο να αποτρέψει μία ενδεχόμενη επίθεση της Αιγύπτου στη Λιβύη.

Μία άλλη περίπτωση αποτυχημένης προσπάθειας ήταν αυτή της επέμβασης στη Σομαλία, με σκοπό την αποκατάσταση της ειρήνης και της σταθερότητας στη χώρα. Κλασικό παράδειγμα έλλειψης πολιτικής βούλησης από τα ισχυρά κράτη να χρησιμοποιήσουν τα Η.Ε αποτελεσματικά, όταν δεν διακυβεύονται στρατηγικά τους συμφέροντα. Η χειραγώγηση του ΟΗΕ από τις ΗΠΑ οδήγησε σε πλήρη αποτυχία, αφού εκτός από τις απώλειες,⁴⁹ δεν κατόρθωσε να εκπληρώσει την πολιτική ανασυγκρότηση της χώρας.

Στην περίπτωση της Καμπότζης, ενώ αρχικά τα αποτελέσματα της επέμβασης ήταν θετικά, ο τελικός στόχος που ήταν η επίτευξη μίας δίκαιης και διαρκούς διευθέτησης του προβλήματος στη βάση ελεύθερων και δίκαιων εκλογών σ' ένα ουδέτερο περιβάλλον, δεν επιτεύχθηκε. Η αποτυχία αυτή χρεώθηκε στον ΟΗΕ και οφειλόταν στην έλλειψη συνεργασίας από τα ενδιαφερόμενα μέρη και στην έλλειψη ικανότητας σχεδιασμού και οργάνωσης του ΟΗΕ. Επιπρόσθετα, η ανυπαρξία πολιτικής βούλησης των κυρίαρχων δυνάμεων να συνδράμουν αποφασιστικά, αποτέλεσε άλλη μια αιτία αποτυχίας.

Ο πόλεμος του Κόλπου αποτέλεσε μία ιδιαίζουσα περίπτωση εφαρμογής του συστήματος συλλογικής ασφάλειας, εφόσον δεν ανταποκρινόταν στις προβλέψεις του Κεφ. VII του Χάρτη. Το Σ.Α εξέδωσε συνολικά 12 αποφάσεις για την εν λόγω κρίση, αλλά η Απόφαση 678 (6 Αυγ 1990)⁵⁰ ήταν αυτή που εξουσιοδοτούσε τα κράτη-μέλη να χρησιμοποιήσουν κάθε αναγκαίο μέσο, συμπεριλαμβανομένης και της χρήσης βίας, προκειμένου να αποκατασταθεί η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια. Με αυτήν την απόφαση δεν ενεπλάκη ο Γ.Γ του ΟΗΕ και δεν είχαν εξαντληθεί οι δυνατότητες ειρηνικής επίλυσης (Άρθρο33).

⁴⁹ Βρήκαν το θάνατο 130 μέλη της ειρηνευτικής δύναμης, το μεγαλύτερο ποσοστό θανάτων στην ιστορία του ΟΗΕ.

⁵⁰ <http://www.un.org/Docs/scres/1990/scres90.htm>. Προσπελάστηκε την 26 Ιουλίου 17.

Η Απόφαση 678, αποτέλεσε τη νομική βάση για τη διεξαγωγή της επιχείρησης «Καταιγίδα της Ερήμου», και υιοθετήθηκε με *consensus*, προκαλώντας πολλές αμφιβολίες ως προς την πλήρη εφαρμογή του Κεφ VII. Κι αυτό γιατί οι δυνάμεις της πολυεθνικής δύναμης δεν υπαγόntonουσαν στο στρατιωτικό επιτελείο του ΟΗΕ, αλλά ήταν κάτω από αμερικανική διοίκηση. Η ενέργεια αυτή υπαγορεύθηκε από κίνητρα που είχαν άμεση σχέση με την προώθηση και διασφάλιση των δυτικών γεωστρατηγικών συμφερόντων στην ευαίσθητη περιοχή του Περσικού Κόλπου και ευρύτερα της Μέσης Ανατολής. Έτσι, μπορεί να ενεργοποιήθηκε ο μηχανισμός συλλογικής ασφάλειας, υπό την έννοια ότι το Σ.Α συναίνεσε, αλλά το γεγονός ότι ο έλεγχος των επιχειρήσεων από τον ΟΗΕ ήταν ανύπαρκτος, μειώνει την αξιοπιστία της επιχείρησης. Συνεπώς η συλλογική απάντηση στην παραβίαση διεθνών κανόνων ήταν αποτέλεσμα συνεργασίας των ισχυρών κρατών-μελών του Σ.Α, δηλαδή απόρροια της ισορροπίας ισχύος και εξισορρόπησης συμφερόντων και όχι επικράτησης φιλελεύθερων κοινών αρχών και αξιών. Ουσιαστικά, η σημασία του Κουβέιτ και των αποθεμάτων πετρελαίου για τη Δύση και οι συνέπειες που θα είχε για τα δυτικά συμφέροντα ασφάλειας μία ενδεχόμενη επιτυχή προσπάθεια του Ιράκ να επεκτείνει την επιρροή του στην αραβική ήπειρο αλλάζοντας την ισορροπία δυνάμεων στην περιοχή, αποτέλεσαν καθοριστικό παράγοντα για την άμεση κινητοποίηση των ΗΠΑ.

Συνεπώς, αποδεικνύεται ότι η διατήρηση της διεθνούς νομιμότητας που στηρίζεται στην επιλεκτική χρήση βίας, δεν προωθεί την ειρήνη και υποβαθμίζει τον ΟΗΕ και τη δυνατότητά του να διαδραματίσει αποφασιστικό ρόλο στη διαχείριση κρίσεων.

3.5 Η νομιμότητα της Έννοιας της Ανθρωπιστικής Επέμβασης Τρίτων σε Εσωτερικά Προβλήματα Ενός Κράτους

Όπως σημειώνει μεταξύ άλλων και ο καθηγητής Mc Coubrey, η «ανθρωπιστική» επέμβαση, όταν πρόκειται για στρατιωτικού χαρακτήρα μονομερή παρέμβαση (επέμβαση) στο εσωτερικό Κράτους χωρίς να έχει εξασφαλιστεί η απαραίτητη έγκριση του Σ.Α του ΟΗΕ, ασχέτως της αιτιολόγησης όπου ενδεχομένως να στηριχθεί, σαφώς στερείται επαρκούς νομιμοποιητικής βάσης, ακόμη κι αν γίνεται με επίκληση σοβαρών παραβιάσεων των Δικαιωμάτων ατόμων ή και ομάδων του Κράτους που σε ακραίες περιπτώσεις ενδεχομένως να εμπíπτουν και στη

κατηγοριοποίηση πράξεων γενοκτονίας. Έτσι, επισημαίνεται χαρακτηριστικά ότι *“Other instances of alleged genocide have prompted a military response, but neither the intervening nor other states has sought to justify the action solely as a humanitarian intervention, thus reflecting the fact that little opinion juris exists amongst states for such a right. ... Humanitarian intervention cannot be justified within the terms of the UN Charter, except as a collective right authorized by the Security Council...”*⁵¹

3.6 Αναγκαιότητα Αναμόρφωσης του ΟΗΕ

Το σημερινό διεθνές σύστημα είναι περισσότερο διεθνотικό και λιγότερο διακρατικό, ενώ πλέον δεν διέπεται από την ισορροπία δυνάμεων, αφού η αμερικανική δύναμη και επιρροή δεν έχουν πλέον αντίβαρο. Ο ΟΗΕ αντιμετωπίζει προβλήματα τα οποία δεν είχαν προβλεφθεί στον καταστατικό του Χάρτη των Η.Ε.

Σύμφωνα με τον Ghassan Salame : *«Τα Ηνωμένα Έθνη είναι η κόρη των κρατών, αλλά όχι η αγαπημένη. Αν και τους έχουν δοθεί τα απαραίτητα όργανα για να δράσουν, φαίνεται να μην έχουν το δικαίωμα να τα χρησιμοποιήσουν. Τους έχει δοθεί η αποστολή να διατηρήσουν την ειρήνη, αλλά πρέπει να ενεργούν κάτω από την αυστηρή επιτήρηση της ‘εθνικής κυριαρχίας’ των κρατών-μελών. Κατηγορούνται ότι είναι παθητικά, ανεπαρκή, ή αντί-παραγωγικά, αλλά όμως στερούνται τα οικονομικά μέσα για να εκπληρώσουν την αποστολή τους. Το χειρότερο: οι Μεγάλες Δυνάμεις θεωρούν το ρόλο του Οργανισμού καθολικό, αλλά του απαγορεύεται να ασχολείται με προβλήματα που τις αφορούν άμεσα και απειλούν τη διεθνή ασφάλεια. Γι’ αυτό το λόγο οι κριτικές προς τον Οργανισμό δεν ακούγονται αληθινές ... : προέρχονται λιγότερο από μια αντικειμενική δήλωση παρά από την ετυμηγορία ενός οργάνου που δεν θέλει ή δεν μπορεί να επιτελέσει το πρωταρχικό του καθήκον: να κρύψει τους ενδοιασμούς, τις αντιφάσεις ή απλά τη δειλία των κυβερνήσεων».*⁵²

Στις μέρες μας, είναι αναμφισβήτητο ότι υπάρχει μεγαλύτερη συμφωνία μεταξύ των κρατών ως προς τα ζητήματα ασφαλείας, καθώς έχουν αναδυθεί νέες μορφές απειλών (τρομοκρατία, φονταμενταλισμός κλπ). Γεννάται,

⁵¹ Για περαιτέρω ανάλυση, βλέπε Hilaire Mc Coubrey- Nigel White, International Organizations and Civil Wars, (Dartmouth, 1995), σ. 15.

⁵² Ghassan SALAME, Appels d'empire : Ingérences et résistances à l'âge de la mondialisation (Essais) (French Edition) Apr 24, 1996 1996, σελ. 137-138.

λοιπόν, το ερώτημα εάν μετά τις τεράστιες αλλαγές που προκλήθηκαν από τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και την επιτάχυνση της παγκοσμιοποίησης σε συνδυασμό με τις νέες μορφές απειλών και παγκόσμιων προβλημάτων, απαιτείται μια αποτελεσματική αναμόρφωση των Ηνωμένων Εθνών. Για κάποιους αυτό είναι μονόδρομος, καθώς ταυτίζονται με την άποψη του νυν Γ.Γ Κofi Annan : *«το να μένεις ακίνητος, ενώ ο κόσμος κινείται μπροστά σημαίνει αναπόφευκτη οπισθοδρόμηση»*.⁵³

Κατά καιρούς έχουν ειπωθεί διάφορες προτάσεις για την αναθεώρηση της λειτουργίας του ΟΗΕ, καθώς όπως υποστηρίζουν ορισμένοι ακαδημαϊκοί, ο ΟΗΕ είναι δημιούργημα των μελών του και δεν δύναται να κάνει περισσότερα από ό,τι του επιτρέπουν τα μέλη του και ιδιαίτερα τα μέλη του Σ.Α. Αρκετοί είναι αυτοί που εστίασαν στην ατελή και άνιση ανάμειξη των μικρότερων κρατών στις αποφάσεις του Σ.Α. Αυτό που θα αποτελούσε σημαντική βελτίωση, προκειμένου να τερματιστεί η επιλεκτική αποστολή ειρηνευτικών δυνάμεων κάτω από τον έλεγχο ενός κράτους ή ομάδας κρατών κατόπιν εξουσιοδότησεως του Σ.Α, θα ήταν η αυστηρή τήρηση των άρθρων 31 και 32⁵⁴ που αφορούν στη συμμετοχή των μη κρατών-μελών στις συζητήσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας, καθώς και στο δικαίωμα ψήφου των μη μονίμων μελών του.

Όπως προαναφέρθηκε, ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο ΟΗΕ, είναι η έλλειψη δικών του στρατιωτικών δυνάμεων. Ο πρώην Γ.Γ Boutros Boutros- Ghali, στην *«Έκθεση για την Ειρήνη»*, πρότεινε τα κράτη- μέλη να συστήσουν στρατιωτικές δυνάμεις διαθέσιμες στο Σ.Α όχι ως ad hoc, αλλά σε μόνιμη βάση. Με τον τρόπο αυτό, η διαθεσιμότητα των δυνάμεων αυτών θα ήταν από μόνη της μέσον αποτροπής σε κάθε επιτιθέμενο, ο οποίος θα γνώριζε ότι ο ΟΗΕ έχει δικά του στρατιωτικά μέσα να ενεργήσει. Επιπρόσθετα, παρακάμπτονται οι γεωπολιτικές προτεραιότητες των μονίμων μελών και δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την απόκτηση μόνιμης ειρηνευτικής δύναμης. Σύμφωνα με

⁵³ Kofi ANNAN, *Peace Operations and the United Nations: Preparing for the Next Century*, Φεβρουάριος 1996

⁵⁴ **Άρθρο 31.** Κάθε Μέλος των Η.Ε που δεν είναι μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας μπορεί να μετέχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, στη συζήτηση κάθε θέματος που παραπέμπεται στο Συμβούλιο Ασφαλείας, όσες φορές το τελευταίο κρίνει ότι τα συμφέροντα αυτού του Μέλους θίγονται ιδιαίτερα.

Άρθρο 32. Κάθε Μέλος των Η.Ε που δεν είναι μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας ή κάθε κράτος που δεν είναι μέλος των Ηνωμένων Εθνών, εφόσον είναι διάδικος σε διαφορά που εξετάζεται από το Συμβούλιο Ασφαλείας, θα καλείται να μετάσχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, τις συζητήσεις τις σχετικές με αυτήν τη διαφορά. Το Σ.Α θα καθορίζει τους όρους που θα κρίνει δίκαιο να θέτει κάθε φορά για τη συμμετοχή ενός κράτους που δεν είναι Μέλος των Ηνωμένων Εθνών.

κάποιους μελετητές, τα κράτη στο άμεσο μέλλον, προκειμένου να αντιμετωπίσουν κοινές απειλές, θα αναγκαστούν να συνεργαστούν. Αυτό συνεπάγεται τη στενή συνεργασία των κρατών με τους διεθνείς οργανισμούς. Το ερώτημα είναι εάν τα κράτη αντιλαμβάνονται τα οφέλη αυτής της προσέγγισης και εάν είναι διατεθειμένα να την υλοποιήσουν.

Έχει διατυπωθεί η άποψη, ακόμα και από τον ίδιο τον Οργανισμό, ότι τα Η.Ε για να είναι ικανά να επηρεάσουν την πολιτική των κρατών και να είναι πιο αποτελεσματικά, θα πρέπει να αναμορφώσουν τη λειτουργία τους. Αυτό, όμως, εξαρτάται από τη βούληση των κρατών να αναγνωρίσουν την αναγκαιότητα και τη σημαντικότητα του ΟΗΕ και να τον χρηματοδοτήσουν ανάλογα. Αυτό φαίνεται δυσοίωνα, αφού από το 1995 ο προϋπολογισμός του ΟΗΕ, περικόπτεται τακτικά, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η ανεξαρτησία του, αλλά και οι ικανότητές του.

Η ανάγκη για αναμόρφωση του ειρηνευτικού μοντέλου που παρείχε το Σύστημα των Ηνωμένων Εθνών γίνεται όλο και πιο επιτακτική, ειδικά μετά τις περιπτώσεις του Κοσόβου (Ιούνιος 1999) και της περίπτωσης στο Ανατ. Τιμόρ,⁵⁵ στις οποίες η απαίτηση για ειρηνευτική επέμβαση περιελάμβανε κατά κύριο λόγο τη διαδικασία εξασφάλισης ομαλής πολιτικής διακυβέρνησης και της θεσμικής μεταβίβασής της σε τοπικό-κρατικό βαθμό. Η παραπάνω τάση, αποτυπώθηκε σε διεθνή κείμενα ή πρωτοβουλίες, που αποτελούν πραγματικά σταθμούς στην εξέλιξη της διαδικασίας αντιμετώπισης του θέματος από τη Διεθνή κοινότητα από το 2000 και μετά.

Στη δεκαετία του '90, ειρηνευτικές δυνάμεις του ΟΗΕ εστάλησαν σε συγκρούσεις, παράλληλα με εξουσιοδοτημένες από τον ΟΗΕ στρατιωτικές δυνάμεις, από τις εν γένει μεγάλες δυνάμεις (όπως η Βρετανία στη Σιέρα Λεόνε και η Αυστραλία στο Ανατολικό Τιμόρ), με σκοπό την αντιμετώπιση των εκεί ταραχών. Μετά την αποτυχία των ειρηνευτικών δυνάμεων του ΟΗΕ με τη γενοκτονία στη Ρουάντα και τις δολοφονίες στη Σρεμπρένιτσα, όπου οι δυνάμεις δεν ενεπλάκησαν και παρέμειναν ουσιαστικά αμέτοχες στις σφαγές που διαπράχθηκαν, εκπονήθηκε η «Έκθεση Brahimi».⁵⁶

⁵⁵ Τα θλιβερά συμβάντα στη Σομαλία το 1992, στη Ρουάντα το 1994 και ειδικά στη Γιουγκοσλαβία (Σρεμπρένιτσα 1995), ήταν η αρχή της αμφισβήτησης του Οργανισμού, σε σχέση με την αποτελεσματικότητα των Ειρηνευτικών του παρεμβάσεων, ενώ η απαίτηση λήψης άμεσων ενεργειών κατέστη ακόμη περισσότερο επιτακτική εν όψει της ανάπτυξης των Αποστολών στη Σιέρα Λεόνε, στο Κονγκό και στην Ερυθραία – Αιθιοπία μεταξύ 1999 και 2000.

⁵⁶ Τον Αύγουστο του 2000, ο Γενικός Γραμματέας Κόφι Ανάν συγκάλεσε «Υψηλού

Στην έκθεση αυτή,⁵⁷ στην οποία πραγματοποιήθηκε αποτίμηση της ικανότητας του ΟΗΕ να διεξάγει επιτυχημένες ειρηνευτικές επιχειρήσεις, ο Brahimi εστιάζει στη βελτίωση της διοίκησης των ειρηνευτικών επιχειρήσεων και προτείνει σημαντικές οργανωτικές αλλαγές που βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα των ειρηνευτικών δυνάμεων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης μιας νέας μορφής δύναμης η οποία θα είναι υπεύθυνη για τον εξειδικευμένο σχεδιασμό και την υποστήριξη της αποστολής. Διαπίστωσε την ανάγκη:

- Ανανέωσης της πολιτικής δέσμευσης εκ μέρους των Κρατών-μελών.
- Επαρκούς οικονομικής υποστήριξης του όλου ειρηνευτικού πλαισίου.
- Αυξημένης στελέχωσης, καλύτερου εξοπλισμού και υποστήριξης.
- Εκπόνησης σαφέστερων, αξιόπιστων, ρεαλιστικών και εφαρμόσιμων

Κανόνων Εμπλοκής.

- Διαχείρισης της Διοίκησης των εν λόγω αποστολών ως κύρια δραστηριότητα και όχι ως πάρεργο εκ μέρους του οργανισμού και των Οργάνων του.

- Δημιουργίας «σαφών, αξιόπιστων και εφικτών εντολών», υποστηρίζοντας ότι τα ψηφίσματα του Σ.Α και οι αντίστοιχες εντολές για επιχειρήσεις – αποστολές που απαιτούν μεγάλους αριθμούς στρατευμάτων, θα πρέπει να παραμένουν υπό μορφή σχεδίου έως ότου έχουν σοβαρές δεσμεύσεις από τα κράτη για τα στρατεύματα που θα δοθούν και αναπτυχθούν.

- Εξασφάλισης σαφέστερης αλυσίδας διοίκησης και ενότητας.⁵⁸

Τελευταία, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι συνεχώς νέες προκλήσεις στο πεδίο που αναπτύσσονται και δρουν σήμερα οι Δυνάμεις του ΟΗΕ, η αρμόδια Δνση του ΟΗΕ (*UN Department of Peacekeeping Operations - DPKO*), με τη συνδρομή της συναφούς και νεοϊδρυθείσας Δνσης Υποστήριξης (*UN Department of Field Support - DFS*), από το 2007 έχουν αναλάβει την επεξεργασία και διεκπεραίωση μιας μείζονος μεταρρυθμιστικού χαρακτήρα αναμόρφωσης του όλου πλαισίου και Αρχιτεκτονικής των Ειρηνευτικών Επιχειρήσεων, εκπονώντας το “*Peace*

Επιπέδου Σύσκεψη για τις Ειρηνευτικές Επιχειρήσεις των Ηνωμένων Εθνών», όπου προήδρευσε ο πρώην Αλγερινός Υπουργός Εξωτερικών Lakhdar Brahimi, ο οποίος και εκπόνησε μια σημαντική έκθεση. Brahimi, Lakhdar, and Salman Ahmed. "In Pursuit of Sustainable Peace: The Seven Deadly Sins of Mediation." Center on Intern Cooperation, New York University, NYC, 2008. http://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/SevenDeadlySinsofMediation_BrahimiAhmed2008.pdf

⁵⁷ Τα κυριότερα σημεία της, όπως στο Παράρτημα «Γ».

⁵⁸ United Nations.(2004). "A more secure world: our shared responsibility." http://www.un.org/en/peacebuilding/pdf/historical/hlp_more_secure_world.pdf.

Operations 2010".⁵⁹ Στόχος του αναμορφωτικού προτεινόμενου μοντέλου είναι η ενδυνάμωση και ο εντονότερος επαγγελματισμός της σχεδίασης, της διεύθυνσης και της διεξαγωγής των εν λόγω Ειρηνευτικών Επιχειρήσεων υπό τον ΟΗΕ. Μάλιστα, ένας βασικός αντικειμενικός στόχος της υπό εξέλιξης αναθεωρητικής διαδικασίας είναι, να διασφαλιστεί και να διευκολυνθεί η πρόσβαση όλου του συνεχώς αυξανόμενου προσωπικού που μετέχει στην απαραίτητη γνώση, ώστε να βελτιστοποιηθεί η απόδοσή τους και η αποτελεσματικότητά τους. Επιπρόσθετα, η ίδια Δνση για τις Ειρηνευτικές Αποστολές (DPKO), ανέπτυξε το 2007 το βασικό Δόγμα για τις Ειρηνευτικές Αποστολές «*Capstone Doctrine*»,⁶⁰ προκειμένου να οριστικοποιήσει και να καθορίσει την καθοδήγηση στους UN peacekeepers σε στρατηγικό και τακτικό επίπεδο, κατά τη δράση τους στο πεδίο των επιχειρήσεων.

Τέλος, από τη μελέτη των ειρηνευτικών επιχειρήσεων διαπιστώνεται ότι στο παρελθόν πολλά κράτη-μέλη προσπάθησαν να περιορίσουν το ρόλο του Γενικού Γραμματέα σ' ένα απλό διαχειριστικό ρόλο, σε αντίθεση με τα αναγραφόμενα στα Άρθρα 97,98 και 99 του Χάρτη, που καθορίζουν τον Γ.Γ ως πολιτικό αρχηγό που κατέχει την πραγματική δύναμη της πρωτοβουλίας. Θα πρέπει, λοιπόν, να αναβαθμιστεί ο ρόλος του Γ.Γ, ως μία ηθική εξουσία που θα μπορεί να ασκεί μεγαλύτερη επίδραση στη συμπεριφορά των κρατών και να σέβονται τις διατάξεις του Χάρτη.

⁵⁹ Διαθέσιμο :http://www.un.org/en/peacekeeping/documents/capstone_eng.pdf. Προσπελάστηκε την 16 Μαρ 17.

⁶⁰ Βλπ Παράρτημα «Δ». Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: [http://www.unocha.org/sites/dms/Documents/DPKO%20Capstone%20doctrine%20\(2008\).pdf](http://www.unocha.org/sites/dms/Documents/DPKO%20Capstone%20doctrine%20(2008).pdf)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Αφού εξετάστηκε στα προηγούμενα κεφάλαια, η σχέση του ΟΗΕ με τις υπερδυνάμεις και κατ' επέκταση με τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, σε αυτό το κεφάλαιο θα προσεγγίσουμε τη σχέση Ελλάδος και ΕΥΕ. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι ο όρος ΕΥΕ, έχει πολλές συνιστώσες. Δεν σημαίνει μόνο διάθεση μάχιμων δυνάμεων, προσωπικού και μέσων. Σημαίνει και υποστήριξη από πλευράς διοικητικής μέριμνας, διάθεση υποστηρικτικών και εκπαιδευτικών υποδομών (λιμάνια, αεροδρόμια, κέντρα εκπαιδύσεως), υπογραφή συμφωνιών για τη διατήρηση συλλογικής άμυνας κλπ.

Όσον αφορά την Ελλάδα, είναι γνωστό ότι αντιμετώπιζε και αντιμετωπίζει άμεσες απειλές και κινδύνους και γι' αυτό το λόγο όφειλε και οφείλει, να αναπτύσσει όλους τους απαραίτητους παράγοντες (αμυντικούς, διπλωματικούς και πολιτικούς), προκειμένου να διατηρήσει την ειρήνη, τη σταθερότητα και την ευημερία του ελληνικού λαού. Έτσι, κάθε φορά υιοθετούσε, στις νέες απειλές που ανέδυναν, μία στρατηγική ασφαλείας ανάλογα με τους εκάστοτε συντελεστές ισχύος, αλλά και την επικινδυνότητα της απειλής. Η έννοια της εθνικής ασφάλειας κάθε φορά διαφοροποιούνταν, ανάλογα με τις επικείμενες απειλές και το διεθνές περιβάλλον. Ο ψυχρός πόλεμος, τα γεγονότα της Κύπρου, η Τουρκική επεκτατική πολιτική, η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, η ανάφλεξη στα Βαλκάνια, αλλά και το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, αποτέλεσαν καθοριστικούς παράγοντες για τον ορισμό της εθνικής ασφάλειας. Ειδικότερα, η τουρκική εισβολή στην Κύπρο και η απραξία του ΝΑΤΟ, απογοήτευσε την ελληνική πλευρά, με αποτέλεσμα να αναπτύξει μία εθνική αποτρεπτική ικανότητα, βασισμένη αποκλειστικά στη στρατιωτική ισχύ της χώρας, ενώ παράλληλα, χρησιμοποίησε ως μέσο αποτροπής, την ενσωμάτωσή της στην ΕΟΚ και στη ΔΕΕ.⁶¹

4.1 Η Ελληνική Εθνική Στρατηγική Ασφαλείας

Στα μέσα της δεκαετίας του 1990, η Τουρκική επιθετικότητα και η περιορισμένη ισχύ της χώρας μας συγκριτικά με την Τουρκία, ανέπτυξε μια έντονη ανασφάλεια με αποτέλεσμα την τουρκοποίηση της Ελληνικής εξωτερικής πολιτικής.

⁶¹ Θάνος Ντόκος και Παναγιώτης Τσάκωνας Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας σελ. 104-106.

Αυτό, όμως, είχε σαν συνέπεια η χώρα μας να υιοθετήσει παθητική στάση στο ασταθές περιβάλλον των Βαλκανίων. Στα τέλη της δεκαετίας του 1990, στην προσπάθεια της η Ελλάδα να ανακαλύψει τρόπους αντιμετώπισης της τουρκικής επιθετικότητας, εστίασε στην ήπια ισχύ και προσπάθησε να την αντιμετωπίσει με τη βοήθεια συμμαχιών και διεθνών δομών ασφαλείας. Εφάρμοσε δηλαδή αυτό που αναφέρει ο H. Morgenthau στο βιβλίο του «Politics Among Nations»: *«Η πιο σημαντική εκδήλωση της ισορροπίας ισχύος ενός κράτους που δεν είναι υπερδύναμη, είναι να στηρίζεται όχι μόνο στην ισχύ του, αλλά και σε συμμαχίες για να μπορεί να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που εμφανίζονται στη διεθνή σκηνή»*. Έτσι, η Ελλάδα στη Σύνοδο του Ελσίνκι, αποφάσισε να επιτρέψει την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων για την είσοδο της Τουρκίας στην Ε.Ε και η απλή ιδιότητα της Ελλάδος ως μέλος της Ε.Ε, μετατράπηκε σε ένα σημαντικό εργαλείο εξωτερικής πολιτικής. Αυτό το χρησιμοποίησε επίσης, εκμεταλλευόμενη τη συμμετοχή της στην Ε.Ε ως συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση του Montego Bay (Δίκαιο της θάλασσας) για την υποχρέωση της Τουρκίας να τη σεβαστεί, προκειμένου να προσεγγίσει την Ε.Ε. Παράλληλα, εγκατέλειψε την τακτική της μη εμπλοκής στα ταραγμένα Βαλκάνια και εκμεταλλευόμενη και πάλι το οικοδόμημα της Ε.Ε, επέλεξε να διαδραματίσει το ρόλο μίας σταθεροποιητικής δύναμης στην περιοχή. Κι αυτό γιατί αντιλήφθηκε ότι το συμφέρον της Ελλάδας, ως προς τις εξελίξεις στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, ήταν η ύπαρξη σταθερότητας στην περιοχή, η οποία μπορούσε να διατηρηθεί με τις από κοινού συνεργασίες και συμμαχίες για την εδραίωση της ειρήνης και την ενίσχυση των ειρηνευτικών επιχειρήσεων. Έτσι, ξεκίνησε να συμμετέχει ενεργά στις διεθνείς ειρηνευτικές προσπάθειες, διαθέτοντας στρατιωτικές δυνάμεις στις ευρωπαϊκές και Νατοϊκές ειρηνευτικές επιχειρήσεις.

Η Ελλάδα συνειδητοποιώντας τις δυνατότητες επιρροής που είχε σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο, προσάρμοσε τη στρατηγική της δίνοντας βάρος στη σταθερότητα στη Ν.Α Ευρώπη, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή από τον Καύκασο μέχρι τη Μ. Ανατολή.⁶² Αναγνώρισε την αβεβαιότητα του περιφερειακού περιβάλλοντος της και διακήρυξε ότι έχει την ικανότητα να λειτουργήσει ως ισχυρός σταθεροποιητικός παράγοντας, καθώς η περιφερειακή σταθερότητα λειτουργεί και ως

⁶² Θάνος Ντόκος, «Ελληνική Πολιτική Εθνικής Ασφαλείας στον 21ο Αιώνα», Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής, 2007, διαθέσιμο στο <http://www.eliamer.gr/security/publications-asfaleia/elliniki-politiki-ethnikis-asfalias-ston-21o-eona-2/>, σελ. 34 Προσπελάστηκε την 13/10/2017

μέσο ενίσχυσης της ελληνικής ασφάλειας. Έτσι, η Ελλάδα αξιοποιώντας τη στρατηγική της θέση, διαθέτοντας δημοκρατικό πολιτικό σύστημα, φιλελεύθερη ανοιχτή αγορά, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί το πιο παλιό μέλος των ευρωπαϊκών και ευρω-ατλαντικών δομών στην περιοχή, απέκτησε τα χαρακτηριστικά ενός σταθεροποιητικού παράγοντα στην Ν.Α Ευρώπη.⁶³ Ο λόγος είναι ότι η αστάθεια στην Ν.Α Ευρώπη και στην ευρύτερη περιοχή της Ανατ. Μεσογείου και του Καυκάσου, επηρεάζει άμεσα την ευημερία και την ασφάλεια του ελληνικού κράτους. Βασική, λοιπόν, κατεύθυνση της Ελληνικής Εθνικής Στρατιωτικής Στρατηγικής (ΕΘΣΣ), είναι η προώθηση σχέσεων καλής γειτονίας και εποικοδομητικής συνεργασίας στην προαναφερόμενη περιοχή. Τα τελευταία χρόνια είναι γενικά παραδεκτό ότι η ελληνική «αντίδραση» διαμέσου της εξωτερικής πολιτικής, αλλά και της αμυντικής της πολιτικής, κυρίως στα Βαλκάνια αλλά και στην ευρύτερη περιοχή της Ν.Α Ευρώπης, έχει αλλάξει επιδεικνύοντας ενεργό συμμετοχή και πρωτοβουλία στα περιφερειακά δρώμενα άλλοτε σε διμερές και άλλοτε σε πολυμερές επίπεδο συνεργασίας. Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται και από τον νυν ΥΕΘΑ (2017) κ. Πάνο Καμμένο σε δήλωσή του: *«.....Άλλο ένα χαρακτηριστικό που ενισχύει τη γεωπολιτική μας ταυτότητα και τις σχέσεις μας με τις ΗΠΑ, είναι η πολιτική σταθερότητα η οποία χαρακτηρίζει τη χώρα μας εδώ και δεκαετίες. Μια ματιά γύρω μας τα τελευταία τριάντα χρόνια θα μας δείξει ότι η Ελλάδα διαθέτει ένα σταθερό και ασφαλές πολιτικό σύστημα το οποίο εγγυάται την κοινωνική συνοχή στο εσωτερικό και την ειρήνη στο εξωτερικό.....Η χώρα μας είναι από τις ισχυρότερες χώρες στην περιοχή, που είναι ταυτόχρονα μέλος του ΝΑΤΟ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και κάτι παραπάνω, η Ελλάδα από την Ιστορία της αποτελεί μία χώρα της «καθ' ημάς Ανατολής», κάτι που της προσδίδει ιδιαίτερη προστιθέμενη γεωπολιτική βαρύτητα. Αυτό που επιδιώκουμε μέσω του ΝΑΤΟ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι πέραν φυσικά από το να προωθούμε τα κοινά μας συμφέροντα, να εντοπίζουμε τους κοινούς τόπους των συμφερόντων της χώρας μας, έτσι ώστε να εξασφαλίζουμε τη συμπληρωματική δράση των Διεθνών Οργανισμών. Για το λόγο αυτό, συνάπτουμε διμερείς ή και πολυμερείς αμυντικές συνεργασίες και με άλλες χώρες, χωρίς να παραβλέπουμε και τις*

⁶³ ΥΕΘΑ Μήνυμα ΥΕΘΑ Νίκου Δένδια για τη Λευκή Βίβλο των Ενόπλων Δυνάμεων 2014, <http://www.mod.mil.gr/mod/el/content/show/0/A70728>. Προσπελάστηκε την 14/10/2017.

*σχέσεις τις χώρες μας με άλλες χώρες, όπως τη Ρωσία, την Κίνα και χώρες της Λατινικής Αμερικής, όπως την Βραζιλία».*⁶⁴

Ειδικότερα, τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα εστίασε στη συγκεκριμένη στρατηγική, με σκοπό να μειώσει εάν όχι να εξαλείψει, φαινόμενα όπως το περιφερειακό οργανωμένο έγκλημα που επεκτείνει τη δράση του στη χώρα μας, την είσοδο λαθρομεταναστών (κάτι τελικά που δεν απέφυγε), καθώς και την τρομοκρατία. Υιοθέτησε μία εξωτερική πολιτική βασιζόμενη στην ήπια ισχύ της, προσπαθώντας να επιτευχθούν οι στόχοι της Πολιτικής Εθνικής Άμυνας, που δεν είναι άλλοι από τη μεγιστοποίηση των ελληνικών συμφερόντων. Στο πλαίσιο αυτό (της συμβολής στην περιφερειακή σταθερότητα και ασφάλεια), η Ελλάδα συμμετέχει σε διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς συλλογικής ασφάλειας, με την υποχρέωση να συνδράμει σε ειρηνευτικές αποστολές με σκοπό την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου. Έτσι, πλέον γεννήθηκε η λεγόμενη στρατιωτική διπλωματία,⁶⁵ η οποία διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στις διεθνείς σχέσεις και σε συνδυασμό με την εξωτερική πολιτική, έχουν ως απώτερο σκοπό τη στήριξη των εθνικών συμφερόντων και την αναβάθμιση του περιβάλλοντος ασφαλείας στην Ανατολική Μεσόγειο και τις λοιπές περιοχές στρατηγικού ενδιαφέροντος. Βασικός προσανατολισμός της Ελληνικής Αμυντικής Διπλωματίας, αποτελεί η θέση ότι το σύστημα ασφαλείας της μετα-ψυχροπολεμικής περιόδου πρέπει να στηριχθεί σε θεσμούς συλλογικής ασφάλειας, ειρήνης και συνεργασίας που θα λειτουργούν μέσα στα πλαίσια των αρχών και των αποφάσεων του ΟΗΕ.

Από τα τέλη του 20^{ου} αιώνα, ο όρος στρατιωτική Διπλωματία, με κύριο εκφραστή τις ΕΥΕ, απέκτησε εξαιρετική σπουδαιότητα, αφού μέσω αυτής διευρύνονται οι επαφές μεταξύ των Επιτελείων των διαφόρων χωρών και διεθνών οργανισμών, ενώ συζητούνται ιδιαίτερα σοβαρά θέματα, όπως τα δόγματα, οι επιχειρησιακές επιλογές, η διοικητική μέριμνα, η ανταλλαγή πληροφοριών, η εκπαιδευτική συνεργασία, η στρατηγική θεώρηση στον 21ο αιώνα, καθώς και τα

⁶⁴ Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, «Η Γεωστρατηγική θέση της Ελλάδας και οι Ελληνοαμερικανικές σχέσεις», Διαθέσιμο <http://www.mod.mil.gr/mod/el/content/show/36/A142842> = Προσπελάστηκε την 02/12/2017.

⁶⁵ Στρατιωτική διπλωματία είναι μία δέσμη κρατικών ενεργειών σύνθετης στρατιωτικής και διπλωματικής φύσεως, που αποσκοπούν στο να ανιχνεύσουν και να ενισχύσουν το αίσθημα ασφαλείας του έθνους, καθώς και την ανάπτυξη συνεργασίας σε διμερές-πολυμερές επίπεδο, ώστε να εκτονωθούν διεθνείς εντάσεις, να προβληθεί η εθνική ισχύς και να διαμορφωθούν οι όροι ασφαλείας του περιφερειακού και διεθνούς περιβάλλοντος. Οι στρατιωτικοί δεν ασκούν διπλωματία, αλλά υλοποιούν πολιτικές αποφάσεις. Χρήστος Λυμπέρης, Εθνική Στρατηγική και Χειρισμός Κρίσεων, (Αθήνα: Ποιότητα, 1997).

μέτρα χαλάρωσης της έντασης και σταθεροποίησης της ειρηνευτικής διαδικασίας σε περιοχές κρίσεων.⁶⁶ Οι έννοιες ασφάλεια, στρατιωτική διπλωματία και εθνικό συμφέρον είναι πλέον αλληλένδετες και συνυφασμένες με τη στρατηγική εθνικής ασφάλειας. Αυτό πλέον το έχει ενστερνιστεί και η στρατιωτική ηγεσία και είναι αξιοσημείωτο να αναφερθεί ότι στο Δόγμα Πολυεθνικών Επιχειρήσεων του Στρατού Ξηράς αναγράφεται: «Οι Ένοπλες Δυνάμεις (ΕΔ) της χώρας μας, πέραν της κύριας αποστολής τους, αποτελούν κι ένα από τα ‘‘εργαλεία’’ της εξωτερικής πολιτικής. Με την ιδιότητα αυτή και για την εξυπηρέτηση των ευρύτερων εθνικών στόχων είναι δυνατόν να αναλάβουν αποστολές στο πλαίσιο «Πολυεθνικών Επιχειρήσεων» οι οποίες τελούν υπό την αιγίδα ενός διεθνούς οργανισμού ή συνασπισμού κρατών.....Ιδιαίτερη σημασία προσλαμβάνει πλέον για την εθνική αμυντική πολιτική της Ελλάδας σε σχήματα πολυεθνικών συμπράξεων μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε, λόγω της προοπτικής μετεξέλιξής τους σε κοινούς αμυντικούς μηχανισμούς της Ε.Ε. Η συμμετοχή της Ελλάδας στα ιδρυτικά μέρη των συμπράξεων αυτών πολλαπλασιάζει τις εθνικές δυνατότητες και συνιστά στρατηγική προτεραιότητα.....».⁶⁷

Η Ελλάδα βασιζόμενη στο γεγονός ότι, αποτελεί μέλος του ΝΑΤΟ, του ΟΗΕ, της Ε.Ε, του ΟΑΣΕ και διάφορων περιφερειακών πρωτοβουλιών, συμμετέχει στο σύνολο των δραστηριοτήτων τους, με προσωπικό και μέσα. Συνεπώς οι Ένοπλες Δυνάμεις της χώρας εκτός από την κύρια αποστολή τους, που είναι να εξασφαλίζουν την άμυνα της Χώρας, να υπερασπίζονται την Εθνική ανεξαρτησία και την εδαφική ακεραιότητα της Πατρίδας, έχουν και μία δεύτερη αποστολή. Τη συμμετοχή σε Ευρωπαϊκές και Νατοϊκές πολυεθνικές δυνάμεις, υπό την αιγίδα του ΟΗΕ. Η Ελλάδα, με δεδομένη τη γεωστρατηγική της θέση και ως μέλος διεθνών οργανισμών, αναπτύσσει όπως προαναφέρθηκε, στρατιωτική διπλωματία για την προώθηση και διατήρηση καλών σχέσεων, την εποικοδομητική συνεργασία και την επίλυση ενδεχομένων προβλημάτων και διαφορών με ειρηνικά μέσα. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, όπου η Συμμαχία (ΝΑΤΟ), ήρθε αντιμέτωπη με νέα ζητήματα ασφαλείας, λόγω της Ουκρανικής κρίσης και της έξαρσης του «ισλαμικού εξτρεμισμού» στις χώρες της Β. Αφρικής και της Μέσης Ανατολής, τέθηκε ως προτεραιότητα η συνοχή της Συμμαχίας. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, την

⁶⁶ Διατριβή Σμχου Πανδή Σ., Σπουδαστή ΣΕΘΑ, Αμυντική Διπλωματία και Εξωτερική Πολιτική, (2012), σελ. 5.

⁶⁷ Δόγμα Πολυεθνικών Επιχειρήσεων Στρατού Ξηράς Δ3-0.2, σελ 1, παραγρ. 1γ και σελ. 6 παραγρ. 7γ(4).

υπογραφή διμερών Συμφωνιών, Πρωτοκόλλων και Μνημονίων Στρατιωτικής Συνεργασίας με πλειάδα κρατών, με σκοπό τη δημιουργία κλίματος ειρήνης, ασφάλειας και συνεργασίας, στη ζώνη γεωπολιτικού ενδιαφέροντος της Ελλάδας. Τα παραπάνω υποστήριξε και σε πρόσφατη συνέντευξή του ο Αναπληρωτής ΥΠΕΘΑ κ. Δημήτριος Βίτσας: *«Οι Αμερικάνοι, θα έλεγα, βλέπουν αυτή τη στιγμή ότι η Ελλάδα είναι δύο πράγματα. Το πρώτο ότι είναι πηγή ειρήνης, είναι πηγή σταθερότητας στην ευρύτερη περιοχή και το δεύτερο, βλέπουν ότι μπορεί να είναι ένα κέντρο οικονομικής ανάπτυξης σε μια περιοχή η οποία αυτή τη στιγμή χτυπιέται από πολέμους, χτυπιέται από έντονα προβλήματα όπως το προσφυγικό. Χτυπιέται και τα καταφέρνει»*.⁶⁸ Αναλυτικότερα, σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του Ελληνικού Υπουργείου Εθνικής Άμυνας,⁶⁹ η χώρα μας:

4.1.1 Στο Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υποστηρίζει την προσπάθεια για ενιαία αμυντική πολιτική της Ε.Ε. Συμμετέχει ενεργά στις εξελίξεις εντός της Ε.Ε και επιδιώκει ουσιαστικό ρόλο στα όργανα λήψης αποφάσεων και σχεδιασμού. Θεωρεί ότι ο Ευρω-Μεσογειακός διάλογος, εκτός από αναπτυξιακό μοχλό, αποτελεί και μοχλό εξασφάλισης της σταθερότητας στην ευρύτερη περιοχή που ανοίγει το δρόμο στην οικοδόμηση θεσμικών σχέσεων ασφάλειας.

4.1.2 Στο Πλαίσιο του ΝΑΤΟ. Συμμετέχει ενεργά στις δραστηριότητες, τις ασκήσεις, τις διαδικασίες και τους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων της Συμμαχίας με επιδίωξη την προάσπιση και προαγωγή των εθνικών συμφερόντων. Υποστηρίζει τη μετεξέλιξή του σε οργανισμό κοινής ασφάλειας, καθώς και τη διεύρυνσή του, υπό την προϋπόθεση μη ανατροπής, αλλά ενίσχυσης των ισορροπιών που εγγυώνται τη σταθερότητα και ειρήνη στις διάφορες επί μέρους περιοχές της Συμμαχίας και, ειδικότερα, στη Νοτιοανατολική της Πτέρυγα. Προβάλλει, στα πλαίσια της συμμαχικής σχεδίασης, αλλά και γενικότερα, τη γεωπολιτική σημασία του ελληνικού χώρου.

4.1.3 Στο πλαίσιο του ΟΗΕ. Αντιμετωπίζει θετικά τις παρεμβάσεις του για τη διατήρηση της ειρήνης και την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας,

⁶⁸ <http://www.onalert.gr/stories/vitsas-ellada-phgh-statherothtas-kentro-oikonomikh-anaptyxhs-hpa/60105>. Προσπελάστηκε στις 16 Οκτ 17.

⁶⁹ ΥΠΕΘΑ Στρατιωτική Διπλωματία, <http://www.mod.mil.gr/mod/el/content/show/90/653>, Προσπελάστηκε 14/10/17.

συμμετέχοντας ενεργά στη συγκρότηση δυνάμεων προς εξυπηρέτηση των σκοπών αυτών.

4.1.4 Στο πλαίσιο του ΟΑΣΕ. Υποστηρίζει τη μετατροπή του σε όργανο για την πρόληψη των συγκρούσεων και τη διευθέτηση των κρίσεων. Όπως είναι γνωστό, στο πλαίσιο των αποστολών των παραπάνω οργανισμών, την 26η Σεπτεμβρίου 1998 υπογράφηκε από τους Υπουργούς Εθνικής Άμυνας των Βαλκανικών χωρών, κατά τη σύνοδό τους στα Σκόπια, συμφωνία για την ίδρυση Πολυεθνικής Ειρηνευτικής Δύναμης Νοτιοανατολικής Ευρώπης (MPFSEE/Multinational Peace Force South Eastern Europe), η οποία στοχεύει στην πρόληψη συγκρούσεων και στην ανάληψη ειρηνευτικών αποστολών. Το πρώτο συμπληρωματικό Πρωτόκολλο υπογράφηκε στην Αθήνα την 12η Ιανουαρίου 1999 και το δεύτερο συμπληρωματικό πρωτόκολλο υπογράφηκε στο Βουκουρέστι την 30η Νοεμβρίου 1999.

4.1.5 Στο βαλκανικό χώρο. Η αμυντική διπλωματία μας αναπτύσσεται με γνώμονα την προώθηση και διατήρηση καλών σχέσεων, την εποικοδομητική συνεργασία και την επίλυση των προβλημάτων και των διαφορών με ειρηνικά μέσα, στοχεύοντας:

Στη διμερή αμυντική συνεργασία μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας που θα εδράζεται στο σεβασμό των υφιστάμενων συνόρων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ελληνικής μειονότητας. Επιδιώκεται παράλληλα, η ολοκλήρωση των διαδικασιών για την αποκατάσταση πλήρους ελέγχου των Αλβανών οικονομικών προσφύγων στην Ελλάδα, ώστε με τη συνεργασία των ελληνικών και αλβανικών αρχών να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η εγκληματικότητα.

Στην υποστήριξη των ενεργειών της διεθνούς κοινότητας για την ολοκλήρωση της εφαρμογής της ειρηνευτικής συμφωνίας για τη Βοσνία - Ερζεγοβίνη και στην εμμονή για την εφαρμογή της ειρηνευτικής διαδικασίας για το Κόσσοβο.

Στη διατήρηση καλών διμερών σχέσεων που έχουν οικοδομηθεί με την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (FYROM / Former Yugoslavian Republic of Macedonia) και καταβολή κάθε δυνατής

προσπάθειας εξάλειψης των ζητημάτων εκείνων που υποκρύπτουν αλυτρωτικές βλέψεις κατά της χώρας μας.

Στην προώθηση στενής αμυντικής συνεργασίας μεταξύ της Ελλάδας και των λοιπών Βαλκανικών χωρών, η οποία μπορεί να επεκταθεί σε κοινές ασκήσεις των Ενόπλων Δυνάμεων.

Στην ανάληψη ουσιαστικού ρόλου για την προώθηση των διαδικασιών της «Συνεταιρισμού για την Ειρήνη» (PfP/Partnership for Peace) στις χώρες της Βαλκανικής.

Στη διατήρηση στενών σχέσεων στον οικονομικό, πολιτικό και, υπό προϋποθέσεις, αμυντικό τομέα με Βαλκανικές χώρες και στην προσέγγιση των χωρών της Βαλκανικής με την ευρωπαϊκή πραγματικότητα.

4.1.6 Στο χώρο της Ανατολικής Ευρώπης. Αναπτύσσει διμερείς αμυντικές συνεργασίες και παρακολουθεί το επίπεδο των πολιτικών σχέσεων με τις χώρες αυτές. Θεωρεί ότι οι σχέσεις συνεργασίας της Ρωσίας, της Ουκρανίας και των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης με την Ευρωπαϊκή Ένωση, το ΝΑΤΟ και τις ΗΠΑ, επιβεβαιώνουν τις ευρύτατες αλλαγές που έχουν επέλθει στα θέματα ασφάλειας και δημιουργούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ενίσχυση της Ευρω-Ατλαντικής συνεργασίας και την προώθηση της ευρωπαϊκής, αλλά και της παγκόσμιας ασφάλειας και σταθερότητας.

4.1.7 Στο χώρο της Μέσης Ανατολής και της Μεσογείου. Επιδιώκει αμυντική συνεργασία με τις χώρες της Μέσης Ανατολής και τις αραβικές χώρες της Μεσογείου, καθώς, επίσης, με τις χώρες της περιοχής του Περσικού Κόλπου και της Αραβικής Χερσονήσου, σε θέματα εκπαίδευσης στελεχών, αμυντικής βιομηχανίας και ασκήσεων. Προωθεί και υποστηρίζει πρωτοβουλίες και ενέργειες για τη διατήρηση της ειρήνης, την αποκατάσταση αμοιβαίας εμπιστοσύνης, τη μείωση των εξοπλισμών, την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των χωρών και την εξασφάλιση της σταθερότητας και ασφάλειας στην περιοχή. Ενισχύει την ελληνική ναυτική και αεροπορική παρουσία ιδιαίτερα στην Ανατολική Μεσόγειο. Επιδιώκει την ανάπτυξη στρατιωτικής συνεργασίας με τη Ρωσία, τις χώρες του Εύξεινου Πόντου και της Υπερκαυκασίας, σε θέματα αμυντικής βιομηχανίας, εκπαίδευσης και μεταφοράς τεχνογνωσίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα,

την υπογραφή διμερών Συμφωνιών, Πρωτοκόλλων και Μνημονίων Στρατιωτικής Συνεργασίας με πλειάδα κρατών, με σκοπό τη δημιουργία κλίματος ειρήνης, ασφάλειας και συνεργασίας, στη ζώνη γεωπολιτικού ενδιαφέροντος της Ελλάδας.

4.2 Η Διεθνής Παρουσία της Ελλάδας

Όπως προαναφέρθηκε, η έννοια ΕΥΕ, περιλαμβάνει ένα συνδυασμό πολλών παραγόντων. Για να έχουμε πιο αποκρυσταλλωμένη άποψη για το τι σημαίνει συμμετοχή σε μία πολυεθνική επιχείρηση, θα πρέπει να μην περιοριστούμε μόνο στη διάθεση μέσων και προσωπικού, αλλά να προσεγγίσουμε το ζήτημα από όλες τις πλευρές. Ο όρος ΕΥΕ, αποτελεί μία πολυδιάστατη έννοια που εκτός από τη διεξαγωγή επιχειρήσεων και τη διάθεση μέσων και προσωπικού, περιλαμβάνει υποδομές, οργάνωση και σχεδιασμό. Σε αυτήν την ενότητα, εκτός των συμφωνιών και της διάθεσης προσωπικού και μέσων στις ΕΥΕ, οι οποίες θα αναλυθούν στο επόμενο κεφάλαιο, θα αναφερθώ στη συνεισφορά της χώρας μας στον τομέα υποστηρικτικών και εκπαιδευτικών δομών για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις. Είναι πλέον φανερό, ότι η Ελλάδα αξιοποιώντας τη γεωστρατηγική της θέση τόσο στα ασταθή Βαλκάνια, όσο και στην ακόμα περισσότερο ρευστή Μ. Ανατολή, κερδίζει συνεχώς το διεθνές ενδιαφέρον και προσοχή. Στις μέρες μας, παρά την οικονομική κρίση, όλο και περισσότερο αποσπά τη διεθνή προσοχή, λόγω των εξελίξεων στη Μ. Ανατολή, αλλά και την ασταθή συμπεριφορά της γείτονος Τουρκίας.

4.2.1 Ελληνικές εκπαιδευτικές υποδομές πολυεθνικών επιχειρήσεων. Όπως είναι γνωστό, η εκπαίδευση του προσωπικού που συμμετέχει σε πολυεθνικές επιχειρήσεις, αποτελεί εθνική υποχρέωση. Για να εξασφαλιστεί, όμως, η αποτελεσματική Διοίκηση των πολυεθνικών δυνάμεων είναι απαραίτητη η ύπαρξη τυποποίησης και διαλειτουργικότητας μεταξύ των τμημάτων διαφόρων χωρών που συμμετέχουν στις εν λόγω επιχειρήσεις. Σε αυτό το πλαίσιο η χώρα μας έχει ιδρύσει:

- Το Κέντρο Ναυτικής Αποτροπής (KENAI) ή NATO Maritime Interdiction Operational Training Center (NMIOTC). Έχει έδρα το Ναύσταθμο Σούδας στην Κρήτη και η αποστολή του είναι, να διεξάγει συνδυασμένη εκπαίδευση

σε μονάδες του NATO, με σκοπό την επαύξηση της ικανότητας τους στην εκτέλεση αποστολών επιτηρήσεως επιφανείας, αέρος και υποθαλάσσιες, καθώς και στην εκτέλεση ειδικών επιχειρήσεων, προς υποστήριξη αντίστοιχων Ναυτικής Αποτροπής.⁷⁰

- Το Πολυεθνικό Κέντρο Εκπαίδευσης Επιχειρήσεων Υποστηρίξεως Ειρήνης (ΠΚΕΕΥΕ) ή Multinational Peace Support Operation Training Center(MPSOTC). Εδρεύει στο Ν. Κιλκίς και αποστολή του είναι:

Η παροχή θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης, επί θεμάτων ΕΥΕ, σύμφωνα με τα ισχύοντα διεθνή πρότυπα του NATO, ΟΗΕ, ΕΕ και ΟΑΣΕ και

Η υποστήριξη της ταχύρυθμης εκπαίδευσης σε Υπομονάδες - Μονάδες πριν την ανάπτυξη τους για εκτέλεση ΕΥΕ, υπό την αιγίδα του NATO ή της Ε.Ε, καθώς και την εκπαίδευση των Στελεχών κατά τις περιοδικές αντικαταστάσεις προσωπικού ειρηνευτικών αποστολών (predeployment training).⁷¹

- Το Πεδίο Βολής Κρήτης (ΠΒΚ) ή NATO MISSILE FIRING INSTALLATION (NAMFI). Αποτελεί πολυεθνικό Κέντρο εκπαίδευσης, χρησιμοποιείται σε μόνιμη βάση από Γερμανία, Ελλάδα, Ολλανδία και Βέλγιο και η αποστολή του είναι η παροχή ασφαλών συνθηκών για την εκτέλεση βολών από μονάδες αεράμυνας.⁷² Κατά το πρόσφατο παρελθόν, οι εγκαταστάσεις του χρησιμοποιήθηκαν από συμμάχους και για άλλες χρήσεις (π.χ διαμονή προσωπικού που συμμετείχαν στην επιχείρηση Operation Unified Protector-Λιβύη).

4.2.2 Ελληνικές υποστηρικτικές υποδομές πολυεθνικών επιχειρήσεων. Η χώρα μας λόγω της γεωστρατηγικής της θέσης και της εγγύτητας της με τις ασταθείς περιοχές ενδιαφέροντος των διεθνών οργανισμών, έχει αναπτύξει σημαντικές υποστηρικτικές δομές των πολυεθνικών προσπαθειών ειρήνης. Αναλυτικότερα:

- Ιδρύθηκε σε συμφωνία με τη Συμμαχική Διοίκηση της Νάπολης (Ιούλιο 2008), η Προωθημένη Βάση Διοικητικής Μέριμνας στο λιμάνι της Σούδας, προκειμένου να υποστηρίξει την επιχείρηση «Active Endeavour». Αποστολή της ήταν η παροχή βοήθειας σε επιπλέονσες και αερομεταφερόμενες μονάδες,

⁷⁰ ΓΕΕΘΑ Τμήμα Ενημέρωσης Τύπου, ΚΕΝΑΠ, Σεπ 2010, σελ.2. <http://www.geetha.mil.gr/media/pdf-arxeia/kenap/kenap-ell.pdf>. Προσπελάστηκε 19 Οκτ 17.

⁷¹ ΓΕΕΘΑ Τμήμα Ενημέρωσης Τύπου, ΠΚΕΕΥΕ, Ιούλ 2008, σελ 2-3, Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.geetha.mil.gr/media/pdf-arxeia/pkeeye/pkeeye.pdf>. Προσπελάστηκε 19 Οκτ 17.

⁷² Ιστοσελίδα ΠΒΚ. <https://www.namfi.gr/>. Προσπελάστηκε 19 Οκτ 17.

σχετικά με τον ανεφοδιασμό, τη συντήρηση, τις μεταφορές και την υγειονομική υποστήριξη. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο αυτό διατέθηκε και ο αερολιμένας των Χανίων.

- Αεροπορική Βάση Ακτίου. Διατίθεται για την υποστήριξη πολυεθνικών δυνάμεων, ενώ από το 2001 χρησιμοποιείται ως προωθημένη βάση (Forward Operating Base), Νατοϊκών αεροσκαφών AWACS.

Είναι αξιοσημείωτο ότι, οι προαναφερόμενες υποδομές αποτέλεσαν συχνά σημεία εξορμήσεων για πολυεθνικές επιχειρήσεις. Γενικότερα, ο συντονισμός και η διευκόλυνση των στρατηγικών μεταφορών αποτελούν ιδιαίτερα κρίσιμα σημεία για τη διεξαγωγή και την αποτελεσματικότητα των ΕΥΕ. Είναι ένα ζήτημα που απασχολεί τόσο την Ε.Ε, όσο και το ΝΑΤΟ. Έτσι στο πλαίσιο αυτό, ιδρύθηκε στην Ελλάδα το Πολυεθνικό Συντονιστικό Κέντρο Στρατηγικών Θαλάσσιων Μεταφορών (ΠΟΣΚΕΣΘΑΜ) ή Athens Multinational Sealift Coordination Center (AMSCC). Εδρεύει στην Αθήνα και έχει ως αποστολή την εξεύρεση των κατάλληλων μέσων στον τομέα των στρατηγικών θαλάσσιων μεταφορών, σε ανταγωνιστικές τιμές και την παρακολούθηση των μέσων αυτών για λογαριασμό των Κρατών-Διεθνών Οργανισμών, που έχουν συνάψει συμφωνίες συμφωνίες με το κέντρο.⁷³

4.2.3 Ελληνική στρατιωτική συμμετοχή στο ΝΑΤΟ και Ε.Ε.

Η Ελλάδα συμμετέχει στις διεθνείς προσπάθειες που αναλαμβάνονται για την προώθηση της ειρήνης, ανάλογα με τις δυνατότητές της και τις ιδιαιτερότητες κάθε Σχηματισμού. Έτσι, ως μέλος της Ε.Ε και του ΝΑΤΟ, συνεισφέρει έχοντας αναπτύξει τις παρακάτω διεθνείς υποδομές:

- Στρατηγείο Ταχείας Ανάπτυξης ΝΑΤΟ στην Ελλάδα (HQ NRDC-GR). Εδρεύει στη Θεσσαλονίκη και έχει ως αποστολή την ταχεία ανάπτυξη Χερσαίων δυνάμεων σε καθορισμένη περιοχή όταν εξουσιοδοτηθεί από το Βορειοατλαντικό Συμβούλιο (ΝΑΤ), στα πλαίσια της συλλογικής άμυνας εκτός του άρθρου 5 της Συμμαχίας. Το 2005 πιστοποιήθηκε (FOC) ως Στρατηγείο Δυνάμεων χαμηλής ετοιμότητας [Force of Low Readiness (FLR) Corps HQ] και από το 2015, λόγω της υψηλής του επιχειρησιακής ικανότητας, αναβαθμίστηκε σε Στρατηγείο Δυνάμεων υψηλής ετοιμότητας (High Readiness Force Headquarter). Αποτελεί ένα

⁷³ Ιστοσελίδα ΠΟΣΚΕΣΘΑΜ. <http://www.amscc.mil.gr/>. Προσπελάστηκε 20 Οκτ17.

από τα εννέα Νατοϊκά Πολυεθνικά Στρατηγεία και μέχρι σήμερα δεν απαιτήθηκε να ενεργοποιηθεί.

- Ευρωπαϊκό Επιχειρησιακό Στρατηγείο Λάρισας (Hellenic EU-OHQ). Το Δεκέμβριο του 1991, με την υπογραφή της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Treaty on European Union) στο Μάαστριχ, αποφασίστηκε η υιοθέτηση της γνωστής Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ). Έτσι, η Ε.Ε αποφάσισε να αποκτήσει τα κατάλληλα μέσα και υποδομές, προκειμένου να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη διεθνή σκηνή και να αποκτήσει δυνατότητες αντιμετώπισης κρίσεων, για εκτέλεση ολοκλήρου του φάσματος των αποστολών τύπου «Petersberg». Ήτοι: αποστολές διάσωσης και εκκένωσης, ανθρωπιστικής βοήθειας και χειρισμού κρίσεων, συμπεριλαμβανομένων και των αποστολών αποκατάστασης, επιβολής και διατήρησης της ειρήνης. Στο πλαίσιο αυτό η χώρα μας αποφάσισε την ενεργοποίηση του προσφερόμενου στην Ε.Ε, Επιχειρησιακού Στρατηγείου (HELLENIC EU-OHQ) στις εγκαταστάσεις της 1ης Στρατιάς, στη Λάρισα και παράλληλα την ανάληψη της υποχρέωσης ομαλής και έγκαιρης ενεργοποίησης του Στρατηγείου σε περίοδο Επιχειρήσεων.⁷⁴ Αποτελεί ένα από τα πέντε⁷⁵ που έχουν διατεθεί στην Ε.Ε. Αξίζει να σημειωθεί ότι, το 2014, έπειτα από την απόφαση του Σ.Α του ΟΗΕ για ανάπτυξη Γαλλικών (SANGARIS) και αμερικανικών (MISCA) στρατευμάτων στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, η Ε.Ε αποφάσισε να συνεισφέρει στην εν λόγω επιχείρηση. Έτσι, όρισε το Στρατηγείο στη Λάρισα ως το επιχειρησιακό Στρατηγείο για τη διεξαγωγή της επιχείρησης EUFOR RCA. Η όλη επιχείρηση έληξε το Μάρτιο του 2015, και το Ευρωπαϊκό Στρατηγείο στη Λάρισα απενεργοποιήθηκε επιχειρησιακά στις 23 Μαρτίου 2015.

- Σχηματισμός Μάχης EUABG (European Union Amphibious Battle Group, πρώην «SIAF»). Όπως προαναφέρθηκε στο πλαίσιο της ΚΕΠΑΑ, η Ε.Ε αποφάσισε εκτός από την ανάπτυξη των Στρατηγείων, να συγκροτήσει και τμήματα ταχείας αντίδρασης (Rapid Reaction Forces). Συγκροτήθηκε ο λεγόμενος ισπανο-ιταλικός αμφίβιος τακτικός σχηματισμός μάχης (SIAF), στον οποίο πλέον συμμετέχει και η χώρα μας με 1 Λόχο πεζοναυτών και 1

⁷⁴ http://www.pronews.gr/amyna-asfaleia/hersaies-dynameis/1513_elliniko-epiheirisiako-stratigeio-ee-eseee. Προσπελάστηκε 20 Οκτ17.

⁷⁵ Γαλλία, Μ. Βρετανία, Γερμανία και Ιταλία.

αρματαγωγό και η σημερινή ονομασία του εν λόγω σχηματισμού είναι European Amphibious Battle Group (EUABG).

- EU HELBROC Battlegroup. Ο Σχηματισμός αυτός ανήκει στην Ε.Ε και είναι υπό την ηγεσία της Ελλάδας. Αποτελείται από στρατιωτικές μονάδες της Ελλάδας, της Βουλγαρίας, της Ρουμανίας και της Κύπρου, από τις ονομασίες των οποίων προκύπτει το ακρωνύμιο HELBROC, ενώ το 2014 προσχώρησε και η Ουκρανία και το Νοέμβριο του 2016 και η Σερβία αυξάνοντας τον αριθμό των συμμετεχόντων χωρών στις έξι. Αν και έχουν οργανωθεί άλλοι τρεις Σχηματισμοί μάχης (Σ.Μ), για να βρίσκονται σε ετοιμότητα εκ περιτροπής, ο Σ.Μ HELBROC είναι ιδιαίτερα σημαντικός λόγω της ευαίσθητης γεωστρατηγικής θέσης της χώρας μας. Είναι αξιοσημείωτο ότι κατά την κρίση στην κεντροαφρικανική Δημοκρατία ο εν λόγω Σ.Μ τέθηκε σε ενεργοποίηση, αλλά τελικά η Ε.Ε απέφυγε να αποστείλει τμήματα μάχης.

- Ταξιαρχία Ν.Α Ευρώπης (SEEBRIG). Ως επακόλουθο των ταραχών της τελευταίας δεκαετίας και μετά τις αποστολές υπό την ηγεσία του NATO που στόχευαν στην οικοδόμηση και διατήρηση της ειρήνης και της ασφάλειας στη Ν.Α Ευρώπη, προέκυψε η ανάγκη για συνεκτικό μηχανισμό περιφερειακής συνεργασίας στην περιοχή αυτή. Ως εκ τούτου, προωθήθηκε η Διαδικασία Υπουργών Άμυνας Ν.Α Ευρώπης (South Eastern Defence Ministerial -SEDM), με έναρξη το 1996. Οι δραστηριότητες που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας SEDM ανέπτυξαν την ασφάλεια της ΝΑ Ευρώπης με τρεις βασικούς τρόπους: την προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας και των σχέσεων καλής γειτονίας, την ενίσχυση των περιφερειακών αμυντικών ικανοτήτων, καθώς και τη συνεργασία μέσω συλλογικών προσπαθειών και, τέλος, συνδέσεις που διευκολύνουν την ένταξη στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Έτσι, αποφασίστηκε η ίδρυση μίας πολυεθνικής ειρηνευτικής δύναμης (Multinational Peace Force South Eastern Europe- MPFSEE) επιπέδου Ταξιαρχίας, η οποία θα συμμετέχει σε ειρηνευτικές και ανθρωπιστικές αποστολές που θα αποφασίζονται από τον ΟΗΕ ή ΟΑΣΕ και θα ανατίθενται στο NATO. Ως πλήρη μέλη είναι η Αλβανία, Βουλγαρία, Ελλάδα, Ιταλία (αποχώρησε), ΠΓΔΜ, Ρουμανία και Τουρκία, ενώ ως παρατηρητές συμμετέχουν οι ΗΠΑ, Κροατία, Σλοβενία, Ουκρανία και Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Το 2006, η SEEBRIG έλαβε μέρος στο Αφγανιστάν (ISAF) με τη συμμετοχή πολλών επιτελών, μεταξύ αυτών και 28 Έλληνες. Είναι άξιο λόγου η αποδοχή που είχε από τον OSCE και την Ε.Ε. Η έδρα

του Στρατηγείου εναλλάσσεται ανά τετραετία φιλοξενείται εκ περιτροπής στις χώρες των μελών της. Την παρούσα χρονική περίοδο έχει έδρα στον Τύρναβο Λάρισας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

5.1 Γενικά

Η Ελλάδα ως πλήρες μέλος του ΟΗΕ, του ΝΑΤΟ, της Ε.Ε και άλλων Διεθνών Οργανισμών, συμμετέχει σε Ειρηνευτικές Δυνάμεις και Επιχειρήσεις με ιδιαίτερη έμφαση σ' αυτές που λαμβάνουν χώρα σε περιοχές άμεσου ενδιαφέροντος, όπως είναι τα Βαλκάνια και η ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής. Το πρώτο ιστορικό παράδειγμα συμμετοχής της χώρας μας με μάχιμο τμήμα σε επιχειρήσεις επιβολής της ειρήνης, είναι ο πόλεμος της Κορέας 1950-1955.⁷⁶ Στη συνέχεια η συμμετοχή της Ελλάδας μέχρι τις αρχές τις δεκαετίας του 80 περιοριζόταν σε μικρό αριθμό παρατηρητών και μικρά στρατιωτικά τμήματα, επιπέδου Λόχου. Από το 1945 ως το 1990, οι ΕΥΕ, με ελάχιστες εξαιρέσεις, ήταν αποκλειστική και άμεση ευθύνη του ΟΗΕ, ο οποίος για την αντιμετώπιση όλων των περιφερειακών συγκρούσεων και κρίσεων, ανέπτυξε ένα εκτεταμένο δίκτυο διεθνών παρατηρητών και ελαφρών στρατιωτικών τμημάτων με περιορισμένες αρμοδιότητες. Περί το τέλος της δεκαετίας του 80 το διεθνές περιβάλλον ήταν ασταθές και κατά συνέπεια, ήταν απαραίτητο τα Η.Ε να ενεργήσουν αποφασιστικότερα, ενώ και άλλοι περιφερειακοί οργανισμοί, όπως η Ε.Ε., ο Ο.Α.Σ.Ε. και το ΝΑΤΟ, ήταν σημαντικοί και κρίσιμοι υποστηρικτές της διεθνούς σταθερότητας. Επόμενη συμμετοχή του Στρατού Ξηράς σε ΕΥΕ, πραγματοποιήθηκε τον Απρ 1991, με παρατηρητές στη δύναμη παρατηρητών Ιράκ - Κουβέιτ. Από τότε η συμμετοχή του ΣΞ αυξήθηκε με στρατιωτικούς παρατηρητές αλλά και οργανωμένα τμήματα. Η διάθεση Ελληνικών δυνάμεων για συμμετοχή σε ειρηνευτικές αποστολές, διέπεται από το νομικό καθεστώς του

⁷⁶ Κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων απωλέσθηκαν 15 Αξιωματικοί και 168 Οπλίτες του Στρατού Ξηράς και 12 στελέχη της Πολεμικής Αεροπορίας, ενώ οι τραυματισθέντες ανήλθαν σε 33 Αξιωματικούς και 577 Οπλίτες. Επίσης απωλέσθηκαν 4 από τα 9 διατιθέμενα αεροσκάφη. Το ΕΚΣΕ για την πολεμική του δράση κατά τη διάρκεια του Πολέμου τιμήθηκε με Εύφημο μνεία και Ευαρέσκεια από τους Προέδρους των ΗΠΑ και της Δημοκρατίας της Κορέας. Η Κυβέρνηση των ΗΠΑ απένειμε στην πολεμική Σημαία και στους άνδρες του ΕΚΣΕ έξι Πολεμικούς Σταυρούς (Distinguished Service), 32 Ασημένιους (Silver Stars), 110 Χάλκινους (Bronze Stars) και 19 Αεροπορικά Μετάλλια (Air Medals) σε άνδρες του 13ου Σμήνους Μεταφορών. Η Νότια Κορέα σε ένδειξη της ευγνωμοσύνης της ανήγειρε στην περίφημη κοιλάδα των Ηρώων (τοποθεσία Γιουτζού Κιουν Τζί Ντο), κοντά στη Σεούλ, μεγαλοπρεπέστατο μνημείο πεσόντων για τους Έλληνες μαχητές, όπου σε πλάκα αναγράφεται: «Οι γενναίοι αυτοί στρατιώτες της Ελλάδος ενσάρκωσαν το εὐδαιμον το ελεύθερον, το δ' ελεύθερον το εὐψυχον. Τιμή και δόξα τοῖς πεσοῦσι πολέμισταίς».

Διεθνούς Δικαίου, όπως αυτό απορρέει από τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, καθώς επίσης και από το ειδικότερο νομικό πλαίσιο, που καθορίζεται από τις αποφάσεις του Σ.Α και τις εντολές των περιφερειακών οργανισμών και ενώσεων (NATO, Ε.Ε., ΟΑΣΕ). Η Ελλάδα, ως ειρηνόφιλη χώρα, παρά τις δυσχέρειες, συμμετείχε στις ειρηνευτικές αποστολές της επόμενης ενότητας.⁷⁷

5.2 Ιστορική αναδρομή

5.2.1 Κονγκό- UNIMOK (14 Μαρ 1961- 9 Νοε 1961). Το 1960 η Ελλάδα, συμμετείχε με αεροσκάφη της ΠΑ, με σκοπό τη μεταφορά των ομογενών από τις επαναστατημένες περιοχές σε άλλες ασφαλείς, ενώ παράλληλα συνέβαλε στην προσπάθεια του Ο.Η.Ε. για την εδραίωση της τάξης στην περιοχή του Κονγκό που μόλις έγινε ανεξάρτητη. Η ελληνική αποστολή άφησε άριστες εντυπώσεις για το έργο της και αποκόμισε εξαιρετικές κριτικές από τους ανωτέρους τους.

5.2.2 Επιχείρηση Κουβέιτ «ΝΕΑΡΧΟΣ» (2 Σεπ 1990- 31 Ιουλ 1991). Στις 2 Αυγούστου 1990, ο Ιρακινός Στρατός κατέλαβε το Κουβέιτ. Ο ΟΗΕ αντέδρασε άμεσα επιβάλλοντας ένα ευρύ φάσμα κυρώσεων κατά του Ιράκ. Η Ελλάδα συμμετείχε με τη Φ/Γ ΛΗΜΝΟΣ και ΈΛΛΗ στην Ανατολική Μεσόγειο, με αποστολή τη συμβολή στην αποκατάσταση της Διεθνούς Νομιμότητας και υποστήριξη της προσπάθειας της Διεθνούς Κοινότητας για ειρήνη και ασφάλεια. Τα πλοία του ελληνικού ΠΝ έγιναν οι εκφραστές της Ελληνικής ευαισθησίας σε θέματα που έχουν σχέση με την παγκόσμια ειρήνη και τη διεθνή νομιμότητα, προβάλλοντας την Ελληνική Σημαία σε ξένες θάλασσες και τη Ναυτική μας παρουσία σε ξένες χώρες. Οι Πολιτικές και Στρατιωτικές αρχές της Πολυεθνικής Δύναμης εξήραν το ρόλο που διαδραμάτισαν τα Ελληνικά Πολεμικά Πλοία στην Ερυθρά Θάλασσα και τόνισαν την ουσιαστική συνεισφορά στην κοινή προσπάθεια των Συμμαχικών κρατών για την εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε.

5.2.3 Κουβέιτ – UNIKOM (31 Απρ 1991- 6 Οκτ 2003). Μετά την απελευθέρωση του Κουβέιτ και με την ολοκλήρωση του πρώτου πολέμου εναντίον του ΙΡΑΚ, ο ΟΗΕ εγκαθίδρυσε την αποστολή Παρατηρητών των Ηνωμένων Εθνών ανάμεσα στις δύο χώρες, ονομαζόμενη UNIKOM (UN Irak–Kuwait Observation

⁷⁷ <http://www.geetha.mil.gr/el>. Προσπελάστηκε 20 Οκτ 17.

Mission), στην οποία από 26 Απρ 1991 συμμετείχε και η Ελλάδα με δύναμη 7 Αξκών του Σ.Ξ.

5.2.4 Βόρειο Ιράκ - UNGCI (26 Ιουλ 1991- 11 Σεπ 2003). Από τα μέσα Ιουλίου '91 δημιουργήθηκε δύναμη Φρουρών του ΟΗΕ στο Βόρειο Ιράκ, με την ονομασία UNGCI (UN Guards Contigent In Iraq) και με αποστολή την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στον πληθυσμό των Κουρδικών περιοχών, στην οποία συμμετείχε η Ελλάδα από 26-7-91 με 30 Αξιωματικούς των τριών Κλάδων.

5.2.5 Σομαλία- Unify Task Force -UNITAF (4 Μαρ 1993- 3 Μαρ 1994). Το Μάιο του 1992 ο ΟΗΕ αποφάσισε, να επέμβει με δυνάμεις στη Σομαλία, προκειμένου να θέσει υπό έλεγχο τη χαώδη κατάσταση που επικρατούσε στη χώρα, εξ' αιτίας του τριετούς εμφυλίου πολέμου. Αρχικά, απεστάλη δύναμη από το Πακιστάν UNOSOM I (United Nations Operation in Somalia), η οποία δεν πέτυχε το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Κατόπιν αυτού, τον Δεκέμβριο 1992 ο ΟΗΕ ανέλαβε μία νέα επιχείρηση με την επωνυμία "Restore Hope", από μία Πολυεθνική Δύναμη (UNITAF). Η χώρα μας, πείσθηκε να λάβει μέρος στην επιχείρηση⁷⁸, προκειμένου να μην αποχωρήσουν από την Κύπρο οι ειρηνευτικές δυνάμεις της Δανίας, Φινλανδίας, Αυστρίας και Καναδά. Έτσι, στις 29 Ιανουαρίου 93, το ΚΥΣΕΑ ενέκρινε την αποστολή ενός Λόχου⁷⁹, ο οποίος αναχώρησε για τη Σομαλία την 22 Φεβρουαρίου 1993. Παρά το γεγονός, ότι σε πολλές πόλεις της Σομαλίας υπήρξαν συγκρούσεις των δυνάμεων του ΟΗΕ με τις δυνάμεις του Στρατηγού Αιντίντ, το Ελληνικό τμήμα δεν ενεπλάκη. Αντίθετα, σε συνεργασία με ομάδα έξι (6) Ελλήνων ιατρών της οργανώσεως "Γιατροί του Κόσμου" λειτούργησε το εγκαταλειμμένο νοσοκομείο της Ουαζίντ, γεγονός που αύξησε τη δημοτικότητα του τμήματος μεταξύ των κατοίκων της περιοχής. Στις 3 Μαρτίου 1994, το απόσπασμα της Σομαλίας επαναπατρίστηκε.

5.2.6 Γεωργία- UNOMIG. Η σύγκρουση στην Αμπχαζία κλιμακώθηκε με μια σειρά ένοπλων συγκρούσεων το καλοκαίρι του 1992, όταν η κυβέρνηση της Γεωργίας απέστειλε 2.000 στρατεύματα της στην Αμπχαζία. Για την παρακολούθηση και τον έλεγχο της εφαρμογής, από τα συμβαλλόμενα μέρη, της συμφωνίας εκχειρίδας και του διαχωρισμού των δυνάμεων που υπογράφηκαν στη Μόσχα στις 14 Μαΐου 1994, ο ΟΗΕ ενέκρινε την αποστολή UN Observer Mission in Georgia (UNOMIG), στην οποία συμμετείχε και η Ελλάδα (Σεπ 94 - Σεπ 95).

⁷⁸ Ένας Λόχος, με την επωνυμία Ελληνικό Απόσπασμα Σομαλίας (ΕΛΛΑΣΟΜ).

⁷⁹ 19 Αξιωματικοί, 7 Μονίμων Υπαξιωματικών και 80 ΕΠΥ. Σύνολο 106

Παράλληλα, η Ε.Ε αποφάσισε να συνδράμει με την Ευρωπαϊκή Μη Στρατιωτική Επιχείρηση Επιτήρησης στη Γεωργία (EU MONITORING MISSION-EUMM), στην οποία συμμετείχε και η χώρα μας. Η συμμετοχή της χώρας μας τερματίστηκε το Σεπτέμβριο του 2011.

Για την εν λόγω κρίση, ενεργοποιήθηκε και ο ΟΑΣΕ αποστέλλοντας 20 επιπλέον στρατιωτικούς παρατηρητές, για τουλάχιστον έξι μήνες και σε δεύτερο χρόνο, για η αποστολή άλλων 80 παρατηρητών. Και σε αυτήν την περίπτωση η Ελλάδα δήλωσε το παρόν της με αποστολή ελλήνων παρατηρητών.

5.2.7 ΠΓΔΜ- ECMM-EUMM. Στα πλαίσια των πρωτοβουλιών της Ε.Ε, για την ειρηνική επίλυση του Γιουγκοσλαβικού προβλήματος, εντάσσεται και η συμμετοχή της Ελλάδος, από τον Ιούλιο 1991 στην Ευρωπαϊκή αποστολή παρατηρητών ECMM (European Community Monitoring Mission – ECMM). Αποστολή της ήταν η παρακολούθηση της εφαρμογής των Συμφωνιών κατάπαυσης του πυρός. Στη συνέχεια δημιουργήθηκε ακολούθως η αποστολή παρατηρητών της Ε.Ε. με ονομασία EUMM (European Union Mission Monitor), για την ειρηνική επίλυση του προβλήματος της πρώην Γιουγκοσλαβίας. Η χώρα μας συμμετείχε⁸⁰ στην Κοινοτική Επιτροπή Ελέγχου τήρησης της συμφωνίας του “BRIONI”.

5.2.8 Νότιος Αφρική (Απρ 1994- Μάιος 1994). Η Ελλάδα συμμετείχε με 16 στελέχη στη διεθνή δύναμη των παρατηρητών στις εκλογές της Ν. Αφρικής, οι οποίες διενεργήθηκαν στις 27 Απριλίου 1994. Η αποστολή παρέμεινε περίπου ένα μήνα.

5.2.9 Αιθιοπία (10 Μαΐου 1994- 10 Ιουν 1994). Με απόφαση της Ε.Ε. συγκροτήθηκε δύναμη παρατηρητών στην Αιθιοπία, για την ασφαλή διεξαγωγή των εκλογών που πραγματοποιήθηκαν στην εν λόγω χώρα την 5 Ιουνίου 1994. Η Ελλάδα συμμετείχε με τρεις (3) Αξιωματικούς.

⁸⁰ Από Ιούλιο 1991- Δεκέμβριο 1993 με εννέα Αξίους του ΣΞ
Από 1-Ιαν-94 - 30-Ιουν-94 με ενενήντα δύο (92) στελέχη και των τριών Κλάδων.
Από 1-Ιουλ-94- 1 Ιαν 08 με εικοσιτέσσερα στελέχη.

5.2.10 Αλβανία- ΝΗQT. Η κρίση που ξέσπασε στις αρχές Μαρτίου 1997 στην Αλβανία, οδήγησε τον ΟΗΕ στην απόφαση για τη δημιουργία μιας Πολυεθνικής Δύναμης Προστασίας (FMP – Multinational Protection Force) στην Αλβανία υπό τον ΟΑΣΕ, για να διευκολύνει την ασφαλή και έγκαιρη διανομή της ανθρωπιστικής βοήθειας, να βοηθήσει στη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος και τέλος να εξασφαλίσει την απρόσκοπτη διεξαγωγή εκλογών. Στις 5η Απριλίου 1997, μετέβη στην Αλβανία, η πρώτη Ελληνική Δύναμη Αλβανίας (ΕΛΔΑΛ), συνολικής δύναμης 803 ανδρών. Η όλη συμπεριφορά της Ελληνικής Δύναμης ήταν υποδειγματική και απέσπασε τα συγχαρητήρια, τόσο του Διοικητού της FMP Στρατηγού Forlani και του Αλβανού Αρχηγού ΓΕΕΘΑ Corani, όσο και των διαφόρων οργανισμών (ΟΑΣΕ, μελών του CIMIC κλπ.). Εκτός από τα παραπάνω η Ελλάδα, συνέβαλε σημαντικά στην αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης στην Αλβανία με αποστολή συνολικά 80 τόνων διαφόρων ειδών ανθρωπιστικής βοήθειας προς τις Ένοπλες Δυνάμεις της Αλβανίας. Μετά την ολοκλήρωση της η ΕΛΔΑΛ αποχώρησε τον Αύγουστο 1997. Στη συνέχεια μετά από διμερή συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας και την υπογραφή σχετικού πρωτοκόλλου, η Ελλάδα διατήρησε μία νέα δύναμη αυξημένου Λόχου (205 άνδρες). Βασική της αποστολή ήταν η συνδρομή στο έργο των Ελλήνων Στρατιωτικών Συμβούλων για την αναδιοργάνωση των Αλβανικών Ενόπλων Δυνάμεων.

Η κρίση του Κοσσυφοπεδίου που επακολούθησε είχε σαν αποτέλεσμα την εισροή μεγάλου κύματος προσφύγων στην Αλβανία. Η Αλβανική Κυβέρνηση δήλωσε αδυναμία στέγασης και σίτισής τους και ζήτησε τη συνδρομή της διεθνούς κοινότητας. Η Ελληνική Κυβέρνηση ευαισθητοποιήθηκε αμέσως και μέσω της Ελληνικής Δύναμης άρχισε να αποστέλλει βοήθεια, ενώ συμμετείχε και στην Νατοϊκή επιχείρηση “ALLIED HARBOUR”, το οποίο προέβλεπε την ανάπτυξη Νατοϊκής Δύναμης με την ονομασία «Δύναμη Αλβανίας» (AFOR) και με αποστολή τη συνδρομή της κυβέρνησης της Αλβανίας και των διεθνών οργανισμών στο έργο της παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας στους πρόσφυγες, συμμετείχε και η Ελλάδα⁸¹, ενώ ανέλαβε και την υποχρέωση οργάνωσης και λειτουργίας τριών στρατοπέδων

⁸¹ Στη Γαλλική Ταξιαρχία του Νότου (TF SOUTH), μέχρι τέλους Απριλίου 1999, ένας Λόχος Πεζικού, ένας Λόχος Μηχανικού και μία Διμοιρία Μεταφορών, συνολικής δύναμης εκατόν εβδομήντα (170) περίπου αξιωματικών και οπλιτών.

προσφύγων⁸², με έξοδα της Ελλάδας. Η Ελληνική Δύναμη παρέμεινε στην Αλβανία μέχρι το τέλος της αποστολής της Συμμαχικής Δύναμης στην Αλβανία (31 Αυγούστου 1999). Στις 30 Ιουλ 2000 επαναπατρίστηκε το μεγαλύτερο μέρος της Ελληνικής Δυνάμεως.

Η Νατοϊκή παρουσία στην Αλβανία, μέχρι της γενικότερης διευθέτησης της κρίσης στο Κοσσυφοπέδιο, συνεχίστηκε με την ύπαρξη Πολυεθνικής Δύναμης. Την 1η Αυγ. 2000 δημιουργήθηκε η νέα Ελληνική Δύναμη,⁸³ στα πλαίσια της Νατοϊκής επιχείρησης «JOINT GUARDIAN». Η Ελληνική Δύναμη Αλβανίας (ΕΛΔΑΛ - 3) είχε σαν αποστολή την εξασφάλιση της δυνατότητας ακώλυτης οδικής επικοινωνίας μεταξύ του πολιτικού αεροδρομίου RINAS και του λιμανιού του Δυρραχίου, καθώς επίσης και την ανάπτυξη και διατήρηση σχέσεων συνεργασίας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης με τις Αλβανικές αρχές. Προκειμένου να διατηρηθεί η σταθερότητα στα Βαλκάνια, το 2002, το NATO μετασχημάτισε την προηγούμενη KFOR σε ένα νέο Νατοϊκό Στρατηγείο στα Τίρανα (NHQT). Η Ελλάδα, ανέλαβε την εξασφάλιση ανοικτών των γραμμών επικοινωνιών και την απρόσκοπτη χρησιμοποίηση του αεροδρομίου των Τιράνων και του λιμένα του Δυρραχίου μέχρι το 2004. Διατηρήθηκε το Νατοϊκό Στρατηγείο σε μικρότερη σύνθεση. Από το Μαρ 06 και για 2 έτη, η χώρα μας διέθετε έναν ανώτατο αξιωματικό (Ταξίαρχο) ως Senior Military Representative NATO στην Αλβανία ο οποίος είναι Δκτης στο NATO HQ Tirana και 14 στελέχη (αξκούς, Υπξκούς και από τους τρεις κλάδους των Ελληνικών ενόπλων δυνάμεων), για κάλυψη θέσεων στο Επιτελείο.

5.2.11 Παλαιστίνη (9 Νοε 1995-25 Ιαν 1996). Με την υπογραφή από το Ισραήλ και τους Παλαιστίνιους των Συμφωνιών της Ουάσιγκτον (13 Σεπτεμβρίου 1995), άρχισε η ουσιαστική ενεργοποίηση της Ειρηνευτικής διαδικασίας για τη Μέση Ανατολή. Το Ισραήλ και οι Παλαιστίνιοι κάλεσαν την ΕΕ όχι μόνο να στείλει παρατηρητές, αλλά και να αναλάβει το συντονισμό της όλης επιχείρησης. Το 1995, η Ε.Ε συνέβαλε στην προετοιμασία και παρακολούθηση των Παλαιστινιακών Εκλογών, με συμμετοχή και της Ελλάδας.

⁸² Καταυλισμός «ΑΘΗΝΑ» στο Κουκές, «ΟΛΥΜΠΙΑ» στα Τίρανα και «ΒΕΡΓΙΝΑ» στο Πόγραδετς.

⁸³ Ένας Λόχος Πεζικού, μία Διμοιρία Μηχανικού και Εθνικό Στοιχείο Υποστήριξης, συνολικής δύναμης 95 ανδρών και είχε στη διάθεσή του 33 οχήματα.

5.2.12 Κονγκό- Επιχείρηση «ARTEMIS» (11 Ιουλ 2003 - 1 Σεπ 2003). Το Μάιο του 2003, το Σ.Α του ΟΗΕ αποφάσισε την ανάληψη ειρηνευτικής επιχείρησης στην Λ. Δ. του Κονγκό με αποστολή τη σταθεροποίηση και ασφάλεια στην περιοχή BUNIA της Λ. Δ. του Κονγκό. Η επιχείρηση με κωδική ονομασία “ARTEMIS”, στην οποία συμμετείχε και η χώρα μας, άρχισε στις 12 Ιουλίου 2003 υπό την Ε.Ε. η δε δύναμη που αναπτύχθηκε ονομάστηκε IEMF (Interim Emergency Multinational Force).

5.2.13 Βοσνία-Ερζεγοβίνη IFOR-SFOR (14 Δεκ 1995- 4 Δεκ 2004). Ως επακόλουθο της καταστροφικής και ολοκληρωτικής διαμάχης, που ξέσπασε στην πρώην επαρχία της Γιουγκοσλαβίας το Καλοκαίρι του 1991, η ΕΕ και ο ΟΑΣΕ, ανέλαβαν αρκετές πρωτοβουλίες για την εδραίωση της ειρήνης και του διαλόγου στην περιοχή. Στο πλαίσιο αυτό συστάθηκε από το ΝΑΤΟ η Πολυεθνική Στρατιωτική Δύναμη με την ονομασία IFOR (Implementation Force - Δύναμη Επιβολής Ειρήνης). Η επιχείρηση έλαβε την κωδική ονομασία «JOINT ENDEAVOR» στην οποία συμμετείχε και η Ελλάδα (ΕΛΔΥΒ). Στη συνέχεια αποφασίστηκε στη σύνοδο κορυφής της Κωνσταντινούπολης στις 28 Ιουνίου η ανάληψη της επιχείρησης από την Ε.Ε με την επωνομασία “ALTHEA” (Δεκ 2004), ενώ παράλληλα δημιουργήθηκε Νατοϊκό Στρατηγείο στο Σεράγεβο (NHQ Sarajevo). Η ΕΛΔΥΒ επιτέλεσε τεράστιο έργο και έφερε σε πέρας περί τις 2000 αποστολές έχοντας διανύσει πάνω από 19 εκατομμύρια χιλιόμετρα, χωρίς κανένα ατύχημα, παρά τις αντίξοες καιρικές συνθήκες, την κακή κατάσταση των δρόμων και την επικινδυνότητα των δρομολογίων.

5.2.14 Αλβανία. Απεγκλωβισμός 240 Ξένων Αξιωματικών από την Αλβανία - Επιχείρηση "ΚΟΣΜΑΣ (15 Μαρ 1997). Μετά την κατάρρευση των «παρατραπεζικού συστήματος» στην Αλβανία, η αναρχία κυριαρχούσε από το Βορρά μέχρι το Νότο. Το Μάρτιο του 1997, η κατάσταση ήταν εκτός ελέγχου και άκρως επικίνδυνη για κάθε ξένο που διέμενε στην Αλβανία. Αρκετές χώρες μερίμνησαν για την απομάκρυνση του προσωπικού που βρίσκονταν τότε στα Τίρανα (διπλωμάτες, επιχειρηματίες, στρατιωτικοί και άλλοι ιδιώτες). Το ίδιο έπραξε και η Ελλάδα στις 14 Μαρτίου 1997, εκτελώντας με πλήρη επιτυχία την επιχείρηση «ΚΟΣΜΑΣ» καταφέροντας την ασφαλή απομάκρυνση με πλοία του Π.Ν. 52 Ελλήνων, 5 Βέλγων, 171 Κινέζων, 40 Αιγυπτίων, 10 Ιρανών και 20 Ιορδανούς και Παλαιστίνιους υπηκόους.

5.2.15 Τσαντ «EUFOR TCHAD-RCA». Οι βίαιες συγκρούσεις στο Darfur, προκάλεσαν μεγάλο κύμα προσφύγων που κατέφυγαν στο Τσαντ και την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία. Η περιοχή βρέθηκε να αντιμετωπίζει μία κρίση ανθρωπιστικού χαρακτήρα, χωρίς να έχει τη δυνατότητα να τη διαχειριστεί. Η Ε.Ε για την αντιμετώπιση της κρίσης, ανέπτυξε μία πολυδιάστατη Διεθνή Δύναμη με την ονομασία MINURCAT (United Nations Mission in the Central Africa Republic and the Chad) αναλαμβάνοντας την επιχείρηση με την ονομασία EUFOR (Europe Force) CHAD/RCA. Η Ελληνική συμμετοχή περιελάμβανε ένα μεταφορικό αεροσκάφος C-130 και αριθμό επιτελών για την υποστήριξη του Επιχειρησιακού Στρατηγείου (OHQ) στο Παρίσι και του Στρατηγείου Δυνάμεων στο Τσαντ.

5.2.16 Ερυθραία - Αιθιοπία «UNMEE». Η διαμάχη μεταξύ Ερυθραίας και Αιθιοπίας ξεκίνησε το Μάιο του 1998, σαν αποτέλεσμα συνοριακής αμφισβήτησης και οδήγησε σε ένοπλη σύρραξη. Αρχικά ο ΟΗΕ συγκρότησε δύναμη παρατηρητών, με την ονομασία UNMEE (UN Mission in Ethiopia and Eritrea), ενώ στη συνέχεια αναπτύχθηκε πολυεθνική δύναμη, στην οποία συμμετέχει και η χώρα μας με μικρό αριθμό στελεχών.

5.2.17 Ναγκόρνο Καραμπάχ «HLPG» ΟΑΣΕ. Στα πλαίσια του ΟΑΣΕ (OSCE) έχει συγκροτηθεί επιτελείο, High Level Planning Group (HLPG), με έδρα τη Βιέννη, προκειμένου να μελετά τρόπους αποκλιμάκωσης της έντασης μεταξύ των αντιμαχόμενων μερών (Αρμενίας και Αζερμπαϊτζάν), γύρω από την περιοχή του Ναγκόρνο – Καραμπάχ, καθώς επίσης και περιπτώσεις επέμβασης για ειρήνευση στην περιοχή. Στην Ειρηνευτική Αποστολή η χώρα μας συμμετέχει με ένα (1) στέλεχος του Σ.Ξ. στο τμήμα Επιχειρήσεων.

5.2.18 Επιχείρηση «ESSENTIAL HARVEST» (Αυγ 2001- Οκτ 2001). Διεξήχθη αποκλειστικά από Νατοϊκές Χώρες, υπό την ηγεσία της Μ. Βρετανίας, με σκοπό τον αφοπλισμό και την καταστροφή του οπλισμού και των πυρομαχικών του Εθνικού Απελευθερωτικού Στρατού (NLA) των Αλβανοφώνων. Η χώρα μας συμμετείχε με ένα Μηχανοκίνητο Τάγμα Πεζικού και Τμήματα υποστήριξης, συνολικής δύναμης 400 περίπου ανδρών και ονομάστηκε ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΣΚΟΠΙΩΝ (ΕΛΔΥΣ).

5.2.19 ΠΓΔΜ

- **Επιχείρηση «AMBER FOX» (26 Σεπ 2011- 15 Δεκ 2002).**
Νατοϊκή επιχείρηση η οποία είχε αποστολή την προστασία των Διεθνών Παρατηρητών, για τον έλεγχο της εφαρμογής του Σχεδίου Ειρήνης στην ΠΓΔΜ. Η ελληνική συμμετοχή περιλαμβάνει 28 στελέχη.

- **Επιχείρηση «Concordia» (31 Μαρ 2015- 15 Δεκ 2003).**
Διεξήχθη κατόπιν αιτήματος του Προέδρου Trajkovski με βασικό στόχο να συμβάλει περαιτέρω σε ένα σταθερά ασφαλές περιβάλλον με απώτερο σκοπό τη δημιουργία μιας ειρηνικής, δημοκρατικής και ακμάζουσας χώρας. Η χώρα μας συμμετείχε στην επιχείρηση με διάθεση στελεχών, μέσων και δυνάμεων. Η επιχείρηση ολοκληρώθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2003 και αντικαταστάθηκε από Αστυνομική δύναμη της Ε.Ε. Το Δεκ 2013, η αστυνομική επιχείρηση “PROXIMA” της ΕΕ στην ΠΓΔΜ διαδέχτηκε τη στρατιωτική επιχείρηση της «CONCORDIA», με τη συμμετοχή και πάλι ελλήνων αστυνομικών.

5.2.20 Επιχείρηση της Ε.Ε στη Λ.Α Κονγκό (24 Ιαν – 30 Νοε 2006).
Στις 24 Ιαν 06, ο ΟΗΕ ζήτησε από την ΕΕ να διαθέσει μια κατάλληλη δύναμη εφεδρειών που θα ενίσχυε τις δυνατότητες ταχείας αντίδρασης της MONUC κατά τη διάρκεια και το μετέπειτα διάστημα των προεδρικών εκλογών στη Λ. Α. του Κονγκό. Η MONUC (UN Organization Mission In The Democratic Republic Of Congo), είναι η δύναμη του ΟΗΕ που έχει αναπτυχθεί στο Κονγκό από τον Αύγουστο του 2003 στο πλαίσιο του άρθρου 7 του ΟΗΕ. Αριθμεί περί τα 16.700 άτομα. Αποστολή της δύναμης της ΕΕ ήταν η υποστήριξη, εάν απαιτηθεί, της MONUC κατά την όλη διαδικασία των εκλογών και τη μετεκλογική περίοδο. Η αποστολή περατώθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2006.

5.2.21 Αφγανιστάν Operation Enduring Freedom (OEF A). Έπειτα από τις τρομοκρατικές επιθέσεις της «Al Qaeda» εναντίον των ΗΠΑ (2001), ο Πρόεδρος Μπους κήρυξε τον πόλεμο κατά των Ταλιμπάν. Έτσι, η Συμμαχία διεξήγαγε χερσαίες και αεροπορικές επιχειρήσεις εναντίον των θέσεων των Ταλιμπάν και με τελικό ΑΝΣΚ τη σύλληψη του Οσάμα Μπιν Λάντεν και των υπόλοιπων ηγετών της τρομοκρατικής οργάνωσης. Παράλληλα, διεξήγαγε ναυτικές επιχειρήσεις με μία Πολυεθνική ναυτική Δύναμη, που συστάθηκε υπό τις ΗΠΑ γι’ αυτό το σκοπό. Στην τελευταία η χώρα μας συμμετείχε με αριθμό πολεμικών πλοίων και παράλληλα

παρείχε διευκολύνσεις στις Νατοϊκές δυνάμεις με το Ναύσταθμο και το αεροδρόμιο της Σούδας, καθώς και το Ναυτικό Νοσοκομείο Αθηνών. Στα τέλη του 2001, η κυβέρνηση των Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν κατέρρευσε και οι ΗΠΑ για την αποκατάσταση της ειρήνης και της σταθερότητας εγκαθίδρυσε μία Διεθνή Δύναμη Αρωγής για την Ασφάλεια, γνωστή ως ISAF. Τον Ιανουάριο του 2002, η χώρα μας αποφάσισε τη συμμετοχή της στην εν λόγω δύναμη με την ονομασία ΕΛΔΑΦ και αργότερα ΤΕΣΑΦ. Συμμετείχε στην επιχείρηση ‘‘FINGAL’’ και στη συνέχεια ‘‘PEACE IN THE WORLD’’, με την ΕΛΔΑΦ υπό την ISAF.

5.2.22 Λιβύη Επιχείρηση «UNIFIED PROTECTOR». Έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια των εξεγέρσεων της «Αραβικής Άνοιξης».⁸⁴ Το Φεβρουάριο του 2011, ο δικτάτορας Μουαμάρ Καντάφι, δεν υλοποίησε τον ήπιο εκδημοκρατισμό και ακολούθησε την πολιτική των διώξεων και εκτελέσεων. Λόγω των μαζικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο ΟΗΕ αρχικά εφάρμοσε εμπάργκο⁸⁵ στρατιωτικού υλικού στη Λιβύη και στη συνέχεια προέβη στην επιβολή απαγόρευσης πτήσεων με απώτερο σκοπό, την προστασία των αμάχων. Η τελευταία ξεκίνησε στις 19 Μαρ 2011 με ναυτικό εμπάργκο όπλων, ενώ η απαγόρευση πτήσεων και οι αεροπορικές επιδρομές κατά του Λιβυκού στρατού, αφέθηκε στη βούληση ενός διεθνούς συνασπισμού.⁸⁶ Η επιχείρηση διεξήχθη με πλοία, από τη Μόνιμη Νατοϊκή Ναυτική Δύναμη (NATO’s Standing Maritime Group 1). Η ελληνική συμμετοχή περιελάμβανε 2 φρεγάτες, ενώ ταυτόχρονα η αεροπορική βάση της Σούδας, του Ακτίου και του Άραξου χρησιμοποιήθηκαν από τους συμμάχους.

5.2.23 Δυτική Σαχάρα (MINURSO). Με απόφαση του ΣΑ του ΟΗΕ συγκροτήθηκε αποστολή παρατηρητών, με αποστολή την παροχή βοήθειας για την ομαλή διεξαγωγή του δημοψηφίσματος, προκειμένου να εκφρασθεί ελεύθερα η άποψη του λαού, εάν επιθυμεί την πλήρη ανεξαρτησία της χώρας ή την ενσωμάτωση της στο Μαρόκο. Η χώρα μας συμμετείχε από Σεπ 1991 μέχρι το Σεπτέμβριο 2011.

⁸⁴ «Αραβική Άνοιξη» ονομάστηκε ένα κύμα διαδηλώσεων και διαμαρτυριών στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική, το Δεκέμβριο του 2010, εναντίον των δικτατορικών καθεστώτων. Η καταπίεση και οι άθλιες συνθήκες, οδήγησαν σε εξεγέρσεις σε Αίγυπτο, Τυνησία, Υεμένη, Λιβύη και Συρία.

⁸⁵ Απόφαση 1970/2011 του Συμβουλίου Ασφαλείας.

⁸⁶ Επικεφαλής η Γαλλία, με συμμάχους τη Βρετανία, τις ΗΠΑ και τον Καναδά, καθώς υπήρχε έλλειψη συναίνεσης από τα μέλη του NATO.

5.2.24 Παροχή βοήθειας. Η Ελλάδα συμμετείχε και στη βοήθεια που ζητήθηκε τόσο από τις ΗΠΑ, μετά τον τυφώνα «KATPINa» (16-19 Σεπ 2005), όσο και από το Πακιστάν, μετά το σεισμό της 8 Οκτ 05.

5.3 Επιχειρήσεις σε εξέλιξη που συμμετέχει η Ελλάδα

5.3.1 Επιχείρηση E.E «ATALANTA». Ναυτική επιχείρηση υπό την αιγίδα της ΕΕ, για την καταπολέμηση της πειρατείας ανοιχτά των ακτών της Σομαλίας.

5.3.2 Επιχείρηση Joint Enterprise - Φάση Deterrent Presence (ΕΛΔΥΚΟ 3). Το NATO ηγείται της ειρηνευτικής επιχείρησης υποστήριξης της ειρήνης στο Κοσσυφοπέδιο (KFOR) από τον Ιούνιο του 1999 για τη στήριξη των ευρύτερων διεθνών προσπαθειών με σκοπό την οικοδόμηση της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή. Τον Απρίλιο 2005 η Επιχείρηση μετονομάστηκε σε Joint Enterprise.

5.3.3 Αφγανιστάν - Resolute Support Mission (RSM). Στις 15 Ιαν 2002, η Ελλάδα ενέκρινε την ανάπτυξη Ελληνικών Δυνάμεων στο Αφγανιστάν και συγκεκριμένα στην περιοχή της ΚΑΜΠΟΥΛ και των περιχώρων της. Τον Ιανουάριο 2015 η επιχείρηση μετονομάστηκε σε Resolute Support Mission.

5.3.4 Επιχείρηση «ACTIVE ENDEAVOUR». Μετά τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, το NATO προχώρησε για πρώτη φορά στην ιστορία του στην ενεργοποίηση του Άρθρου V και διεξήγαγε (και συνεχίζει να διεξάγει) την επιχείρηση «Active Endeavour» με σκοπό την υποστήριξη των επιχειρήσεων στο πλαίσιο της παγκόσμιας αντιτρομοκρατικής εκστρατείας, από τις μόνιμες ναυτικές δυνάμεις του NATO. Στα πλαίσια αυτά ανατέθηκε κατ' αρχάς στις Μόνιμες Ναυτικές Δυνάμεις της Μεσογείου και του Ατλαντικού (STANAVFORMED και STANAVFORLAND).

5.3.5 Επιχείρηση «ENDURING FREEDOM». Το Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό συνεισέφερε δυνάμεις στα πλαίσια της επιχείρησης των ΗΠΑ και των Συμμάχων τους στην περιοχή της Κεντρικής Ασίας. Η Πολυεθνική Ναυτική Δύναμη που έχει συσταθεί, τελεί υπό τη Διοίκηση της Αμερικανικής Κεντρικής Διοίκησης US CENTCOM (U.S. Central Command), της οποίας η θαλάσσια περιοχή

ευθύνες είναι η Ερυθρά Θάλασσα, η Αραβική Θάλασσα, ο Περσικός Κόλπος και ο Ινδικός Ωκεανός.

5.3.6 Standing NATO Maritime Group (SNMG-2). Η δύναμη SNMG-2 (Standing NATO Maritime Group - 2), πρώην SNFM (Standing Naval Force Mediterranean), παρέχει στο NATO συνεχή ναυτική υποστήριξη σε επιχειρήσεις άμεσης αντίδρασης NRF (NATO Response Force) σε ειρηνικές περιόδους, κρίσης και έντασης. Στο NATO υφίστανται δύο (2) ναυτικές δυνάμεις μεγάλων πλοίων επιφανείας, οι SNMG-1 και SNMG-2 που αναλαμβάνουν καθήκοντα NRF εναλλάξ ανά εξάμηνο. Από τις 12 Μαρτίου 2010 η SNMG2 αναπτύχθηκε εκ νέου στη θαλάσσια περιοχή του κόλπου του Άντεν στο πλαίσιο της επιχείρησης «Ocean Shield». Από τις 27 Φεβρουαρίου 2016 η SNMG2 αναπτύχθηκε στη θαλάσσια περιοχή του Αιγαίου στο πλαίσιο απαγόρευσης των παράνομων μεταναστευτικών ροών.

5.3.7 Standing NATO Mine Countermeasures Group 2 (SNMCMG-2). Η Συμμαχική αντιναρκική δύναμη SNMCMG-2 (Standing NATO Mine Countermeasures Group 2), πρώην MCMFORMED (Mine Counter Measures Force Mediterranean), παρέχει στο NATO συνεχή αντιναρκική ναυτική υποστήριξη. Η εν λόγω δύναμη ενεργοποιήθηκε στις 27 Μαΐου 1999, ως μια αντιναρκική δύναμη μόνιμα διαθέσιμη στη Μεσόγειο που συγκροτείται για δράση σε περίοδο ειρήνης, κρίσης ή σύγκρουσης. Την 1η Ιανουαρίου 2005 η δύναμη μετονομάστηκε σε STANDING NATO MINE COUNTER MEASURES GROUP2.

5.3.8 Μάλι. Κατόπιν αιτήματος της κυβέρνησεως του Μάλι, η Ε.Ε απέστειλε στρατιωτικούς, προκειμένου να εκπαιδεύσουν τις Ε.Δ της χώρας [Malian Armed Forces (MaAF)].

Η παρούσα ελληνική συμμετοχή σε EYE, όπως στο Παράρτημα «Δ», ενώ το σύνολο των EYE σε εξέλιξη των Η.Ε, όπως στο Παράρτημα «Ε».⁸⁷

⁸⁷ EYE των Η.Ε σε εξέλιξη. Γενικές πληροφορίες από την ιστοσελίδα του Ο.Η.Ε. Τελευταία ενημέρωση Οκτ 17. http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/dpko/P_K_O.pdf. Προσπελάστηκε την 02 Νοε 17.

5.4 Σκοπιμότητα συμμετοχής της Ελλάδος

Η συμμετοχή της Ελλάδος στις ΕΥΕ, εξαρτάται από πολλούς παράγοντες και συνιστώσες, όπως είναι οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα της χώρας ως μέλος Διεθνών οργανισμών, η θέση και το κύρος της εντός των Διεθνών Οργανισμών, το Διεθνές Δίκαιο, η γεωστρατηγική της θέση, η έννοια της απειλής, το περιβάλλον ασφαλείας, αλλά και η κουλτούρα, η νοοτροπία και η αντίδραση του λαού σχετικά με τις ΕΥΕ. Αναλυτικότερα, η Ελλάδα έχει εδώ και χρόνια επιλέξει ως βασική αρχή στην εξωτερική της πολιτική το Διεθνές Δίκαιο, με σκοπό την εξυπηρέτηση των εθνικών επιδιώξεων. Όσον αφορά τη γεωστρατηγική της θέση, η χώρα μας, ως κράτος-μέλος της Ε.Ε και του ΝΑΤΟ, κατέχουσα κεντρική θέση στην περιοχή των Βαλκανίων και της Ανατολικής Μεσογείου, με ισχυρή ναυτική παρουσία και με δεδομένη την πολιτική-κοινωνική σταθερότητα, διαδραματίζει σημαντικότερο σταθεροποιητικό ρόλο στην ευρύτερη περιοχή. Οι δηλώσεις του τέως ΥΕΘΑ κ. Δημήτρη Αβραμόπουλου επιβεβαιώνουν τα παραπάνω: *«Η χώρα μας, παρά την οικονομική κρίση, διαθέτει ένα από τα πιο αξιόπιστα αμυντικά συστήματα στην Ευρώπη. Η δε γεωπολιτική της θέση, την καθιστά έναν αξιόλογο στρατηγικό παίκτη και πολύτιμο σύμμαχο, στο σταυροδρόμι μιας ταραγμένης περιοχής όπου οι χώρες μ' αληθινή προσήλωση στη δημοκρατία και την ελευθερία, με σταθερό πολιτικό σύστημα είναι ελάχιστες»*.⁸⁸ Ιδιαίτερα στα χρόνια του 21ου αιώνα, πραγματοποιήθηκαν μεγάλες ανακατατάξεις σε παγκόσμιο επίπεδο, πολλές από τις οποίες έλαβαν χώρα στον εγγύς και ευρύτερο περίγυρο της Χώρας. Ειδικότερα, ο πόλεμος του Κόλπου, η «Αραβική Άνοιξη», οι εξελίξεις στα βόρεια σύνορά μας, η εκ νέου προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού, η Ουκρανική Κρίση, η ανακάλυψη υποθαλάσσιων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων, η ανάγκη ανακήρυξης Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών (ΑΟΖ) και καθορισμού της Υφαλοκρηπίδας, ο σχεδιασμός και η κατασκευή νέων αγωγών μεταφοράς υδρογονανθράκων, αποτελούν γεγονότα που δημιουργούν ένα περιβάλλον, το οποίο χαρακτηρίζεται από διεθνείς συνεργασίες, αλλά και από υψηλό κίνδυνο συγκρούσεων. Επιπρόσθετα, η νέα στρατηγική αντίληψη του ΝΑΤΟ, περιλαμβάνει και τον προσδιορισμό νέων απειλών, όπως η τρομοκρατία, τα αποτυχημένα κράτη, ο πολλαπλασιασμός των όπλων μαζικής καταστροφής, αλλά και η αλλαγή του κλίματος, η εξασφάλιση της ενέργειας, ακόμα και η καταπολέμηση της

⁸⁸ ΥΠΕΘΑ/Διεύθυνση Πολιτικής Εθνικής Άμυνας, «ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟΣ», Αθήνα, ΤΥΕΣ 2015, σελ 5.

πειρατείας.⁸⁹ Σε αυτό το περιβάλλον, η χώρα μας προβαίνει σε αξιολόγηση της θέσης της και αναθεωρεί, όπου απαιτείται, τις στρατηγικές της συμμαχίες στο διεθνές και περιφερειακό περιβάλλον ασφαλείας. Η Ελλάδα μέσα στο πλαίσιο αυτό, χρησιμοποιεί τις Ε.Δ. ως εργαλείο της εξωτερικής πολιτικής, οι οποίες με τη σειρά τους, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, σχεδιάζουν και υλοποιούν την Πολιτική Εθνικής Άμυνας, της οποίας μερικές βασικές αρχές⁹⁰ είναι:

- Η διαφύλαξη της ειρήνης, η διατήρηση της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας και η προάσπιση της εθνικής ανεξαρτησίας, της κυριαρχίας και της ασφάλειας του λαού μας από οποιαδήποτε εξωτερική επίθεση ή απειλή.

- Η εγγύηση της ασφάλειας του Κυπριακού Ελληνισμού και η μέριμνα για την ασφάλεια των ελληνικών μειονοτήτων στο εξωτερικό.

- Η εξασφάλιση της δυνατότητας εκτέλεσης των χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων στρατηγικών μεταφορών.

- Η ύπαρξη σταθερότητας στην περιοχή, η εκτόνωση περιφερειακών συγκρούσεων και η διατήρηση στρατιωτικής ισορροπίας.

- Η προώθηση σχέσεων φιλίας, καλής γειτονίας και συνεργασίας στη ζώνη γεωπολιτικού ενδιαφέροντός μας, στην Ευρώπη, την Αδριατική, τα Βαλκάνια, τη Μαύρη Θάλασσα, την Ανατολική Μεσόγειο, τη Μέση Ανατολή και τη Βόρειο Αφρική.

- Η μεγιστοποίηση των πλεονεκτημάτων από τη συμμετοχή μας στις Συμμαχίες, τα συλλογικά όργανα ασφάλειας και τις υπερεθνικές ενώσεις (NATO, ΔΕΕ, ΟΑΣΕ, ΕΕ) για την προάσπιση των εθνικών μας συμφερόντων, τιμώντας παράλληλα τις υποχρεώσεις μας έναντι αυτών.

- Η συμβολή στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας, ιδιαίτερα μέσα από την ανάπτυξη της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας και την υλοποίηση εξοπλιστικών προγραμμάτων και προγραμμάτων αμυντικής έρευνας.

⁸⁹ Άρθρο του Αντγου (ε.α) Παπαποστόλου Σεραφείμ, Επίτιμου Επιτελάρχη του Γ'ΣΣ/NDC-GRC, «Οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις στη Δύναμη NRF του NATO, σελ.3.

⁹⁰ ΥΠΕΘΑ, Στρατηγική Άμυνας, <http://www.mod.mil.gr/mod/el/content/show/90/678>. Προσπελάστηκε 30 Οκτ17.

- Η ενίσχυση των συνθηκών ασφάλειας των πολιτών με τη συνδρομή των Ενόπλων Δυνάμεων στην αντιμετώπιση συμφορών, μεγάλων καταστροφών και γενικά έκτακτων αναγκών του πληθυσμού.

Ως αποτέλεσμα, οι Ε.Δ έχουν δημιουργήσει ένα πλέγμα συμφωνιών με μεγάλο αριθμό χωρών, Συμμάχων στο ΝΑΤΟ, εταίρων στην Ε.Ε, αλλά και χωρών που δεν συμπεριλαμβάνονται στους παραπάνω Οργανισμούς, μέσω των οποίων συνεργάζονται, συνεκπαιδεύονται, ανταλλάσσουν απόψεις, εκτιμήσεις και τεχνογνωσία. Η επιλογή των χωρών υλοποιείται με κριτήριο πάντα, την προαγωγή των εθνικών συμφερόντων, τη σφυρηλάτηση σχέσεων καλής γειτονίας και την αναβάθμιση του επιπέδου ασφαλείας και συνεργασίας. Η ρευστότητα και η αστάθεια του διεθνούς περιβάλλοντος, δημιουργεί την απαίτηση για συνεχή και ενδεδειγμένη παρακολούθηση των τεκταινομένων, ώστε η χώρα μας να δύναται να ανταποκριθεί κάθε φορά κατά το βέλτιστο δυνατό τρόπο στα νέα δεδομένα που θα διαμορφωθούν. Στην προαναφερόμενη τροποποίηση εμπίπτουν και οι Ε.Δ της χώρας, οι οποίες συμβάλλουν με το δικό τους τρόπο στη διαμόρφωση των δεδομένων αυτών κατά τρόπο ευνοϊκό για τα εθνικά συμφέροντα. Παράλληλα, η χώρα μας σαν μέλος της Ε.Ε, επιδιώκει την περαιτέρω ολοκλήρωση των ευρωπαϊκών πολιτικών και μετέχει στις ευρωπαϊκές προσπάθειες για προστασία και διασφάλιση των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε, που τυγχάνει να είναι και σύνορα της Ελλάδας. Από τα παραπάνω, γίνεται προφανές ότι η αποτελεσματικότητα της ανωτέρω συμβολής των Ε.Δ και η αναπροσαρμογή των στόχων τους σε σχέση πάντα με το γεωστρατηγικό περιβάλλον, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στη λεγόμενη ελληνική στρατηγική αναθεώρηση.

Όπως ειπώθηκε παραπάνω, η χώρα μας επηρεάστηκε από τις εξελίξεις που σημειώθηκαν μετά το 1989, υιοθετώντας μια νέα Εθνική Στρατηγική, που οι βασικοί της άξονες περιλαμβάνουν τον Ευρωπαϊκό προσανατολισμό της, τη δυναμική οικονομική πολιτική και τη συγκρότηση μιας αμυντικής στρατηγικής που καλύπτει τον ενιαίο χώρο του Ελληνισμού. Ως στόχοι της Αμυντικής μας Στρατηγικής έχουν προσδιορισθεί η διαφύλαξη της εδαφικής ακεραιότητας και των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων, η διατήρηση και η ενίσχυση της αποτρεπτικής μας ικανότητας, η υποστήριξη των Ελληνικών Εθνικών Συμφερόντων και η συμβολή μας στην περιφερειακή και διεθνή ασφάλεια. Παράλληλα, επειδή η συλλογική άμυνα παραμένει και θα παραμείνει ο πυρήνας και η βασική αρχή στην οποία εδράζεται η Συμμαχία, για την Ελλάδα αποτελεί μονόδρομο η δραστηριοποίηση της στρατιωτικής

διπλωματίας από την οποία προκύπτουν και οι υποχρεώσεις μας για συμμετοχή σε ειρηνευτικές επιχειρήσεις.⁹¹ Η Ελλάδα στήριξε και στηρίζει σταθερά αυτού του είδους επιχειρήσεις για τους παρακάτω λόγους:

Η Ελλάδα, σαν χώρα της Βαλκανικής, επηρεάζεται άμεσα από τις εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή της Ν.Α Ευρώπης και επομένως έχει άμεσο συμφέρον στη σταθεροποίηση της περιοχής αυτής. Πέραν αυτού, η συμμετοχή μας είναι επιβεβλημένη για την εκδήλωση της καλής διάθεσης, επίδειξη αποφασιστικότητας, συμμετοχή στη διαμόρφωση των εξελίξεων και επιβολής του ρόλου της Ελλάδος στην εγγύς και ευρύτερη γεωγραφική περιοχή.

Η συμμετοχή της στις ΕΥΕ για τη σταθεροποίηση της Ανατολικής Ευρώπης γενικότερα και της Ν.Α Ευρώπης ειδικότερα, δίνει στη χώρα μας την δυνατότητα να αναδείξει τον ρόλο της και να αυξήσει το κύρος της, τόσο στα πλαίσια των οργανισμών στους οποίους ανήκει (ΝΑΤΟ, ΔΕΕ, Ε.Ε), όσο και σε σχέση με τις χώρες των παραπάνω περιοχών. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζονται γεωπολιτικά οφέλη, εξ αιτίας της ενίσχυσης του ρόλου της στα Βαλκάνια και τον ευρύτερο χώρο.

Η ανάπτυξη συνθηκών αστάθειας και κρίσης δημιουργεί πρόσφορο έδαφος για τη διεκδίκηση εκ μέρους της Τουρκίας του ρόλου της περιφερειακής υπερδύναμης, ενώ αντίθετα η ανάπτυξη συνθηκών σταθερότητας, ειρήνης, ασφάλειας και συνεργασίας στην περιοχή, αφενός μεν ακυρώνει αυτή την προοπτική και γενικότερα δημιουργεί τις προϋποθέσεις ανάπτυξης όλων των κρατών της περιοχής.

Θα είναι σε θέση να διεκδικεί πειστικά το δικαίωμα να έχει λόγο, να διατυπώνει άποψη, να προβάλλει προτάσεις για τη διαμόρφωση των εξελίξεων και επίλυση των προβλημάτων προς την κατεύθυνση που εξυπηρετούνται τα Εθνικά της συμφέροντα.

Έχει την ανάγκη υποστήριξης των κρατών μελών του ΟΗΕ για την επίλυση των εθνικών της θεμάτων, η οποία περνάει μέσα από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ και εξασφαλίζει το σεβασμό, το κύρος και τα ερείσματα, που απαιτούνται για την επίλυση των εθνικών θεμάτων στα πλαίσια του ΟΗΕ.

Επιδεικνύει ότι «παραμένει πάντοτε πλήρως αφοσιωμένη στην προώθηση των δημοκρατικών αρχών διακυβέρνησης, της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, της αυστηρής τήρησης του διεθνούς δικαίου και του σεβασμού των

⁹¹ Άρθρο του Αντγου (ε.α) Παπαποστόλου Σεραφείμ, Επίτιμου Επιτελάρχη του Γ'ΣΣ/ΝDC-GRC, «Οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις στη Δύναμη NRF του ΝΑΤΟ, σελ.3.

ανθρωπίνων δικαιωμάτων».⁹²

Αποδεικνύει με συνέπεια την αφοσίωσή της στο σύστημα των Η.Ε και την αποστολή τους για τη διατήρηση της ειρήνης σε όλη την υδρόγειο. Η αφοσίωση αυτή, αποδεικνύεται έμπρακτα μέσω της πολιτικής και οικονομικής ενίσχυσης ειρηνευτικών αποστολών, καθώς και με την παρουσία ελληνικού στρατιωτικού και αστυνομικού προσωπικού στις διάφορες ειρηνευτικές επιχειρήσεις.⁹³

Επιβεβαιώνει έμπράκτως τη συνεπή ανταπόκριση της, στις συμβατικές της υποχρεώσεις, προσδοκώντας ανταποδοτικά πολιτικά και στρατιωτικά οφέληματα, και επιδιώκοντας την προβολή της Ελλάδος και των ελληνικών θέσεων στο εξωτερικό.

Κατοχυρώνει την ασφάλεια και τα κυριαρχικά της δικαιώματα και δημιουργεί συνθήκες ειρήνης, ασφάλειας, συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή της Ελλάδος.

Αναβαθμίζει το ρόλο και την επιρροή της στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών ασφάλειας στους οποίους ανήκει και ιδιαίτερα στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου.

Εμπεδώνει την εμπιστοσύνη, προωθεί τη σταθερότητα, την ασφάλεια και την ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής ενδιαφέροντος, πρεσβεύοντας το σεβασμό των αρχών της διεθνούς έννομης τάξης, όπως αυτές αποτυπώνονται στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.⁹⁴

Ενισχύει και προωθεί τον περιφερειακό ρόλο της Ελλάδος, ως παράγοντα σταθερότητας και ειρήνης στο συνεχές μεταβαλλόμενο περιβάλλον της Ν.Α Ευρώπης και συμμετέχει πλήρως και ισότιμα σε όλες τις αποφάσεις και συζητήσεις των Διεθνών Οργανισμών και συμμαχιών που άπτονται των εθνικών της συμφερόντων.

Δημιουργεί ευνοϊκό κλίμα και προδιάθεση, για την προαγωγή των ελληνικών θέσεων και επιδιώξεων.

Γενικότερα, μέσα από τη συμμετοχή μας στις ΕΥΕ και έχοντας επιλέξει ως θεμέλιο λίθο της εξωτερικής και αμυντικής μας πολιτικής το Διεθνές Δίκαιο, έχουμε το πλεονέκτημα αξιοποίησης των εθνικών μας δυνατοτήτων, προβολή

⁹² Ομιλία του τέως ΥΠΕΞ, κ. Π. Μολυβιάτη, στην 59^η Γ.Σ του ΟΗΕ (Σεπ 2004).

⁹³ Ιστοσελίδα ΥΠΕΞ. <http://www.mfa.gr/missionsabroad/un/greece-in-organization/peace-and-security.html?page=3>. Προσπελάστηκε 28 Οκτ 17.

⁹⁴ ΥΠΕΘΑ/Διεύθυνση Πολιτικής Εθνικής Άμυνας, «ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟΣ» Αθήνα, ΤΥΕΣ, 2015, σελ 81.

των εθνικών μας θέσεων και ισχυροποίηση της παρουσίας μας σε συμμαχικό και διεθνές επίπεδο.

Τέλος, η ικανότητα αποτροπής πολέμου μέσω της συμμαχικής κοινής προσπάθειας (συλλογική άμυνα), συμβάλλει στη μείωση των κινδύνων στο δικό μας έδαφος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η βοήθεια που μας διατέθηκε από το NATO σε συνεργασία με την Ε.Ε (11 Φεβ 2016), με τη ναυτική δύναμη SNMG2, στο πλαίσιο αντιμετώπισης της μεγαλύτερης κρίσης (μετά το Β' ΠΠ) παράνομης εισόδου μεταναστών και προσφύγων από τα ανατολικά θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας.⁹⁵

5.5 Παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμετοχή της Ελλάδος σε ΕΥΕ.

Η συμμετοχή της χώρας μας στις ΕΥΕ, εξαρτάται από πολλούς εσωτερικούς και εξωτερικούς παράγοντες. Μία χώρα για τη συμμετοχή της σε τέτοιου είδους επιχειρήσεις, θα πρέπει να έχει εξασφαλίσει τόσο την εσωτερική (αποδοχή από το λαό), όσο και την εξωτερική νομιμοποίηση (Διεθνή κοινότητα), προκειμένου να αποφύγει τις αντιδράσεις εντός της χώρας, αλλά και τις επιπτώσεις-αντίποινα στο διεθνές περιβάλλον. Για την Ελλάδα ειδικότερα, τα παραπάνω όχι μόνο επηρεάζουν τη συμμετοχή αλλά και τον τρόπο συμμετοχής. Η εμπλοκή σε μάχη είναι βέβαιο ότι θα επιφέρει απώλειες σε ανθρώπινο δυναμικό. Με τα σημερινά δεδομένα η ελληνική κοινωνία είναι αδύνατο να αποδεχθεί την απώλεια Ελλήνων στρατιωτών σε ξένη χώρα, ακόμα κι εάν πρόκειται για μόνιμα στελέχη ή επαγγελματίες οπλίτες. Το πολιτικό κόστος θα ήταν τεράστιο για την οποιαδήποτε κυβέρνηση να διαχειριστεί κάτι τέτοιο. Ουσιαστικά η ελληνική κοινωνία θα βίωνε μια κατάσταση ανάλογη αυτής που βίωσε η αμερικανική κοινωνία τη δεκαετία 1965-1975, με τον πόλεμο του Βιετνάμ.

Ένα άλλο σοβαρό μειονέκτημα είναι η αντίδραση που θα υποστεί η χώρα από τους «θιγμένους». Δηλαδή τα αντίποινα, με τη μορφή τρομοκρατικών επιθέσεων κατά της χώρας, που μέχρι στιγμής έχουμε αποφύγει, ως αντεκδίκηση της ενεργής στρατιωτικής συμμετοχής της Ελλάδας. Κι αυτό με τη σειρά του θα ήταν πολιτικά αδύνατο να δοθεί ικανοποιητική απάντηση από μια κυβέρνηση, στο

⁹⁵ NATO Public Diplomacy Division (PDD) – Press & Media Section, fact sheet, «NATO's Deployment in the Aegean Sea», May 2016. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_05/20160519_1605-factsheet-aegean-sea.pdf. Προσπελάστηκε 29 Οκτ17. UN Security Council Resolution 1970 (2011). Διαθέσιμο: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1970\(2011\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1970(2011)). Προσπελάστηκε Αυγ 17.

ερώτημα: « Γιατί θα πρέπει να μειωθεί η ασφάλεια των Ελλήνων για γεγονότα και καταστάσεις που συμβαίνουν χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά, σε μια ξένη χώρα, η οποία δεν πείραξε ποτέ την Ελλάδα;».

Είναι, λοιπόν, φυσικό να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της εθνικής θέσης για τη συμμετοχή της χώρας στις πολυεθνικές Επιχειρήσεις ειρήνης, η κοινή γνώμη, αφού αυτή επιλέγει και κρίνει τους πολιτικούς της εκπροσώπους. Οι προτιμήσεις και οι πολιτικές επιλογές της κοινής γνώμης εξαρτώνται από την πολιτική κουλτούρα, μέρος της οποίας είναι και η κουλτούρα ασφαλείας, δηλαδή οι αντιλήψεις για το τι οι πολίτες εκλαμβάνουν ως κίνδυνο για την ασφάλειά τους, από το εγγύς και διεθνές περιβάλλον, αλλά και από την εμπειρία που έχουν από τη συμμετοχή της χώρας σε ανάλογες ένοπλες συρράξεις. Στην Ελλάδα, επειδή η κουλτούρα ασφαλείας παρουσιάζει σταθερότητα, θεωρητικά η κοινή γνώμη αποτελεί έναν από τους πιο σταθερούς διαμορφωτές της πολιτικής της Ελλάδας σε αυτό τον τομέα. Δεν είναι λίγες οι φορές που η εθνική θέση διαμορφώνεται με βάση την κοινή γνώμη και όχι πάντα λαμβάνοντας υπόψη το εθνικό συμφέρον. Είναι γνωστό, ότι οι προσωπικότητες αποφασίζουν με βάση τις προσωπικές τους προτιμήσεις και επιδιώξεις, ενώ η κοινή γνώμη με συναισθηματισμό.

Υπάρχουν διάφορες περιπτώσεις συμμετοχής μας, υπό διαφορετικές συνθήκες, που καταδεικνύουν ότι η απόφαση της συμμετοχής εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη λαϊκή συναίνεση. Η πρώτη και σημαντική ανάμειξη της Ελλάδας σε ΕΥΕ, κατά το χρονικό διάστημα που εκλέχτηκε στη θέση του μη μονίμου μέλους του Συμβουλίου Ασφαλείας (1951-1952), πραγματοποιήθηκε μεταξύ 1950-1955 στην Κορέα. Η ελληνική αποστολή είχε αρχικά πολεμική δράση, χωρίς η χώρα να τελεί σε κατάσταση πολέμου με τη Β. Κορέα. Επρόκειτο για έναν πόλεμο μεταξύ της κομμουνιστικής Ανατολής και του Δυτικού στρατοπέδου. Η Ελλάδα, μόλις είχε πρωτοενταχθεί στους κόλπους του ΝΑΤΟ, διένυε το τρίτο μετεμφυλιακό έτος και ο κόσμος βίωνε τα πρώτα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου. Η ελληνική πολιτεία και η κοινή γνώμη είχε αποθέσει προσδοκίες αμυντικής ασφαλείας στη Συμμαχία και στις ΗΠΑ, ενώ υπήρχε έντονη συναισθηματική φόρτιση κατά της «κομμουνιστικής απειλής», λόγω του εμφυλίου. Επίσης, εκείνη την εποχή, οι ΗΠΑ προσέφεραν σημαντική οικονομική και στρατιωτική βοήθεια (Δόγμα Τρούμαν) στην Ελλάδα και στην Τουρκία, ώστε να «αντισταθούν στον κομμουνισμό».

Αντίθετα, στην επιχείρηση της Ε.Ε, EUFOR RCA, στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, η μη συμμετοχή της Ελλάδας, βασιζόταν σε κοινωνικο-πολιτικά κριτήρια, αλλά κυρίως στη μη αποδοχή της συμμετοχής μας από την κοινή γνώμη. Είναι άξιο λόγου, το γεγονός ότι η περιοχή της Κεντρικής Αφρικής δεν αποτελεί περιοχή ενδιαφέροντος από πλευράς γεωστρατηγικής και οικονομίας για την Ελλάδα, αλλά ούτε και εστία απειλής για την ασφάλεια της. Η επιχείρηση διεξήχθη σε μια οικονομικά και πολιτικά ασταθή περίοδο για την Ελλάδα. Οι Έλληνες αντιμετώπιζαν μία έντονη οικονομική και εθνική ανασφάλεια σε ένα «εχθρικό» γι' αυτούς διεθνές περιβάλλον. Η Ευρώπη διαψεύδει τις ελπίδες τους για αλληλεγγύη και ο λαός ασχολείται με τα εσωτερικά ζητήματα της χώρας. Παράλληλα, η ελληνική κυβέρνηση, προκειμένου να αποκτήσει την εύνοια του λαού, δηλώνει: *«Κανένας Έλληνας στρατιώτης δεν πρόκειται να μετάσχει σε αυτή την αποστολή»*.⁹⁶

Σε κάθε περίπτωση η συμμετοχή της χώρας σε πολυεθνικές στρατιωτικές επιχειρήσεις ανά τον κόσμο είναι κατά βάση πολιτική απόφαση, η οποία λαμβάνεται πάντα με γνώμονα τις απόψεις της ελληνικής κοινωνίας και το μέγεθος του πολιτικού κόστους. Η συμμετοχή μας με μάχιμα στρατεύματα και μαχητικά αεροσκάφη έχει συζητηθεί, αλλά έχει απορριφθεί, πιθανότατα διότι η εκάστοτε πολιτική ηγεσία εκτιμά ότι τα οφέλη είναι δυσανάλογα μικρά σε σχέση με το κόστος.

5.6 Οφέλη- επιπτώσεις - κόστος

Τα αποτελέσματα από τέτοιου είδους συμμετοχές, δεν δύναται να καταγραφούν για κάθε περίπτωση και δεν είναι άμεσα ορατά. Θα πρέπει να τα εξετάσουμε σε ένα γενικότερο πλαίσιο και σαν συνολική εικόνα στο ευρύτερο παγκόσμιο διεθνές περιβάλλον και όχι σαν μεμονωμένα περιστατικά. Τα οφέλη είναι μακροπρόθεσμα και όχι βραχυπρόθεσμα και η συμμετοχή μας σε πλήθος ΕΥΕ, λειτουργεί αθροιστικά. Έπειτα από τη μακρόχρονη συμμετοχή της χώρας μας σε τέτοιου είδους επιχειρήσεις, μπορούμε να εξάγουμε κάποια συμπεράσματα.

⁹⁶ Ιστοσελίδα ΥΠΕΞ, Συνέντευξη Τύπου Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης και ΥΠΕΞ Ευ. Βενιζέλου (Υπουργείο Εξωτερικών, 24.1.2014), <http://www.mfa.gr/epikairota/prototHEMA/sunenteuxe-tupou-antiproedrou-tes-kuberneses-kai-upeks-eu-benizelou-upourgeio-exoterikon-2412014.html> . Προσπελάστηκε 30 Οκτ 17.

Η Ελλάδα σαν χώρα της Ν.Α. Ευρώπης, η οποία θεωρείται από τις στρατηγικότερες περιοχές του πλανήτη, λόγω των ενεργειακών και υδάτινων αποθεμάτων της, των διαμετακομιστικών οδών διακίνησης σημαντικού ποσού του παγκοσμίου εμπορίου και της διέλευσης των πετρελαϊκών οδών, επηρεάζει και επηρεάζεται από το ρευστό αυτό περιβάλλον ασφάλειας.

Είναι γνωστό ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις αποτελούν την κύρια έκφραση της θελήσεως του Έθνους και ένα από τα βασικά όργανα της Εξωτερικής Πολιτικής και της Πολιτικής Εθνικής Άμυνας. Αποτελούν μέσο προβολής του δυναμικού της χώρας και εκφραστή της καλής θελήσεώς για την εμπέδωση και διατήρηση της ειρήνης και της ασφάλειας στην περιοχή μας. Για το λόγο αυτό η Ελλάδα επιδιώκει τη συμμετοχή της σε ΕΥΕ, που σκοπό έχουν την εμπέδωση της ασφάλειας και τη συνεργασία για ειρηνική διευθέτηση των διαφορών. Με τον τρόπο αυτό αυξάνεται η αξιοπιστία της χώρας σαν σημαντικός παράγοντας σταθερότητας, αλλά και της δίνεται η δυνατότητα να συμβάλλει στην επίλυση των διαφορών, κατά τρόπο που θα συνάδει τουλάχιστον με τα εθνικά μας συμφέροντα.

Η χώρα μας χρειάζεται τις καλές σχέσεις με τα κράτη μέλη κυρίως του ΟΗΕ, για την επίλυση των εθνικών της θεμάτων, προκειμένου να εξασφαλίσει την συμπαράστασή τους. Με τη συμμετοχή σε ΕΥΕ αποκτά κύρος, σεβασμό και ερείσματα για χρήσιμες πολιτικές συνεργασίες στα Η.Ε.

Ο ρόλος του ελληνικού προσωπικού των ΕΥΕ, δεν περιορίζεται μόνο στην εκπροσώπηση, την παροχή βοήθειας και την αποτροπή του πολέμου, αλλά έχει μια πιο πλατιά και ευρύτερη σημασία στη γενικότερη κατάσταση που επικρατεί. Αποτελεί το «διαπραγματευτή» της Ελληνικής κυβέρνησης στο εξωτερικό, ενώ παράλληλα δεν αποτελεί απλό παρατηρητή, αλλά συμβάλλει στη διαμόρφωση των συνθηκών και στην ενεργό συμμετοχή της στη λήψη αποφάσεων που καθορίζουν τις εξελίξεις στο διεθνές και περιφερειακό περιβάλλον, με γνώμονα πάντα τα εθνικά συμφέροντα. Ένας από τους τρόπους για να υλοποιηθεί αυτό, είναι και η εκλογή της χώρας ως μη μόνιμο μέλος στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ. Σημειωτέον ότι ένα από τα σημαντικότερα κριτήρια για την εκλογή αυτή, αποτελεί η συμμετοχή και η συνεισφορά σε ΕΥΕ. Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι η πρώτη φορά που η Ελλάδα εκλέχθηκε ως μη μόνιμο μέλος του Σ.Α, ήταν το 1952-1953, αμέσως μετά την είσοδό της στο ΝΑΤΟ και επτά χρόνια μετά την ίδρυση του ΟΗΕ, ενώ εκείνη την εποχή συμμετείχε και στον πόλεμο της Κορέας. Η δεύτερη φορά που εκλέχθηκε ήταν το

2005-2006, την περίοδο δηλαδή που ήταν σε εξέλιξη οι ΕΥΕ στα Βαλκάνια και η συνδρομή της χώρας μας ήταν ιδιαίτερα σημαντική.⁹⁷

Εκτός, όμως, από τα παραπάνω πολιτικοκοινωνικά οφέλη, που λαμβάνει η χώρα μας λόγω της συμμετοχής της σε διεθνείς αποστολές, υπάρχουν θετικές επιδράσεις και στο στρατιωτικό τομέα. Οι δυνάμεις που αναπτύσσονται, η συμμετοχή ανωτάτων Αξκων στη διοίκηση των δυνάμεων αυτών, αλλά και η συμμετοχή κατάλληλων επιτελών στα στρατηγεία, αποτελούν σημαντικό εργαλείο διαμόρφωσης στρατιωτικής διπλωματίας.⁹⁸

Όπως ειπώθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, η πολυεθνικότητα, θα μπορούσε να αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα στη διεξαγωγή μίας πολυεθνικής στρατιωτικής επιχείρησης. Παρά τα παραπάνω όμως, η εκπαίδευση μεταξύ διασυμμαχικών δυνάμεων, αντιμετωπίζει τέτοιου είδους προβλήματα, καθώς συνεργάζονται για την ανάπτυξη, απόκτηση και διατήρηση των απαραίτητων στρατιωτικών δυνατοτήτων. Έτσι, όλα τα συμμετέχοντα κράτη σε διεθνείς οργανισμούς τις τελευταίες δεκαετίες, έχουν αναπτύξει ένα πρόγραμμα προσαρμογής και διαλειτουργικότητας με σκοπό να οδηγήσει σε βαθιές μεταρρυθμίσεις στις ένοπλες δυνάμεις των μελών τους στην κατεύθυνση της επαγγελματοποίησης και του εκσυγχρονισμού τους, να τις εμπλέξει στον παγκόσμιο αγώνα κατά της τρομοκρατίας και να δώσει νέα πνοή στους οργανισμούς αυτούς. Το γεγονός αυτό, αποτέλεσε για τη χώρα μας, σημείο ώθησης για τη βελτίωση της επιχειρησιακής σχεδίασης σε όλους τους Κλάδους. Η Ελλάδα προσπάθησε και προσπαθεί, να εναρμονίσει τους εθνικούς της στόχους ασφαλείας, με εκείνες του συλλογικού συστήματος ασφαλείας. Ενσωματώθηκε και προσαρμόστηκε στις διαδικασίες και στις αρχές των διεθνών αμυντικών θεσμών και υιοθέτησε τα διοικητικά πρότυπα του ΝΑΤΟ. Στο πλαίσιο αυτό της προσαρμογής η Ελλάδα προέβη σε εκσυγχρονισμό του ΥΠΕΘΑ, αλλά και των Γενικών Επιτελείων με νέα δομή διοικήσεως και δυνάμεων⁹⁹ και με ιδιαίτερη έμφαση στη διακλαδικότητα, προκειμένου να αποκτήσει ισχυρότερες, πιο ευέλικτες, αποτελεσματικότερες και σύγχρονες Ένοπλες Δυνάμεις, σύμφωνα με τις σύγχρονες επιχειρησιακές προδιαγραφές και απαιτήσεις. Ο εκσυγχρονισμός αυτός και η

⁹⁷ Η Ελλάδα ήταν υποψήφια ως μη μόνιμο μέλος στο Σ.Α, το 1988 και 1998, αλλά δεν εκλέχθηκε γιατί η συνεισφορά άλλων χωρών (Καναδάς, Φιλανδία και Ολλανδία) σε ΕΥΕ ήταν μεγαλύτερη.

⁹⁸ ΥΕΘΑ, Αμυντική Στρατηγική Αναθεώρηση, 2001, σελ. 61.

⁹⁹ Νόμος 3883/2010. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.geetha.mil.gr/media/Thesmika_Keimena/GES/nomoi/4.N.%203883%202010%20ΕΙ%20ΕΙ%20ΕΙ%20ΙΕΡΑΧΙΑ%20ΣΤΕΛΕΧ%20ΕΔ.pdf. Προσπελάστηκε 4 Σεπ 17.

αναδιοργάνωση συνεχίζει ακόμα και στις μέρες μας, αλλά όπως είναι κατανοητό δεν είναι δυνατόν να καταγραφούν περισσότερες λεπτομέρειες, για ευνόητους λόγους. Μέσα από την πολυεθνική συνεργασία, τα στελέχη των ελληνικών αποστολών αποκτούν εμπειρίες που μεταφέρουν και μεταδίδουν στο εσωτερικό, συμμετέχοντας και βοηθώντας στην προσαρμογή και στις νέες απαιτήσεις για τις Ένοπλες Δυνάμεις. Ο γράφων είχε την τύχη να υπηρετήσει για 3 χρόνια σε Διακλαδικό κέντρο επιχειρήσεων σε Νατοϊκό Στρατηγείο στο εξωτερικό και διαπίστωσε από «πρώτο χέρι» ότι οι Έλληνες επιτελείς αποκτούν εμπειρίες και τεχνογνωσία στις Νατοϊκές διαδικασίες, που τις μεταφέρουν στην Ελλάδα και αποτελούν αντικείμενο μελέτης, προκειμένου οι ελληνικές Ε.Δ να προσαρμοστούν και να εναρμονιστούν στα σύγχρονα δεδομένα. Παράλληλα, αξίζει να σημειωθεί ότι τα περισσότερα στελέχη των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων που υπηρετούν σε συμμαχικά στρατηγεία, κατέχουν νευραλγικές θέσεις και με την εργατικότητα τους και τον επαγγελματισμό τους κερδίζουν το σεβασμό και την εκτίμηση των συναδέλφων τους από άλλες χώρες. Δεν είναι λίγες οι φορές που συμμαχικά στρατηγεία βράβευσαν Έλληνες Αξκους και Υπξκους που διακρίθηκαν για τον επαγγελματισμό τους. Με αυτόν τον τρόπο, αυξάνεται το κύρος και ο σεβασμός προς τους έλληνες στρατιωτικούς και κατά συνέπεια και προς την Ελλάδα, αφού πλέον δεν είναι ο «φτωχός συγγενής» αλλά ισάξιος και υπολογίσιμος σύμμαχος. Επιπρόσθετα, τα στελέχη των ελληνικών Ε.Δ που υπηρετούν σε συμμαχικά στρατηγεία, αποτελούν τον πρεσβευτή των ελληνικών θέσεων για τα εθνικά θέματα, ενημερώνοντας αναλυτικά τα στελέχη συμμαχικών χωρών, τα οποία τις περισσότερες φορές έχουν πλήρη άγνοια (ειδικότερα για τις διεκδικήσεις της Τουρκίας και των Σκοπίων).

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα τελευταία 3 χρόνια, οι Ελληνικές Ε.Δ, έχουν δεχθεί πληθώρα αιτημάτων από συμμαχικές χώρες (ΗΠΑ, Μ. Βρετανία, Αίγυπτος, Ισραήλ, Κατάρ κ.λ.π) για στρατιωτική συνεργασία και συνεκπαίδευση, ιδιαίτερα στον τομέα των ειδικών επιχειρήσεων. Αυτό από μόνο του αποδεικνύει ότι πλέον η Ελλάδα, κατέχει σημαντική και υπολογίσιμη θέση στο παγκόσμιο περιβάλλον.

Τα μέλη του NATO, θέλουν να διαφυλάξουν την Ατλαντική Συμμαχία στον 21^ο αιώνα, καθώς δεν είναι διατεθειμένα να διαθέσουν πόρους για την ανάπτυξη ισχυρών ενόπλων δυνάμεων και παραμένουν εξαρτημένα για την ασφάλειά τους από την αμερικανική στρατηγική ομπρέλα. Γενικότερα, η συμμετοχή μας κρίνεται ως ουσιώδης σημασίας, όχι μόνο διότι ανταποκρίνεται στο αμυντικό-

αποτρεπτικό δόγμα της χώρας μας, αλλά και διότι θα αναπτύξει δυνατότητες και τεχνολογίες που δε θα μπορούσε υπό φυσιολογικές συνθήκες να υλοποιήσει, λόγω της δύσκολης δημοσιονομικής κατάστασης. Με αυτόν τον τρόπο η Ελλάδα, ευελπιστεί να εξασφαλίσει ότι η οικονομική κρίση δεν θα οδηγήσει και σε κρίση αμυντικής ικανότητας και ασφάλειας.

Η θέση της χώρας μας από γεωπολιτικής και γεωστρατηγικής απόψεως, δημιουργεί σημαντικές ευθύνες, καθώς επιβάλλει μία λογική περιφερειακής δύναμης πάνω στην ελληνική πολιτική ασφάλειας.¹⁰⁰ Γεννάται, λοιπόν, το ερώτημα σε ποιο βαθμό, η συμμετοχή της χώρας μας στις ΕΥΕ, επιδρά στο σχεδιασμό της αμυντικής της πολιτικής και γενικότερα στην πολιτική ασφάλειας της. Βασική προϋπόθεση για μία χώρα να διαθέσει δυνάμεις σε ΕΥΕ, αποτελεί να έχει εξασφαλίσει τη δική της άμυνα. Για τα κράτη μέλη του ΝΑΤΟ, με το τέλος του ψυχρού πολέμου, δεν υφίσταται πλέον αναγνωρίσιμη και μετρήσιμη απειλή. Για την Ελλάδα, όμως, δεν ισχύει κάτι τέτοιο, καθώς η επίσημη εκτίμηση απειλής για τη χώρα μας συνεχίζει και είναι οι επεκτατικές βλέψεις της Τουρκίας συνεπικουρούμενες και από τις διεκδικήσεις της Αλβανίας και των Σκοπίων. Συνεπώς, η συμμετοχή ελληνικών δυνάμεων σε ΕΥΕ, αποτελεί ανακολουθία. Η χώρα μας, έχοντας πάντα σε πρώτη προτεραιότητα την τουρκική στρατιωτική απειλή, δεσμεύει την αμυντική της προσπάθεια και περιορίζει τις επιλογές της με τη συμμετοχή της στις ΕΥΕ. Από την άλλη πλευρά, με τη συμμετοχή της χώρας μας σε πολυεθνικές επιχειρήσεις ασκείται στρατιωτική διπλωματία που θεωρείται συνιστώσα της πολιτικής διπλωματίας, συμβάλλοντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην υποστήριξη των εθνικών μας στόχων. Η όποια οικονομική επιβάρυνση αντισταθμίζεται από τα οφέλη που προκύπτουν από τη συμμετοχή μας σε Πολυεθνικές Επιχειρήσεις. Όλα τα παραπάνω, συνθέτουν ένα πρόβλημα, καθώς η εξαίρεση συγκεκριμένων στρατιωτικών τμημάτων από τον εθνικό σχεδιασμό τη Ελλάδος, προκειμένου να συμμετάσχουν σε ΕΥΕ, προσθέτει επιπλέον προβλήματα στα ήδη υπάρχοντα στον αμυντικό σχεδιασμό της. Συμπερασματικά, η χώρα μας θα πρέπει να συμμετέχει σε ΕΥΕ βασιζόμενη στις υπάρχουσες απειλές κατά της ύπαρξης της και όχι στη θέλησή της να υποστηρίξει το διεθνή της ρόλο.

Η Ελλάδα πρέπει να μη συμμετέχει σε επεμβάσεις που στερούνται στρατηγικής και βλάπτουν τα εθνικά της συμφέροντα. Σε θέματα τουλάχιστον που

¹⁰⁰ Παγιάς Ι, Η συμμετοχή της Ελλάδας σε ΕΥΕ, (ΙΑΑ, 2001), σ. 52.

αφορούν στον άμεσο γεωπολιτικό της περίγυρο, οφείλει να συνδιαμορφώνει τις εξελίξεις – όχι να τις παρακολουθεί – προσπαθώντας εκ των υστέρων να περιορίσει τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν. Θα πρέπει, λοιπόν, η χώρα μας να είναι προσεκτική στις επιλογές της λαμβάνοντας υπόψη, εκτός των παραπάνω, και την αναγκαιότητα μίας στρατιωτικής επέμβασης, καθώς μία αποτυχημένη επιχείρηση δεν αποτελεί αναβάθμιση του ρόλου των Ενόπλων Δυνάμεων και της ίδιας της χώρας, ενώ παράλληλα αυξάνει την επικινδυνότητα για το προσωπικό που συμμετέχει και μειώνει τις απαιτούμενες δυνάμεις που είναι απαραίτητες για τη διαφύλαξη της δικής της ασφάλειας. Επιπρόσθετα, το κόστος των ΕΥΕ, είναι αρκετά μεγάλο, καθώς αφ' ενός τα κράτη που συμμετέχουν σε αυτή, καλύπτουν τα έξοδα και αφ' ετέρου επιβαρύνεται οικονομικά με τη διεξαγωγή της ιδιαίτερης εκπαίδευσης, η οποία απαιτείται να υλοποιηθεί για τέτοιου είδους επιχειρήσεις. Ένας παράγοντας, που ειδικά στις μέρες μας λόγω της οικονομικής δυσπραγίας, πρέπει να λαμβάνεται πολύ σοβαρά υπόψη.

Εκτός από τα προαναφερόμενα οφέλη και επιπτώσεις στο στρατιωτικό τομέα, θα πρέπει να εξετάσουμε και άλλες προεκτάσεις που επηρεάζονται και δεν αφορούν αποκλειστικά τις Ε.Δ. Στις προηγούμενες ενότητες, αναφερθήκαμε στην προβολή της χώρας σε συνδυασμό με τα εθνικά συμφέροντα και τη συνεισφορά στις ΕΥΕ. Υπάρχει και ένας άλλος σημαντικός πυλώνας της χώρας που επηρεάζεται κι αυτός είναι η οικονομία. Ο όρος «προβολή της χώρας», και η προσπάθεια της χώρας μας να εμφανίζεται ως πόλος σταθερότητας στην περιοχή, αυτομάτως συνεπάγεται την ανάπτυξη πρωτοβουλιών για πολύπλευρη συνεργασία και όχι μόνο στα στρατιωτικά πλαίσια που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Η σταθερότητα μίας χώρας αποτελεί βασική προϋπόθεση για κάποιον επενδυτή. Όταν μία χώρα συμβάλλει στην ανοικοδόμηση μίας άλλης τότε κεντρίζει την προσοχή των ελλήνων επενδυτών, καθώς θα ληφθεί σοβαρά υπόψη η παρουσία ελληνικών τμημάτων.¹⁰¹ Για παράδειγμα η ελληνική συμμετοχή σε ΕΥΕ στα Βαλκάνια, αποτέλεσε το «Δούρειο Ίππο» για την οικονομική μας διεξόδου στην περιοχή, η λεγόμενη «οικονομική διπλωματία».¹⁰² Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η συμμετοχή της χώρας μας στο Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων

¹⁰¹ Μεταξύ των μεγάλων ελληνικών εταιρειών που έχουν αναπτυχθεί στα Βαλκάνια, είναι ΟΤΕ, ΤΙΤΑΝ, ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, EUROBANK, INTRAKOM και άλλες.

¹⁰² Ευρυβιάδης Μ., «Ο Ρόλος της Ελλάδας στη Βαλκανική», ΙΑΑ, τεύχος 51, σελ. 1-3.

[ΕΣΟΑΒ (2002-2011)],¹⁰³ που υπογράμμισε την παρουσία της Ελλάδας παράλληλα με την αυξανόμενη παρουσία των ελληνικών επιχειρήσεων στην περιοχή, αλλά και συνέβαλε στην περιφερειακή ανάπτυξη των βόρειων γεωγραφικών διαμερισμάτων της χώρας. Επιπλέον, η παρουσία ελλήνων στις ΕΥΕ, θα προκαλέσει το ενδιαφέρον για τα ελληνικά προϊόντα. Εκτός, όμως, από τους έλληνες επενδυτές υπάρχουν και οι ξένοι οι οποίοι αναζητούν σταθερότητα, προκειμένου να υλοποιήσουν επενδύσεις. Όπως είναι φυσικό, ιδιαίτερα στο τομέα της άμυνας θα δημιουργηθούν ευκαιρίες ένταξης μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού των Ε.Δ. Ιδιαίτερα για την Ελλάδα, η διασφάλιση της ενδυνάμωσης μικρών ή μεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας, είναι εξαιρετικά σημαντική, καθώς με αυτόν τον τρόπο θα διατηρήσει τη στρατηγική της αυτονομία στον τομέα της άμυνας.

¹⁰³ Χρηματοδότηση έργων, επενδύσεων, δράσεων, μελετών και δραστηριοτήτων σε μια ομάδα βαλκανικών χωρών που περιλαμβάνουν την Αλβανία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, των Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, τη Σερβία και το Μαυροβούνιο.

Κεφάλαιο 6°

Διαπιστώσεις- συμπεράσματα

Τα εξήντα χρόνια λειτουργίας των πολυεθνικών ειρηνευτικών επιχειρήσεων του ΟΗΕ χαρακτηρίζονται γενικά επιτυχή. Σε εποχές που τα Η.Ε δεν ήταν σε θέση να αναπτύξουν τις δυνατότητες επιβολής της ειρήνης που τους παρείχε ο Χάρτης λόγω εγγενών πολιτικών δυσκολιών, οι πολυεθνικές ειρηνευτικές επιχειρήσεις ήταν το μόνο μέσο της διεθνούς κοινότητας, για τη διαφύλαξη της ειρήνης και για την πρόληψη της επανάληψης των συγκρούσεων. Οι πρωτοβουλίες του ΟΗΕ για την αναβάθμιση του Οργανισμού στέλνουν αισιόδοξα μηνύματα για επικείμενες αλλαγές προς την κατεύθυνση αυτή και αντανακλούν την επιθυμία της πλειοψηφίας των Κρατών μελών, να αναλαμβάνει ο ίδιος ο ΟΗΕ και όχι μονομερώς τα Κράτη, τον έλεγχο των ειρηνευτικών επιχειρήσεων για τη διατήρηση της ειρήνης.

Ο ΟΗΕ, είναι και παραμένει το σημαντικότερο και το βέλτιστο όργανο πολυμερούς διπλωματίας κι ένας βασικός μηχανισμός «παγκόσμιας διακυβέρνησης». Παρόλα αυτά η αναμόρφωση του αντιμετωπίζει την άنيση επένδυση των κρατών και την έννοια του εθνικού συμφέροντος σ' ένα διεθνή χώρο.

Οι εθνικές αντιπαλότητες και τα ανταγωνιζόμενα συμμαχικά συστήματα εμποδίζουν την καθολική αντιμετώπιση σε απειλές κατά της διεθνούς ειρήνης. Οι αποφάσεις του Σ.Α εξαρτώνται αποκλειστικά από τα μόνιμα μέλη του (μεγάλες δυνάμεις) και έχει διατυπωθεί η άποψη να αυξηθεί ο αριθμός των μονίμων μελών. Στο πρόσφατο παρελθόν, έχουν υποβληθεί προτάσεις πλήθος κρατών (Ιαπωνία, Γερμανία, Βραζιλία, Ινδία, Αίγυπτος, Σ. Αραβίας κλπ.) να γίνουν μόνιμα μέλη του Σ.Α.

Η ανθρώπινη ευημερία και ελευθερία δεν αποτελούν πρότυπα αποδεκτά απ' όλο τον κόσμο, ως βασικές αντιλήψεις οργάνωσης και δράσης. Οι συγκρούσεις ξεσπούν σε όλα τα σημεία του πλανήτη με ανησυχητική συχνότητα. Παρά τη διαρκώς αυξανόμενη καταστροφικότητα των όπλων και του φόβου της κλιμάκωσης από συμβατικές επιχειρήσεις σε πολέμους μαζικής καταστροφής, οι λαοί διεξάγουν πολέμους που ο ΟΗΕ αδυνατεί να εμποδίσει ή να θέσει σύντομα υπό έλεγχο.

Ο ΟΗΕ δεν είναι ανεξάρτητο ή αυτόνομο όργανο των διεθνών σχέσεων στο ίδιο επίπεδο όπως τα κράτη: η υπέρ-εθνικότητα από την οποία χαρακτηρίζεται παραμένει

σε θεωρητικό επίπεδο.¹⁰⁴ Έχει μία σχετική ανεξαρτησία η οποία περιορίζεται από την κυριαρχία των κρατών και τα εθνικά συμφέροντα. Είναι ένας διακυβερνητικός Οργανισμός του οποίου η δυνατότητα λήψης αποφάσεων έγκειται στα ίδια τα κράτη-μέλη και κυρίως στα περισσότερα ισχυρά. Γι' αυτό το λόγο δεν έχει δικά του έσοδα, αλλά στηρίζεται αποκλειστικά στις συνεισφορές των κρατών- μελών.

Η ασφάλεια αναζητείται περισσότερο μέσω μίας ισορροπίας τρόμου, παρά μέσω της συνεργασίας για ειρηνική επίλυση των διαφορών και την εξάλειψή των πολέμων. Οι παγκόσμιες προτεραιότητες, τοποθετούν τη στρατιωτική ετοιμότητα πάνω από τις αξίες της ανθρώπινης ζωής και της ευημερίας.

Τα κράτη ως ορθολογικοί δρώντες, στοχεύουν στην εξυπηρέτηση του εθνικού τους συμφέροντος δίνοντας προτεραιότητα στην ασφάλεια, στην αύξηση της ισχύος και την προώθηση της επιρροής τους στο διεθνές και περιφερειακό περιβάλλον.

Το θέμα απόκτησης από τον ΟΗΕ μιας ικανότητας γρήγορης ανάπτυξης στρατιωτικών δυνάμεων παραμένει καθαρά πολιτικό ζήτημα και αφορά στη συνεχιζόμενη πάλη μεταξύ εθνικής κυριαρχίας και διεθνούς συνεργασίας.

Η διεθνής διάσταση και η δυναμική που πήρε η ανθρωπιστική επέμβαση στο Κόσσοβο, αποδεικνύει ότι το διεθνές σύστημα δεν λειτουργεί όπως η εσωτερική έννομη τάξη, αλλά με βάση τον συσχετισμό συμφερόντων και ακόμη ότι το διεθνές δίκαιο προσαρμόζεται στη λογική αυτού του συσχετισμού. Η δράση και η αποτελεσματικότητα των διεθνών θεσμών προσδιορίζεται από τους εκάστοτε συσχετισμούς δυνάμεων.

Η αποτυχία των μέτρων για τη συλλογική ασφάλεια απαιτεί υποκατάστασή τους από καινοτομίες, οι οποίες θα συμβάλλουν στη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια όταν εμφανίζονται καταστάσεις που δεν ανταποκρίνονται στην ειρηνική διευθέτηση των διαφορών. Ο ΟΗΕ πρέπει να επιδείξει εφευρετικότητα στην ανάπτυξη τεχνικής διατήρησης της ειρήνης.

Η αποτελεσματικότητα των ειρηνευτικών επιχειρήσεων του ΟΗΕ, δεν μπορεί να καταγραφεί με βεβαιότητα, καθώς τα κριτήρια είναι ασαφή. Κι αυτό γιατί τα

¹⁰⁴ «Τα Ηνωμένα Έθνη παραμένουν απλά ένας Οργανισμός κρατών, με λίγη ή καθόλου ανεξάρτητη δύναμη, ενώ η αποτελεσματικότητά του εξαρτάται από την ενότητα των μεγάλων δυνάμεων». George SOROS (Πρόεδρος), “American National Interest and the United Nations”, Statement and Report of an Independent Task Force on the United Nations, Αύγουστος 1996, σελ.3. Διαθέσιμο https://www.cfr.org/sites/default/files/pdf/1998/09/America_UN.pdf

ισχυρά κράτη μπορούν να επηρεάσουν καταλυτικά την αποκλιμάκωση μίας σύγκρουσης και να συμβάλουν στη σύνοψη μίας συμφωνίας, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι οι όροι της εξασφαλίζουν βιώσιμη και μόνιμη λύση του προβλήματος. Η υιοθέτηση τέτοιων αμυντικών πολιτικών, δεν θα επιλύσει τα υπάρχοντα προβλήματα, αλλά το σίγουρο είναι ότι θα δώσει μία ισχυρή διπλωματική υποστήριξη, στις προσπάθειες για την ταχύτερη και σύμφωνα με τις αρχές του Διεθνούς Δικαίου, κατάληξή τους.

Η Ελλάδα και οι ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις συνεχίζουν να συμμετέχουν σε διάφορες ειρηνευτικές αποστολές σε πολλά σημεία της υφελίου και οι σχετικές δεσμεύσεις αναμένεται να συνεχισθούν και στο μέλλον όχι μόνον στα πλαίσια των Η.Ε, του NATO και της Ε.Ε, αλλά επίσης και στα πλαίσια διμερών ή πολυμερών υποχρεώσεων.

Η Ελλάδα, ως μία χώρα που δεν επιλέγει ή δεν έχει την πολυτέλεια του απομονωτισμού, η μόνη ρεαλιστική στρατηγική επιλογή για τη διασφάλιση του εθνικού συμφέροντος, της εδαφικής της ανεξαρτησίας και τη βελτίωση της διεθνούς επιρροής της, είναι η ενεργός συμμετοχή στις ΕΥΕ και η προβολή και ανάδειξη αυτής με σκοπό την πολιτική αξιοποίηση της συνεισφοράς της. Η χώρα μας παρά τις ήδη αυξημένες υποχρεώσεις της και τις συγκριτικά περιορισμένες δυνατότητές και παρά τις δυσχερείς δημοσιονομικές συνθήκες, εξακολουθεί να συμπράττει, στο μέτρο του δυνατού, στην προώθηση της διεθνούς σταθερότητας και ασφάλειας.

Η συμμετοχή της Ελλάδας σε ΕΥΕ, η οποία πολλές φορές στο παρελθόν έχει γίνει σημείο αναφοράς και αμφισβητήσεων, είναι όχι απλώς πολιτικά δεδομένη, αλλά και γεωστρατηγικά επιβαλλόμενη, όχι μόνο λόγω των ανοικτών αντιπαραθέσεων με ορισμένους γείτονές μας, αλλά και για την προστασία των γενικότερων συμφερόντων της χώρας μας.¹⁰⁵ Απουσία της Ελλάδος ή υποβαθμισμένη συμμετοχή ισοδυναμεί με κόστος για τη χώρα. Αντίθετα, η συμμετοχή σε ΕΥΕ, μεταφράζεται ως ενίσχυση του αισθήματος ασφαλείας, διαφύλαξη των συνόρων και των κυριαρχικών δικαιωμάτων, αναβάθμιση του ρόλου και της επιρροής της στο σχεδιασμό των δράσεων αποτροπής, με γνώμονα την αποδοτικότερη προώθηση του εθνικού συμφέροντος.

¹⁰⁵ Γεώργιος Σαββαΐδης, Ομιλία στη ΣΕΘΑ 24 Φεβ 17, «Το NATO ως Πολιτικοστρατιωτική Συμμαχία- Η θέση και ο ρόλος της Ελλάδος σε αυτή».

Η συμμετοχή αυτή αποτελεί το επιστέγασμα συνεργασίας και εναρμόνισης προσπαθειών από τα όργανα εξωτερικής πολιτικής με τις Ένοπλες Δυνάμεις.

Η δύσκολη οικονομική κατάσταση της χώρας λειτουργεί ως ανασταλτικός παράγοντας για τη ποσοτική συμμετοχή της, αλλά δεν θα πρέπει να επηρεάσει αρνητικά και την ποιοτική συμμετοχή της.

Η ενσωμάτωση της Ελλάδος στους διεθνείς οργανισμούς και η εξέλιξη της παγκόσμιας κατάστασης, επιβάλλουν τον προσανατολισμό της εθνικής μας προσπάθειας για την ασφάλειά μας, να κατευθύνεται προς τους κινδύνους που απορρέουν από τις παγκόσμιες καταστάσεις, όπου η ασφάλεια των ανθρώπων τίθεται σε κίνδυνο ή ακόμα και η κοινωνική και οικονομική τους ανάπτυξη εμποδίζεται. Όταν, λοιπόν, βελτιώνουμε την απόδοση των Ε.Δ μας, δεν θα πρέπει να μας διαφεύγει ότι παράλληλα συμβάλλουμε στην εγγύηση της ασφάλειας των εθνών των Βαλκανίων (Αλβανία ή Κροατία κλπ), τα οποία χρειάζονται την ασφάλεια για να βελτιωθούν κοινωνικά και οικονομικά. Άλλωστε τα βαλκανικά κράτη γι' αυτό προσβλέπουν στις Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις να δημιουργήσουν κοινές μονάδες και σχηματισμούς (HELLBROC, SEEBRIG κλπ). Σε αυτό το νέο πλαίσιο για την ασφάλεια, η ιδιότητα του μέλους σε Διεθνείς Οργανισμούς, μας κάνει να θεωρούμε την ασφάλεια άλλων ανθρώπων τόσο σημαντική όσο και των δικών μας. Η χώρα μας, πλέον είναι συνυπεύθυνη για τη διαχείριση και αυτό έχει αλλάξει ριζικά την άποψη μας για την έννοια της συνολικής ασφάλειας.

Θα πρέπει να γίνει αποδεκτό ότι οι Ε.Δ της χώρας μας αποτελούν ένα σημαντικό μέρος της συνολικής Ελληνικής Εθνικής Ισχύος. Κι αυτό γιατί η Εθνική ισχύς είναι κάτι πολύ περισσότερο από την Εθνική ακεραιότητα και ανεξαρτησία. Είναι το «αποτύπωμα» της χώρας, ο τρόπος με τον οποίο γίνεται αντιληπτή από τις άλλες χώρες σε όλα τα επίπεδα της διεθνούς δράσης (πολιτικό, οικονομικό, στρατιωτικό, διπλωματικό, χρηματοοικονομικό και πολιτιστικό).

Η συμμετοχή της Ελλάδος στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, προσδίδει στη χώρα μας ιδιαίτερο πλεονέκτημα για να αναπτύξει επιτυχώς την πολιτική της σε παγκόσμιο επίπεδο.

Τέλος, υπό το πρίσμα των παραπάνω εκτιμήσεων, προκύπτει ότι η συνειδητή και όσο το δυνατόν ενεργότερη σύμπραξη με τους Διεθνείς Οργανισμούς και ιδιαίτερα με τις ΗΠΑ αποτελεί «μονόδρομο» για την ελληνική αμυντική και εξωτερική πολιτική, παρά την αντίδραση της ελληνικής κοινής γνώμης σε ορισμένες

αμερικανικές ενέργειες στον διεθνή χώρο. Ωστόσο δεν υπάρχει άλλη επιλογή που να εξασφαλίζει τα εθνικά μας συμφέροντα, δεδομένου του συνεχιζόμενου επικυρίαρχου ρόλου των ΗΠΑ σε ζητήματα διεθνούς ασφάλειας στην Ευρώπη και ειδικότερα στην περιφέρειά μας. Επιπλέον, η συνειδητή σύμπραξη με τις ΗΠΑ στην αμυντική πολιτική της Ελλάδας – μια σύμπραξη που σε γενικές γραμμές υφίσταται – αποτελεί τον καλύτερο δυνατό τρόπο για να εξισορροπηθεί και να συμπληρωθεί η κατ' ανάγκην ευρωκεντρική εξωτερική πολιτική της χώρας μας. Ως εκ τούτου η Ελλάδα θα ωφεληθεί συμμετέχοντας σε ΕΥΕ μεγιστοποιώντας τη διεθνή παρουσία και τα ερείσματά της στα ισχυρότερα πολιτικά και αμυντικά φόρα της εποχής μας.

Επίλογος

Ολοκληρώνοντας την εργασία μου, θα ήθελα να παραθέσω ένα σημαντικό δίδαγμα από το παρελθόν, το οποίο όμως εξακολουθεί να παραμένει επίκαιρο μέχρι και σήμερα: «Εναπόκειται στη διεθνή κοινότητα να αποφασίσει κατά πόσο η σημερινή χρονική περίοδος αβεβαιότητας προμηνύει ευρύτερες διαμάχες, αύξησης των ανισοτήτων και διάβρωση του κανόνα δικαίου, ή θα χρησιμοποιηθεί για να ανανεωθούν οι θεσμοί προς όφελος της ειρήνης, της ευημερίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τώρα είναι η ώρα για δράση. Η ανάληψη δράσης είναι δυνατή. Είναι μέσα στις δυνατότητες μας. Μια ρεαλιστική αρχή μπορεί να γεννήσει το όραμα της αλλαγής του ρου της υφηλίου».¹⁰⁶

Τα ανθρώπινα δικαιώματα και η Δημοκρατία έχουν πλέον παγκόσμια αξία. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το δικαίωμα για ισότιμη και δημοκρατική συμμετοχή του κάθε ατόμου στη διαμόρφωση της τύχης της χώρας του, αλλά το γεγονός αυτό δεν μπορεί να οδηγεί ούτε στον κρατικό διαμελισμό, ούτε στην αιματηρή διαδικασία εθνικών θρησκευτικών και μειονοτικών συγκρούσεων. Το διεθνές δίκαιο και ευρύτερα οι Αρχές του Ο.Η.Ε, οφείλουν να παίξουν καθοριστικό ρόλο στην εμπέδωση της διεθνούς ασφάλειας.

Έχει διατυπωθεί η άποψη αμφισβήτησης της ύπαρξης των Η.Ε, καθώς δεν δρουν ανεξάρτητα και καθοδηγούνται από τις μεγάλες δυνάμεις. Κατά την άποψή μου παρά τα μειονεκτήματα που έχει, οι λαοί όλου του κόσμου έχουν εναποθέσει τις ελπίδες τους στον ΟΗΕ για την εξασφάλιση της ειρήνης, που αποτελεί τη βασική

¹⁰⁶ Από το κείμενο «Οδηγός για την Ειρήνη» από την έκθεση του ΓΓ/ΟΗΕ του 1992.

προϋπόθεση για την ευημερία και την πρόοδο. Αν και ο διεθνής αυτός οργανισμός έχει αποδειχθεί πολλές φορές, στην πράξη, ανίκανος να επιβληθεί, οι λαοί εξακολουθούν να πιστεύουν ότι με τη συζήτηση και την καλή θέληση, θα μπορέσει τελικά να ξεπεράσει τις αδυναμίες του και να δικαιώσει τις ελπίδες εκατομμυρίων φιλειρηνικών ανθρώπων του κόσμου.

Ακόμα κι αν τα Ηνωμένα Έθνη δεν πετυχαίνουν στον υπερθετικό βαθμό το σκοπό για τον οποίο ιδρύθηκαν, έχουν πολλές αδυναμίες και ενεργούν υπό την καθοδήγηση των μεγάλων δυνάμεων, είναι προτιμότερο η ύπαρξη ενός τέτοιου παγκόσμιου οργανισμού που να ασχολείται με τη διατήρηση της ειρήνης και ασφάλειας, παρά να μην υπάρχει καθόλου. Το μόνο βέβαιο είναι ότι χωρίς τον ΟΗΕ, τα παγκόσμια δρώμενα θα εξελισσόταν ακόμα χειρότερα.

Το μόνο σίγουρο συμπέρασμα είναι ότι οποιαδήποτε αναμόρφωση του ΟΗΕ και αν υλοποιηθεί ή δεν υλοποιηθεί, ο σκοπός των Ηνωμένων Εθνών θα επιτευχθεί εφόσον η διεθνής ειρήνη γίνει ο πρωταρχικός σκοπός της εξωτερικής πολιτικής των εθνών του κόσμου, διαφορετικά η συλλογική ασφάλεια ή οποιοδήποτε υποκατάστατό της σε οικουμενικό επίπεδο, θα παραμείνει ένα μακρινό όνειρο.

Σε μία περίοδο γενικότερης παγκόσμιας ρευστότητας, όπου η Ελλάδα δίνει έναν πολυεπίπεδο διαρκή αγώνα στα εθνικά και διεθνή ζητήματα, οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις είναι παράγοντας ασφάλειας, ισχύος, ευημερίας και σταθερότητας.

Η μη συμμετοχή σε ειρηνευτικές αποστολές,¹⁰⁷ σημαίνει απουσία από τη διαδικασία διαμόρφωσης των περιφερειακών ισορροπιών ισχύος και συμφερόντων. Η Ελλάδα, ευρισκόμενη σε μία ευαίσθητη περιοχή, επηρεάζεται δραστικά και με τρόπο προφανή από τις ανακατατάξεις των ισορροπιών στην περιφέρεια που ανήκει. Η συμμετοχή της, επομένως, είναι αυτονόητη.

Η χώρα μας, με γνώμονα πάντοτε την προώθηση του εθνικού συμφέροντος και την επίτευξη των στόχων της εξωτερικής πολιτικής, της πολιτικής άμυνας και ασφάλειάς της, και κατά το μέτρο βεβαίως, των επιχειρησιακών και οικονομικών της δυνατοτήτων, θα εξακολουθήσει να συμβάλλει με ενεργό τρόπο στην υλοποίηση των συμμαχικών δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών για την έγκαιρη και αξιόπιστη αντιμετώπιση των παραδοσιακών και των μη συμβατικών προκλήσεων ασφαλείας.

¹⁰⁷ Δόγμα Πολυεθνικών επιχειρήσεων ΓΕΕΘΑ σελ. 2-4.

Προσηλωμένη στη διεθνή πολυμέρεια, τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, το σεβασμό στο Διεθνές Δίκαιο, και στα ανθρώπινα δικαιώματα, θα πρέπει να εξακολουθήσει να προωθεί με σταθερότητα εντός του NATO και της Ε.Ε, πάγιες ελληνικές θέσεις.

Οι Ελληνικές Ε.Δ. μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό, ακόμα και ηγετικό ρόλο στην παροχή βοήθειας, στη συνεργασία με την παροχή στρατιωτικής βοήθειας και εκπαίδευσης κυρίως στις χώρες της Ν.Α Ευρώπης, οι οποίες διέρχονται ένα μεταβατικό στάδιο, ώστε με τον τρόπο αυτό να διασφαλιστεί η ειρήνη και η σταθερότητα στην περιοχή της χώρας.

Η Ελλάδα, για την εξασφάλιση της ευημερίας και ειρήνης, θα πρέπει να συνεχίσει να προωθεί εντός του NATO, μια πιο λειτουργική σχέση μεταξύ της Συμμαχίας και Ε.Ε, να συμβάλλει στην ενίσχυση του διαλόγου και της συνεργασίας του NATO με τα Ηνωμένα Έθνη και να επιδιώκει την εμπέδωση της σταθερότητας στη νότια πτέρυγα της Συμμαχίας, μέσω της εγκαθίδρυσεως μιας πιο εποικοδομητικής εταιρικής σχέσης της Συμμαχίας με τις χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βορείου Αφρικής.

Αν θέλαμε, ως χώρα με δημοκρατικό πολίτευμα να ορίσουμε την Εθνική κυριαρχία, θα θεωρούσαμε ότι είναι αυτή που ταυτίζει την κυριαρχία με την ικανότητα του κράτους να προβλέπει και να διαχειρίζεται με επιτυχία τις κρίσεις. Η δυνατότητα του κράτους να παρέχει προστασία στους πολίτες από τις κρίσεις είναι μόνιμη απαίτηση. Εξάλλου η πολιτική και η εξωτερική πολιτική είναι όψεις του ιδίου νομίσματος και γι' αυτό έχει μεγάλη σημασία, ο απόλυτος συντονισμός και η αξιοποίηση των μέσων της αμυντικής διπλωματίας, προκειμένου να υποστηριχθούν συγκεκριμένες θέσεις στα τρέχοντα θέματα, που να λαμβάνονται υπόψη στις κοινές αποφάσεις των διεθνών οργανισμών ασφάλειας. Η απουσία από εκεί είναι σαν να απουσιάζουμε από τη «μάχη» που δίνεται για τα εθνικά μας συμφέροντα. Και είναι μάχη, αφού είναι ο μοναδικός τρόπος να επιβάλουμε την Εθνική μας Κυριαρχία κατά την περίοδο της ειρήνης...

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α» ΣΤΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΟΦΙΚΙΤΗ

ΧΑΡΤΗΣ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ

(ΚΕΦΑΛΑΙΑ 5-6-7-8)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Άρθρο 23.

1. Το Συμβούλιο Ασφαλείας θα αποτελείται από δεκαπέντε Μέλη των Ηνωμένων Εθνών. Η Δημοκρατία της Κίνας, η Γαλλία, η Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής θα είναι μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας. Η Γενική Συνέλευση θα εκλέγει δέκα άλλα Μέλη των Ηνωμένων Εθνών ως μη μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη πρώτα πρώτα τη συμβολή των μελών των Ηνωμένων Εθνών στη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας και στους άλλους σκοπούς του Οργανισμού, καθώς και τη δίκαιη κατανομή από άποψη γεωγραφικής θέσης.

2. Τα μη μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας θα εκλέγονται για διάστημα δύο ετών. Κατά την πρώτη, μετά την αύξηση των μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας από έντεκα σε δεκαπέντε, εκλογή των μη μονίμων μελών, δύο από τα τέσσερα επιπλέον μέλη θα εκλεγούν για διάστημα ενός χρόνου. Τα μέλη που αποχωρούν δε θα έχουν δικαίωμα να επανεκλεγούν αμέσως.

3. Κάθε μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας θα έχει έναν αντιπρόσωπο στο Συμβούλιο. Καθήκοντα και Εξουσίες

Άρθρο 24.

1. Για να εξασφαλιστεί η άμεση και αποτελεσματική δράση των Ηνωμένων Εθνών, τα Μέλη τους αναθέτουν στο Συμβούλιο Ασφαλείας την κύρια ευθύνη για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας και συμφωνούν ότι, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του

που απορρέουν από αυτή την ευθύνη, το Συμβούλιο Ασφαλείας ενεργεί εξ ονόματός τους.

2. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του αυτών το Συμβούλιο Ασφαλείας θα ενεργεί σύμφωνα με τους Σκοπούς και τις Αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Οι ειδικές εξουσίες που παραχωρούνται στο Συμβούλιο Ασφαλείας για την εκτέλεση των καθηκόντων αυτών καθορίζονται στα Κεφάλαια 6,7,8 και 12.

3. Το Συμβούλιο Ασφαλείας θα υποβάλλει στη Γενική Συνέλευση για μελέτη ετήσιες και αν χρειάζεται, και ειδικές εκθέσεις.

Άρθρο 25. Τα Μέλη των Ηνωμένων Εθνών συμφωνούν να αποδέχονται και να εκτελούν τις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας, σύμφωνα με αυτόν το Χάρτη.

Άρθρο 26. Το Συμβούλιο Ασφαλείας, προκειμένου να βοηθήσει στην επικράτηση και στη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, με τη διάθεση για εξοπλισμούς όσο το δυνατόν λιγότερων από τους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους του κόσμου, επιφορτίζεται να καταρτίζει, με τη βοήθεια της Επιτροπής Στρατιωτικού Επιτελείου που αναφέρεται στο Άρθρο 47, σχέδια που θα υποβάλλονται στα Μέλη των Ηνωμένων Εθνών, για την καθιέρωση ενός συστήματος που θα ρυθμίζει τους εξοπλισμούς.

Άρθρο 27

1. Κάθε Μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας θα έχει μία ψήφο.
2. Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας για ζητήματα διαδικασίας θα παίρνονται με σύμφωνη ψήφο εννέα μελών.
3. Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας για όλα τα άλλα ζητήματα θα παίρνονται με σύμφωνες ψήφους εννέα μελών, στις οποίες θα περιλαμβάνονται και οι σύμφωνες ψήφοι όλων των μονίμων μελών, με την επιφύλαξη ότι, σε αποφάσεις σχετικές με το Κεφάλαιο 6 και την παράγραφο 3 του Άρθρου 52, ο διάδικος σε μια διένεξη θα απέχει από την ψηφοφορία. Διαδικασία

Άρθρο 28.

1. Το Συμβούλιο Ασφαλείας θα είναι έτσι οργανωμένο, ώστε να λειτουργεί συνεχώς.

Γι' αυτόν το σκοπό, κάθε μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας θα αντιπροσωπεύεται πάντοτε στην έδρα του Οργανισμού.

2. Το Συμβούλιο Ασφαλείας θα πραγματοποιεί περιοδικές συνελεύσεις, στις οποίες καθένα από τα μέλη του θα μπορεί, αν το επιθυμεί, να αντιπροσωπεύεται από ένα μέλος της κυβέρνησεως ή από κάποιον άλλον ειδικά ορισμένο αντιπρόσωπο.

3. Το Συμβούλιο Ασφαλείας μπορεί να συνεδριάζει σε άλλους τόπους, εκτός από την έδρα του Οργανισμού, εφόσον αυτό, κατά την κρίση του, θα διευκολύνει το έργο του.

Άρθρο 29. Το Συμβούλιο Ασφαλείας μπορεί να συγκροτεί τα βοηθητικά όργανα που θα έκρινε αναγκαία για την εκτέλεση των καθηκόντων του.

Άρθρο 30. Το Συμβούλιο Ασφαλείας θα καταρτίσει τον εσωτερικό του κανονισμό, στον οποίο θα ορίζεται και ο τρόπος εκλογής του Προέδρου του.

Άρθρο 31. Κάθε Μέλος των Η.Ε που δεν είναι μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας μπορεί να μετέχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, στη συζήτηση κάθε θέματος που παραπέμπεται στο Συμβούλιο Ασφαλείας, όσες φορές το τελευταίο κρίνει ότι τα συμφέροντα αυτού του Μέλους θίγονται ιδιαίτερα.

Άρθρο 32.

Κάθε Μέλος των Η.Ε που δεν είναι μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας ή κάθε κράτος που δεν είναι Μέλος των Ηνωμένων Εθνών, εφόσον είναι διάδικος σε διαφορά που εξετάζεται από το Συμβούλιο Ασφαλείας, θα καλείται να μετάσχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, τις συζητήσεις τις σχετικές με αυτήν τη διαφορά. Το Σ.Α θα καθορίζει τους όρους που θα κρίνει δίκαιο να θέτει κάθε φορά για τη συμμετοχή ενός κράτους που δεν είναι Μέλος των Ηνωμένων Εθνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Ειρηνική Διευθέτηση Διαφορών

Άρθρο 33.

1. Σε κάθε διαφορά που η παράτασή της μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, τα ενδιαφερόμενα μέρη θα προσπαθούν πρώτα από όλα να λύσουν τη διαφορά τους με

διαπραγματεύσεις, έρευνα, μεσολάβηση, συνδιαλλαγή, διαιτησία, δικαστικό διακανονισμό, προσφυγή σε τοπικούς οργανισμούς ή συμφωνίες ή με άλλα ειρηνικά μέσα της εκλογής τους.

2. Το Συμβούλιο Ασφαλείας, όταν το κρίνει αναγκαίο, θα ζητά από τους διαδίκους να λύνουν τη διαφορά τους με τέτοια μέσα.

Άρθρο 34. Το Συμβούλιο Ασφαλείας μπορεί να ερευνά κάθε διένεξη ή κάθε κατάσταση η που θα ήταν δυνατό να οδηγήσει σε διεθνείς προστριβές ή να δημιουργήσει διένεξη, με σκοπό να διαπιστώνει αν η παράταση αυτής της διένεξης ή αυτής της κατάστασης είναι πιθανό να θέσει σε κίνδυνο τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.

Άρθρο 35.

1. Κάθε Μέλος των Ηνωμένων Εθνών μπορεί να επιστήσει την προσοχή του Συμβουλίου Ασφαλείας ή της Γενικής Συνελεύσεως σε διαφορές ή σε καταστάσεις σαν κι αυτές που αναφέρονται στο Άρθρο 34.

2. Ένα κράτος που δεν είναι Μέλος των Ηνωμένων Εθνών μπορεί να επιστήσει την προσοχή του Συμβουλίου Ασφαλείας ή της Γενικής Συνελεύσεως σε μια διαφορά στην οποία το κράτος αυτό είναι ενδιαφερόμενο μέρος, με τον όρο ότι θα αποδεχτεί προκαταβολικά, για ό,τι αφορά αυτή τη διαφορά, τις υποχρεώσεις για ειρηνικό διακανονισμό που προβλέπονται από αυτόν το Χάρτη.

3. Οι ενέργειες της Γενικής Συνελεύσεως, σχετικά με ζητήματα που της υποδεικνύονται σύμφωνα με το Άρθρο αυτό, θα καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των Άρθρων 11 και 12.

Άρθρο 36.

1. Το Συμβούλιο Ασφαλείας μπορεί σε οποιοδήποτε στάδιο μιας διαφοράς του είδους που αναφέρεται στο Άρθρο 33 ή μιας τέτοιας κατάστασης, να συστήνει τις κατάλληλες ενέργειες ή μεθόδους διακανονισμού.

2. Το Συμβούλιο Ασφαλείας θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του όλες τις διαδικασίες που έχουν ήδη υιοθετηθεί από τα ενδιαφερόμενα μέρη για τη ρύθμιση της διαφοράς.

3. Το Συμβούλιο Ασφαλείας, όταν κάνει συστάσεις σύμφωνα μ' αυτό το Άρθρο θα πρέπει, επίσης να λαβαίνει υπόψη του ότι οι νομικές διαφορές θα πρέπει, κατά γενικό κανόνα, να υποβάλλονται από τα ενδιαφερόμενα μέρη στο Διεθνές Δικαστήριο, σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού του Δικαστηρίου.

Άρθρο 37

1. Αν οι διάδικοι σε μια διαφορά σαν αυτή που αναφέρεται στο Άρθρο 33 δεν κατορθώσουν να επιτύχουν διακανονισμό της με τα μέσα που υποδεικνύονται σε αυτό το Άρθρο πρέπει, να την υποβάλουν στο Συμβούλιο Ασφαλείας.

2. Αν το Συμβούλιο Ασφαλείας κρίνει ότι η παράταση αυτής της διαφοράς είναι πράγματι πιθανό να θέσει σε κίνδυνο τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, θα αποφασίζει αν θα αναλάβει δράση σύμφωνα με το Άρθρο 36 ή αν θα συστήσει όρους διακανονισμού που αυτό θα κρίνει κατάλληλους.

Άρθρο 38. Χωρίς να θίγονται οι διατάξεις των Άρθρων 33 ως 37, το Συμβούλιο Ασφαλείας μπορεί, αν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη σε μια διαφορά το ζητούν, να κάνει συστάσεις στα ενδιαφερόμενα μέρη, αποβλέποντας στον ειρηνικό διακανονισμό της διαφοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Ενέργειες σε περίπτωση απειλής εναντίον της Ειρήνης, Διαταράξεως της Ειρήνης και Επιθετικών Πράξεων

Άρθρο 39. Το Συμβούλιο Ασφαλείας θα αποφαινεται αν υπάρχει απειλή για την ειρήνη, διατάραξη της ειρήνης ή επιθετική ενέργεια και θα κάνει συστάσεις ή θα αποφασίζει ποια μέτρα θα λαμβάνονται σύμφωνα με τα Άρθρα 41 και 42, για να διατηρηθεί ή να αποκατασταθεί η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια.

Άρθρο 40. Το Συμβούλιο Ασφαλείας, για να εμποδίσει επιδείνωση της καταστάσεως, μπορεί, πριν να κάνει τις συστάσεις ή πριν να αποφασίσει για τα μέτρα που προβλέπονται από το Άρθρο 39, να καλεί τα ενδιαφερόμενα μέρη να συμμορφωθούν με τα προσωρινά μέτρα που αυτό κρίνει αναγκαία ή επιθυμητά. Αυτά τα προσωρινά μέτρα δε θα βλάπτουν σε τίποτε τα δικαιώματα, τις απαιτήσεις ή τη θέση των ενδιαφερόμενων μερών. Το

Συμβούλιο Ασφαλείας θα σημειώνει την παράλειψη κράτους να συμμορφωθεί με αυτά τα προσωρινά μέτρα.

Άρθρο 41. Το Συμβούλιο Ασφαλείας μπορεί να αποφασίζει ποια μέτρα και που δε συνεπάγονται τη χρησιμοποίηση ένοπλης δύναμης-θα λαμβάνονται για να εξασφαλίζουν την εκτέλεση των αποφάσεών του, και μπορεί να καλεί τα Μέλη των Ηνωμένων Εθνών να εφαρμόζουν αυτά τα μέτρα. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν πλήρη ή μερική διακοπή των οικονομικών σχέσεων, των σιδηροδρομικών, θαλάσσιων, εναέριων, συγκοινωνιών, των ταχυδρομικών, τηλεγραφικών, ραδιοφωνικών και άλλων μέσων επικοινωνίας, καθώς και τη διακοπή διπλωματικών σχέσεων.

Άρθρο 42. Αν το Συμβούλιο Ασφαλείας κρίνει ότι τα μέτρα που προβλέπονται από το Άρθρο 41 θα ήταν ανεπαρκή ή ότι έχουν αποδειχτεί ανεπαρκή, μπορεί να προχωρήσει με αεροπορικές, θαλάσσιες ή χερσαίες δυνάμεις στην ανάληψη της δράσης που θα ήταν αναγκαία για τη διατήρηση ή την αποκατάσταση της διεθνούς ασφάλειας και ειρήνης. Αυτή η δράση θα μπορούσε να περιλαμβάνει στρατιωτικές επιδείξεις, αποκλεισμό και άλλες επιχειρήσεις αεροπορικών, θαλάσσιων ή χερσαίων δυνάμεων των Μελών των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 43.

1. Όλα τα Μέλη των Ηνωμένων Εθνών, προκειμένου να συμβάλουν στη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, αναλαμβάνουν να θέτουν στη διάθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας, όποτε το ζητήσει και σύμφωνα με τους όρους ειδικής συμφωνίας ή συμφωνιών, τις ένοπλες δυνάμεις, τη βοήθεια και τις διευκολύνσεις, στις οποίες θα περιλαμβάνεται και το δικαίωμα διελεύσεως, που θα είναι αναγκαία για να διατηρηθεί η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια.

2. Αυτή η συμφωνία ή οι συμφωνίες θα καθορίζουν τον αριθμό και τη μορφή των στρατιωτικών δυνάμεων, το βαθμό ετοιμότητάς τους και τη γενική τους εγκατάσταση, καθώς και τη φύση των διευκολύνσεων και της βοήθειας που θα χορηγούνται.

3. Για τη συμφωνία ή τις συμφωνίες θα γίνουν διαπραγματεύσεις το συντομ

ότερο δυνατό, με πρωτοβουλία του Συμβουλίου Ασφαλείας. Οι συμφωνίες θα γίνονται μεταξύ του Συμβουλίου Ασφαλείας και των Μελών ή μεταξύ του Συμβουλίου Ασφαλείας και ομάδων Μελών και θα πρέπει να επικυρώνονται από τα κράτη

που τις υπογράφουν, σύμφωνα με τις συνταγματικές διαδικασίες του κάθε κράτους

Άρθρο 44. Όταν το Συμβούλιο Ασφαλείας έχει αποφασίσει να χρησιμοποιήσει βία, θα είναι υποχρεωμένο, πριν ζητήσει από ένα Μέλος που δεν αντιπροσωπεύεται σε αυτό να του προμηθεύσει ένοπλες δυνάμεις, εκπληρώνοντας τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει σύμφωνα με το Άρθρο 43, να καλεί αυτό το Μέλος να μετάσχει, αν το επιθυμεί, στη λήψη αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας που αφορούν τη χρησιμοποίηση των τμημάτων των ένοπλων δυνάμεων αυτού του μέλους.

Άρθρο 45. Για να δώσουν στα Ηνωμένα Έθνη τη δυνατότητα να παίρνουν επείγοντως στρατιωτικά μέτρα, τα Μέλη πρέπει να διατηρούν αμέσως διαθέσιμα τμήματα εθνικής αεροπορίας για συνδυασμένη διεθνή εξαναγκαστική δράση. Η δύναμη και ο βαθμός ετοιμότητας αυτών των τμημάτων θα ορίζονται και τα σχέδια για τη συνδυασμένη δράση θα καταστρώνονται από το Συμβούλιο Ασφαλείας, με τη βοήθεια της Επιτροπής Στρατιωτικού Επιτελείου, μέσα στα όρια που θα προβλέπονται από τη συμφωνία ή τις συμφωνίες που αναφέρονται στο Άρθρο 43.

Άρθρο 46. Τα σχέδια για τη χρησιμοποίηση ένοπλης δύναμης θα καταρτίζονται από το Συμβούλιο Ασφαλείας, με τη βοήθεια της Επιτροπής Στρατιωτικού Επιτελείου.

Άρθρο 47.

1. Θα συγκροτηθεί μια Επιτροπή Στρατιωτικού Επιτελείου, για να συμβουλευεί και να βοηθά το Συμβούλιο Ασφαλείας σε όλα τα θέματα που αφορούν τις στρατιωτικές ανάγκες που θα έχει το Συμβούλιο Ασφαλείας για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, τη χρησιμοποίηση και τη διοίκηση των δυνάμεων που βρίσκονται στη διάθεσή του, τη ρύθμιση των εξοπλισμών και τον ενδεχόμενο αφοπλισμό.

2. Η Επιτροπή Στρατιωτικού Επιτελείου θα αποτελείται από τους Αρχηγούς των Επιτελείων των μόνιμων μελών του Συμβουλίου ή τους αντιπροσώπους τους. Θα καλεί οποιοδήποτε Μέλος των Ηνωμένων Εθνών που δεν αντιπροσωπεύεται

μόνιμα στην Επιτροπή να συνεργαστεί μαζί της, όταν η αποτελεσματική εκπλήρωση των καθηκόντων της απαιτεί τη συμμετοχή αυτού του Μέλους στις εργασίες της.

3. Η Επιτροπή Στρατιωτικού Επιτελείου θα είναι υπεύθυνη, υπό την εξουσία του Συμβουλίου Ασφαλείας, για τη στρατηγική καθοδήγηση όλων των ένοπλων δυνάμεων που θα έχουν τεθεί στη διάθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας. Θέματα που αναφέρονται στη διοίκηση αυτών των δυνάμεων θα ρυθμιστούν αργότερα.

4. Η Επιτροπή Στρατιωτικού Επιτελείου, με την εξουσιοδότηση του Συμβουλίου Ασφαλείας και ύστερα από συνεννόηση με τους αρμόδιους τοπικούς οργανισμούς, μπορεί να ιδρύει τοπικές υποεπιτροπές.

Άρθρο 48

1. Η δράση που απαιτείται για την εκτέλεση των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας που αφορούν τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας θα αναλαμβάνεται από όλα τα Μέλη των Ηνωμένων Εθνών ή από μερικά από αυτά, όπως θα ορίζει το Συμβούλιο Ασφαλείας.

2. Οι αποφάσεις αυτές θα εκτελούνται από τα Μέλη των Ηνωμένων Εθνών απευθείας και μέσω ενεργειών τους στις αρμόδιες διεθνείς οργανώσεις στις οποίες είναι Μέλη.

Άρθρο 49. Τα Μέλη των Ηνωμένων Εθνών θα συνεργάζονται βοηθώντας το ένα το άλλο στην εκτέλεση των μέτρων που αποφασίζει το Συμβούλιο Ασφαλείας.

Άρθρο 50. Αν το Συμβούλιο Ασφαλείας πάρει προληπτικά ή εξαναγκαστικά μέτρα εναντίον οποιουδήποτε κράτους, κάθε άλλο κράτος ή είτε είναι Μέλος των Ηνωμένων Εθνών είτε όχι ή που κρίνει ότι η εφαρμογή αυτών των μέτρων του δημιουργεί ειδικά οικονομικά προβλήματα, θα έχει το δικαίωμα να συμβουλευέται το Συμβούλιο Ασφαλείας σχετικά με τη λύση αυτών των προβλημάτων.

Άρθρο 51. Καμιά διάταξη αυτού του Χάρτη δε θα εμποδίζει το φυσικό δικαίωμα της ατομικής ή συλλογικής νόμιμης άμυνας, σε περίπτωση που ένα Μέλος των Ηνωμένων Εθνών δέχεται ένοπλη επίθεση, ως τη στιγμή που το Συμβούλιο Ασφαλείας θα πάρει τα αναγκαία μέτρα για να διατηρήσει τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια. Τα μέτρα που θα παίρνουν τα Μέλη των Ηνωμένων Εθνών κατά την άσκηση αυτού του δικαιώματος της νόμιμης άμυνας θα ανακοινώνονται αμέσως στο Συμβούλιο Ασφαλείας, και σε καμία περίπτωση δε θα θίγουν την εξουσία και την υποχρέωση που έχει το Συμβούλιο Ασφαλείας, σύμφωνα με αυτόν το Χάρτη, να αναλαμβάνει οποτεδήποτε τη δράση που κρίνει αναγκαία για τη διατήρηση ή για την αποκατάσταση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8.

Τοπικές Συμφωνίες

Άρθρο 52.

1. Καμιά διάταξη του Χάρτη αυτού δεν αποκλείει την ύπαρξη τοπικών συμφωνιών ή οργανώσεων οι οποίες θα ασχολούνται με ζητήματα που σχετίζονται με τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας και που μπορούν να λυθούν με τοπικές ενέργειες, με τον όρο ότι αυτές οι συμφωνίες ή οι οργανώσεις και οι ενέργειές τους θα συμφωνούν με τους Σκοπούς και τις Αρχές των Ηνωμένων Εθνών.

2. Τα Μέλη των Ηνωμένων Εθνών που συνάπτουν τέτοιες συμφωνίες ή που ιδρύουν τέτοιες οργανώσεις θα καταβάλλουν κάθε προσπάθεια για να φτάνουν, μέσω των αυτών των τοπικών συμφωνιών ή οργανώσεων, σε ειρηνικό διακανονισμό των τοπικών διαφορών, πριν να τις υποβάλλουν στο Συμβούλιο Ασφαλείας.

3. Το Συμβούλιο Ασφαλείας θα ενθαρρύνει την ανάπτυξη του ειρηνικού διακανονισμού των τοπικών διαφορών μέσω τέτοιων τοπικών συμφωνιών ή οργανώσεων, είτε αναλαμβάνουν το διακανονισμό τα ενδιαφερόμενα κράτη με δική τους πρωτοβουλία είτε το Συμβούλιο Ασφαλείας παραπέμπει σε αυτά μια διαφορά για διακανονισμό.

4. Αυτό το Άρθρο δε θίγει καθόλου την εφαρμογή των Άρθρων 34 και 35.

Άρθρο 53.

1. Το Συμβούλιο Ασφαλείας θα χρησιμοποιεί, όταν το απαιτούν οι περιστάσεις, αυτές τις τοπικές συμφωνίες ή οργανώσεις για την εφαρμογή των εξαναγκαστικών μέτρων που θα λαμβάνονται με εντολή του. Αλλά καμία εξαναγκαστική ενέργεια δε θα αναλαμβάνεται σε εφαρμογή τοπικών συμφωνιών ή με την εντολή τοπικών οργανώσεων, χωρίς την εξουσιοδότηση του Συμβουλίου Ασφαλείας. Εξαιρέση θα γίνεται για τα μέτρα εναντίον εχθρικού κράτους ή με την έννοια που δίνεται σε αυτόν τον όρο στην παράγραφο 2 αυτού του Άρθρου ή τα οποία θα είναι σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 107 ή θα προβλέπονται από τοπικές συμφωνίες που έχουν συναφθεί για να εμποδίσουν την επανάληψη επιθετικής πολιτικής εκ μέρους κάθε τέτοιου κράτους, ως τη στιγμή που θα μπορεί ο Οργανισμός, ύστερα από αίτηση των ενδιαφερόμενων Κυβερνήσεων, να αναλαμβάνει την ευθύνη να εμποδίσει κάθε νέα επιθετική ενέργεια εκ μέρους ενός τέτοιου κράτους.

2. Ο όρος 'εχθρικό κράτος'^a, που χρησιμοποιείται στην παράγραφο 1 αυτού του Άρθρου, αναφέρεται σε κάθε κράτος το οποίο, κατά τη διάρκεια του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου, ήταν εχθρός οποιουδήποτε από τα κράτη που υπογράφουν αυτόν το Χάρτη.

Άρθρο 54. Το Συμβούλιο Ασφαλείας πρέπει να ενημερώνεται πάντοτε πλήρως για τις ενέργειες που αναλαμβάνονται ή που εξετάζεται αν θα αναληφθούν, βάσει τοπικών συμφωνιών ή από τοπικές οργανώσεις, για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β» ΣΤΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΟΦΙΚΙΤΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ Ο.Η.Ε. (1948 – 2015¹⁰⁸)

ΑΚΡΟΝΥΜΙΟ	ΟΝΟΜΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
UNTSO	United Nations Truce Supervision Organization	Μάιος 1948	Σε εξέλιξη
UNMOGIP	United Nations Military Observer Group in Pakistan	Ιανουάριος 1949	Σε εξέλιξη
UNEF I	First United Nations Emergency Force	Νοέμβριος 1956	Ιούνιος 1967
UNOGIL	United Nations Observation Group in Lebanon	Ιούνιος 1958	Δεκέμβριος 1958
ONUC	United Nations Operation in the Congo	Ιούλιος 1960	Ιούνιος 1964
UNSF	United Nations Security Force in West New Guinea	Οκτώβριος 1962	Απρίλιος 1963
UNYOM	United Nations Yemen Observation Mission	Ιούλιος 1963	Σεπτέμβριος 1964
UNFICYP	United Nations Peacekeeping Force in Cyprus	Μάρτιος 1964	Σε εξέλιξη
DOMREP	Mission of the Representative of the Secretary-General in the Dominican Republic	Μάιος 1965	Οκτώβριος 1966
UNIPOM	United Nations India-Pakistan Observation Mission	Σεπτέμβριος 1965	Μάρτιος 1966
UNEF II	Second United Nations Emergency Force	Οκτώβριος 1973	Ιούλιος 1979
UNDOF	United Nations Disengagement Observer Force	Ιούνιος 1974	Σε εξέλιξη
UNIFIL	United Nations Interim Force in Lebanon	Μάρτιος 1978	Σε εξέλιξη
UNGOMAP	United Nations Good Offices Mission in Afghanistan and Pakistan	Μάιος 1988	Μάρτιος 1990
UNIIMOG	United Nations Iran-Iraq Military Observer Group	Αύγουστος 1988	Φεβρουάριος 1991
UNAVEM I	United Nations Angola Verification Mission I	Ιανουάριος 1989	Ιούνιος 1991
UNTAG	United Nations Transition Assistance Group	Απρίλιος 1989	Μάρτιος 1990
ONUCA	United Nations Observer Group in Central America	Νοέμβριος 1989	Ιανουάριος 1992
UNIKOM	United Nations Iraq-Kuwait Observation Mission	Απρίλιος 1991	Οκτώβριος 2003
MINURSO	United Nations Mission for the Referendum in	Απρίλιος 1991	Σε εξέλιξη

¹⁰⁸ <http://www.un.org/en/peacekeeping/documents/operationslist.pdf>

Πολυεθνικές Στρατιωτικές Επιχειρήσεις: Αποτίμηση της Συμμετοχής της Ελλάδας

	Western Sahara		
UNAVEM II	United Nations Angola Verification Mission II	Ιούνιος 1991	Φεβρουάριος 1995
ONUSAL	United Nations Observer Mission in El Salvador	Ιούλιος 1991	Απρίλιος 1995
UNAMIC	United Nations Advance Mission in Cambodia	Οκτώβριος 1991	Μάρτιος 1992
UNPROFOR	United Nations Protection Force	Φεβρουάριος 1992	Μάρτιος 1995
UNTAC	United Nations Transitional Authority in Cambodia	Μάρτιος 1992	Σεπτέμβριος 1993
UNOSOM I	United Nations Operation in Somalia I	Απρίλιος 1992	Μάρτιος 1993
ONUMOZ	United Nations Operation in Mozambique	Δεκέμβριος 1992	Δεκέμβριος 1994
UNOSOM II	United Nations Operation in Somalia II	Μάρτιος 1993	Μάρτιος 1995
UNOMUR	United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda	Ιούνιος 1993	Σεπτέμβριος 1994
UNOMIG	United Nations Observer Mission in Georgia	Αύγουστος 1993	Ιούνιος 2009
UNOMIL	United Nations Observer Mission in Liberia	Σεπτέμβριος 1993	Σεπτέμβριος 1997
UNMIH	United Nations Mission in Haiti	Σεπτέμβριος 1993	Ιούνιος 1996
UNAMIR	United Nations Assistance Mission for Rwanda	Οκτώβριος 1993	Μάρτιος 1996
UNASOG	United Nations Aouzou Strip Observer Group	Μάιος 1994	Ιούνιος 1994
UNMOT	United Nations Mission of Observers in Tajikistan	Δεκέμβριος 1994	Μάιος 2000
UNAVEM III	United Nations Angola Verification Mission III	Φεβρουάριος 1995	Ιούνιος 1997
UNCRO	United Nations Confidence Restoration Operation in Croatia	Μάιος 1995	Ιανουάριος 1996
UNPREDEP	United Nations Preventive Deployment Force	Μάρτιος 1995	Φεβρουάριος 1999
UNMIBH	United Nations Mission in Bosnia and Herzegovina	Δεκέμβριος 1995	Δεκέμβριος 2002
UNTAES	United Nations Transitional Administration for Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium	Ιανουάριος 1996	Ιανουάριος 1998
UNMOP	United Nations Mission of Observers in Prevlaka	Ιανουάριος 1996	Δεκέμβριος 2002
UNSMIH	United Nations Support Mission in Haiti	Ιούλιος 1996	Ιούλιος 1997
MINUGUA	United Nations Verification Mission in Guatemala	Ιανουάριος 1997	Μάιος 1997
MONUA	United Nations Observer Mission in Angola	Ιούνιος 1997	Φεβρουάριος 1999
UNTMIH	United Nations Transition Mission in Haiti	Αύγουστος 1997	Δεκέμβριος 1997
MIPONUH	United Nations Civilian Police Mission in Haiti	Δεκέμβριος 1997	Μάρτιος 2000
UNCPSG	UN Civilian Police Support Group	Ιανουάριος 1998	Οκτώβριος 1998
MINURCA	United Nations Mission in the Central African Republic	Απρίλιος 1998	Φεβρουάριος 2000

Πολυεθνικές Στρατιωτικές Επιχειρήσεις: Αποτίμηση της Συμμετοχής της Ελλάδας

UNOMSIL	United Nations Observer Mission in Sierra Leone	Ιούλιος 1998	Οκτώβριος 1999
UNMIK	United Nations Interim Administration Mission in Kosovo	Ιούνιος 1999	Σε εξέλιξη

UNAMSIL	United Nations Mission in Sierra Leone	Οκτώβριος 1999	Δεκέμβριος 2005
UNTAET	United Nations Transitional Administration in Timor	Οκτώβριος 1999	Μάιος 2002
MONUC	United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo	Νοέμβριος 1999	Ιούνιος 2010
UNMEE	United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea	Ιούλιος 2000	Ιούλιος 2008
UNMISSET	United Nations Mission of Support in East Timor	Μάιος 2002	Μάιος 2005
UNMIL	United Nations Mission in Liberia	Σεπτέμβριος 2003	Σε εξέλιξη
UNOCI	United Nations Operation in Cote d'Ivoire	Απρίλιος 2004	Σε εξέλιξη
MINUSTAH	United Nations Stabilization Mission in Haiti	Ιούνιος 2004	Σε εξέλιξη
ONUB	United Nations Operation in Burundi	Ιούνιος 2004	Δεκέμβριος 2006
UNMIS	United Nations Mission in the Sudan	Μάρτιος 2005	Ιούλιος 2011
UNMIT	United Nations Integrated Mission in Timor-Leste	Αύγουστος 2006	Δεκέμβριος 2012
UNAMID	African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur	Ιούλιος 2007	Σε εξέλιξη
MINURCAT	United Nations Mission in the Central African Republic and Chad	Σεπτέμβριος 2007	Δεκέμβριος 2010
MONUSCO	United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo	Ιούλιος 2010	Σε εξέλιξη
UNISFA	United Nations Organization Interim Security Arrangement for Abyei	Ιούνιος 2011	Σε εξέλιξη
UNMISS	United Nations Mission in the Republic of South Sudan	Ιούλιος 2011	Σε εξέλιξη
UNSMIS	United Nations Supervision Mission in Syria	Απρίλιος 2012	Αύγουστος 2012
MINUSMA	United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali	Απρίλιος 2013	Σε εξέλιξη
MINUSCA	United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in the Central African Republic	Απρίλιος 2014	Σε εξέλιξη

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ» ΣΤΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΟΦΙΚΙΤΗ

ΕΚΘΕΣΗ BRAHIMI

ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΣΗΜΕΙΑ

Τα κύρια σημεία ενδιαφέροντος της Έκθεσης, συνοψίζονται στα εξής:

Ως βασική λειτουργική προτεραιότητα για τον ΟΗΕ εξακολουθεί να θεωρείται η αποκήρυξη του πολέμου και η προστασία του αγαθού της ειρήνης.

➤ Υπογραμμίζεται η αξία της ανάληψης πολιτικών – διπλωματικών πρωτοβουλιών πρόληψης (*“preventive initiatives – diplomacy”*) για την αποκλιμάκωση της έντασης και τελικής αποσόβησης του ενδεχόμενου εχθροπραξιών μεταξύ αντίπαλων μερών. Όμως η αποτελεσματική χρήση των ανωτέρω κινήσεων απαιτεί την επίδειξη ισχυρής, ξεκάθαρης, σταθερής αλλά και έμπρακτης πολιτικής υποστήριξης εκ μέρους της Διεθνούς κοινότητας.

➤ Σε κάθε όμως περίπτωση, η επίδειξη καλών προθέσεων και θετικής διάθεσης εκ μέρους του Οργανισμού προς τα αντίπαλα μέλη ή άλλους εμπλεκόμενους, παρ’ ό,τι είναι αναμφίβολα πολύ σημαντικός παράγοντας στην ειρηνευτική διαδικασία, δεν μπορεί να αποτελέσει πλήρως υποκατάστατο της θεμελιώδους δυνατότητας του οργανισμού να αναπτύξει και να επιδείξει την απαραίτητη δυναμική ισχύ του, ειδικά σε σύγχρονες περιπτώσεις σύνθετων ειρηνευτικών επιχειρήσεων (*“complex peacekeeping”*).

➤ Η επιτυχημένη έκβαση των μελλοντικών σύνθετων Ειρηνευτικών Επιχειρήσεων παραμένει στηριζόμενη στο τρίπτυχο: πολιτική υποστήριξη – άμεση ανάπτυξη με επίδειξη δυναμικής αποφασιστικότητας – συγκροτημένη και ρεαλιστική σχεδίαση ειρηνευτικής στρατηγικής.

➤ Μολονότι η βασική θεσμική βάση των Ειρηνευτικών Επιχειρήσεων ήταν και πρέπει να παραμείνει βασισμένη στη συναίνεση των μερών, την αμερόληπτη επέμβαση, και τέλος στην χρήση βίας μόνον για αυτοάμυνα, επισημαίνεται ότι στις μελλοντικές σύνθετες αποστολές, η έννοια της αμεροληψίας πρέπει να ερμηνεύεται ως εμμονή στις αρχές του Χάρτη του ΟΗΕ, και να μην συγχέεται με κακώς εννοούμενη ουδετερότητα συμπεριφοράς η οποία στην καλύτερη

περίπτωση δεν κάνει διάκριση μεταξύ θυτών και θυμάτων¹⁰⁹. Με άλλα λόγια απαιτείται και αναπροσαρμογή της φιλοσοφίας έκδοσης των εντολών ανάπτυξης (“*mandates*” – “*rules of engagement*”) η οποία σαφώς θα πρέπει να περιλαμβάνει την εξουσιοδότηση χρήσης ισχύος για την προστασία εκτός των ιδίων των μελών της αποστολής, και άλλων «προστατευόμενων» ή συνδεδεμένων σε αυτήν μονάδων αλλά και κυρίως της ίδιας της ανατιθέμενης αποστολής.¹¹⁰

➤ Στις μελλοντικές σύνθετες Ειρηνευτικές Αποστολές, η σχέση συμμετοχής και συνεργασίας του παραδοσιακού *peacekeeping*, με δραστηριότητες που ανάγονται στο πεδίο του *peace-building* θα πρέπει να θεωρείται ακόμη περισσότερο δεδομένη, αναπόσπαστη και ενδεχομένως επιτακτική απ’ ό,τι στο παρελθόν.¹¹¹

➤ Τέλος, αναδεικνύεται η ανάγκη για βελτίωση και αναπροσαρμογή του υφιστάμενου νομικού πλαισίου, τόσο αυτό που καλύπτει την αμιγώς επιχειρησιακή λειτουργία μιας Ειρηνευτική Αποστολής, όσο κυρίως αυτό που αφορά την εσωτερική έννομη τάξη και τις λειτουργικές της δομές στο εσωτερικό της χώρας ανάπτυξης των αποστολών αυτών.¹¹²

¹⁰⁹ “No failure did more to damage the standing and credibility of United Nations peacekeeping in the 1990s than its reluctance to distinguish victim from aggressor”, στο Executive Summary, The Brahimi Report, A/55/305, S/2000/809, σελ. ix.

¹¹⁰ “This means that United Nations military units must be capable of defending themselves, other mission components and the mission’s mandate.”, στο The Brahimi Report, A/55/305, S/2000/809, σελ. 9.

¹¹¹ “28. When complex peace operations do go into the field, it is the task of the operation’s peacekeepers to maintain a secure local environment for peace-building, and the peace-builders’ task to support the political, social and economic changes that create a secure environment that is self-sustaining. Only such an environment offers a ready exit to peacekeeping forces, unless the international community is willing to tolerate recurrence of conflict when such forces depart. History has taught that **peacekeepers and peace-builders are inseparable partners in complex operations**: while the peace-builders may not be able to function without the peacekeepers’ support, the peacekeepers have no exit without the peace-builders’ work.” στο The Brahimi Report, A/55/305, S/2000/809, σελ. 5.

¹¹² “47 (b) The Panel recommends a doctrinal shift in the use of civilian police, other rule of law elements and human rights experts in complex peace operations to reflect an increased focus on strengthening rule of law institutions and improving respect for human rights in post-conflict environments;” στο The Brahimi Report, A/55/305, S/2000/809, σελ. 8

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Δ» ΣΤΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΟΦΙΚΙΤΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ

ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

ΣΕ ΕΥΕ¹¹³

A/A	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ-ΜΕΣΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	"ENDURING FREEDOM" (ΙΡΑΚ-ΙΝΔΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ)	Επιτελείο USCENTCOM (TAMPA FL, US)	Επιτελής ΠΝ
2	"SEA GUARDIAN" (OSG) ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ	Μία (1) ΤΠΚ ή Κ/Φ και μία (1) ομάδα ΟΥΚ	ΠΝ
		Πτήσεις Αεροπορικής Επιτήρησης (1 αεροσκάφος C-130 ή C-27)	ΠΑ
		Ένα (1) Υ/Β	ΠΝ
		Μία (1) Φ/Ι (αν απαιτηθεί)	ΠΝ
3	Δραστηριότητα NATO στο Αιγαίο για την αντιμετώπιση της Μεταναστευτικής Κρίσης (Συμμετοχή SNMG-2)	Ναύσταθμος Κρήτης ως Προκεχωρημένη Βάση Υποστήριξης ΔΜ (FLS- Forward Logistic Site)	ΠΝ
		1 Α/Φ ΑΣΕΠΕ σε ρόλο έρευνας - επιτήρησης	ΠΑ
		1 Ε/Π Super Puma	ΠΑ
		1 ΤΠΚ	ΠΝ
		2 Ναυτ. Μονάδες (Κ/Φ ή Ν/ΘΗ)	ΠΝ
4	Δύναμη Κοσσόβου (KFOR)/ (Επιχείρηση) "JOINT ENTERPRISE" [Φάση "DETERRENT PRESENCE" (DP PHASE)] (ΕΛΔΥΚΟ 3)	3 Κ/Φ και 6 ΠΠ υπό εθνικό έλεγχο για συναφή υποστήριξη	ΠΝ
		Ένας (1) Λόχος Ελιγμών (Στρώο Film City, Pristina)	ΣΞ
		Δια LM1's (Στρώο Novoselo, Mitrovica)	ΠΝ
		Ομάδα JKD-N	ΣΞ
		KFOR HQ	4 Επιτελείς ΣΞ
		SPOU - Sea Port Operations Unit (Θεσ/νίκη)	5 Επιτελείς ΣΞ
5	(Σύνδεσμος) ΠΓΔΜ	1 ακτική Πτήση NATO με C - 130	ΠΑ
6	ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ - RESOLUTE SUPPORT MISSION (RSM)	Λόχος Γενικών Μεταφορών (Θεσ/νίκη)	ΣΞ
7	(Σύνδεσμος) ΒΕΛΠ ΡΑΔΙ	Επιτελείο MLO SKOPJE (εντός Περιοχής Επιχειρήσεων Βαλκανίων - BJOA)	Επιτελής ΣΞ
8	ALTHEA (ΒΟΣΝΙΑ-ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ)	Επιτελείο ΒΗ OPS/JOC Σεράγεβο	Επιτελής ΣΞ
9	EUTM MALI (ΜΑΛΙ)	Επιτελείο EUS OHQ (SHAPE)	Επιτελής ΠΑ
10	ATALANTA (ΚΕΡΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ)	Τακτική Διοίκηση Συμβούλων στο Επιτελείο ΜΗQ ΒΑΜΑΚΟ	2 Επιτελείς ΣΞ
11	EUNAVFOR MED – SOPHIA (ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ)	Επιτελείο OHQ (Northwood UK)	Επιτελής ΠΝ
11		Ένα (1) Υ/Β (εναλλάξ με OSG)	ΠΝ
		Επιτελείο OHQ (Ρώμη)	Επιτελής ΠΝ
		Επιτελείο FHQ εν πλω (Στο πλοίο Διοικήσεως)	Επιτελής ΠΝ
		Ναύσταθμος Κρήτης ως Προκεχωρημένη Βάση Υποστήριξης ΔΜ (FLS -Forward Logistic Site)	ΠΝ
		115 ΠΜ στη Σούδα ως Προκεχωρημένη Βάση Επιχειρήσεων (FOB - Forward Operations Base)	ΠΑ

¹¹³ ΓΕΕΘΑ-Ειρηνευτικές δραστηριότητες. <http://www.geetha.mil.gr/el>. Προσπελάστηκε 22

Πολυεθνικές Στρατιωτικές Επιχειρήσεις: Αποτίμηση της Συμμετοχής της Ελλάδας

	EUNAVFOR MED – SOPHIA (ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ)	Κέντρο Εκπαίδευσης Ναυτικής Αποτροπής (ΚΕΝΑΠ) για παροχή εκπαίδευσης Λιβυκή Ακτοφυλακή/Ναυτικό	ΠΝ
12	(Επιχείρηση) UNIFIL (ΛΙΒΑΝΟΣ)	Ένα (1) ΠΠΚ ή Κ/Φ Ένα (1) Α/Ι (κατόπιν απαιτήσης) Επιτελείο της UNIFIL (Naqura)	ΠΝ ΠΝ Επιτελής ΠΝ

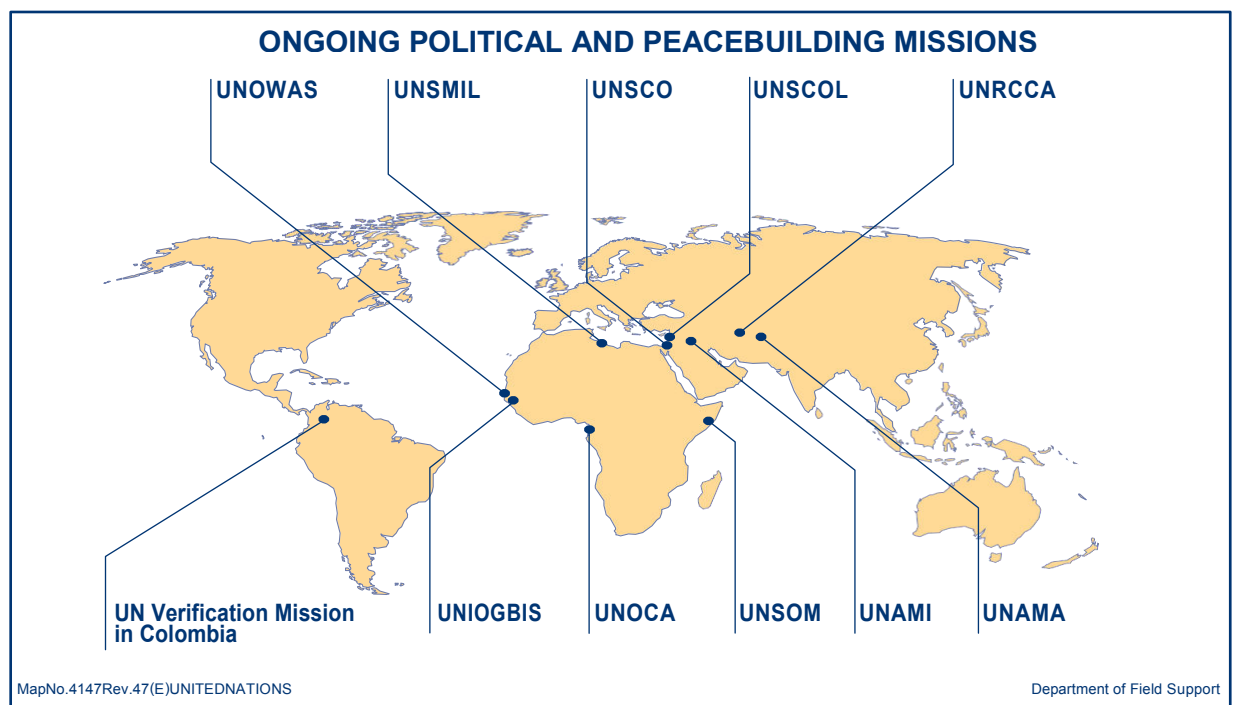
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Ε» ΣΤΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΟΦΙΚΙΤΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

ΤΩΝ Η.Ε ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ¹¹⁴

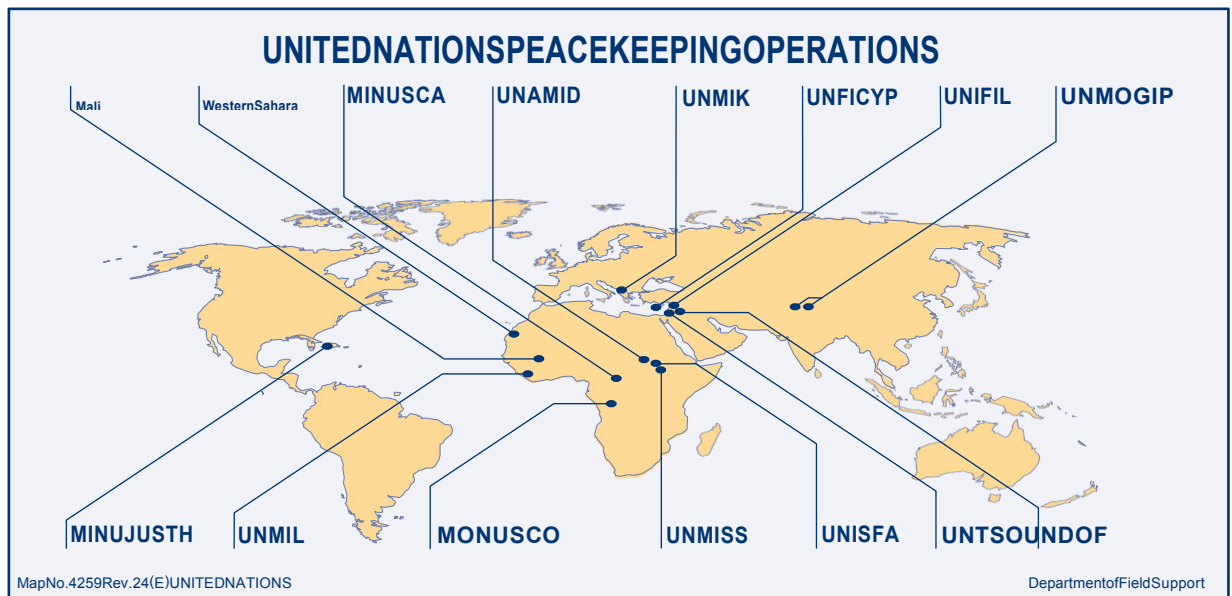
UNAMA	United Nations Assistance Mission in Afghanistan	Established: 2002
UNAMI	United Nations Assistance Mission for Iraq	Established: 2003
UNIOGBIS	United Nations Integrated Peace building Office in Guinea-Bissau	Established: 2010
UNOCA	United Nations Regional Office for Central Africa	Established: 2011
UNOWAS	United Nations Office for West Africa and the Sahel	Established: 2016
UNRCCA	United Nations Regional Centre for Preventive Diplomacy for Central Asia	Established: 2007
UNSCO	Office of the United Nations Special Coordinator for the Middle East Peace Process	Established: 1999
UNSCOL	Office of the United Nations Special Coordinator for Lebanon	Established: 2007
UNSMIL	United Nations Support Mission in Libya	Established: 2011
UNSOM	United Nations Assistance Mission in Somalia	Established: 2013
UNSCOM	United Nations Verification Mission in Colombia ¹	Established: 2017

¹¹⁴ http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/dpko/D_P_A.pdf.

ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

ΤΩΝ Η.Ε ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ¹¹⁵

MINURSO	United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara	Established: 1991
MINUSCA	United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in the Central African Republic	Established: 2014
MINUSMA	United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali	Established: 2013
MINUJUSTH	Nations Mission for Justice Support in Haiti	Established: 2017
MONUSCO	United Nations Organization Stabilization Mission in the Dem. Republic of the Congo	Established: 2010
UNAMID	African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur	Established: 2007
UNDOF	United Nations Disengagement Observer Force	Established: 1974
UNFICYP	United Nations Peacekeeping Force in Cyprus	Established: 1964
UNIFIL	United Nations Interim Force in Lebanon	Established: 1978
UNMIK	United Nations Interim Security Force for Abyei	Established: 2011
UNMIL	United Nations Interim Administration Mission in Kosovo	Established: 1999
UNMOGIP	United Nations Mission in Liberia	Established: 2003
UNTSO	United Nations Mission in South Sudan	Established: 2011
	United Nations Military Observer Group in India and Pakistan	Established: 1949
	United Nations Truce Supervision Organization ²	Established: 1984

¹¹⁵ http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/dpko/P_K_O.pdf.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «ΣΤ» ΣΤΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΟΦΙΚΙΤΗ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΣΟΦΙΚΙΤΗ

Ελληνική Βιβλιογραφία

Bennet L.& J. K. Oliver, (2006), Διεθνείς Οργανισμοί- Αρχές και Προβλήματα, Εκδόσεις GUTENBERG.

Δρούγος Α. (2001), Ευρωπαϊκή Ασφάλεια, Εκδόσεις ΓΕΣ/7ου ΕΓ.

ΕΠΥΕΘΑ ,«Ευρωπαϊκή Ασφάλεια & Διεθνείς Οργανισμοί», Αθήνα 1999

Κολιόπουλος Κ.& Παπασωτηρίου Χ (2004), Δύναμη ταχείας επέμβασης ΕΕ, δύναμη επέμβασης NATO και συνέπειες για την Ελλάδα, στο Σωτήρης Ντάλης (επιμ.), Οι Διατλαντικές Σχέσεις: Συνεργασία ή Ανταγωνισμός; Αθήνα, Εκδόσεις: Παπαζήσης, σελ. 328-360.

Κονδύλης Π. (1998), Από τον 20ο προς τον 21ο αιώνα, Τομές στην πλανητική πολιτική περί το 2000, Εκδόσεις: Θεμέλιο, σελ. 125 – 135.

Κουλουμπής Θ.& Ντάλης Σ., Άτλας Διεθνών Σχέσεων, Εκδόσεις Ελληνικά γράμματα, έκδοση β'.

Λυμπερης Χ. (1997), Εθνική Στρατηγική και Χειρισμός Κρίσεων, Αθήνα: Ποιότητα.

Μπόση Μ. (1999): Ζητήματα Ασφάλειας στη Νέα Τάξη Πραγμάτων, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, σ. 40-44.

Ντόκος Θ.(2007), Ελληνική Πολιτική Εθνικής Ασφαλείας στον 21ο Αιώνα, Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής, διαθέσιμο στο <http://www.eliamep.gr/security/publications-asfaleia/elliniki-politiki-ethnikis-asfalias-ston-21o-eona-2/>.

Ντόκου Θ. & Τσάκωνα Π. (2005), Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα, σελ. 22.

Πανδής Σ. (2012), Διατριβή Σπουδαστή ΣΕΘΑ, Αμυντική Διπλωματία και Εξωτερική Πολιτική, σελ. 5. ΣΕΘΑ. Αθήνα.

Παπαστυλιανός Χρ. (2002), Οι Διεθνείς Στρατιωτικές Επεμβάσεις Από τις Συμμαχίες στη Μονοκρατορία των ΗΠΑ, ΙΑΑ, τεύχος 451.

Παρίσης Ι. (2000), Η Ευρωπαϊκή Αμυντική Ταυτότητα στην Αυγή του 21^{ου} Αιώνα, ΙΑΑ,σελ.22.

- Παρίσης Ι. (2001), Η αμυντική αυτονομία της ενωμένης Ευρώπης, προοπτικές & προβληματισμοί, Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Παρίσης Ι. (2010), Η Ευρώπη της Άμυνας, Εκδόσεις Έκφραση Πολιτισμού.
- Ραγιές Ι. (2001) Θέματα Πολιτικής και Άμυνας, «Η συμμετοχή της Ελλάδος σε Επιχειρήσεις Υποστήριξης της Ειρήνης», Τεύχος 10, Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων.
- Ραγιές Ι. (2008), Εθνική Ασφάλεια – Στρατηγικό Δόγμα: Προς ένα ρεαλιστικό αποτρεπτικό δόγμα. Αθήνα: Στρατηγική.
- Σισιλιάνος Α. (2003), Η εξουσιοδότηση του Σ.Α. του ΟΗΕ για χρήση βίας, Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Τελαλιάν Μ. (2001), «Οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις του ΟΗΕ στις σύγχρονες διεθνείς και εσωτερικές συγκρούσεις», Το Σύνταγμα, Τεύχος 4, Εκδόσεις Σάκκουλα.
- ΥΠΕΘΑ/Διεύθυνση Πολιτικής Εθνικής Άμυνας, «ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟΣ», Αθήνα, ΤΥΕΣ 2015.
- Χειλά Ειρήνη (1999) Ο Ρόλος της Μεσολάβησης στο Χειρισμό Κρίσεων-Ο ΟΗΕ στην εποχή της Μοναδικής Υπερδύναμης, Εκδόσεις Σιδέρης.
- Αλεξάνδρα Novosseloff (Διδάκτωρ Πολιτικών Επιστημών και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου του Παρισιού II-Panthéon-Assas): «Η Αναμόρφωση των Ηνωμένων Εθνών: Προς ένα περισσότερο προβλέψιμο και προληπτικό ρόλο για τα Ηνωμένα Έθνη» [Μετάφραση από Χρυσούλα Κονταξάκη (Πτυχιούχος Αγγλικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου της Αθήνας Μεταπτυχιακό δίπλωμα στη διπλωματία, Πανεπιστημίου του Lancaster) Σεπτέμβριος 2000
- Βλαχάδη Μ. Ομιλία στη ΣΕΘΑ 19 Ιαν 17, «Ο ρόλος της Ελλάδας στον ΟΗΕ».
- Μαριά Μαρία (2008). «Η Οργάνωση Πολυεθνικών Ειρηνευτικών Αποστολών και η Ελληνική Συμμετοχή». (Διπλωματική Εργασία). Πανεπιστήμιο Πειραιώς.
- Σαββαΐδης Γεώργιος, Ομιλία στη ΣΕΘΑ 24 Φεβ 17, «Το NATO ως Πολιτικοστρατιωτική Συμμαχία- Η θέση και ο ρόλος της Ελλάδος σε αυτή»

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- ANNAN Kofi, (1996) «Peace Operations and the United Nations: Preparing for the Next Century».
- Bratt D. (1996), Assessing The Success of UN Peacekeeping Operations,

International Peacekeeping 3, no. 4: 64–79.

Jutte R., The UN International Conflicts 1946-1976

Kofi ANNAN, Peace Operations and the United Nations: Preparing for the Next Century, Φεβρουάριος 1996

Mc Coubrey H. & White N. (1995), *International Organizations and Civil Wars*, Dartmouth.

Mearsheimer J. (2006), Η Τραγωδία της Πολιτικής των Μεγάλων Δυνάμεων, [μτφ. Κ. Κολιόπουλος], Αθήνα: Ποιότητα, 2006.

Ram S. (2008), The History of United Nations Peacekeeping Operations During the Cold War: 1945 to 1987, Peace Operations Training Institute Williamsburg, USA. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://cdn.peaceopstraining.org/course_promos/history_of_peacekeeping_1/history_of_peacekeeping_1_english.pdf. Προσπελάστηκε Ιουλ 2017.

SALAME Ghassan, Appels d'empire : Ingérences et résistances à l'âge de la mondialisation (Essais) (French Edition) Apr 24, 1996 1996, σελ. 137-138.

Schweigman D. (2001), The authority of the Security Council under Chapter VII of the UN Charter, Kluwer Law International

United Nations. (2004) "A more secure world: our shared responsibility." Διαθέσιμο http://www.un.org/en/peacebuilding/pdf/historical/hlp_more_secure_world.pdf

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

Joint Publication [JP 3-07.3](#): «Peace Operations» (17 Οκτ. 2007). Προσπελάστηκε 25 Αυγ 17. Διαθέσιμο <https://fas.org/irp/doddir/dod/jp3-07-3.pdf>

ΥΕΘΑ, Αμυντική Στρατηγική Αναθεώρηση, 2001.

Νόμος 3883/2010. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.geetha.mil.gr/media/Thesmika_Keimena/GES/nomoi/4.N.%203883%202010%20EJ%20EJELIJH%20IERARXIAS%20STELEXVN%20ED.pdf Προσπελάστηκε 4 Σεπ 17.

Capstone Doctrine των Ειρηνευτικών Επιχειρήσεων του ΟΗΕ (“UN Peacekeeping Operations: Principles & Guidelines”) <http://www.un.org/en/peacekeeping/documents/capstoneeng.pdf>. Προσπελάστηκε Αυγ 17.

Δόγμα Πολυεθνικών Επιχειρήσεων Στρατού Ξηράς / ΓΕΣ/ΔΙΔΟ2010.

United Nations- Department of Peacekeeping Operations- Department of Field Support. Peacekeeping Operations Principles and Guidelines. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:http://www.un.org/en/peacekeeping/documents/capstone_eng.pdf.

Προσπελάστηκε Σεπ 17.

UN Peacekeeping Operations Capstone Doctrine. Report of the TtP Oslo Doctrine

Seminar 14 & 15 May 2008, Oslo, Norway. Διαθέσιμο στην:

[http://www.unocha.org/sites/dms/Documents/DPKO%20Capstone%20doctrine%20\(2008\).pdf](http://www.unocha.org/sites/dms/Documents/DPKO%20Capstone%20doctrine%20(2008).pdf). Προσπελάστηκε Σεπ 17.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Δρούγος Αθ., Παγκόσμιες Εξελίξεις - Ευρωπαϊκή Προοπτική και η Θέση της

Ελλάδος, Στρατιωτική Επιθεώρηση, τεύχος Νοε. – Δεκ. 2001.

Ευρυβιάδης Μ., «Ο Ρόλος της Ελλάδας στη Βαλκανική», ΙΑΑ, τεύχος 51

Αντγος (ε.α) Παπαποστόλου Σεραφεΐμ, Επίτιμος Επιτελάρχης του Γ'ΣΣ/NDC-GRC,

«Οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις στη Δύναμη NRF του NATO».

ΥΕΘΑ Μήνυμα ΥΕΘΑ Νίκου Δένδια για τη Λευκή Βίβλο των Ενόπλων Δυνάμεων

2014, <http://www.mod.mil.gr/mod/el/content/show/0/A70728>

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, Ο ρόλος της Ελλάδας στα Βαλκάνια και την Ανατολική

Μεσόγειο, Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<http://www.mod.mil.gr/Pages/MainAnalysisPage3.asp?HyperLinkID=3&MainLinkID=12&SubLinkID=>

Στρατιωτική Επιθεώρηση Μαι-Ιουν 2004. Άρθρο Δρ,Θάνος Π. Ντόκος. «Τάσεις και Χαρακτηριστικά του Διεθνούς Συστήματος Μετά τον Πόλεμο του Ιράκ». σελ. 58-77.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<http://www.onalert.gr/stories/vitsas-ellada-phgh-statherothtas-kentro-oikonomikh-anaptyxhs-hpa/60105>. Προσπελάστηκε Αυγ 17.

ΥΠΕΘΑ Στρατιωτική Διπλωματία. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<http://www.mod.mil.gr/mod/el/content/show/90/653>

ΓΕΕΘΑ Τμήμα Ενημέρωσης Τύπου, ΚΕΝΑΠ, Σεπ 2010. Διαθέσιμο στην

ιστοσελίδα: <http://www.geetha.mil.gr/media/pdf-arxeia/kenap/kenap-ell.pdf>.

ΓΕΕΘΑ Τμήμα Ενημέρωσης Τύπου, ΠΚΕΕΥΕ, Ιούλ 2008. Διαθέσιμο στην

ιστοσελίδα: <http://www.geetha.mil.gr/media/pdf-arxeia/pkeeye/pkeeye.pdf>.

Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης Ηνωμένων Εθνών

http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=14.

Προσπελάστηκε 22 Ιουλίου 2017.

ΥΠΕΘΑ, Στρατηγική Άμυνας, <http://www.mod.mil.gr/mod/el/content/show/90/678>.
Ιστοσελίδα ΥΠΕΞ. Πληροφορίες περί Επιχειρήσεων Υποστηρίξεως Ειρήνης.
Διαθέσιμ: <http://www.mfa.gr/missionsabroad/un/greece-in-organization/peace-and-security.html?page=3>

Πληροφορίες για Πεδίο Βολής Κρήτης. Διαθέσιμο : <https://www.namfi.gr/>

Πληροφορίες για Athens Multinational Sealift Coordination Center. Διαθέσιμο :

<http://www.amscc.mil.gr/>. Προσπελάστηκε Οκτ 17.

Πληροφορίες για Επιχειρησιακό Στρατηγείο Ε.Ε: http://www.pronews.gr/amynasfaleia/hersaies-dynameis/1513_elliniko-epiheirisiako-stratigeio-ee-eseee.

Ιστοσελίδα Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας <http://www.geetha.mil.gr/el>.

Ιστοσελίδα ΥΠΕΞ, Συνέντευξη Τύπου Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης και ΥΠΕΞ Ευ. Βενιζέλου (Υπουργείο Εξωτερικών, 24.1.2014).

<http://www.mfa.gr/epikairoτητα/proto-thema/sunenteuxe-tupou-antiproedrou-tes-kuberneses-kai-upeks-eu-benizelou-upourgeio-exoterikon-2412014.html>

American National Interest and the United Nations”, Statement and Report of an Independent Task Force on the United Nations, Αύγουστος 1996

https://www.cfr.org/sites/default/files/pdf/1998/09/America_UN.pdf

Supplement to an agenda for peace: Position paper of the secretary-general on the occasion of the fiftieth anniversary of the United Nations. <http://graduateinstitute.ch/files/live/sites/iheid/files/shared/Winter/protected/Boutros%20Boutros%20Ghali%20Agenda%20for%20Peace.pdf>

Ατζέντα για την Ειρήνη. <http://www.un.org/documents/ga/docs/50/plenary/a50-60.htm>

Πληροφοριακό Κέντρο Πληροφόρησης των Η.Ε: Διαθέσιμο:

http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=14

UNHCR GREECE. Διαθέσιμο: <https://www.unhcr.gr/.../diethneis-kai-perifereiakes-symbaseis.html?>

United Nations Peacekeeping Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<http://www.un.org/en/peacekeeping/operations/early.shtml>

DPKO (2002) ‘Civil – Military Coordination Policy’ Department of Peacekeeping Operations, New York www.un.org/en/peacekeeping/issues/civil

NATO Public Diplomacy Division (PDD) – Press & Media Section, fact sheet,

«NATO’s Deployment in the Aegean Sea», May 2016. Διαθέσιμο:

https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_05/20160519_160_5-factsheet-aegean-sea.pdf. Απόφαση 1970/2011 του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<http://www.un.org/Docs/scres/1990/scres90.htm>.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις Ειρηνευτικές Επιχειρήσεις του ΟΗΕ:

http://www.unric.org/html/greek/pdf/peacekeeping_operations_gre.pdf

<http://www.unric.org/en/>

http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/dpko/Peacekeeping_.pdf

http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/dpko/P_K_O.pdf

http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/dpko/D_P_A.pdf

Πίνακας Επιχειρήσεων Ανοικοδόμησης της Ειρήνης των Η.Ε σε Εξέλιξη. Διαθέσιμο:

http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/dpko/D_P_A.pdf. Προσπελάστηκε
Οκτ 17.

Πίνακας Επιχειρήσεων Διατήρησης της Ειρήνης των Η.Ε σε Εξέλιξη. Διαθέσιμο:

http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/dpko/P_K_O.pdf. Προσπελάστηκε
Οκτ 17.

"In Pursuit of Sustainable Peace: The Seven Deadly Sins of Mediation." Center on
Intern Cooperation, New York University, NYC, 2008. Διαθέσιμο στο:

[http://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/SevenDeadlySinsofMe
di](http://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/SevenDeadlySinsofMediation_BrahimiAhmed2008.pdf)

ation_BrahimiAhmed2008.pdf
Ψηφίσματα ΣΑ/ΗΕ

UN Security Council Resolution 678 (1990)

UN Security Council Resolution 186 (1964)

UN Security Council Resolution 1476 (2003)

UN Security Council Resolution 923 (1994)

UN Security Council Resolution 762 (1992)

UN Security Council Resolution 713 (1991)

UN Security Council Resolution 894 (1994)

UN Security Council Resolution 1046 (1996)

UN Security Council Resolution 1073 (1996)

UN Security Council Resolution 1970 (2011)

Πληροφορίες για αποφάσεις του Σ.Α του ΟΗΕ. Διαθέσιμο :

<http://www.un.org/en/sc/documents/resolutions/>.

